

**Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karának
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszéke**

**Filozofická fakulta Univerzity Komenského
Katedra maďarského jazyka a literatúry**

Lanstyák István

A személytelenség kifejezésének eszközei

Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések

Szenci Molnár Albert Egyesület
Pozsony
2023

A személytelenség kifejezésének eszközei.

Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések

Jazykové prostriedky na vyjadrenie neosobnosti

z hľadiska jazykovej správnosti a jazykovej adekvátnosti

Lektorálta:

Benő Attila (Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár)

Horváth Péter Iván (Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest)

Nádor Orsolya (Károli Gáspár Református Egyetem, Budapest)

Recenzenti:

Prof. Attila Benő, PhD. (Univerzita Babeş–Bolyai, Koložvár, Rumunsko)

Mgr. Péter Iván Horváth, PhD. (Katolícka univerzita Petra Pazmáňa, Budapešť)

Doc. Orsolya Nádor, PhD. (Reformovaná univerzita Gašpara Károliho, Budapešť)

Kiadja a Szenci Molnár Albert Egyesület, Pozsony, 2023.

Vydalo Združenie Alberta Szenci Molnára, Bratislava, 2023.

ISBN 978-80-69002-00-5

EAN 9788069002005

© Lanstyák István

Tartalom

ELŐSZÓ	5
A SZEMÉLYTELENSÉG KIFEJEZÉSE – ÁLTALÁNOS KÉRDÉSEK	8
AZ ALANY SZEMÉLYTELEN KIFEJEZÉSE.....	10
A SZENVEDŐ IGE ÉS SZÁRMAZÉKAI	14
1. Általános kérdések	14
2. A szenvedő igeragozás visszaszorulása	23
3. A szenvedő ige mai használatának színterei	24
A) A hivatalos stílusban	24
B) A szépirodalmi nyelvben	28
C) A köznyelvben	28
A PREDIKATÍV HATÁROZÓI IGENEVES SZERKEZET.....	31
1. Általános kérdések	31
2. A cselekvés, történés eredményének jelzése.....	32
A) Tárgyas igéből képzett igenév.....	32
B) Tárgyatlan igéből képzett igenév	42
3. A cselekvés, történés személytelen jelzése.....	57
A) Tárgyas igéből képzett igenév.....	58
B) Tárgyatlan igéből képzett igenév	65
4. A cselekvés intenzitásának kifejezése	67
5. Összefoglalás	68
A FUNKCIÓIGÉS SZERKEZET	72
1. A funkcióígés szerkezetek mibenléte	72
2. A funkcióígés szerkezetek használata	74
3. A funkcióígés szerkezetek helytelenítése: tévhiték és valóság.....	81
A) Az „ugyanazt jelenti” nyelvművelői tévhite	82
B) A terjengősség vádja	84
C) Moralista vádak.....	86
D) Az idegenszerűség vádja	89
4. A funkcióígés szerkezetek nyelvművelői elfogadásának esetei	90
5. Egyes funkcióigék	91
6. Nyelvhasználati tanácsok	98
A BEFEJEZETT MELLÉKNÉVI IGENÉV ÁLLÍTMÁNYI HELYZETBEN.....	100
1. Általános kérdések	100
2. A szerkezet nyelvművelői helytelenítése	101
A) A helytelenítés általános kérdései	101
B) A befejezett melléknévi igenév használatát elősegítő tényezők.....	107
C) Az idegenszerűség vádja	111
3. A szerkezet nyelvművelői elfogadása.....	113

A <i>-HATÓ/-HETŐ</i> KÉPZŐS IGENEVÉK ÁLLÍTMÁNYI HELYZETBEN	115
1. Általános kérdések	115
2. A <i>-ható/-hető</i> képzős igenevek és melléknevek használata	117
A JEGYZETBEN EMLÍTETT NYELVI IDEOLÓGIÁK	133
NYELVMŰVELŐ IRODALOM ÉS SZAKIRODALOM	136
VIZSGATÉTELEK.....	143
JELMAGYARÁZAT.....	146
A SOROZAT KÖTETEI.....	147

ELŐSZÓ

Ez a kiadvány a magyar köznyelvben tapasztalható legfontosabb változásokat bemutató jegyzetsorozat rendhagyó darabja. A többiekkel ellentétben nem bizonyos típusú nyelvi jelenségek összességét tárgyalja, hanem azokat a kifejezőeszközöket, melyek a magyar nyelvben lehetővé teszik a személytelen, ill. tágabban az olyan fogalmazást, amikor a hangsúly nem a cselekvőn, hanem magán a cselekvésen, történésen vagy állapoton van (passzív vagy mediális jelentés).

A jegyzet a pozsonyi Comenius Egyetem Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékének kiadványszerkesztő szakos hallgatóinak van szánva, és a *Nyelvalakítás* (FiF.KMJL/A-boED-119/15 – *Jazyková manažment*) című tantárgy anyagának az ígére vonatkozó elméleti tudnivalóit tartalmazza. Az itt tárgyalt nyelvi jelenségek ismeretére a másik két oktatási program keretében tanuló hallgatóinknak, a tanár és a fordító–tolmács szakosoknak is szükségük van, csak éppen az ő tanrendjükben nincs olyan kurzus, melynek keretében ezek a kérdések megfelelő részletességgel tárgyalhatók volnának.

A jegyzet érdemi része hét nagyobb szerkezeti egységre tagolódik. Az első fejezet nem más, mint rövid bevezetés a problematikába. A személytelen kifejezésnek két alapvető módját érdemes megkülönböztetni: az egyik esetben az alany megfelelő kiválasztásával érzük el, hogy fogalmazásunk személytelen legyen, a másik esetben az állítmányt használjuk erre a célra. Mivel az első kevesebb problémát vet fel, az alany segítségével történő személytelen fogalmazásnak egyetlen fejezetet szentelünk. Sokkal többet foglalkozunk azokkal az esetekkel, amikor a személytelen fogalmazást az állítmány teszi lehetővé. Itt öt fő kifejezőeszközt különböztethetünk meg; ezeket egy-egy fejezetben tárgyaljuk.

Az első jelenség, amelyről szólunk, a szenvedő igeragozás, amely több évszázados virágzás után a 20. század folyamán erőteljesen visszaszorult, s ma már – mondhatni – romokban hever. A romok közt azonban – stílusosan szólva – találatik még néhány hasznos darab, vagyis vannak esetek, amikor a személytelenség kifejezésére még ma is használunk szenvedő igéket. Ezekkel foglalkozik a jegyzet érdemi részének második fejezete.

A harmadik fejezetnek a predikatív határozói szerkezet a témája. A személytelenség kifejezésének ezt a módját a laikus beszélők is számontartják, s többnyire negatívan ítélik meg. Ez valószínűleg annak a következménye, hogy korábban a nyelvművelők németesnek gondolták, s erőteljesen megbélyegezték. A létigével összekapcsolódó határozói igenevet mint a személytelenség kifejezésének egyik módját még ma sem fogadják el, azt szeretnék, ha ez a szerkezet csak a cselekvés eredményének kifejezésére volna használatos. A hosszan tartó nyelvművelői megbélyegzésnek „köszönhetően” a predikatív határozói szerkezet nagyrészt a mindennapi beszélt nyelvben, ill. az informális stílusban használatos a személytelenség kifejezésére, a választékos és a formális stílus kerüli ebben a funkcióban.

A szenvedő igeragozás pótlására a határozói igenév létigés szerkezete mellett egy további nyelvi eszköz is kifejlődött, ill. megerősödött, melynek egyik funkciója a személytelenség kifejezése: a funkciógés szerkezetek. Ezekkel foglalkozik a negyedik fejezet. Az első ilyen szerkezetek valószínűleg idegen minták fordításaként keletkeztek, ami rossz előjel volt: a

nyelvművelői megbélyegzés nem sokáig váratott magára. Ennek ellenére a funkciógés szerkezetek szilárdan beágyazódtak a magyar nyelv rendszerébe, a formális stílus jellegzetes jegyév váltak, többféle funkcióra tettek szert.

A következő fejezetben tárgyalt jelenség legalább részben annak köszönheti a létét, hogy a második fejezet témájául szolgáló szenvedő igeragozás, valamint a harmadik fejezetben tárgyalt határozói igeneves szerkezet visszaszorult a nyelvművelői megbélyegzés miatt. Mivel minden nyelvben szükség van olyan eszközökre, amelyek lehetővé teszik a személytelen fogalmazást, a beszélők a határozói igenév helyett elkezdtek a befejezett melléknévi igenevet használni hasonló funkcióban. A nyelvművelők azonban erre is lecsaptak, s ezt az eszközt is germanizmusnak bélyegezték. Pontosabban: közben felülbírlva saját korábbi álláspontjukat a határozói igenévi szerkezetet most már nem tekintik germanizmusnak, sőt használatát a cselekvés eredményének jelzésére kifejezetten támogatják, azt remélve, hogy ezzel elősegítik a befejezett melléknévi igenévi állítmány visszaszorulását.

A jegyzet érdemi részének utolsó fejezete a *-ható/-hető* képzős igenév állítmányi használatának van szentelve. Ez a nyelvi forma sem örvend nagy népszerűségnek a nyelvművelők körében, mivel nyelvünk őrei hisznek a nyelvi perszonalizmus ideológiájában, abban, hogy a magyar nyelvtől idegen a személytelen fogalmazás. Erre a meggyőződésre (elődeik) nyilván úgy jutottak, hogy túláltalánosították azt a helytálló észrevételt, hogy a bizalmas és a választékos stílusra kevésbé jellemző a személytelen, érzelemmentes, tárgyilagos fogalmazás, s e két stílusnak ezeket a jellemző jegyeit kivetítették a nyelv egészére.

A kötet szövege a jobb áttekinthetőség és könnyebb tanulhatóság érdekében nem tartalmaz hivatkozásokat (a hosszabb szó szerinti idézetek kivételével). Ezt némiképp pótlendő, a legfontosabb felhasznált, ill. a kérdés további tanulmányozásához felhasználható nyelvművelő irodalom és nyelvészeti szakirodalom témakörök szerint van rendezve.

A jegyzet legvégén ellenőrző kérdéseket találunk, melyek a hallgatók figyelmét ráirányítják a legfontosabb tudnivalókra, s így megkönnyítik a zárthelyi dolgozatokra, valamint a félév végi vizsgára való felkészülésüket. Ezek egy része egyszersmind vizsgatétel is.

A kötet – amint fentebb említettük – egy jegyzetsorozat egyik darabja. Azokat az általános kérdéseket, melyekre a hallgatóknak (és más olvasóknak) az összes jegyzet használatához szükségük van, egy külön kötetben tárgyalom, *Váltakozások a magyar nyelvben nyelvhelyeségi és nyelvi helyénvalósági szempontból* címen. Ebben van szó a váltakozások tárgyalási módjának elméleti keretéről. További négy kötetben a nyelvi váltakozások dialektális, kronolektális, stílusbeli és érzelmi háttéréről van szó. (E kötetek bibliográfiai adatai a jegyzet végén, *A sorozat kötetei* című fejezetben található.)

A jegyzetsorozat megjelentetésére – időhiány és más okok miatt – nem adtunk be pályázatot, így nincs, aki fedezze a sorozat megjelentetésének költségeit. Ezért a kötetet magam tördeltem be, idő és tördelési gyakorlat híján a lehető legegyszerűbb módon, a szövegben való tájékozódást megkönnyítő fejléc és navigáció alkalmazása nélkül. Ezt némileg pótolja a fejezetek címe előtt álló & jel, valamint az alcímek előtt álló # jel, melyekre rákeresve egyik fejezetről a másikra lehet ugorni.

Köszönettel tartozom azoknak, akik a jegyzet megjelentetését lehetővé tették: lektoraimnak, Horváth Péter Ivánnak, Nádor Orsolyának és Benő Attilának, továbbá a Magyar Tudományos Akadémiának, amely Domus ösztöndíjprogramja keretében támogatta a témával kapcsolatos kutatásaimat, részben közvetlenül, részben a somorjai Fórum Kisebbségkutató Intézetben működő Gramma Nyelvi Iroda közvetítésével. A nyelvalkítás némely általánosabb vonatkozásával a Comenius Egyetem Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékén foglalkoztam a Szlovák Kutatás- és Fejlesztéstámogató Ügynökség APVV-17-0254 sz. projektjének keretében.

Köszönet illeti a munkahelyemet is, a Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karának mindenkori vezetését, valamint a Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék mindenkori vezetőjét, akik évtizedekig nyugodt körülményeket biztosítottak a kutatási (és persze az oktatási) munkámhoz. Nem ők tehetnek róla, hogy a minisztérium abnormális követelményeket támasztó minősítési rendszere az elmúlt években egyre inkább lehetetlenné tette az elmélyült kutatást és azt, hogy igazán kiérlelt munkákat adjak ki a kezemből.

& A SZEMÉLYTELENSÉG KIFEJEZÉSE – ÁLTALÁNOS KÉRDÉSEK

A **személytelenség kifejezésére** minden kultúrában minden embernek szüksége van. Ezért minden nyelvben létrejönnek olyan eszközök, amelyek lehetővé teszik a személytelen fogalmazást. A fogalmazás akkor személytelen, ha **a cselekvő kilétére nem derül fény**.

Rendszerint akkor folyamodunk személytelen fogalmazáshoz, amikor a **cselekvőt vagy nem ismerjük**, vagy nem tartjuk lényegesnek, mert **a hangsúly magán a cselekvésen van**. A személytelen fordulatok a **tapintatosabb fogalmazás** eszközei is lehetnek, amikor például egy címzettet szembesítünk a mulasztásaival, de el szeretnénk kerülni, hogy ezt támadásként, éles kritikaként értelmezze. Ezenkívül a beszélő a saját érdekében is fogalmazhat személytelenül, ha nem akarja, hogy kiderüljön, a cselekvést ő hajtotta végre.

A személytelen fogalmazásmód különösen a **szaknyelvek legformálisabb rétegére** és a **hivatali nyelvre** jellemző. A *Hivatalos nyelvünk kézikönyve* (HivKk. 1978: 272) erről így ír:

A hivatalos nyelvnek egyik lényeges és jellegzetes stílusbeli sajátossága, hogy a cselekvést igen gyakran a cselekvőtől elvonatkoztatva, általánosítva, személytelenül fejezi ki. Ez a személytelenség bizonyos fokig indokolt, hiszen a hivatali ügyintézésnek jogi, gazdasági, politikai stb. vonatkozásokkal átszőtt nyelve nem lehet teljesen azonos a mindennapok beszélt nyelvével. A hivatalos stílusnak szükségszerűen elvontabbnak, aprólékosan pontosnak, minden lehetséges eshetőségre kiterjedőnek kell lennie, s ez néha megkívánja a bonyolultabb, közvetettebb nyelvtani kifejezőeszközök használatát.

Az idézett megállapításokkal nagyjából egyet is érthetünk, csupán annyit kell megjegyezni, hogy az a kitétel, hogy a személytelenség csak „**bizonyos fokig**” indokolt, úgy értelmezendő, hogy a hivatali nyelvi szövegek közt olyanok is vannak, melyekben **nem annyira szükséges** és így **nem is annyira indokolt a személytelenség** (pl. ha egy konkrét hivatalnok intéz folyamatosan egy ügyet, és ő ír az ügyfélnek).

A személytelenség kifejezésének **többféle eszköze** van a magyarban. Az alábbiakban ezeket fogjuk áttekinteni, természetesen a személytelen fogalmazással járó nyelvhelyességi és nyelvi helyenvalósági kérdésekre helyezve a hangsúlyt.

A személytelen fogalmazásnak két alapvető módját különböztethetjük meg: vagy az **alany** megfelelő kiválasztásával érjük el azt, hogy fogalmazásunk személytelen legyen, vagy az **állítmányt** használjuk erre a célra.

A személytelenséget csak ritkábban fejezzük ki alannyal; ennek módjával egyetlen fejezetben foglalkozunk. Általánosabb az, hogy az állítmány segítségével érjük el, hogy közlésünk személytelen legyen. Az alábbiakban ennek ötféle módját tekintjük át öt fejezetben: **a szenvedő igének**, **a predikatív határozói szerkezetnek**, **az állítmányi helyzetű befejezett melléknévi igenévnek**, **a funkcióigés szerkezetnek**, valamint a **-ható/-hető képzős igenévnek** a használatát.

A személytelen fogalmazásra való törekvést egy **nagyobb hatókörű, komplexebb tendencia** részének tekintjük: azokkal az esetekkel is foglalkozunk, amikor **a cselekvő is meg van nevezve** a közlésben, de **nem rajta van a hangsúly**, hanem **magán a cselekvésen**. Hasonlítsuk össze a következő két mondatot:

1. Meg lettem alázva.

2. Meg lettem alázva a legkedvesebb tanárom által.

Látjuk, hogy a 2. mondatban meg van ugyan nevezve a cselekvő, de a hangsúly azon van, amit tett velem, akár csak az 1. mondatban, ahol a cselekvő nincs megnevezve. Legkönnyebben egy olyan szövegbe illik akár az 1. sz., akár a 2. sz. mondat, amely hangsúlyozottan rólam szól, például ilyesfélebe:

Meg lettem alázva (a legkedvesebb tanárom által). De nem ez volt az egyetlen rossz dolog, ami tegnap történt velem. Elvesztettem a telefonomat, aztán lekéstem a buszt, így egy órával később értem haza a suliból, amiért otthon le lettem tolvá (a faterom által).

Nézzük most meg a személyes fogalmazású alternatívát:

A legkedvesebb tanárom megalázott.

Ez a mondat is szól rólam is, sőt akár hangsúlyos is lehet az, ami velem történt, ha a mondat egy rólam szóló szövegbe ágyazódik, mégis könnyebb elképzelni ezt a mondatot egy olyan szövegben, amely alapvetően a tanáromról szól, nem rólam, pl.:

A legkedvesebb tanárom megalázott. Nagyon jól tanít, és korrekt is diákokkal, szóval alapvetően jó fej. Erről az oldaláról még nem ismertem, nem gondoltam volna, hogy ilyenre képes. Persze lehet, hogy csak rossz napja volt, és rajtam töltötte ki a haragját. Lehet, hogy otthon felbosszantották a gyerekei, mielőtt elindult volna a suliba. És az első órán rajtam vezette le a feszültséget.

Akár meg van nevezve a cselekvő, akár nincs, az egyszerűség kedvéért mindkét esetben „személytelenségről” fogunk beszélni.

"I LIKED IT BETTER WHEN IT LISTED ALL OF OUR NAMES."

& AZ ALANY SZEMÉLYTELEN KIFEJEZÉSE

1. A személytelenség kifejezésének egyik eszköze a **határozatlan** vagy az **általános alany** használata.

HATÁROZATLAN ALANYT akkor használunk, ha **nem tudjuk** vagy **nem akarjuk pontosan megmondani**, hogy állításunk kire vonatkozik.

A határozatlan alanyt **határozatlan névmással** vagy **többes szám 3. személyű állítmánnyal** fejezzük ki.

<i>határozatlan névmás</i>	<u>Valaki keres.</u>
<i>többes szám 3. személyű állítmány</i>	<u>Keresnek.</u>

ÁLTALÁNOS ALANYT akkor használunk, ha azt akarjuk, hogy állításunk **mindenkire** vagy egy nagyobb közösség **összes tagjára** vonatkozzon.

Az általános alany kifejezőeszközei közé tartozik az **általános névmás**, valamilyen **más, általános jelentésű szó**, a **többes szám 1.**, az **egyes** vagy **többes szám 2. személyű állítmány**, de olykor még a **többes szám 3. személyű állítmány** is, továbbá a **főnévi igenév**.

<i>általános névmás</i>	<u>Mindenki</u> itt van. <u>Senki</u> sincs itt.
<i>általános jelentésű egyéb szó</i>	<u>Az ember</u> ilyenkor elbizonytalanodik.
<i>többes szám 1. személyű állítmány</i>	<u>Tudjuk</u> , hogy a magyarban nincsenek nyelvtani nemek.
<i>egyes szám 2. személyű állítmány</i>	Lassan <u>járj</u> , tovább <u>érsz</u> .
<i>többes szám 2. személyű állítmány</i>	Ne <u>bízzatok</u> a sokat ígérőkben!
<i>többes szám 3. személyű állítmány</i>	Hogy <u>hívnak</u> ? Hogy <u>hívják</u> ?
<i>főnévi igenév</i>	Nem <u>hallani</u> semmit.

A **többes szám 1. személyű** formát olyankor használjuk, amikor a cselekvésben való **személyes részvételünket** akarjuk hangsúlyozni:

A cél az, hogy megvédiük a fiatalokat a drogtól és a lehető legkevesebb ember kerüljön kapcsolatba a kábítószerekkel.

Tiszteljük-e annyira a polgárainkat, hogy megvédjük a határainkat?

Megvalósítjuk közös terveinket!

Ez az eset már egyfajta átmenetet jelent a személyes fogalmazás felé.

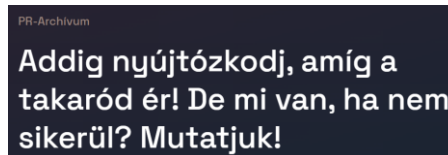
KORREKT

Autószerviz Kft.

A minőségre hajtunk

Az egyes szám 2. személyű formák nemcsak közmondásokban használatosak (l. a fenti példát: *Lassan járj, tovább érsz, vagy egy szintén közismert közmondást: Addig nyújtózkodj, ameddig a takaród ér*). Ez a fogalmazásmód Erdélyben és a Kárpátalján (nyilván a többségi nyelvek hatására is) nagyon elterjedt, csaknem regionális köznyelvi státusza van, de a nyelvterület többi részén is előfordul, csak jóval ritkábban. Elképzelhető, hogy az angol nyelv hatására növekszik a gyakorisága; az angolban ugyanis szintén használatos a *you* ilyen célra.

E forma használatakor érdemes arra gondolni, hogy az, aki nem ismeri a személytelen fogalmazásnak ezt a módját, az egyes szám 2. személyű formát **(le)tegezésként értelmezheti**. Ha a kapcsolat jellege nem indokolja a tegeződést, ezt a beszédpartner akár **tolakodónak** vagy **bántónak** is érezheti.

Addig nyújtózkodj... Takaró Mihály és a hazafias képzés

Új gazdája van a magyar irodalom és történelem oktatásának. Takaró Mihály készíti hazafias, keresztény-nemzeti alapon az új a Nemzeti alaptanterv idevágó részeit. Nem illik valakit - bárkit - szándéka szerint megítélni. Beszéljenek a megvalósult tények!

Szobatársak - Addig nyújtózkodj, amíg az albérlőd tart!

Roomies
amerikai vígjáték, 88 perc, 2004

BAKÁNCSLISTÁHOZ ADOM

Addig nyújtózkodj, ameddig a szólásszabadság ér. Vagy ameddig engedik? – Interjú Dr. Török Bernáttal

Írta: Kádár Gellért - 2021. január 24.

Addig nyújtózkodj, amíg az asztalod ér!

2018. július 31. - Vasárnap 11:30

Csülkös, csirkemájás, krumpolis rétes - ezeket a különleges réteseket is megkóstolhatták azok az érdeklődők, akik ellátogattak a hétvégén Mesztegnőre. A 12. alkalommal megrendezett rétesfesztiválon 100 fajta és több mint tízezer rétes készült.

A nagy „addig nyújtózkodj, amíg a takaród ér” hazugság

2. Az **általános alany** szerepét **gyűjtőnév** is betöltheti. A gyűjtőnév használatát általános alany kifejezésére a nyelvújítók **helytelenítik**, például az alábbi táblázatban olvasható mondatokban. A *Nyelvművelő kéziszótár* az ilyen használatot „**stílustalannak**” bélyegzi.

<i>gyűjtőnévi általános alany</i>	<i>nem gyűjtőnév</i>
A <u>vezetőség</u> nemtetszését fejezte ki.	<u>Vezetőink</u> nemtetszésüket fejezték ki. <u>A vezetők</u> nemtetszésüket fejezték ki.
A <u>tagság</u> egyetért a javaslattal.	<u>Tagjaink</u> egyetértének a javaslattal. <u>A tagok</u> egyetértének a javaslattal.
Az <u>elnökség</u> kilátásba helyezte lemondását.	<u>Az elnökség tagjai</u> kilátásba helyezték lemondásukat.

Légből kapott az az állítás, hogy a *vezetőség*, *tagság*, *elnökség* ilyen értelemben való használata stílustalan volna. A **formális** vagy **kissé formális** stílusba nagyon is beleillik, sőt ott szinte csak ez járja, de ez a kifejezésmód valószínűleg nem idegen a **választékos**, sőt a **kissé bizalmas** stílustól sem. **A gyűjtőneveket nem szükséges kerülni**, s természetesen nem kell őket **javítani mások szövegében sem**.

Ugyanakkor igaz az, hogy a nyelvújítók által javasolt forma **barátságosabb**, de a kérdés az, hogy az érintett beszélők akarnak-e barátságosak lenni, ez pedig nem nyelvi kérdés, így nem is a nyelvújításra tartozik. Itt ismét a **nyelvi moralizmus** ideológiájának működését látjuk.

3. Az is előfordul, hogy **-ás/-és** képzős **elvont főnevet** használunk gyűjtőnévi értelemben, általános alanyként. A nyelvújítók ezt a használatot **még inkább helytelenítik**, a *Nyelvművelő kéziszótár* például „**végképp hibásnak**” minősíti. Azzal érvel, hogy „ezek a főnevek valójában a **cselekvés folyamatát** jelölik.”

<i>-ás/-és képzős elvont főnév</i>	<i>konkrét főnév</i>
Így döntött a <u>vezetés</u> .	Így döntöttek a <u>vezetők</u> .
A felsőbb <u>irányítás</u> még nem adott választ.	?

Az az érv, hogy az ilyen képzős alakok „valójában” a cselekvés folyamatát jelölik, **nyelvi konzervativizmusról**, **nyelvi racionalizmusról** és **nyelvi logicizmusról**, továbbá **nyelvi platonizmusról** és **nyelvi izomorfizmusról** árulkodik.

Ha „valójában” a cselekvés folyamatát jelölnék csupán, akkor a beszélők nem használnák őket gyűjtőnévi értelemben. Ha használják, nyilvánvaló, hogy ilyen jelentésük is van. Azt, hogy ezt a nyilvánvalóan létező jelentést nemlétezőnek tekintik, épp a **nyelvi platonizmussal** és a **nyelvi izomorfizmussal** magyarázhatjuk.

Az **-ás/-és** képzős elvont főneveket **minden korlátozás nélkül** használhatjuk gyűjtőnévi értelemben, ezzel semmilyen hibát nem követünk el. Természetesen – mint mindig – figyelembe kell venni a szöveg műfaji és stíluskövetelményeit. Ez a kifejezésmód is, akárcsak a korábban említett gyűjtőnév, leginkább a **formális** stílusba illik, de a **választékosban**, sőt a **kissé bizalmasban** sem látunk okot a kerülésére.

Nyilvánvaló, hogy az ilyen gyűjtőnévi formákat mások kéziratában nem bántjuk, hiszen nincs velük semmi probléma. **Nem valószínű**, hogy bármilyen írott nyelvi szövegben **stílustörést** okoznának. Ennek ellenére a kérdést érdemes lenne empirikusan vizsgálni.

Productivity Library / Esetvizsgálatok / A vezetés és az alkalmazottak közötti beszélgetés elősegítése

A vezetés és az alkalmazottak közötti beszélgetés elősegítése

Microsoft Teams

"A vezetés, amely fél az emberek elé állni, nem lehet hiteles" - Iskolaigazgatók vezeték ezentúl Nagymegyert

2022. NOVEMBER 26. - 07:00 | RÉGIÓ

Megosztás 261

Letette az esküt hétfőn kora este az újonnan megválasztott nagymegyeri polgármester, Soóky Marián, és a helyi képviselő-testület.

& A SZENVEDŐ IGE ÉS SZÁRMAZÉKAI

1. Általános kérdések

SZENVEDŐNEK vagy **PASSZÍVNAK** azokat az igéket nevezzük, amelyek az *-at(ik)/-et(ik)*, *-tat(ik)/-tet(ik)* képzőkkel jönnek létre tárgyas cselekvő igékből. A szenvedő igék **ikes ragozásúak**.

A **szenvedő igék** használatával elkerülhető az alany kitétele, így azok is alkalmasak a személytelenség kifejezésére. A szenvedő igének ugyanis az **alanya** nem a cselekvő, hanem a **cselekvés elszenvetője**:

A bíró <u>felfüggeszti</u> a tárgyalást. → A tárgyalás <u>felfüggesztetik</u> .

Az elnök <u>kimondja</u> az igazságot. → Az igazság <u>kimondatik</u> .

A színművész <u>felolvassa</u> a verset. → A vers <u>felolvastatik</u> .
--

Amint az ices igeragozásnál láttuk a *Nyelvi váltakozások az igék körében (Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések)* című kötetben, a **szenvedő igékben jobban megőrződött az ices igeragozás**, mint máshol, mivel a **szenvedő igék** önmagukban is **nagyon formális** vagy **választékos** stílusértékűek, s emiatt **az ices igeragozás illik hozzájuk**.

Ha a cselekvőre is utalni akarunk, akkor az a mondatban nem alany lesz, hanem ún. **eszközlő határozó**. Ez a pozíciója biztosítja, hogy a hangsúly **nem rajta**, hanem a **cselekvésen** lesz.

A tettes <u>kerestetik</u> a <u>rendőrök által</u> .
--

A levél a <u>posta által</u> átadatik.
--

E két, meglehetősen mesterkélt mondat után nézzünk meg néhány hiteles példát az MNSZ2-ből:

1. Hét nyelvben adták ki a dicsőséges munkát, példátlan sajtóüvöltés keretében. Nekem is kezembe nyomták. Valóban el is olvastam belőle előlről, hátulról tíz oldalt. Ha faggatnak a mű tartalmáról, ne jöjjen zavarba! Karinthynek is én számoltam be erről a remekbe készült fércmunkáról és annak némi háttéréről. Karinthy vonásain titkolatlan fölháborodás alakul ki rögtön. És természetesen ugyanez szavakban is <u>megfogalmaztatott általa</u> . (Tersánszky Józsi Jenő)

2. Ma a legnagyobb hatalommal, a legfelsőbb döntési joggal rendelkező vezetők nem a nép által <u>választattak meg</u> , a <u>nép által</u> felelősségre nem vonhatók, következésképpen annak bizalmát sem élvezhetik. A forradalom törvénye pedig végső soron nem más, mint a nép ellenőrzési igénye arra, hogy a legalkalmasabb ember kerüljön az alkalmas helyre. A történelmi jelentőségű kísérlet a magyarországi szocialista gyakorlatban, a reform sikere ezen múlik. (Sánta Ferenc)

3. Van-e író, aki sohasem beszél a saját műveiről? Rónay volt ez az író. Némaságai közül ez volt a legmeglepőbb. Mert különben – kár is mondanom – nagyon módjával vett részt abban az ömlő, hol mulatságos, hol csípős hadovában, ami az írói beszélgetés. Valamiről szeretett beszélni, nem úgy általában. Nem teniszjátékos volt a társalgásban, inkább súlyemelő. De

<p>szerette az emberi közeget, élvezte is, vagy ha olykor <u>meggyötörtetett általa</u>, akkor megbocsátotta, mint annyi mindent – a megbocsátás erényét bőkezűen tudta gyakorolni. (Nemes Nagy Ágnes)</p>
<p>4. Mind megszállottabban jegyzeteltem a kép előtt; már az arcom is a csendélet különös zöld árnyalatait váltogatta. Vannak értékesebb csendéletek is, de azok ismertebbek, és már teljesen <u>kiürítették a szakértők, a fényképészek, a dilettánsok, a turisták, és megkönnyítették a restaurátorok finom kacsoi által</u>, viszont a valódi csendélet, érintetlen, felfedezetlen, lepecsételt állapotban kell hogy legyen – csak akkor abszolút sűrű, kemény, nehéz... (Tolnai Ottó)</p>
<p>5. Tudjuk, hogy megkezdődött a munka az 1956 őszi-téli események felderítésére, ám nyilvánvaló, hogy ez a kelleténél lassabban halad. Így, míg a legtöbbször megalapozott feltételezések meg nem <u>erősítették egy objektív vizsgálat által</u>, addig a nevek felelősségteljes nyilvánosságra hozataláról szó sem lehet. Bizonyítékok kellene, amelyek beszerzésének, a még élő és a már halott tettesek felkutatásának elősegítését tekintené feladatának az általunk felállítani javasolt parlamenti bizottság. (sajtó)</p>
<p>6. A faluról az első írásos emlék, amely még a települést pusztá földterületként említi, 1282-ből származik. 1295-ben már az esztergomi érsek birtokában találjuk a falut, ezután az érsekség közelségének köszönhetően a keresztény közösség egyre jobban erősödik. A mohácsi vész után a falu Mező Ölvéd néven szerepel, ez időben tűzként terjednek ott Luther és Kálvin tanai, a falu lakosságának majdnem egésze áttért a református vallásra. A helyi református gyülekezet keletkezését pontosan nem tudjuk, de már a 17. század első felében <u>háborgattott Pázmány gazdatisztjei által</u>. (sajtó)</p>
<p>7. Aki Robert Ludlum vagy Ken Follett modorában megírt izgalmas fordulatokra számít, nagyot fog csalódnai, A Mitrohin-archívum ugyanis egy meglehetősen száraz dokumentumgyűjtemény, követhetetlen név- és fedőnévsorral, több mint százoldalnyi lábjegyzettel. Türelem és kitartás kell ahhoz, hogy végigverekedjük magunkat a könyvön (nekem négy és fél hónapomba telt), amely nem kevesebbre vállalkozik, mint hogy megismertessen mindennel, ami disznóság <u>elkövettetett a KGB és elődszervezetei által 1917 és 1980 között</u>. (sajtó)</p>
<p>8. Az egyház igen sokat foglalkozott hívei erkölcsi életével, bár az alábbihoz hasonló eset alig szerepel a jegyzőkönyvekben. „1848. június 4. 4. szám. Dóka József bejelentetvén, hogy néhai Orosz István özvegyével tilalmas összejövételben <u>találtatott éjjel saját nejé által</u>. Vizsgálat alá <u>vétetvén</u>, a bejelentett vád valószínűnek <u>találtatott</u> (ámbár a vádlott maga tagadta is) s méltó megfenyítés végett a polgári bíróságnak <u>határozatott átadatni</u>, mindazonáltal a házi csend helyreállítása és lelkiismerete mielőbbi megnyugtató végett, az önkéntesen reáajánlott Isten és egyház megkövetésének célt vélt érni a Consistorium, mellyet mind a ketten az egyházi előjáróság előtt teljesítettek is. Az egyház a hitéleti kérdéseken túl kénytelen volt az egészségüggyel is foglalkozni, erről tanúskodnak a koleráról és a himlőről történt jegyzőkönyvi bejegyzések is.” (tudományos)</p>
<p>9. A purgatorium-beli lelkeknek állapottyok, s azoknak az ő jótévőjükhöz hálaadatosságok, a mellyek deák nyelven <u>megíratattak Páter Roa Márton által</u>. Most pedig... <u>Páter Taxoni János által</u> magyar nyelvre <u>fordítottak</u>. Nagyszombat, 1718. (Lósi és hédervári Viczay Teresia kisasszonynak ajánlva, a ki a szerzőt e fordításra ösztönözte. Újabb kiadása. Győr, 1742). (tudományos)</p>
<p>10. Azt gondolom, közülünk sokan beszéltek a társadalombiztosításról, akik hozzászóltak, és a mai este a törvényjavaslat kapcsán is arról kell hogy szóljon, hogy Magyarországon megerősítjük-e és működtetjük az egységes és kötelező társadalombiztosítást, amelyet természetesen a pénztárakról szóló törvény nem tett semmissé. Azért nem, mert két fundamentális törvény alapján, amely mind a kettő 1997-ben <u>erősített meg a parlament által</u> – a társadalombiztosítási ellátásra és magánnyugdíjra jogosultakról és ezen ellátások fedezetéről szóló törvény, valamint az egészségügyi szolgáltatásokról a kötelező egészségbiztosítási törvény keretén belül szóló másik törvény –, vagyis arról kell beszélünk, hogy milyen legyen ez az egységes, szolidaritási elvű társadalombiztosítás a jövőben. (hivatalos)</p>

11. Néhány nagy agrárcégnek volt lehetősége arra, hogy régi, beragadt hiteleit kiváltsa kedvezményes hitelre, de egyébként azok számára, akik számára fontos lett volna az uniós csatlakozás előtti támogatás, azok számára, akiknek valójában segítséget kellett volna nyújtani, hogy versenyhelyzetbe kerülhessenek, ez a konszolidáció nem volt elérhető. Így az ő adósságterheik nemhogy csökkentek voltak, miután 2003-ban nem volt kézzel fogható, valós támogatás a kis gazdaságok, a gazdaságok számára, így ők a további hitelek felvételénél, a hitelcserénél hitelképtelennek nyilvánítottak a bankok által, és esélyük nem volt arra, hogy bármilyen támogatott, további hitelhez hozzájussanak. (hivatalos)

12. Most jó lelkiismerettel mondom, mindent megtett a kormányunk azért, hogy a meglévő mozgásteret a pedagógusok érdekében a lehető legjobban használjuk ki, és ennyit tudunk elérni. Kérem, hogy önök, ott, ahol az önkormányzatok szocialista polgármesterek vagy képviselő-testületek által irányítottak, működjenek velünk együtt abban, hogy minél több jusson el a pedagógusok kezébe, ahogy ön fogalmazott, a borítékjába. (hivatalos)

13. Kérem tisztelettel, gyűjtöttem néhány szemelvényt hón szeretett Ragikánk (iNteRNeTto) korábbi kedves megnyilvánulásából. Csak olyan topikokat kerestem, amelyek semleges, nem provokatív témával nyitottak olyan törzsasztaltagok által, akik 1. közismertek 2. nem az „anyázós” típusba tartoznak. Nagy tisztelettel kérek mindenkit, hogy vegye a fáradságot ezek megnyitására. Érdemes megfigyelni, hogy hogyan szólal meg először Ragika, hogyan akar információkkal segíteni és hogyan üt meg normális hangot. (fórum)

14. Az itt felsoroltak mindegyike kimeríti a személyes jogok megsértését. Okosabb lenne, ha az Index szerkesztője nem nyúlna bele ebbe, mert itt sok-sok kis piszkosság követetett el ZöPö által amiről most itt – természetesen – senki nem beszél. Persze én – mint rendszeren – elfogult vagyok. (fórum)

15. Wágner úr! Sörkínálatod már megtekintetett, és nagyon vonzónak találtatott általam. A többit kösz, ha lesz időm, kipróbálom. (fórum)

Hogyha stilisztikai szempontból nézzük az idézett szövegrészleteket, azt látjuk, hogy a szenvedő igék **stilisztikailag jelöltek**. Nem érződnek **elavultnak**, hanem inkább egy kicsit **ünnepélyesnek**, bizonyos kontextusokban **különlegesnek**. Jól beleillenek a **választékos** szövegekbe. Ez látjuk mindenekelőtt a 2. és a 3. idézetben.

A másik két szépirodalmi részlet is **választékos** stílusú (az 1. sz. kissé, a 4. számú erősebben választékos), de itt a szenvedő szerkezet választásában az közrejátszhatott az **ironikus hangnem** is. Ugyanez a helyzet a 7. sz., sajtónyelvi idézetben, amely ugyancsak **választékos-formális átmeneti** stílusú.

Ugyancsak beleillik a szenvedő ige a **formális** vagy **formális-választékos** stílusú részletekbe, ahogy ezt az 5. sz. sajtónyelvi példában látjuk.

A 6. sz. sajtónyelvi idézet azért érdekes, mert **történeti** témájú, Nagyölvéd község történetét tárgyalja, s itt olyan szenvedő igealak jelenik meg, amely **a mai nyelvhasználatban szokatlan**, viszont – nagyon stílusosan – azt a benyomást kelti, mintha a szerző közvetve idézne valamilyen történeti forrásból (s könnyen lehet, hogy ténylegesen is ez a helyzet).

A 8. sz. példa régebbi munkából való idézet, így nem a **mai használatot** példázza, csak didaktikai okokból került az idézetek közé, mivel szenvedő igealakjai nagyon tanulságosak. Az idézett szövegrészletben található igék közül a *talál* ma is előfordul szenvedő használatban (*találtatik*), még az *átad* ige sem volna annyira szokatlan ma szenvedő formában (*átadatik*), a *határoz* igét azonban ma nehéz volna elképzelni máshol, mint játékos-ironikus kontextusban

(*határoztatik*). Ami pedig végképp idegen a mai használattól, az a vesz ige határozói igeneves formája, ráadásul funkciógés szerkezetben (*vizsgálat alá vétetvén*), valamint az *átad* ige főnévi igeneves, szenvedő ragozású változata (*átadatni*).

A 9. sz. példa egy 1712-ben megjelent könyvnek a címe, egy külföldi munka magyar nyelvű **fordítása**, vagyis ez sem a mai használatot példázza. Azért idéztetik ☺ mégis, mert ez is olyan esetet példáz, amikor **ma csak cselekvő ige használata jöhet számításba**.

A *megíratattak* az elemisméltésre („képzőhalmozásra”) is példa. Eredetileg *megíratik* volt a szenvedő igealak; nyilván más szenvedő alakok analógiája hívta elő ezeket, pl. magában a könyvcímbe a *fordítottak* analógiája.

A „hivatalos” alkorpuszból származó, **formális** stílusú, de szóban elhangzó idézetekben (10–12. sz.) **nem** számolhatunk **nyilvánvaló iróniával**, legfeljebb valamiféle **elhatárolódással**.

A 10. és a 11. sz. példában legkönnyebben azzal magyarázható a szenvedő igék használata, hogy ezekkel **kerülhető el az alanyváltás**, vagyis **áramvonalasabbá** teszik a szöveget. A legkézenfekvőbb a **határozói igeneves szerkezet** használata lett volna, de lehetséges, hogy a felszólalók ezt a nyelvművelői és az iskolai megbélyegzés miatt helytelennek érezték:

<i>az eredeti szöveg egyszerűsített változata</i>	<i>átfogalmazás</i>
Mind a kettő 1997-ben <u>erősített meg a parlament által.</u>	Mind a kettő 1997-ben <u>lett megerősítve a parlament által.</u>
A hitelcserénél hitelképtelennek <u>nyilvánítottak a bankok által.</u>	A hitelcserénél hitelképtelennek <u>lettek nyilvánítva a bankok által.</u>

A 10. sz. példában esetleg funkciógés szerkezet is használható lett volna:

<i>az eredeti szöveg egyszerűsített változata</i>	<i>átfogalmazás</i>
Mind a kettő 1997-ben <u>erősített meg a parlament által.</u>	Mind a kettő 1997-ben <u>került megerősítésre a parlament által.</u>

Természetesen több más eszköz is rendelkezésre állt a felszólalóknak a mondatok „áramvonalasítására”. Az, hogy spontán fogalmazás során épp a szenvedő szerkezet jutott eszükbe, azt mutatja, hogy ennek teljes kihalásáról nem lehet beszélni.

A 12. sz. példában még **elméletileg sem számolhatunk iróniával** vagy **elhatárolódással**, de még ünnepélyességgel sem, ezért itt a legnehezebb magyarázatot találni a szenvedő ige használatára. Annál is inkább, mert maga a cselekvő a hangsúlyos, el sem maradhatna a mondatból, s így kézenfekvő lett volna cselekvő igét használni:

<i>az eredeti szöveg egyszerűsített változata</i>	<i>átfogalmazás</i>
Az önkormányzatok <u>szocialista polgármesterek vagy képviselő-testületek által irányítottak.</u>	Az önkormányzatokat <u>szocialista polgármesterek vagy képviselő-testületek irányítják.</u>

A hozzászólás szóban hangzott el, ezért elképzelhető, hogy a szónok – mivel mondanivalója adott pontján az önkormányzatok álltak figyelme középpontjában –, önkéntelenül alany-

esetben, ragtalanul használta az *önkormányzat* szót, s utána ehhez kellett igazítani a folytatást. Ennek egyik módja a szenvedő ige használata.

Másik lehetséges módja lett volna a **határozói igenévi állítmány** használata, de lehet, hogy ez a felszólaló sem érezte volna formális stílusban megfelelőnek:

<i>az eredeti szöveg egyszerűsített változata</i>	<i>átfogalmazás</i>
<u>Az önkormányzatok szocialista polgármesterek vagy képviselő-testületek által irányítottak.</u>	<u>Az önkormányzatok szocialista polgármesterek vagy képviselő-testületek által vannak irányítva.</u>

Akármi váltotta is ki a szenvedő ige használatát, a példa mindenképpen azt mutatja, hogy a szenvedő ige ma is **élő része a magyar nyelvtani rendszernek**, még ha ritka és korlátozott használatú is a 20. század előtti történeti előzményekkel összehasonlítva.

Ugyanezt erősítik meg a „fórum” alkorpuszból származó idézetek is (13–15. sz. példák). A 13. és a 14. példában az **irónia** és az **alanyváltás elkerülésére való törekvés** együttesen válthatta ki a szenvedő igék használatát.

A 15. példa viszont **allúzió**, rejtett utalás egy a *megméretett, és könnyűnek találtatott* szólásra, melynek végső forrása a Szentírás – Dániel könyvének 5. fejezetének 25. verse:

És te, Belsazár, az ő fia, nem aláztad meg a szívedet, noha mindezt tudtad. Sőt felemelkedtél az egek Ura ellen, és az ő házának edényeit elődbe hozták, és te és a te főembereid, a te feleségeid és a te ágyasaid bort ittak azokból; és az ezüst- és arany-, érc-, vas-, fa- és kőisteneket dicséred, akik nem látnak, sem nem hallanak, sem nem értenek; az Istent pedig, a kinek kezében van a te lelked, és előtte minden te utad, nem dicsőítetted. Azért küldetett ő általa ez a kéz, és jegyztetett fel ez az írás. És ez az írás, a mely feljegyztetett: Mene, Mene, Tekel, Ufarszin! Ez pedig e szavaknak az értelme: Mene, azaz számba vette Isten a te országlásodat, és véget vet annak. Tekel, azaz megmérettél a mérlegen és híjával találtattál. Peresz, azaz elosztatott a te országod és adatott a médeknek és persáknak. (Károli Gáspár fordításának 1908. évi revíziója, 22–28. vers.)

Látjuk, hogy az idézetben **több más szenvedő igealak is** előfordul. Egy kivételével mindezeket már a Vizsolyi Bibliában, Károli eredeti, 1590-ben megjelent fordításában is megtaláljuk, a harmadikat kivéve: ahelyett a vizsolyi Bibliában cselekvő alak áll:

Annak okáért az ő színe előtt küldetett ez a kéztenér, aki ezt az írást feljegyzette.

A **cselekvő** ige használata természetes, mivel a *kéz* („kéztenér”) az előző tagmondatnak is a nyelvtani alanya (a cselekvés elszenvődője), így **nem történik alanyváltás**, csak a *kéz*, amely az előző mondatban jelentéstani szempontból a **cselekvés elszenvődője** volt (el lett küldve), itt **cselekvővé válik** (a kéz írja föl az utána idézett szöveget).

Jól szemlélteti a szenvedő igeragozás **viasszorulását** a régi Károli-fordítások összehasonlítása és a legújabb, 2011. évi revízió szövegével, valamint a Szent István Társulat által először 1973-ban megjelentetett fordítás 1996. évi kiadásának szövegével. A 2011-es Károliban a szóban forgó részlet így hangzik:

Ezért küldte ő ezt a kezét, és íratta föl ezt az írást. Ez az az írás, amely föl van írva: Mené, mené, tekél, ú-parszin! Ez pedig a szavak értelme: mené, azaz számba vette Isten a te országlásodat, és véget vet annak; tekél, azaz megméréttél a mérlegen, és híjával találtattál; perész, azaz felosztatott a te országod, és a médeknek és perzsáknak adatott.

Látjuk, hogy a szenvedő igealakok megtartattak ☺ a jól ismert idézetben (*megméréttél; találtattál*) és annak kevésbé idézett folytatásában (*felosztatott, adatott*), máshol azonban vagy cselekvőkre cseréltettek ☺ (*küldte; íratta föl*), vagy a határozói igenév létezés szerkezete használtatik ☺ helyette (*föl van írva*).

A Károli-reviziónál valamivel kevésbé konzervatív új református fordítás 2. revíziója, amely 2014-ben jelent meg, egyetlen szenvedő igealakot sem tartalmaz:

Ezért küldte ő ezt a kezét, és íratta föl ezt az írást. Az írás, amely oda van írva, így hangzik: mené mené tekél ú-parszín. A szavak magyarázata pedig ez: A *mené* azt jelenti, hogy számba vette Isten királyságodat, és véget vet annak. A *tekél* azt jelenti, hogy megmért téged mérlegen, és könnyűnek talált. A *perész* azt jelenti, hogy felosztotta királyságodat, és a médeknek meg a perzsáknak adta.

A szenvedő igeiktől való „megtisztítás” ára az, hogy ebben a fordításban a **hangsúly áttevődött** a cselekvő Istenre, míg a korábbi változatokban inkább a királyon volt a hangsúly, azon, ami vele történt, ill. azon, ami történni fog az országával.

Könnýűnek találtattott a szaloncukor, pedig a bevonata elég vastag volt

Szerző: ITM | info@dehir.hu | Közzétéve: 2021.12.08. 07:12 | Frissítve: 2021.12.08. 07:14

Budapest - A legfinomabb szaloncukor élvezeti értékét is lenullázhatja, ha tölteleke a papírba folyik.

Tetszik 0 | Megosztás | Tweet

Az ünnepi édességkülönlegességből a hétköznapiabb termékekhez hasonlóan annyit kell kapniuk a vásárlóknak, amennyit a csomagolás szerint kifizetnek.

KÖZÉLET

Thomas Doll Cipruson is könnyűnek találtattott

Thomas Dollt menesztették a ciprusi APOEL-től, mindössze négy hónap után mondtak fel az edzőnek.

2019.12.09 | Szerző: MTI | Tetszik 0 | Megosztás

Hat ok, amiért az FTC könnyűnek találtattott Európában

KIESÉS | ZELJEZNICAR | FERENCVÁROS | FTC | EL-SELEJTŐZŐ | EL

M. G.

A 24.HU CIKKE KÖNNYŰNEK TALÁLTATTOTT

© 2019 07.30. 4-18:37 ORFK. Kiemelési és Szűrés

Alapszintű számítógépes felhasználói tudás birtokában megkímélhetik volna magukat attól, hogy egy szöveget jó kézzel megessenek.

...és könnyűnek találtattott

REGÉNY

SZERZŐ
Megyery Sári
Sacy von Blondel

'Megyery Sári: ...és könnyűnek találtattott' összes példány

Kiadó: Nova Irodalmi Intézet
Kiadás helye: Budapest
Kötés típusa: Vásznon Gottermayer kötés
Oldalszám: 315 oldal
Sorozatcim: Kéltetszám:
Nyelv: Magyar
Méret: 18 cm x 12 cm
ISBN:
Megjegyzés: Második kiadás.

Nézzünk még meg néhány további példát:

1. A Nyugat zavarba jött a tehetségtenyésztésével. Mutatkozott már körüle, sőt más irodalmi szerveknél is, a tömeges megrohanás elleni védekezés. Leginkább a tömörülések alakulataiban történt ez. Kezdődött az úgynevezett „generációs” alapon. Vagyis hogy szinte katonai sorozó évszám szerint álltak össze írói nemzedékek, akik csak egymást támogatták, csak egymás neveit és műveit emlegették, céltudatosan, és maguk mellett legföljebb a Shakespeare és Balzac működését méltatták mint összevethetőt. De más alapon is tömörültek, vagy tömörítették szellemi értékek. Gondolom, a rekordot végül egyik nagy kiadvállalatunk tartotta a tömörítés terén, amikor kiadta a „Felvidéki református írók” sorozatát a „Felvidéki katolikus költők” után. A túltermelés és túlekvés természetesen nagyotmondó, ékítő és magasztaló jelzők oly fürgetegét eredményezte irodalmi művek méltatásában, hogy aztán már az érdekes hang is hitelét veszítette, és fásultságot piszkált csak. Ilyen körülmények között állítottam be a Nyugat szerkesztőségébe a József Attila versfüzetéről írt cikkemmel. (Tersánszky Józsi Jenő)
2. Huszonegy éves koromban, mint harmadéves medikus, egy egész, klasszikus strófákban írt füzetet küldtem el volt tanáromnak. Három év múlva a Nyugat tanulmány pályázatára az Ady-vers keletkezéséről adtam be értekezést. A tanulmány sorsa még nem dőlt el, amikor úgy hittem, megtaláltam, amit kerestem: azt a versformát, amely a klasszikus vers szép, nyugodt tunikaomlását az „ősi magyar vers” tagolt alkatával egyesíti. Ugyanabban az időben, amikor megházasodtam, rendelőt nyitottam, Nyugat-íróvá avattattam, mintegy harminc verset írtam alig egy hónap alatt a felfedezés kihasználásaként. Az új vers rímtelen volt, strófákra tagolt, a strófák szótagszáma meghatározott, a ritmus alapanyaga a jambus, amelyet a közepe táján egy rövid vagy hosszú szótag kidobásával hézagossá tettem vagy „megtörlesztettem” (Németh László)
3. S később ott kellett megtudnom, akkor már csak nyári szünidőmet töltve ott, egy aranylemezekkel kirakott nyári délutánon, a hőség elől a Temetődomb elhagyatott kápolnájának hűsége menekülve (egy ideig féltett és terhes titkomként), hogy vagy költő leszek belőlem, vagy semmi sem. Aztán lettem, ami lettem. A nemzedékem által megismert konstellációk, konfliktusok és konkordanciák hol húsbavágó, hol lazuló eresztékeiben vergődve. Amiről szólni már nem az én dolgom, hanem másoké. Vagy senkié. Vettettem verembe, mint a fiatal József, és kihúztak a veremből, mint Józsefet. (Somlyó György)
4. A sajtó kizárattatott megint, ezúttal a Világszövetség küldöttközgyűléséről. Valamiféle éteri vagy nagyon is földi sugallat nyomán szavazással döntött így a tisztelt fórum. Sejtésem, hogy miért, beigazolódtott Csoóri Sándor sajtóértekezletén, amikor idős Buenos Aires-i kollégám rákérdezett a kirekesztés okára. Ilyenképpen: ideutaztam sok ezer kilométerről, hogy lássak-halljak és tájékoztassam otthoni magyar olvasóinkat, erre nem engednek be; ilyesmit, kérem, utoljára az argentin diktatúra idején éltem meg. Hasonlóképpen vélekedett a Los Angeles-i kolléganő is. (Bodnár Gyula)
5. Mindenféle színésznő én akartam lenni. És a végeredmény azt hiszem ezt is igazolta, hiszen a kabarétréfáktól a nagy drámai szerepekig mindenféleképpen – hogy divatos szóval mondjam – megmérettetem. És sajnos elég nehéz lévén nem találtattam hálistennek könnyűnek. Amikor főiskolára felvettek, az első időben azt mondták, hogy én leszek a nagy drámai színésznő, hiszen a Salemi boszorkányok Abigéljével kezdtem a Nemzeti Színházban, aztán a Petőfi Színházban, amelyik akkor a Musical Színház volt, játszottam a Gazdag szegények női főszerepét. (sajtó)
6. Veszélyesek hát a szaporodó rendőri akciók. Félelmet kelt(het), túlzott óvatosságra int(het) a szerkesztőségeket. A köz érdekének szolgálatát megelőzheti a személyes érdek szolgálata. Érthetően. Az államtitok, a banktitok megsértése börtönbüntetéssel járhat. Azokat az újságírókat, szerkesztőket sújthatják velem, akik a leginkább megfelelnek hivatásuk követelményeinek: akkor végzik tisztességesen, szakszerűen munkájukat, ha tájékoztatnak

<p>a kulisszák mögötti hatalmi játszmákról, amelyek sokszor azért <u>minősítették</u> államtitoknak, mert a hatalmon lévők érdekeit sértené a nyilvánosság (sajtó)</p>
<p>7. Az Orgován család református vallású volt. A 19. századból több cigányokra vonatkozó bejegyzés olvasható a katolikus anyakönyvekben is. Ezekből az anyakönyvekből egyébként az is kiténik, hogy a 18. századtól folyamatosan <u>köztettek</u> katolikus-református vegyes házasságok, erre vonatkozólag számos példa akad. (tudományos)</p>
<p>Arról nem is beszélve, hogy a konföderációhoz előbb le kellett volna rázni a Habsburg-uralmat, amihez viszont nemcsak Magyarország ereje hiányzott, amit nemcsak Európa nagyhatalmai elleneztek, hanem amihez a szomszédos országok és a nemzetiségek egyáltalán politikai tudatosságig eljutott osztályainak és tömegeinek többsége sem mutatott kedvet. Így tehát 1867-ben a ténylegesen érvényesített törvényekhez képest sokkal többre reális lehetőség nem volt, elkerülhetetlen kényszerűségek <u>szentesítették</u> e téren is. S nem a legrosszabb formában, amint ezt sok nemzetiségi politikus is elismerte annak idején. (tudományos)</p>
<p>8. Mert ha most elkezdjük ebben a Közgyűlésben, hogy ki mit csinált a bizottságban, a bizottságon kívül meg egyébként, akkor érdekes sztoriknak lehetnének tanúi. Magam is szolgálhatnék számossal, de izlésembe ez nem vág. Annyiban viszont megnyugtat, hogy ha hasonló és ilyen szintű érvekkel lehet egy ilyen súlyú napirendet elővezetni még csak az adomázás szintjén is, akkor még jobban <u>megerősítettem</u> abban a benyomásomban, hogy itt nagyon sokan nem érzik, hogy miről tárgyalnak és miről szavaznak ilyen „sürgető” sürgősséggel. (hivatalos)</p>
<p>9. Mivel személyesen <u>említetttem</u>, kénytelen vagyok reagálni Ajkay kolléga úr észrevételeire. Az igaz, hogy a finanszírozásra a homogén betegcsoportokon alapulóan DRG-típusú finanszírozást tett – még Surján miniszter úr idején vezették be –, azonban ez elég általános a világban, és nem csak Amerikában. Ez önmagában nem magyarázná, hogy nem lehet ezt jól csinálni – hogy miért nem csinálják jól, sőt miért egyre rosszabb, azt igazán nem tudom. Négy év alatt lett volna idő korigálni azokat az anomáliákat, amiket okoztak, ez a rendszer azonban csak egy meglévő pénzmennyiség jó vagy rossz elosztását végzi. (hivatalos)</p>
<p>10. Ha már <u>megszólítottam</u>, akkor talán én Budapestről szeretnék beszélni. Mi nemrég írtunk alá egy együttműködési megállapodást a Közép-magyarországi Regionális Munkaügyi Központtal éppen azért, hogy a felnőttképzés, a szakképzés, a nyílt munkaerőpiacra való visszavezetése a romáknak megtörténjék, illetve a láthatatlan – idézőjelbe téve láthatatlan – munkanélkülieket láthatóvá tegyük, hiszen a fővárosi romák nagy része sem jut el egyáltalán a regisztrációig, tehát ezeken a problémákon és anomáliákon szeretnénk mi valamit javítani a helyzeten. (besznye)</p>
<p>11. Én nyugdíjas vagyok hatvanadik évemben és elég tevékeny voltam világeletemben, pedagógus voltam, elmentem nyugdíjba, illetve hát el kellett menni, mert most már az idősebb pedagógusokra nincs szükség, fiataloknak sincs munkájuk, és úgy gondoltam, hogy jobb a közért tevékenykedni, mint itthon malmozni, vagy esetleg depresszióba esni, tehát egyrészt vállaltam, illetve <u>megmérgettem</u> és beválasztottak képviselőnek a településen, igaz, hogy társadalmi munkában, tehát egyetlen fillért nyolc éve nem kapok azért, hogy képviselő vagyok, viszont attól kezdve, hogy a települést rendben tartjuk, hogy megszervezem a fűnyírást, hogy virágültetést szervezek, hogy sok minden mást csinálunk, attól kezdve, unalomról szó sincs. (besznye)</p>
<p>12. Szal, ama orosz hírműsor, aminek az elején (a műsor kb. 60 %-ában) találgatták, hogy akkor most mi is van és miért, úgy fejeződött be, hogy mintegy teljesen melleleg közöltek egy egyperces riportot a nemtommilyen, tán délorosz katonai reptérről, hogy az egyik – egyébként atomfegyverrel is rendelkező – alakulatnál a készenléti parancsot elhalasztották. A riporter külön kihangsúlyozta, hogy nem visszavonták, csak elhalasztották. A terminológiám feltehetően nem igazán jó, ugyanis <u>megfosztattam</u> a katonaság nagyszerű élményétől, de a lényeg, hogy a szerkesztő is arra gondolt, akinek van esze és nem elvakult, összerakja a</p>

kettőt. (fórum)
13. Először is nem biztos, hogy ők tévednek, lehet, hogy az téved, aki valamely megnyilatkozásukat tévesnek érzi. A tolerancia a legközelebbi választásokig tart, amikor az ember – ha csalódott – másik pártra szavaz. Az, hogy ki minek a hatására ábrándul ki az addig preferált pártból? Az nagyon szubjektív. Én pl. 1990-ben listán (máig is szégyellem) az SZDSZ-re szavaztam. <u>Megcsalattattam</u> a „kék könyvecske” által. Amik miatt kiábrándultam: az első-sorban általuk hangoztatott jelszó: „az állam a legrosszabb tulajdonos”, ami miatt bármi áron, de szabaduljon az ország a termelő tulajdonaitól. Ez vezetett a „spontán privatizáció”-nak nevezett szabadrabláshoz, valamint az országos „kótyavetyéhez”. (fórum)
14. Elnézésetet kérem, hogy hozzászólásom miatt (is) mindenféle dologgal <u>meggyanúsítottattá!</u> (fórum)
15. Azonnal jobb, mint két fröccs után. Köszönöm, hogy <u>meghallgattattam!</u> (közösségi)

Több idézetben jelennek meg **elemisméltéses** formák: *kizárattatott*, vö. *kizáratott* ‘ua’ (4. példa), *megmérettetem*, vö. *megmérettem* ‘ua’ (5. és 11. példa), *megcsalattattam*, vö. *megcsalattam* ‘ua’ (13. példa).

Ami a szenvedő igei formák **stílusértékét** illeti, az idézett példák – az idézetlenekkel együtt – megerősítik azt a megfigyelést, hogy a szenvedő igék a **választékos** és a **választékos–formális** átmeneti stílusú szövegekben „érik magukat” a legjobban. **Bizalmas** vagy **kiegyenlített** stílusú szövegekben is előfordulnak, ott stilisztikailag **még erősebben jelöltek**.

A szenvedő igék **stílushatását** az is befolyásolhatja, hogy **kövületszerűen** használt, ilyen funkciójukban **viszonylag gyakori** igei formáról van-e szó, vagy egyedibb alakulatról.

A **formulaszerűen** használtak közé tartozik a fentebbi példákban szereplő igék közül a *megszólítottatik* (10. példa), az *említtetik* (9. példa), a *meghallgattatik* (15. példa), a már fentebb említett *megméretetik* (vagy elemisméltésesen *megmérettetik*, 5. példa), a *(barátság, szövetség, házasság) köttetik* (7. példa).

A 3. példában a *vettetik* alakot kellően magyarázza, hogy a szerző **a bibliai József történetére** utal vissza, a Bibliához pedig – a továbbélő archaikus fordításoknak köszönhetően – a régies nyelvi formák illenek.

A fenti idézetekben található, **kövületként** tovább élő, **szélesebb körben** használt szenvedő igei formákon kívül még néhány ezekhez **hasonló státusút** érdemes megemlíteni:

engedtessék meg...
... kerestetik
közhírré tétetik...
dicsértessék!
szükségeltetik...
(meg)adatik...
(vmilyen érzülettel) viseltetik vki, vmi iránt

A **formulaszerű használat segít fenntartani** a szenvedő igeragozás létezésének tudatát – és talán jövőbeli **fennmaradását** is.

2. A szenvedő igeragozás visszaszorulása

A szenvedő igeragozás a **20. század folyamán radikálisan visszaszorult**, a mai nyelvben már alig használatos. A visszaszorulásnak legalább három aspektusát érdemes megkülönböztetni:

1. Nagyon korlátozott azoknak az **igéknek** a köre, melyek szenvedő formában is rendszeresen meg szoktak jelenni mai szövegekben.

2. Nem minden nyelvtani alakban találkozhatni velük manapság. Amint azt a fenti 8. sz. példában láttuk, határozói igenévi vagy főnévi igenévi formában mai szövegekben még játékos-ironikus kontextusban sem igen szoktak előfordulni.

3. Valószínűleg korlátozott azoknak a **szövegtípusoknak**, ill. **stílusrétegeknek** a köre, melyekben a szenvedő alakok előfordulnak. Arról azonban, hogy konkrétan milyen jellegű szövegekben szoktak ma leginkább előfordulni, inkább csak sejtéseink vannak, ezen a területen (is) szükség volna empirikus kutatásokra.

A szenvedő igék megjelenésének korlátozottságát némileg oldja **stílusesszövként** való használatuk, amire a fenti idézetek közt több példát is találtunk.

A szenvedő igeragozás visszaszorulásában szerepet játszhatott az a visszataszító **kampány**, amit a nyelvújítás és az nyelvújító szemléletű anyanyelvi nevelés folytatott a szenvedő igeragozás ellen, kigúnyolva ezt a nyelvi eszközt s ezáltal magukat a beszélőket is.

Az ellenérzés egyik oka az volt, hogy a szenvedő igeragozást **idegenszerűségnek** tartották, **latin**, ill. **német hatást** szimatoltak benne.

Ma már úgy tartják a nyelvújítók is, hogy a szenvedő igeragozás nyelvünk „természetes belső fejleménye”, **idegen nyelvektől függetlenül keletkezett**. A kárt azonban, amit a mai nyelvújítók elődei okoztak, már nem lehet helyreállítani.

Késő bánat eb gondolat: a mai nyelvhasználatban a személytelenség kifejezése problémát okoz, mivel **nincs egyetlen, könnyen alkalmazható, kényelmes nyelvi eszköz**, hanem az adott helyzetben többféle eszköz közül kell legmegfelelőbbet kiválasztani.

Ezek a legfontosabbak (ezekkel foglalkozunk is a következő fejezetekben):

<i>szenvedő ige</i>	<i>egyéb megoldások</i>	
a ház <u>eladatik</u>	a ház <u>el lesz adva</u>	<i>igeneves szerkezet</i>
	a ház <u>eladásra kerül</u>	<i>funkcióigés szerkezet</i>
	a ház <u>eladódik</u>	<i>mediális ige</i>

Különösen nagy gondot jelent a személytelen fogalmazású **idegen nyelvű** szövegek **lefordítása**. Ennek fő oka az, hogy a formális stílusú forrásnyelvi szövegekben a szenvedő igemód nagyon gyakran stilisztikailag jelöletlen megoldás, de nemegyszer még a kiegyenlített vagy akár választékos vagy bizalmas stílusúak szövegekben is az. Ezzel szemben a magyarban a

szenvadó igemód többnyire stilisztikailag bármilyen stílusú szövegben erősen jelölt (leginkább régies vagy mesterkélt). Ahogy alább látni fogjuk, a bajt tetézi, hogy a személytelenség alternatív kifejezőeszközei is nemegyszer stilisztikailag jelöltek, vagy ha nem is, a nyelv művelők helytelenként bélyegzik meg őket.

3. A szenvedő ige mai használatának szinterei

A) A hivatalos stílusban

A szenvedő igeragozás a nyelv művelők megállapítása szerint legtovább a **hivatali nyelvben** tartotta magát, ám **ma már ott sem használatos**. Ilyen kifejezések idézhetők a nyelv művelő irodalomból a **régebbi** használatra:

a tanú felszólítottatik
 közhírré tétetik
 kéretik a lábakat letörölni

Az MNSZ2 „hivatalos” alkorpuszának példái valószínűleg nem tartalmazznak számottevően több szenvedő igét, mint más alkorpuszok. Nem mondhatjuk, hogy ma a hivatali regiszterekre jellemzőbb volna a szenvedő igealakok használata, mint más regiszterekre. Ezt a megállapítást igazolják a következő, az MNSZ2 „hivatalos” alkorpuszából vett példák is:

1. Az előbb Szekeres Imre frakcióvezető úr felszólított arra, hogy a Békéscsabával kapcsolatban említett 17 millió 35 ezer forintos számlát csatoljam be. Ezt én most a jegyzőkönyvhöz csatolom. Ezért kérem szót, személyes érintettség címén, hiszen felszólítottattam ennek a számlának a benyújtására, ezt most a jegyző részére átadom.
2. Eredetileg úgy gondoltam, hogy a privatizációs törvénynek most csak egy speciális részével fogok foglalkozni, miután korábban már felszólaltam és részletesen kifejtettem a véleményem a törvénytervezettel kapcsolatban. Nevezetesen azt a kollíziót szerettem volna feloldani, amely az 1991. évi XXV. törvény rendelkezései és a jelenlegi privatizációs törvény előírásai között található. Miután azonban két oldalról is megszólítottattam a mai megelőző felszólalások kapcsán – egyrészt a Kereszténydemokrata Néppárt részéről felszólaló Pálos Miklós képviselő úr, másrészt pedig Göndör István, az MSZP képviselője is megszólított –, úgy gondolom, az általuk felvetett témakörre is ki kell terjesztenem a felszólalásomat.
3. Még annyit szeretnék megjegyezni Selmeczi Gabriellának: ha megfigyelte a mi szóhasz-

nálatunkat, nemcsak az enyémet, de sokunkét ezen az oldalon, nagyon sokszor előfordult az a kifejezés, hogy „esély”. Nem azt mondtuk, hogy ez biztos, hogy így lesz, de esély van arra, hogy jobb legyen. És jó esély van erre, nem mindig, nem mindenkinek, nem egyformán; valóban sok állampolgár döntési helyzetbe kerül, és ez nehéz dolog. Szabadságra vetettünk, szabadságra kényszerítettünk, és ezt meg kell élni.

4. A magyar pavilon remekül megtervezett architektúrája, tartalmaz szellemi mondanivalója a nemzetközi pavilonok XXI. századi tartalmi orientációja – tudjuk sokról, hogy mi lett volna benne –, a nemzeti napok rendezvénysora és a világ kultúrájának természetes, mindennapi jelenléte a fővárosban és vidéken visszahelyezhetett volna bennünket Európát gazdagító, jogos örökségünkbe, amelyből majd 50 éve természetellenesen szakítottunk ki.

5. Van Magyarországon egy cég, amely minimális, tehát egymillió forintos alaptőkével alapított. Azóta, tisztelt Ház, ez a kis cég minden magyarországi polgár és minden magyarországi vállalkozó legvérmesebb álmát meghaladó sikert tudott felmutatni. 1999-ben a Miniszterelnöki Hivatallal egy négy évre szóló átalanyszerződést írtak alá, amelynek keretében ez a kis cég havonta 3 millió forintot kap csak azért, hogy létezik.

6. Azzal kezdem, hogy az önkormányzati törvény 1990-ben, a Magyar Demokrata Fórum által vezetett kormányzat ideje alatt alkottatott meg, és ez a törvény tulajdonképpen a demokratikus berendezkedés egyik jelentős, a rendszerváltás egyik nagyon jelentős törvénye volt. Létrejöttek azok az önkormányzatok, amelyek az elmúlt 13 esztendő alatt bebizonyították, hogy a feladatnak meg tudnak felelni, bebizonyították azt, hogy megfelelnek azoknak az elveknek, amelyek alapján a törvény megalkottatott annak idején – a szubszidiaritás, az autonómia, az odatelepített vagyon működtetése –, a feladatok és a források megfelelő megosztását korrekt módon el tudták látni, és az ország működésének egy jelentős részét az önkormányzatok biztosították.

7. A közelmúltban a sajtóban több olyan hír látott napvilágot, amely szerint a biodízel mégsem olyan környezetbarát, amilyennek azt hittük, vagy amilyennek ez beállított az utóbbi időben. A tudósítások arról szóltak, hogy Németországban átfogó vizsgálatba kezdtek az ott már korábban meghonosított biodízel gyártásával kapcsolatban, valamint a gyártás során keletkező melléktermékekkel, hulladékokkal kapcsolatban. Egyes eredmények szerint a repceből kinyert, kiperéselt hajtóanyag nem mindenben felel meg a környezetvédelmi előírásoknak.

8. Még egyszer a kiemelt munkavégzésről: a kiemelt munkavégzésről szóló díjazás '96-ban elhatározott az oktatási törvényben, '97-ben bevezettetett, '98-ban egy évig működött. '99-ben eltöröltetett, mondván, hogy a helyi társadalom nem alkalmas ennek elosztására, nem alkalmas az igazgató, a tantestület arra, hogy ezt megfelelő módon elosszák. 2000-ben új változatban, centralizált változatban újra bevezettetik. De kérdezem: akkor mi lesz azokkal a kis iskolákkal, amelyeket önök is támogatni szeretnének a kormányprogram alapján?

9. Pálinszki úr megszólított, megszólítottam. Valóban elhangzott, igaz, hogy nem üzenet formájában természetesen – időközben benyújtott és bizonyított – Deák András képviselőtársunk megbízása, felhatalmazása a rend részéről; természetesen nem jogi képviselőről van szó, hiszen Deák úr nem lehet jogi képviselő.

10. Ez a döntés bátor volt, hallottuk. Valóban igen bátor. Szaltó mortále a kupolában, háló nélkül, szerintünk ugrás a sötétbe. A csomag gazdasági haszna nem bizonyított be, erre vonatkozó érveket nem hallottunk. Társadalmi kára annál egyértelműbb, s a rövid távú megtakarítások nem fedezik a hosszú távú kiadásokat. Véleményünk szerint a módosító indítványok elfogadása igen kevésbé változtatott ezen a helyzeten.

11. Ha emlékezetem nem csal, a napirend megszavazásánál úgy bocsáttatott indítvány szavazásra, hogy az 1. napirendi pontot harmadikként tárgyaljuk. Arra vonatkozó javaslat nem hangzott el, hogy a 2. napirendet felcseréljük a harmadikkal, holott most ez történt. Mi a megoldás? Vagy módosítjuk a napirendet, vagy pedig elfelejtjük, hogy főpolgármester-helyettes úr ezt elkezdte tárgyalni és elkezdjük a 2. napirenddel.

<p>12. Magyarországon 100 ezer tanya van, ebből 60 ezer villamosított. A hatvanas évek nagy tanyapusztítása után, ami tanyák megmaradtak, <u>beköttettek</u> a villamos energiába, ugyanis a tanyán élők élni akartak. Minden eszközt megragadtak ahhoz, hogy villamos áramhoz jussanak. Ezek a vezetékek nem az áramszolgáltatók tulajdonában vannak, voltak, hanem a legkülönbözőbb tulajdonformák alakultak ki, így magántulajdon, szövetkezeti, állami gazdasági, és sajnos, sok esetben már a tulajdonos meg is szűnt.</p>
<p>13. Köszönöm szépen, elnök úr, de engedje meg nekem, hogy én ne mint frakcióvezető kérjek soronkívüliséget, hanem személyes érintettség kapcsán, hiszen a nevem <u>említetett</u>, mégpedig egy elképesztő összefüggésben: egy logikai bukfenccel Bauer képviselő úr idevonta a vízlépcső ügyét is. Nem szeretném, hogyha a kívülállók közül valaki – hallván ezt az elképesztő logikai ficamot –, azt hihetné, hogy Torgyán Józsefnek ehhez a logikai bukfenchez bármi köze van.</p>
<p>14. Tamásiban és a kistérségben működő kis- és mikrovállalkozások sivalkodni kezdtek örömben, amikor meglátták azt a testre szabott pályázati felhívást, amely éppen az ő technológiai fejlesztésük érdekében <u>íratott ki</u>. Aztán igencsak meglepődtek, még a sokat látott pályázati cégek is, mivel olyat láttak, amire még hetedhét országban nemigen volt példa a hasonló pályázatok történetében</p>
<p>15. A T/5061. számú törvényjavaslat a büntetőeljárás egészébe szól bele, a nyomozás elrendelésének pillanatától a jogerős döntés meghozataláig. Unikum a törvényjavaslat, hiszen többek között olyan törvényt is módosít – a '98. évi XIX. törvényt –, amely még életbe sem lépett, bár <u>kihirdetett</u>. De különös azért is, mivel ilyen nagy terjedelmű módosítással még nem nagyon találkoztunk e törvényalkotási ciklusban. Konceptióváltást jelent, hiszen a '98. évi XIX. számú, a büntetőeljárásról szóló törvény a magyar jogrendszerbe új fogalmakat, '45-höz viszonyítva mindenféleképpen új eljárási rendeket is hozott be, amelyek újdonsága valóban némely esetben szinte meghökkentő volt.</p>
<p>16. A költségvetési törvény elfogadásakor az önkormányzati forrásbővülés mindösszesen 131,9 milliárd forint volt, köszönhetően az ellenzék által inspirált kormányparti módosító indítványokban elfogadott 43 milliárd forintos többletforráshoz képest. De már nincs 131,9 milliárd forint, tisztelt képviselőtársaim, hiszen a Draskovics-csomag 10 milliárd forintot ebből elvett. Hol tartunk tehát? A Pénzügy- és a Belügyminisztérium által jogosnak tartott forrásbővülés 127,9 milliárd forinttal <u>megkurtított</u>.</p>
<p>17. Én magam azt gondolom, ha egy törvényjavaslat valakik tulajdonlásának a megtiltását célozza vagy annak érdekében tett lépésként fogalmazódik meg, akkor a tulajdonszerzési lehetőség egésze kerül napirendre, függetlenül attól, hogy formálisan <u>megnyitott</u> vagy <u>nem nyitott meg</u> a törvény ezen paragrafusainak összessége. Az, hogy e tekintetben valami probléma van, azt jelzi az is, hogy az általam igen tisztelt képviselőtársam, Medgyasszay László dr. ezzel egyidőben – mármint a most vita alatt levő törvényjavaslattal párhuzamosan – törvénymódosító törvényjavaslatot nyújtott be ugyancsak a termőföldről szóló törvényhez.</p>
<p>18. Ez egy többfordulós pályázat, tulajdonképpen az első fordulón túl vagyunk, 15 cég nyújtott be pályázatot, ezek között két jelentős nagyságú magyar pályázó is. Az első bíráló megtörtént, egy alkalmassági bíráló, és itt mindkét magyar beszállító alkalmasnak <u>minősített</u>, tehát lehetőségük van arra, hogy további ajánlatokat tegyenek.</p>
<p>19. Ezután a nemzetbiztonsági bizottság bekérte egyrészt a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróságtól azokat az ítéleteket, amelyeket ottani ténykedése során Eigner bíró úr hozott, másrészt a Fejér Megyei Bíróságtól azokat, amelyeket Botos Gábor bíró úr hozott. A bizottság megállapította, hogy Eigner bíró úr 15 olyan ítéletet hozott, amely a két első semmisségi törvény értelmében semmissé <u>nyilvánított</u>, Botos bíró úr pedig három olyan ítéletet hozott. Egy olyan helyzet állt tehát elő, hogy a nemzetbiztonsági bizottság által jelölt és a parlament által megválasztott bíróról kiderült, hogy nem felelnek meg annak a törvényes feltételnek, amely megválasztásuk kritériuma.</p>

20. A nyugdíjbiztosítás alapja hiány nélkül egyensúlyban van, ahogy szaknyelven mondják a pénzügyesek: nullszaldós. Ez azt jelenti, hogy mindenki megkapja pontosan, rendben a nyugdíját, ez egy nagyon fontos dolog, amelyről beszélnünk kell. Elmondta a miniszter úr, megerősítették a képviselő urak is, én magam is elmondtam, hogy a nyugdíjak jövőre reálértékben emelkedni fognak, és erre törvényi garancia van, minden nyugdíjasnak egyforma arányban úgy, ahogy ez a törvényben rögzített.

A példákából kiderül, hogy a szenvedő igealakok rendszerint **nem jogi, államigazgatási, hivatali szaknyelvi** stb. kifejezések részeként jelennek meg, hanem olyan **fordulatok**, amelyek **más regiszterben is ugyanolyan eséllyel jelenhetnek meg**, mint a parlamenti felszólalásokban.

Van a példák közt néhány olyan, melyben a szenvedő ige **szaknyelvi fordulat** részeként jelenik meg. Ilyenek a következők:

5. példa	(cég) alapítatik
6. példa	(törvény) megalkottatik
8. példa	(díjazás) eltöröltetik
11. példa	(indítvány) szavazásra bocsáttatik
14. példa	(pályázati felhívás) kiíratatik
15. példa	(törvény) kihirdettetik
19. példa	(ítélet) semmissé nyilvánítatik
20. példa	(vmi) törvényben rögzítettetik

Valószínű azonban, hogy e kifejezések teljesen **alkalomszerűen** jelennek meg szenvedő igei formában, nem ez jellemző a használatukra, és szakszerűen megfogalmazott jogszabályok és más hivatalos iratok szövegében nem szenvedő formában használatosak.

A **mai hivatali** nyelvben a szenvedő igék helyett főleg **cselekvő** igealakok és **funkcióigés szerkezetek** használatosak. Az alábbi példában ezenkívül **mediális ige** is szerepel.

<i>régi használat</i>	<i>mai használat</i>	
Az ügy <u>elintéztetett</u> .	Az ügyet <u>elintézték</u> .	<i>cselekvő igealak (határozatlan alany)</i>
	Az ügy <u>elintézést nyert</u> .	<i>funkcióigés szerkezetek</i>
	Az ügy <u>elintézésre került</u> .	
	Az ügy <u>elintéződött</u> .	<i>mediális ige</i>
A hatóság részéről hivatalosan <u>bizonyítottak</u> ...	A hatóság hivatalosan <u>bizonyítja</u> ...	<i>cselekvő igealak</i>

Ezek közül a nyelvi eszközök közül a nyelvújítók **leplezetlen ellenszenvvel** viseltetnek a **funkcióigés szerkezetek** iránt. Írásaikban nem is használnak rá szaknyelvi megnevezést, hanem „terjengős kifejezéseknek”, „terpeszkedő kifejezéseknek”, „terjengős körülírásoknak” bélyegzik őket.

Amint a funkcióigés szerkezetekről szóló fejezetben látni fogjuk, ez a helytelenítés **minden szakmai alapot nélkülöz**. A funkcióigés szerkezetek mind a **hivatali nyelvben**, mind a **szaknyelvekben teljesen megfelelő nyelvi eszközök**.

B) A szépirodalmi nyelvben

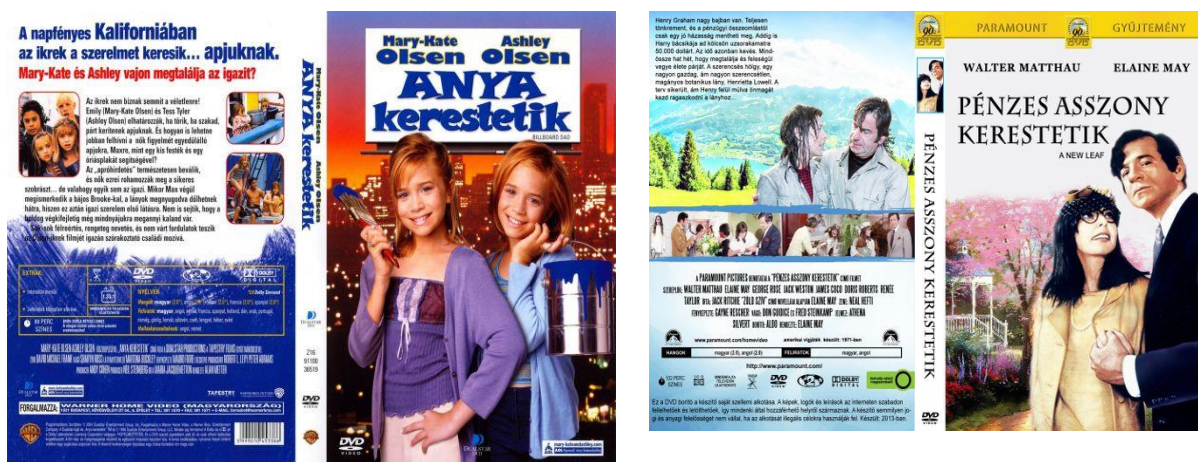
A *Nyelvművelő kézikönyvtár* szerint a 20. századi irodalmi nyelvben a **-tatik/-tetik régies, bibli-
kus hangulatú**, pl. Móricz Zsigmondnak *A fáklya* című regényében:

Elvégeztetett, de semmi sem tisztázott.

Kérdés, ez az egy példa mennyire általánosítható az egész 20. századi irodalomra. Ennek megválaszolása empirikus vizsgálatot igényelne.

Mindenesetre az angol „... Wanted” típusú könyvcímek megfelelőjeként használt „... kerestetik” nem bibliikus hangulatú ☺, s egyébként meglehetősen gyakori.

C) A köznyelvben

A köznyelvben (sajtónyelvben, formálisabb vagy választékosabb besznyében) is használatos még néhány ige szenvedő ragozásban. Erre utalnak a következő **jelenkori** internetes **példák**:

„Borzasztó. A gyilkosság önmagában is tragikus, de ha egy újságíró a munkája miatt ölte meg, az a szólásszabadság és a demokrácia alapjai elleni támadásnak minősül. Szeretném kifejezni együttérzésem a családnak és az újságírói közösségnek. Hinni akarom, hogy ez a tragikus gyilkosság minél előbb kivizsgálatik és a bűnösök megkapják büntetésüket” – írta Ondrejcsák Róbert, a honvédelmi minisztérium államtitkára.

Azóta biztos forrásból megerősített, hogy eredetileg valóban a tévének készültek az epizódok, de miután a kutyának sem kellett mint sorozat, jobb híján film lett belőle a magyar koproducer (anyagi) segítségével.

Többször megírtam — amikor már a pofátlanság teteje volt az eset —, hogy a megosztásra biztató oldalaknak az a vége, hogy mindazoknak az internetes címe bekerül egy adatbázisba, és aprópénzért eladatik egyes reklámmegrendelők bolondítására. Ismerek egy példát: 4800 címért fizetnek 240 dollárt, aminek a 30%-a marad a Google-nak. Ráadásul nem is a család emberke dolgozik, hanem a számítógépes program.

Miután egy kész műszaki katalógust kaptak Olvasóink, beszéljünk a menetpróbáról, a fekete-

erdei utakról és a személyes benyomásról, mégiscsak ezért keltünk útra, és ha már ilyen megtisztelő lehetőség <u>adatott</u> , hogy elsők között vezethetjük, ideje számot adni róla, részletes tesztet pedig később <u>úgyis</u> olvashatnak majd, de nem kell aggódni sem, adat is jön még.
A nyugat-európai elit a legszívesebben önmagát látná Magyarország hajójának kormányánál; a bevándorlásbarát, LMBTQ-lobbista, internacionalista kormányzást szereti, és ellenszenvvel <u>viseltetik</u> a nemzeti alapokon nyugvó politikával szemben – fogalmazott a miniszter, hangsúlyozva, szuverén országgént minden külföldi beavatkozást visszautasítanak.
A 2020-as dekabristák a „Zorbánt” teszik felelőssé az egészségügy helyzetéért és a nyugdíjért, a tartós esőért, és a Fidesz, ha hiszik, ha nem, ebben már szinte csak járulékos elem. Azok lopnak és kész, többet nemigen foglalkoznak vele. / De a „Zorbán”, az igen! Nemcsak álszent, prúd és bűnpártoló (persze „a bandájával együtt”), de nagyjából Batu kán országpusztító hordáinak és Vito Corleone professzionista maffiózó legényeinek vezetőjévé is <u>kineveztetik</u> – minden rossz eredendő és elsöprendő eredőjének.
Van, amiért Moldova Györgyöt is szeretni fogjuk, hiába virtigli komcsi. De ha már kétségbe <u>vonatott</u> , hogy vannak-e jobboldali írók, mutatunk párat a világirodalomból.
A pásztor feladata a nyáj felülvizsgálása. Az egyháztagságot bizonyítja az is, hogy az Újszövetség elvárja a presbiterektől, hogy gondot viseljenek a nyájra, melynek felülvizsgálásával <u>megbízattak</u> . Természetesen a presbiterek ezt a szeretetet kiterjeszthetik bárkire, mind a „kívül lévőkre”, mind a „belül lévőkre”, sőt saját korlátaik figyelembe vételével, természetesen, így is kell tenniük.
Érdekes volt magam szembetalálni a tévhiteimmel. Tanult és világgárta nő létemre nem is érttem miért gondoltam ezeket Afrikáról. Továbbgondolva a kérdést rengeteg más tévhit is eszembe jutott; mindennapi apróságok. Hogy minden kalauz morcos. Minden pozsonyi buszsofőr tapintatlan. Hogy a britek hangos részegek, a hollandok felelőtlenek, a spanyolok macsók, a munka szükséges elviselendő rossz. / Az elmúlt hónapban a fentebb említettek mindegyike <u>megcáfoltatott</u> .
Ha a terv elkészült és <u>elfogadtatott</u> , akkor jöhet a kivitelezés, amit rendszeres tevékenység mellett el lehet végezni akár házon belül, ha van rá kapacitás, de akár ugyanúgy kiszervezni ezt is, egy folyamatos megbízás keretében.
Semmelweis remek kutató volt. Az ő idejében már ismert volt a mikroszkóp, és tudós kortársai is egyre szélesebb körben használták. Elsők között alkalmazta az orvos-statisztikai módszert, és tételei bizonyítása érdekében ugyancsak az elsők között végzett állatkísérleteket. Rájött arra, hogy a fertőzött emberi kéz hordoz valamit, ami a további betegségek előidézője. De hogy az pontosan mi, nem vizsgálta tovább. Bizonyította, hogy ha a fertőző anyag a kézről <u>eltávolíttatik</u> , a fertőzés oka megszűnik.
A hatóságok joggal tartottak attól, hogy a szakértői vélemény napvilágot lát. Ha az igazság egyszer <u>megíratott</u> , akkor az kitudódik, azonban ez aligha vigasztalja a függetlenségük kikiáltásának egyéves évfordulóját március 11-én gyászolva ünneplő litvánokat.
Bár az elmúlt négy esztendő nem volt mentes a politikai botrányoktól – az olajügyletektől a korrupcióig mindent találhattunk –, kiderült, hogy a magyar sajtó nem olyan gonosz, mint lehetne. Jó lenne ezeket a tapasztalatokat az elkövetkezendő évekre is átmenteni. No nem azt, hogy hallgatni arany, csupán azt, hogy <u>hallgattassék meg</u> a másik fél is. Ahogyan ez felnőtt demokráciákban megszokott.

blogkocma.blog.hu

Egy igazi sólet - ahogy a nagykönyvben megíratott

Waka beszámolt egy burgerésztről, ahol sólet volt az előétel. Ez roppant felcsigázott, mert régen e...

„Hallgattassék meg a
másik fél is!” –
Vekerdy Tamás
önvizsgálata 1996-ból

**Kimondatott: az Egyesült Királyság szabadon
visszavonhatja uniós kilépési szándékát**

A példák legfőbb **tanulása**, hogy a szenvedő igealakok mai szövegekben **nem érződnek régieknek**, és **stilisztikailag legfeljebb enyhén jelöltek**. Persze fontos volna megvizsgálni, milyen ezek megítélése a különböző iskolázottságú és olvasottságú emberek körében.

Arra is tekintettel kell lenni, hogy **eltérés** lehet a szenvedő igék **különböző személyű, idejű és módú alakjainak elfogadásában**. A ritkábban használtak (pl. 2. személyben) nyilván szokatlanabbak, és stilisztikailag erősebben jelöltek.

Külön terület az **udvarias nyelvhasználat**, ahol bizonyos szenvedő igealakok tovább élnek, mintegy kövületként, formulaszerűen, kiszakadva egykori paradigmájukból:

Az igazmondás vezérlő csillaga, az Index névre hallgató kiadvány világvége hangulatú cikkben ír a cigány kisebbségi szervezetek bukásáról, „Bedobják a törülközőt a legfontosabb roma érdekvédők” címmel. Ebben leírják, hogy több régóta működő cigány szervezet, köztük a legharcosabbak is, anyagi okok miatt beszüntetik a tevékenységüket. Eddig a szörnyű hír, aminek kapcsán engedtessék meg nekem néhány korszerűtlen gondolat.

Dicsértessék (a Jézus Krisztus)! [római katolikus köszöntés]

& A PREDIKATÍV HATÁROZÓI IGENEVES SZERKEZET

1. Általános kérdések

A **PREDIKATÍV HATÁROZÓI IGENEVES SZERKEZET** olyan szerkezet, amely a **határozói igenév** és a **létige** kapcsolatából áll, ezért a **határozói igenév létigés szerkezetének** is nevezzük.

A **határozói igenév** hordozza az ige **fogalmi** jelentéstartalmát, a **létige** pedig lehetővé teszi a formai jegyek, azaz a nyelvtani jelentés kifejezését (személy, szám, igeidő, igemód).

egyes szám			többes szám		
1. személy	2. személy	3. személy	1. személy	2. személy	3. személy
zárva vagyok	zárva vagy	zárva van	zárva vagyunk	zárva vagytok	zárva vannak
zárva voltam	zárva voltál	zárva volt	zárva voltunk	zárva voltatok	zárva voltak
zárva leszek	zárva leszel	zárva lesz	zárva leszünk	zárva lesztek	zárva lesznek
zárva legyek	zárva legyél/légy	zárva legyen	zárva legyünk	zárva legyetek	zárva legyenek
zárva volnék	zárva volnál	zárva volna	zárva volnánk	zárva volnátok	zárva volnának
zárva lettem volna	zárva lettél volna	zárva lett volna	zárva lettünk volna	zárva lettetek volna	zárva lettek volna

A létigéből **igenév** is létrejöhet, s így a szerkezet igenévként is funkcionálni tud:

zárva lenni; zárva lévő; zárva lévén

A predikatív határozói igeneves szerkezettel már röviden foglalkoztunk a *Nyelvi váltakozások az igenevek körében* című kötetben. Itt elsősorban e szerkezet **használatával** kapcsolatos **nyelvhelyességi**, ill. **helyénvalósági** kérdéseket részletezzük.

Általánosságban véve elmondhatjuk, hogy a **mai nyelvművelés** hivatalos álláspontja szerint **téves** az a vélekedés, hogy ez a szerkezet **idegenszerű** (németes) volna, s ezért általában véve is kerülni kellene a használatát. A *Magyar nyelvhasználati szótár* (MNYSz. 2007: 91) így fogalmaz: „A germanizmus vádja nem felel meg a valóságnak, mivel ez a kifejezéstípus nyelvünkben igen régi, nyomai az ugor korba vezetnek.” A mai nyelvművelők tehát **nyelvi babonának** tartják elődeik meggyőződését.

Ennek ellenére a köztudatban még a szerkezet régebbi megítélése él, „hála” az anyanyelvi nevelés továbbra is fennálló **purizmusának**. Sokan **nem merik** használni az ilyen a formákat, mások **gúnyolódnak rajtuk**:

Zöldre van a rácsos kapu festve.
Adva van egy derékszögű háromszög.
A tévé egész este be van kapcsolva.
A bolt nyitva van.

A gúnyolódók gyakran emlegetik azt a bizonyos macskát, amely „fel van mászva” a fára (l. alább).

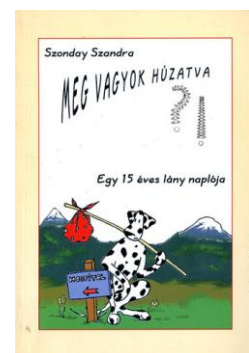

Csakhogy a predikatív határozói igeneves szerkezeteknek **többféle típusa van**, ezek megítélése pedig **nem egyforma**. A helyesség kérdését **nem** lehet pusztán **formai** kritériumok alapján eldönteni (azaz pl. valamilyen típusú igéhez kötni), hanem figyelembe kell venni a szerkezet **jelentését**. Ezért az alábbiakban mind **jelentéstani** (funkcióbeli), mint **formai** kritériumokat figyelembe fogunk venni a predikatív határozói igenévi szerkezetek csoportosításában.

Jelentéstani szempontból két fő esetet fogunk megkülönböztetni: amikor a szerkezet a cselekvés és a történés **eredményére** utal, és amikor **magát a cselekvést** vagy a **történést** fejezi ki személytelenül. Ehhez harmadikként, sokkal kevésbé jelentősként, hozzávesszük azt az esetet, amikor a szerkezet a **cselekvés intenzitását** jelzi.

Formai szempontból két esetet különböztetünk meg aszerint, hogy az ige, amelyből az igenév alakult, **tárgyas-e** vagy **tárgyatlan**.

Mindezeket az eseteket külön-külön alfejezetekben tekintjük át.

2. A cselekvés, történés eredményének jelzése

A predikatív határozói igeneves szerkezet leggyakrabban a **cselekvés** vagy **történés eredményének** jelzésére használatos. Ez az eredmény gyakran valamilyen **állapot**, ilyenkor a szerkezet az **állapotváltozás** tényét jelöli.

Az olyan típusú mondatokat, mint amilyenekre az előző alfejezetben példákat hoztunk, épp azért tartják helyesnek a nyelvújítók, mert a **cselekvés eredményére** utalnak: valaki befestette a kaput, annak eredményeként most be van festve; a tankönyvíró megadott egy példát, melyben derékszögű háromszög szerepel; valaki bekapcsolta a tévét, és azóta be van kapcsolva; az üzletes kinyitotta a boltot, ezért most nyitva van.

A szerkezet tehát a **változás következményeként beállít új helyzetet, állapotot** jelöli.

A) Tárgyas igéből képzett igenév

Nem véletlen, hogy a fenti példák mindegyikében **tárgyas ige** szerepel. Tény az, hogy a **legelfogadottabbak** azok a szerkezetek, melyekben a határozói igenév alapjául szolgáló ige **tárgyas**.

Ám még a tárgyias igéből alakult, a cselekvés, történés eredményét jelző határozói igenevek körén belül is vannak bizonyos **eltérések a megítélésben**, ezért ezt a csoportot is tovább kell bontanunk.

1. A legegyszerűbben helyesnek mondott szerkezetekben **a cselekvés eredménye jelenleg is fennáll**, azaz a **létige jelen** idejű. Nézzünk még meg néhány jellemző példát az internetről!

<p>1. Egyesek étel-intolerancia miatt, mások csupán divatból fogyasztanak gluténmentes termékeket. Mivel azonban az egyszerűen lisztes élelmiszerek mellett a glutén számos készételben, levesporban, szószban, és hústermékben megtalálható, az érintettek (elvileg) mindenből csak olyat fogyaszthatnak, amin <u>fel van tüntetve</u>, hogy nem tartalmaz glutént.</p>
<p>2. Ez az a húsáru, amely <u>meg van főzve</u> és mégis újra kell főzni. Vagy gőzölni? E tekintetben eltérőek a vélemények és a családi tapasztalatok. A Kosár magazin szakértői szerint a következő a helyes módszer: fel kell forralni a vizet, majd 90 fokra lehűteni, aztán beledobni a virslit és állni hagyni 10 percig.</p>
<p>3. Gyurikám miszlikre szedte a gépemet, reméljük hogy most tisztességesen fog viselkedni. <u>Ki van tisztítva</u> szabályosan <u>ki van porszívózva</u>. Gyerekek, hogy mi por tud össze gyűlni egy ilyen masinában!!! Hát nem csoda, hogy nem akart működni. Gyurikám nagyon bízik benne hogy most nem lesz vele gond, de a héten még egyszer jön és beszírozza a ventilátort mert szerinte a porszívó jócskán kiszívja a zsírt is.</p>
<p>4. A magyar kormány nem tekintheti úgy, hogy a marosvásárhelyi katolikus iskola ügye „most <u>el van intézve</u>”, jelentette ki hétfőn budapesti sajtótájékoztatóján Szijjártó Péter magyar külgazdasági és külügyminiszter.</p>
<p>5. A helyzet a következő 2022.03.24-én vettünk egy használt személygépkocsit egy olyan személytől aki még hivatalosan nem íratta át az autót az ő nevére. / Mi azóta sem íratuk át hivatalosan, viszont a biztosítást megkötöttük rá, amit ma vettem észre, hogy <u>nincs befizetve</u>. Alig használjuk az autót és nem is figyeltem erre közben a műszaki is lejárt. / Tehát <u>nincs átírva</u>, a biztosítás felmondási ideje aug. 19. lesz a műszaki is lejárt. / Mit tudok tenni ami a legkevesebb költséggel járna és nem vonnák ki az autót a forgalomból?</p>
<p>6. Aztán, valahogy mi is bejutottunk és kezdődött az ámulat, a hitetlenkedés, csodálkozás, hogy ide mennyi minden <u>össze van hordva</u>. Egyiptomi múmiáktól, ásatási leletekig, faliszőnyegtől térképekig, múkincsektől festményekig, minden van.</p>
<p>7. Karácsony idején elkerülhetlenné válik, hogy letámadjon minket az ünnepi hangulat, hiszen <u>fel van díszítve</u> a város, a TV családi műsorokat közvetít, és mindenki ajándékokra vadászik a szeretteinek. Legtöbbünk számára ez természetes, sőt, sokan egész évben várják a karácsony eljöttét. Azok viszont, akik lelki gondokkal küzdenek, vagy magányosak, ezt az időszakot igazi teherként élik meg, és ez cseppet sem teszi elviselhetőbbé amúgy sem kellemes hétköznapjaikat.</p>
<p>8. Mindig mossa meg a kezét szappannal és vízzel, és törölje meg tiszta törülközővel a katéter és a zacskó kezelése előtt és utána. A katéter rendszerint akkor a legkényelmesebb, ha a szíjjal <u>oda van erősítve</u> a combhoz. Ezzel meggátolja a húgycső vagy a húgyhólyag-nyak sérülését. Vigyázzon arra, hogy a katéter csöve ne csavarodjon meg (ne legyen benne semmilyen görbülés), mert az elrekesztheti a vizelet folyását.</p>
<p>9. Az egyik fogam <u>be van tömve</u> (metszőfogam mellett). A fele <u>pótolva van</u> töméssel, mert hát többször <u>lett</u> a tömés <u>cserélve</u>. A tömött résznél nagyon érzékeny az ínyem. Lehetséges, hogy meg van lazulva benne a tömés?</p>
<p>10. A volt fideszes azt is állítja, hogy a közbeszerzési folyamat <u>le van zsírozva</u>, de ezt semmiel sem bizonyítja. Szerinte így néz ki a gyakorlat: a vállalkozók egyeztetnek a városvezetés</p>

legfelsőbb szintjével, végül majdnem mindig ők adják a legelőnyösebb ajánlatot. Galbács azt is kifejti, ha a pályázat nem tartalmazza a megfelelő nyereséghányadot, akkor a képviselő-testület saját forrásból egészíti ki az összeget áremelkedésre hivatkozva.

11. Ebben a menüpontban találja a bankkártyájához tartozó adatokat és beállításokat. A szekció tetején látható a számla neve, alatta egy képet talál a kártyáról (Az itt megjelenített kártya képe eltérhet az Ön által birtokolt kártya kinézetétől). A kép mellett a kártya adatai vannak felsorolva. A szekció jobb alsó sarkában a fogaskerék ikonnal tudja lenyitni a beállítások fület.

12. Igen, valóban van a kutyáknak saját mosógépe, mert számunkra nagyon fontos a higiénia, szeretjük, ha minden fekhely, póráz és játék rendszeresen ki van mosva, legyen az saját vagy vendég kutyusé.

13. Amikor a rendőrség járőrözés során a bárnál járt, akkor vette észre, hogy az ajtón meg van rongálva a rács, és a lakatot is feltörték. Ekkor engedték be a rendőrség speciálisan képzett kutyáját.

14. 8800 GTS (G80) Hűtés A kártya újra van pasztázva, ki van porolva, és alapjáraton 56 fokokos! FurMark 1600x1200 8x antialiasing 80 fokos full terhelésnél! Ez normális? Amúgy most k*va meleg van, de ez gondolom senki előtt nem titok.

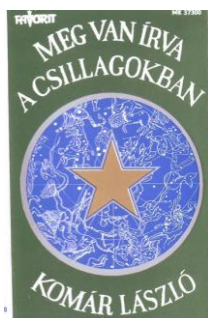
A 9. sz. mondatban az első két predikatív határozói igeneves szerkezet (*be van tömve; pótolva van*) **megfelel a fenti szigorú követelményeknek** („állapotot fejez ki”), a harmadik viszont **nem** (többször lett cserélve), mert ez inkább cselekvésre, mint állapotra utal.

A 13. sz. példa azért figyelemre méltó, mert csak az ajtó megrongálása van predikatív határozói igenévvel kifejezve, a lakat feltörése már nem, pedig a szerző ott is fogalmazhatott volna így: „és a lakat is fel van törve”. Ha az ilyen szerkezetekből több van egymás közelében, előfordul, hogy mintegy megterhelik a mondatot; ezért a szerző megoldása, a cselekvő ige használata többes szám 3. személyben, határozatlan alanyként, **stílusosabb**.

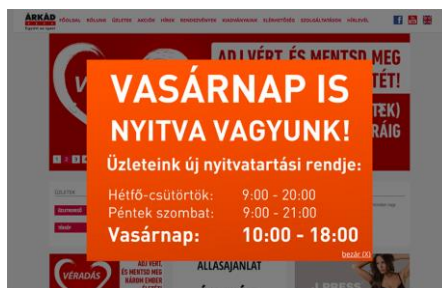

Ezzel szemben a 14. sz. példában két predikatív határozói igeneves szerkezetet találunk egymás mellett, s az is teljesen helyénvaló azon a helyen, annál is inkább, mert a szöveg kifejezetten informális stílusú.

BURK
Szórtelenek, vékonyak és nagyon be van lőve a sérójuk

Néhány példa az elfogadott formákra a nyelvújító irodalomból:

A kérdés <u>nincs megoldva</u> .
A tétel ezzel <u>be van bizonyítva</u> .
A tiszteltdíj még <u>nincs kiutalva</u> .
Ki van <u>zárva</u> , hogy elmenjek oda!
A dolgozatok már rég <u>ki vannak javítva</u> .

Amint azt már korábban is megemlítettük, a létige az ilyen szerkezetekből **el is maradhat**, de mindig odaérthető, pl. *zárva, nyitva*. Erre példa fenti pólófelirat is: *eladva*.

Meg kell jegyezni, hogy a nyelvújítók közt még a tárgyias igékből alakult igenevek helyességének **megítélésében** is vannak **eltérések**, még akkor is, ha a létige **jelen idejű**. Például a *Hivatalos nyelvünk kézikönyve* helyteleníti a következő mondatban az igenevet, és cselekvő ige használatát javasolja:

<i>predikatív határozói igenév</i>	<i>cselekvő ige</i>
A korigált bérfejlesztési mutatót az egy főre jutó bér és nyereség összegéből kell kiszámítani, még abban az esetben is, ha a korrekció a három tényező valamelyikének korigálása útján <u>van engedélyezve</u> .	A korigált bérfejlesztési mutatót az egy főre jutó bér és nyereség összegéből kell kiszámítani, még abban az esetben is, ha a korrekciót a három tényező valamelyikének korigálása útján <u>engedélyezték</u> .

A helytelenítés **semmiképpen sem indokolt**, bátran használhatjuk az igenevet, és súlyos hiba volna másnak a kéziratában az ilyet javítani.

"Tolvajok!" Peru szerint le van zsírozva, hogy Argentínának kell nyernie a vb-selejtezőn

CÍMLAP 3. BEL
Dömötör az előválasztásról: az egész le van zsírozva

BENNFENTES 2021-08-18 | 18:58

A csoda ki van állítva – Minitárlat a budapest-krisztinavárosi Havas Boldogasszony-templomról

KULTÚRA – 2019. szeptember 15., vasárnap | 19:03

2. Valószínűleg mind a laikusok, mind a nyelvújítók csaknem ugyanolyan mértékben fogadják el azokat a szerkezeteket is, amelyek a **múltra** vonatkozóan rögzítik egy cselekvés vagy történet eredményét.

A rácsos kapu sokáig zöldre volt festve, de múlt héten pirosra festettük át.

Amikor megérkezett, a tévé már be volt kapcsolva.

A bolt egész hétvégén nyitva volt.

Már tizenegykor meg volt főzve az ebéd.

Néhány internetes példa:

Amikor a szovjet csapatok elfoglalták Esztergomot, egy Budapestről kijutni szándékozó, és egy Budapest felé haladó német járműkonvoj rekedt benn a Pilis-hegységben. Szemtanúk elbeszélései szerint egészen Pilisszentkeresztől majdnem Esztergomig a makadámút mindkét oldalát elhagyott német és magyar járművek borították. A járművek egy részére a 13. Feldherrnhalle páncélosadosztály jelvényei voltak felfestve. A Pilisszentlélek felett lévő viaduktnál még egy fővárosi tűzoltóautó is le volt lökve az útról.

A gepida temető közvetlen szomszédságában egy késő császárkorra keltezhető szarmata temető 15 sírját tártuk fel. A sírok dél-északi tájolásúak, sekélyek, és még a germán síroknál is alaposabban ki voltak rabolva.

A tévém megvolt, a kollegámmal együtt ott laktunk. Már tévét sem nagyon nézek, csak a híradót nézem. A magyar tévén már csak a Fidesz megy. De itt egy szobában csak egy tévé lehet. Volt, amikor itt voltam, a tévé fel volt téve a szekrényre, és akartam volna, hogy legyen nekem az ágyam végére szerelve, mert nem egyeztünk.

Decemberben Wizzair társasággal repültem Ferihegyről Stockholmba és megérkezéskor a hátizsákról le volt törve a lakat, a zsák tartalma pedig meg volt dézsmálva.

„A robbantott épület be volt töltve, a terület ki volt ürítve, már csak a mi dolgozóink tartózkodtak ott, amikor előbb indítottam a hálózatot tévedés miatt, és így idő előtt robbant fel az épület” – mondta Horváth László, a robbantás vezetője. „Az én felelősségem, az én hibám, nem ellenőriztem a robbantógépre való hálózatra kötést” – mondta.

Schmitt és kollégái ezért összesen 18 fogságban tartott páviánnal és közönséges makákóval végeztek el egy kísérlet-sorozatot azok megszokott környezetében. Az állatok elé például két

mazsolával teli kendőt helyeztek, amelyek közül az egyik szét volt vágva. A majmok csak akkor kapták meg a mazsolát, ha az ép kendőt húzták meg.

A járőrökocsiban a bokszukban várt türelmesen a három rendőr-kutya, mikor ismeretlen tettes mérget adott nekik. / Gazdájuknak, a rendőrnőnek az irodában akadt dolga, ezért a rendőrségi parkolóban álló kocsijában a bezárt bokszukban hagyta Émont, Lockyt és Cinkost. Azért, hogy szellőzzön az autó, nyitva hagyta a csomagtartót és az ajtót is. – írja a Blikk. / A kutyák élelemmegtagadásra is meg voltak tanítva, így nagyon valószínű, hogy olyan ember tehette, akit ismertek a kutyák.

És soha nem panaszkodott! Pedig ha valakinek, neki aztán lett volna mire. Ehhez képest mire reggel mi felkeltünk, már megjárta a boltot, hozott vizet, tojást, zöldséget a kertből, csinált reggelit és már főtt a húsleves. Le volt söpörve a gang, és ki voltak pucolva a cipőink minden reggelre! Mindig volt ideje és türelme egy jó beszélgetésre vagy egy lábsimire.

Én is azt gondolom, Domokos képviselő úrra reagálva, hogy szétszedni csak azt lehet, ami előtte össze volt rakva. / Az önök módosító indítványainak csomagja nem volt végiggondolva, ezzel szemben a Medgyessy-kormány által beterjesztett, 2004. évre szóló költségvetés végig volt gondolva, és az egyes területek fejlesztésére időarányosan, a kormányprogramnak megfelelően rendelkezésre állnak a fejlesztési források. Mi nem egy év alatt szeretnénk mindazt megvalósítani, amit itt most önök összeszedtek és idelapátoltak.

Mielőtt bárki azt gondolná, hogy milyen egyszerű is egy elektromos harangozó berendezés telepítése, le kell szögezni, hogy itt szintén, miként minden más szakterületen, bizony számos apró szakmai fortély birtokában kell lenni a sikeres munkához. Volt arra példa, hogy komplett árajánlat leadása után évekig nem érkezett válasz, majd jelentős idő eltelte után segítséget kértek: mindent úgy megcsináltak, ahogy az az árajánlatban le volt fektetve, de mégsem működik a rendszer.

Ismerős arcok, hát te merre jártál, hogy kerültél vissza? S közben veregették a vállam. Zeke volt szolgálatban, közben öreg katona lett, én meg gumi. De a történet nem volt elfelejtve, hiába jöttek közben kopaszok, az egy másik század, tart a kiképzés. Őrszolgálatba osztottak be, ha tehettem elvállaltam bárkiét, hogy helyettesítsem, csak ne kelljen a századnál lenni Zeke keze alatt, tartottam tőle, hogy revánsot kíván venni.

Ekkor tűnt fel a különös idegen. Először csak két csontos, meztelen lábfejet láttak, amint apró porfelhőket verve lépked az úton. Lábszárán a nadrág fel volt tűrve, nadrágszíja rézzel volt kiverve, csillogott-villogott a fényben, piros kockás inge elől nyitva volt, szemére húzott csúcsos kalapján hosszú fácántoll meredezett az ég felé. Jobb kezével egy botot tartott a vállán, a bot végén batyu libegett; bal kezével egy furcsa ládát húzott, a láda kerekeken gurult, és oldalára hatalmas, rikító betűkkel a következő szöveg volt festve: PINTYŐKE CIRKUSZ, VILÁGSZÁM!

Ezt biztosan nem így akarta – Már be volt kapcsolva Orbán mikrofonja, árulkodó párbeszéd zajlott le

2018. márc. 6. 18:01

Megosztás

Blikk-információ

Meg volt beszélve ez az időpont vagy nem?

Figyelt kérdés

Szíveségből átvettem más számára egy dolgot, elhoztam neki és most át kellene adnom. Megírtam neki hogy mikor tudnék arra a helyre menni, amit ő megjelölt (nem azon az útvonalon közlekedek, hanem egy másikon, de tudok úgy kerülni, hogy érintsem). Nem volt neki jó, mondtam egy másnapi időpontot. Nem jó neki, beszél egy ismerősével, valószínűleg jó lesz, majd ír.

20 perccel az időpont előtt ráírt, hogy na akkor megy az ismerős. Mondom az szuper, mert én nem arra megyek.

„A ZSÁKBA BELE VOLT GYŐMÖSZÖLVE A PAPLANOM, HOGY ŐRÜLJEK, AMIÉRT VAN” – ÍME, A TI LEGEMLÉKEZETESABB AJÁNDÉKAITOK

2021. DECEMBER 25. | FB | OLVASÁSI IDŐ KB. 6 PERC

3. Valamivel nagyobb az idegenkedés a predikatív határozói igenévi szerkezet iránt, ha az **jövőbeli cselekvés** vagy történés eredményét jelzi.

A kapu piros volt, holnaptól zöldre <u>lesz festve</u> .
Előre látom, hogy a tévé megint egész este <u>be lesz kapcsolva</u> .
Mire megjöttök, már <u>meg lesz főzve</u> az ebéd.
A bolt egész hétvégén <u>nyitva lesz</u> .
Már látom, hogy egy évig <u>föl lesz túrva</u> az utca.

Minden idegenkedés ellenére ezek a mondatok a főáramú nyelvművelés hivatalos véleménye szerint is **helyesek**.

Ezzel természetesen **egyetérthetünk**, a tárgyias igéből alakult igeneveket, ha azok a cselekvés **eredményét** fejezik ki, akár a **jelenre**, akár a **múltra** vagy a **jövőre** vonatkozóan, bármilyen beszédhelyzetben **szabadon használhatjuk**.

Néhány példa:

<p>1. Általában a pakolóemberek lopkodnak mindent! Egy ismerős dolgozott közöttük, és csodákat mesélt. Az a bőrönd, ami nincs lefóliázva, az tutti <u>meg lesz dézsmálva</u>. Kinyitják, feltörik a zárat, és ami pénzt ér nekik, az már el is tűnik. Parfüm, aksik, telefon, cd-k stb. Minden, amit gyorsan pénzzé lehet tenni. És ami a furcsa, hogy az emberek nem is gondolnak erre, és telepakolják mindennel a bőröndjeiket, és nem is fóliázzák le!</p>
<p>2. Ma hallottam olyasmit, hogy 2012-ben <u>be lesznek vizsgálva</u> a segéd-motorkerékpárok, hogy megfelelnek-e a kategóriájuk követelményeinek, értve ezalatt, hogy nem nagyobbak-e 50 ccm-nél. Szerintem ez kamu, de gondoltam megkérdem: hallott-e valaki hasonlót...?</p>
<p>3. Én is attól tartok, hogy ha <u>le lesz rendezve</u> Ukrajna és <u>fel lesznek világosítva</u>, hogy nyugat csak kihasználta őket, akkor mi és a románok, ill. lengyel tesók a vérben forgó szemű ukrikat kapjuk ellenségnek a ruszki frontból. / Az oroszok tehetnének annyi kedvezményt az iránnyukba tett magyarországi gesztusokra tekintettel, hogy hozzánk ők jönnek erőt mutatni. Ellenkező esetben szar világ jön errefelé!</p>
<p>4. A körmendi menekülttáborról azt mondta Lázár, ott nagyon kevesen vannak. A kormány célja, hogy bezárja a menekülttáborokat, így a körmendi is <u>ki lesz ürítve</u>.</p>
<p>5. Szólni kell. A rejtett kaszt az emberek nagy részét apolitikusnak akarja nevelni. De hatalmas az ébredés, én már látom, hogy az emberiség nagyon nagy százaléka nem hiszi el, hogy ez lenne a legfrankóbb formája a létezésnek. A régi rend, a gazdaság, a pénzügyi rendszer és a társadalom is összeomlóban van, nagyjából 2020-ig minden <u>le lesz söpörve</u>.</p>
<p>6. Eladóvá vált szeretett motorom, mindig <u>karban volt tartva</u>, megkapta mindenből a legjobbat. / Egy motor felújítás alatt van. / Adok mellé egy komplett első-hátsó kereket. A motor megtekinthető Vácon, miután <u>össze lesz rakva</u>. / Motor sosem <u>volt gyilkolva</u>, kezdő szinten <u>volt használva</u>.</p>
<p>7. Az olyan intézményépítési finomságokról már nem is beszélünk, mint az egész történet sorrendisége: először eldől, hová megy a pénz, ezzel működésképtelenné válik a KT, aztán <u>össze lesz tákolva</u> valami helyette, és talán majd egyszer az is <u>végig lesz gondolva</u>, hogy miként változtatja meg mindez a költségvetési felelősségi törvényben lefektetett fiskális szabályrendszert, illetve hogyan kell ezt módosítani. Ha az egésznek lenne is valami értelme, akkor is fordítva kellene csinálni.</p>
<p>8. Arra minden esetben fel kell hívjuk a figyelmét, hogy a padló saját kezűleg történő lerakása miatt a termékgarancia nem szűnik meg. Viszont, ha a lerakásból ered a garanciális probléma, abban az esetben a jótállás nem érvényesíthető. Nagy körültekintéssel járjon el a pad-</p>

<p>ló fektetése előtt! Az akklimatizálásához, feszültségmentesítéséhez 48 órán keresztül abban a helyiségben kell tárolni a padlót, ahol a termék <u>le lesz fektetve</u>. Így azt a páratartalmat veszi fel a padló, ami az adott szobára, konyhára, nappalira stb. jellemző.</p>
<p>9. A VR nem olyan távoli jövő már. Számtalan szoftveres és hardveres probléma van, amit meg kell oldani, de a GDC-n <u>fel lesz vizsgálva</u>, ezek jó részére egy-egy GCN-en működő megoldás. Persze a szabványos megoldásokra még várni kell, de az Oculus ezekre már építhet, amikor kiadja az első VR eszközét.</p>
<p>10. Több mint ötven pálya és hetven kipróbálható jármű várja a játékosokat, a grafika pedig gyönyörűnek ígérkezik. A mai trendekkel ellentétben ez a játék nem egy nyílt világban játszódik, cserébe viszont a helyszínek sokkal részletesebben <u>ki lesznek dolgozva</u>.</p>
<p>11. A British Airways és spanyol versenytársa, az Iberia egyesülésével létrejövő társaság az International Airlines Group nevet viseli majd és mind a londoni, mind a spanyol tőzsdén <u>be lesznek vezetve</u> részvényei. A két vállalat várakozásai szerint éves szinten 400 millió eurós megtakarítást érhet el a cég a szinergiahatásoknak köszönhetően a tranzakció lezárását követő ötödik évtől.</p>
<p>12. „Nem a csapatok kérése volt, hanem valójában proaktív módon az FIA javasolta, hogy közösen vizsgáljuk meg ezt a szabályt, értsük meg a háttérét és hogy miként született. A döntéshozatali folyamat minden szintjén <u>meg lesz vitatva</u>, és ha lesznek szükségesnek ítélt változtatások, akkor azokat végre fogjuk hajtani” – zárta mondandóját a versenyigazgató.</p>
<p>13. Kérem a képviselőtársaimat, hogy ezt a kioktató hangnemet, azt gondolom, mellőzzék, hiszen az érdemi vitát nehezen fogja tudni pótolni az, hogy bizony az üzletrész-tulajdonosok ügyét lehet úgy kezelni, Orosz Sándor úr, hogy majd az idő megoldja, például az üzletrész-tulajdonosok meghalnak, és akkor majd nem lesz ezzel probléma, de azt kell sajnos mondanom, hogy bizony ma az emberek közül nagyon sokan – sok tíz-, talán százezer ember is – várnak arra az ígéretükre, amely szerint az üzletrészekkel kapcsolatban megnyugtató választ kapnak, értsd: <u>ki lesznek vásárolva, meg lesznek vásárolva tőlük</u> ezek az üzletrészek.</p>
<p>14. Cser-Palkovics András kiemelte, hogy augusztus 18-án tárgyalja és várhatóan fogadja majd el a közgyűlés a támogatásról szóló rendeletet, melyben pontosan <u>meg lesz határozva</u>, hogy milyen módon lehet majd igényelni a támogatást. A tűzifa esetében szeretnénk augusztus 22-től elkezdni a támogatási programot, az áram és gáz esetében pedig szeptember 1-től. – mondta.</p>
<p>15. A szakértő szerint ha a közeli napokban, vagyis kb. 2016. április 20-ig <u>ki lesz hirdetve</u> a törvény (törvények) módosítása, leghamarabb 2016. május 8-án vasárnap lehet azt alkalmazni, tekintettel arra, hogy az ezt követő legközelebbi vasárnap május 1-re esik, ami a munka törvénykönyve 102.§ (1) bekezdése értelmében egyébként is munkaszüneti nap.</p>
<p>16. A kardioterheléssel kapcsolatos értékeid megmutatják, mennyire terhelted a szívedet, illetve keringéseid. Minden egyes edzés végén <u>ki lesz mutatva</u> a mért pulzus adatok alapján.</p>
<p>17. Aztán eszembe jutott, hogy volt nekem egy nagyon kedves kolléganőm, aki maga varrta a táskáit, és nagyon jó darabok kerültek ki a keze alól. Gondoltam megpróbálom én is, biztos jó lesz, és ebből az ötletből született ez a táska. Belül a virág anyagából bélés van két gumis zsebbel, és zipzárral záródik Most már vagy egy hónapja használom, és nagyon megszeretem, azt hiszem a következő táskám is <u>varrva lesz</u>, és az is valószínű, hogy tovább fog tartani egy szezonnál.</p>
<p>18. Mint minden építkezésnél itt is az első lépés a medence helyének a kérdése, valamint, hogy a medence teljesen <u>süllyesztve lesz-e</u> vagy valamennyit kiemelkedik a földből, vagy teljesen a föld színére <u>lesz telepítve</u>.</p>
<p>19. Ezzel a tuti termékkel búcsút inthetsz a gép feletti görnyedésnek, a kanapén felforrósodott laptopnak. Állítható magasságának, és dőlésszögének köszönhetően megtalálod a számodra megfelelő testhelyzetet. Ventilátorának köszönhetően, pedig nem fog felforrósodni géped, hiszen folyamatosan <u>hűtve lesz</u>.</p>
<p>20. A versenyen minden korosztályra vonatkozóan – utólagosan – <u>ki lesznek osztva</u> a ranglis-</p>

ta pontok mind a kiemelt pontozású Amatőr Kupán, mind az utánpótlás ranglista versenyen indulók részére. A pontok kiosztásánál a Kaszói OB-ig kiváltott versenyengedélyek listája lesz mérvadó, tehát aki versenyengedély nélkül indul Balatonbogláron, annak utólagosan jóvá lesz írva a ranglistapontja.

Tom Cruise állítólag nem túl boldog amiatt, hogyan be lesz mutatva a Mission: Impossible 7.

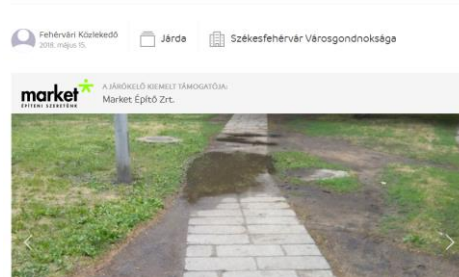
Ezt nem így kéne, gyerekek!

Felteszem, még mielőtt el lesz felejtve

adatok képletemeg 2014. április 21. 01:41 2885
képek

A Linux is védve lesz a puffertúlcsordulásos támadásoktól

Megsüllyedt járda, eső esetén zöldfelületen lehet csak kerülni, ami ki van taposva

Egyre valószínűbb, hogy meg lesznek tartva az augusztus 20-i központi rendezvények

P

Manfred Weber: Orbán vagy mindenben enged, vagy ki lesz zárva a Néppártból

Bár az internetes keresgélés tapasztalatai azt mutatják, hogy a határozói igenév és a jövő idejű létige kapcsolatára könnyebb **informális** vagy **kiegyenlített** stílusú szövegekből találni példákat, mint választékos vagy formális stílusúakból, mégis azt kell mondani, hogy a szerkezet – amikor cselekvés eredményét fejezi ki tárgyias igével – **közömbös** stílusértékű, s így **mindenfajta stílusváltozatban** használható. S az is a tanácsunk: használjuk bátran bármilyen stílusú szövegben, a legünnepélyesebbtől a leghétköznapibbig.

Tudni kell azonban, hogy az említett idegenkedés miatt sokan valószínűleg kerülnek a szerkezetet a **formális** vagy **választékos** stílusban, ebben azonban nem szükséges őket követni. A szöveg **gondozottsága sem számít**: a leggondozottabb szövegben sem kell félnünk a használatától.

A jövő idő esetében a nagyobb idegenkedésnek az lehet az oka, hogy **viszonylag ritkán** utalunk **jövőbeli cselekvés eredményére** (kivéve a *nyitva lesz, zárva lesz*-féléket). Ezenkívül némely esetben **nem egyértelmű**, hogy a jövőbeli cselekvés **eredményén** van-e a hangsúly, vagy a jövőbeli **cselekvésen**.

Ezt a tanulságot szűrhetjük le a fenti példákból is: ezek legtöbbször „ha akarjuk vemhes, ha akarjuk, nem vemhes”, vagyis **egyaránt utalhat a jövőbeli cselekvésre** és annak **eredményére**.

Nézzünk most meg még néhány példát kifejezetten ebből a szempontból!

1. Én eddig úgy voltam vele, hogy mindenképpen szeretnék fátylat, de most már nem vagyok biztos benne! Virágkoszorú lesz a fejemen, a hajam **ki lesz engedve** és ahhoz már lehet, hogy sok lenne. De ezt majd még kitalálom, van még 2 hónapom :)

2. Még egy utolsó nekifutás (haha!) a stratégiai kérdéseknek, aztán abbahagyom, mert las-

<p>san <u>túl lesz beszélve</u>. Csak éppen vizuális típus vagyok, úgyhogy ide akartam ragasztani az alábbi ábrát.</p>
<p>3. Járműveink hidraulikusan emelhető tetővel vannak <u>felszerelve</u>, ami segíti a rakodótér magasságának áruhoz való igazítását. Ez nemcsak azt jelenti, hogy a teljes 3 méteres belmagasság tökéletesen <u>ki lesz használva</u>, de egyben azt is, hogy a be- és kipakolás is könnyűvé válik, a termékek sérülésének kockázata nélkül. Kamionjaink a legmagasabb szintű biztonsági sztenderdek szerint <u>vannak kialakítva</u>, így a szállítmányok tökéletes védelmet élveznek szolgálatunk során.</p>
<p>4. Ötletes és praktikus mintás pamut rugdalózó. A patentek a vállon és a lábak között megkönnyítik a baba öltöztetését és a pelenkacserét. Fontos ruhadarab a babák számára, ugyanis a baba bármennyit mozoghat, a háta mindig <u>takarva lesz</u>.</p>
<p>5. A murvautak-javítási munkálatait már elkezdtük, összehangolva a jelenleg folyó egyéb gépi kapacitást igénylő munkálatokkal folyamatosan végezzük, úgy gondolom, egy-két hét alatt végzünk. Így ezek az útfelületeink, hasonlóan az aszfaltburkolattal ellátott útjainkhoz, kellőképpen <u>fel lesznek készítve</u> a téli időszakra.</p>
<p>6. Én inkább csinálok két új takarópanelt, ami masszívan <u>rá lesz erősítve</u> az autó fémvázára, és a sárvédővel együtt lehetőleg zárt és csillapított üreget alkot, egyfajta hangdobozt. Ez igényel némi asztalosmunkát, meg kell valami csillapítóanyag is a karosszéria üregeibe.</p>
<p>7. Ha túl vagyunk a pihentetésen, vágjuk ketté a tésztát, gyúrjuk át és lisztezett felületen nyújtsuk ki kör alakúra. Szép vékonyra, mert aztán <u>fel lesz tekerve</u> és úgy is több réteg tészta fog alkotni egy kiflit.</p>
<p>8. A tejszínt kihabosítottam a cukorral és a habfixálóval. A fele palacsintára rákentem a habot. Másik felét nem kell lekenni, mert <u>rá lesz hajtva</u>.</p>
<p>9. Ne győzködjük egymást arról, létezik-e fejlődés, vagy csak változásról érdemes beszélni; és ne fárasszuk magunkat a változás definiálásával sem. Fölösleges. Ami itt <u>meg lesz mutatva</u>, arra úgyis csak egyetlen szó illik, legföljebb a jelzőket keresgélhetjük hozzá: fejlődés ez, erőteljes, hétmérföldes léptű, nagy ívű.</p>
<p>10. A klubszobakulcs hétfőig a 1702-ben lesz megtalálható, majd hétfőtől egy takarítást követően <u>be lesz akasztva</u> a 1712-be. / Kellemes ünnepeket és jó pihenést!</p>

Az 1–6. sz. idézet elég egyértelműen állapotra utal (*ki lesz engedve; túl lesz beszélve; ki lesz használva, takarva lesz, fel lesznek készítve, rá lesz erősítve*). A 4. sz. és a 6. sz. idézetben a megfogalmazás módja is mutatja, hogy a leírtakat állapotként kell értelmezni: a sz. 4. példában a *mindig* határozószó, a 6. példában a *masszívan* állapothatározó utal erre.

A 7. és a 8. sz. mondatban a vizsgált szerkezet egyformán fejezhet ki cselekvést és a cselekvés következtében beálló állapotot (*fel lesz tekerve, rá lesz hajtva*).

A 9. és a 10. példa elég egyértelműen cselekvésre utal. A 10. sz. példa esetében erre nyelvi bizonyíték is van: ha állapotra utalna, akkor az 1712 szám után inessivusrag állna (*be lesz akasztva az 1712-ben*, pontosabban: inkább *fel lesz akasztva az 1712-ben*).

Mivel azonban maga az a szabály, hogy csak az állapotot kifejező szerkezetek volnának helyesek, masszív nyelvi babona, **nem kell azon törnünk a fejünket, hogy egy-egy ilyen szerkezet állapotot fejez-e ki vagy cselekvést, nyugodtan használhatjuk**. Persze **stílusértékének** megfelelően: amikor nem egyértelműen a cselekvés eredményét fejezi ki, hanem inkább a cselekvést magát, **kevésbé formális** a stílusértéke, így a **formális** és **választékos** szövegekben óvatosabbak kell lennünk a használatával.

Mások kéziratában csak akkor kellene kijavítani, ha például **nagyobb számban** fordulnának elő **kifejezetten formális** vagy **választékos** szövegekben. Természetesen nem azért szorulnának javításra, mert valami baj volna velük nyelvi szempontból, hanem azért, mert nem a stílusértéküknek megfelelően vannak használva.

B) Tárgyatlan igéből képzett igenév

a) Általános kérdések

A predikatív határozói igenévi szerkezetben található határozói igenevek **tárgyatlan igéből** is létrejöhetnek:

	<i>jelen időben</i>	<i>múlt időben</i>	<i>jövő időben</i>
<i>történés</i>	<u>megőszül</u>	megőszült	<u>meg fog őszülni</u>
<i>állapot</i>	<u>meg van őszülve</u>	meg volt őszülve	<u>meg lesz őszülve</u>

További példák:

<i>jelen időben</i>	<i>múlt időben</i>	<i>jövő időben</i>
<u>meg van hívva</u>	meg volt hívva	<u>meg lesz hívva</u>
<u>meg van fagyva</u>	meg volt fagyva	<u>meg lesz fagyva</u>
<u>le van nyugodva</u>	le volt nyugodva	<u>le lesz nyugodva</u>
<u>el van repedve</u>	el volt repedve	<u>el lesz repedve</u>
<u>le van fogyva</u>	le volt fogyva	<u>le lesz fogyva</u>

A tárgyatlan igék közül mindenekelőtt a **mediális** ige (*megőszül* → *meg van őszülve*) alkalmasak erre a szerepre, esetenként **visszaható** is (*megettörülközik* → *meg van törülközve*).

Nem szoktunk ilyen szerkezetet használni más típusú tárgyatlan igéknél, így a **cselekvő tárgyatlan** igenél (*hegedül*), **kölcsönös** igenél (*pofozkodik*), **szenvető** igenél (*kerestetik*).

A tárgyatlan (mediális vagy visszaható) igéből alakult, a cselekvés, történés eredményét kifejező predikatív határozói igeneveket a **nyelvművelők** (és a **laikusok**) **egy része elfogadja, egy része nem**.

A *Nyelvművelő kéziszótár* sommásan megállapítja, hogy tárgyatlan igével „nem ajánlatos” ilyen szerkezet alkotni. Más kiadványokban viszont számos példát találunk arra is, hogy a szerzők **elfogadják** az ilyen szerkezeteket.

Az is gyakori, hogy ugyanaz a nyelvművelő a tárgyatlan igéből alakult határozói igenevek egy részét elfogadja predikatív szerkezetben, más részüket nem.

Alább olyan példákat látunk, amelyeket a nyelvművelőknek legalább egy része **helyesnek** tart:

a bátyám <u>meg van fázva</u>
a húgom <u>be van lázasodva</u>
anyám <u>el van keseredve</u>
<u>el vagyok ragadtatva</u>
<u>kétségbe voltunk esve</u>
az öcsém <u>meg van hívva</u>
apám <u>le van törve</u>
nagyapám <u>ki van merülve</u>

nagyanyám <u>meg van rémülve</u>
a víz <u>el van apadva</u>
a tó <u>be volt fagyva</u>
a ruha <u>el volt szakadva</u>
a könyv <u>le volt esve</u>
<u>ki volt rándulva a bokám</u>
a rugó <u>ki van ugorva a helyéből</u>
<u>tálalva van [az étel]</u>

Természetesen tökéletesen egyetértünk azokkal a nyelvművelőkkel, akik ezeket és az ezekhez hasonló kifejezéseket **helyesnek** tartják. Ezek **közömbös** stílusértékűek, így bármilyen stílusú szövegben használhatók. Az más kérdés, hogy nagyon sokan, akik hisznek a korábbi és a mai nyelvművelők által terjesztett nyelvi babonákban, **nem mernek** ezekkel élni **választékos** és **formális** stílusú szövegekben, sőt némelyek még a mindennapi besznyében is kerülik őket.

Nézzünk meg néhány internetes mondatot, szövegrészletet!

1. Az én szegény édesapám azt mondta, hogy téged a bűdös életben nem fognak boltba állítani, a cigányokat nem állítják be a pult mögé. Apám végül nagyon büszke lett rám, sokáig a zsebében hordozta a bizonyítványomat. De most nagyon nehéz, talán minden eddiginél nehezebb. Ez a generáció már annyira le van lombozódva, el van nyomva, hogy ők már nem akarnak semmit. Így jó nekik, ahogy van. Ebből nagyon nehéz felkaparni őket.
2. Dárdai úgy tervezi, hogy befejezi a pro-licenszét, várhatóan nyáron megkapja a diplomáját. A karrierje szempontjából az lenne a logikus, hogy valamikor 2016-17-ben kinevezik a Hertha élére, amikor meg van izmosodva, és az is fontos lenne, hogy olyankor nevezzék ki, amikor jó a csapat, jó a körülmény, nem pedig válságfeladatot kap.
3. Dona Maria Jilo egy elegáns 92 éves hölgy. Minden reggel 8 órakor fel van öltözve, meg van fésülködve, halványan ki van sminkelve, pedig elég gyenge a látása. Dona Maria időt áldoz arra, hogy törődjön magával és tudja azt, hogy mi a fiatalság titka
4. Az avokádó nagyméretű virágzatait 100–300 virág alkotja, viszont a beporzásuk csak 0,1 %-os. Ennek az az oka, hogy a virágzás első napján csak a termő van megérve és a porzók nincsenek még kifejlődve. Ezt követően a virág egy napra bezáródik. A következő napon a virág újból kinyílik, a porzók ekkor már érettek, de a termő el van hervadva.
5. Nagyon gáz, nekem eddig nem volt törésem, csak egy-két érdekes sérülésem, általában a legjobbkor... Ja meg ki van ugorva a vállam egy meccs utáni balhéből beszerzett sérülésből adandóan. És még nem rakta vissza senki. Néha fáj, néha észre sem veszem.
6. Végül, ne feledkezzünk el arról sem, amikor azzal mondattal jön, hogy „Nem illünk össze. Szünetet kell tartanunk.” Miközben emellett örvendezik, meg van változva, másként viselkedik – ez csak egyet jelenthet. Igen, időt kér, mégpedig arra, hogy megbizonyosodjon arról, hogy jobb lesz-e a másikkal, mint Önnel.
7. Körülbelül egy hete nagyon viszket a combom lágyék része, ki van pirosodva fél tenyér részen mind két combom. A bőröm azon a területen redős és égető érzés érzek. Canestennel kezelem, de nem sok sikerrel, képet is tudnák küldeni, ha tudna segíteni! Mert most nem nagyon fogadnak sehol!
8. Főzzük az ebédet, máshol jár az eszünk, próbálunk helyt állni, de már azt sem tudjuk, hol a helyünk, ahol állni kellene, mert fel van robbanva a lakás, és mindenki állandóan a kis távirányítót keresi, mert csak azzal lehet csatornát váltani a tévén. Nincs meg, nyilván nincs, úgyhogy marad a nonstop minimax, esetleg, ha szerencsénk van, akkor csak egy mesét raktunk be délelőtt a külső vinyóról, és azt ismétli a tévé végtelenített üzemmódban a távirányító

nélkül.
9. Keresztanyám paleó étrend szerint étkezik 2 éve. Egyre jobban néz ki. Sosem volt túlsúlyos, de most kifejezetten karcsú, szerintem fiatalon nem volt ilyen alakja. Teljesen <u>meg van fiatalodva</u> : 48 éves, de 10-et simán letagadhatna. Mindenki dicséri, hogy milyen jól néz most ki. Engem meggyőzött. Én is komolyan fontolgatom, hogy életmódot váltok, és elkezdek paleózni.
10. Férfjemnek van egy(-két) időigényes és költséges hobbi, ami egyre jobban zavart, mert ezt az időt tölthetné akár velünk is. Egyszerűen kevésnek érzem amit kapunk belőle, <u>le vagyok terhelve</u> és hiányzik a segítsége, társasága. Ha itthon van valahova sokszor menni kell, intézni ezzel a hobbi kapcsolatban. Néha megyünk azért együtt is programokra, de azok is egyre feszültebbek. A gyereknevelésben is nagy összetűzéseink vannak amik után napokig <u>össze vagyunk veszve</u> .
11. Az ereklje eredeti tulajdonosa, Alan Herring, aki az 1960-as évek végén sofőrként dolgozott a Beatles együttesnek, fél évszázadon át őrizte a szemüveget. / Mint elmondta, John Lennon egyszer a kocsiból kiszállva a hátsó ülésen hagyta azt. Mivel a szemüveg <u>meg volt sérülve</u> , Herring megkérdezte a zenészt, megjavíttassa-e neki. Lennon azt válaszolta: ne fáradjon vele, úgyis csak a stílusos kinézet miatt viseli.
12. Sok olyan esetben, amikor valakit halálra fagyva találtak meg, az áldozat teljesen <u>le volt vetkőzve</u> . A jelenség hátterében valószínűleg az áll, hogy a hideg hatására az agy is károsodik, és úgy érzékeli, mintha a testünk lángolna, erre pedig már logikus reakció, ha levetkőzünk. Egy másik elmélet szerint az izmok elfáradnak a reszketésben, emiatt a vér a hőt a bőrünk felé kezdi szállítani, aminek következtében szintén úgy érezzük, mintha melegünk lenne.
13. Mint az erről készült felvételen is látszik, a kutya nagyon <u>meg van szeppelve</u> egyrészt a kamera láttán, másrészt a számára szokatlan helyzet miatt, ám nem menekül el, hanem szép lassan megnyugszik. Ismerve az előzményeket, ez nem kis eredmény volt!
14. A Magyar Rádió riportere, a néhai <i>Molnár Dániel</i> pedig Macedóniában a Szileksz Kratovo elleni meccsen, 1995. augusztus 24-én megkérdezte, hogy „mi a fenét keresünk itt?” Annyira <u>meg volt lepődve</u> , hogy találkozott velünk, hogy bemondta a rádióban, hogy a két váci drukker sikeresen megérkezett Macedóniába!
15. Azért úgy könnyű, ha egy csapat annyira <u>fel van villanyozódva</u> , hogy még a villámot is kisüti. Az is igaz, a feszültséget megfelelően kell kezelni, nehogy az embert oda barkácsolja a földre.

Az 1. sz. mondatban az *el van nyomva*, a 10. mondatban pedig a *le vagyok terhelve* nem tartozik ide, mivel az *elnyom* és a *leterhel* tárgyias ige; ezzel az esettel főntebb foglalkoztunk.

Utazás

„Láthatóan ki van virulva, úgy tűnik, nagy a szerelem” - a reptéren fotózták le Berki Mazsiékat

Ne vigyük túlzásba a növények öntözését!

Több helyen lehet látni, hogy a pázsit meg van rogyanva a sok víztől

A nő, aki fű nélkül is minden nap be van tépve

Sárosi Péter - KANNABISZ - 2021. május 27., csütörtök 9:11 - ♥ 1865

Szörnyű műholdkép az aszályról: brutálisan ki van száradva Magyarország

PÉNZCENTRUM 2022. augusztus 11. 13:31

Tetszik 20

Annyira be volt rúgva egy férfi, hogy éjszakai úszása során eltévedt(!) a Balatonban

Szerencsés kimenetele miatt inkább komikus, semmint tragikus eset játszódott le csütörtök éjjel a Balatonnál. Egy 43 éves részeg kirándulónak úszni támadt kedve az éjszaka közepén, rendőröknek kellett kimenteni.

Wolff teljesen szét volt esve, amikor Hamilton távozott a buliból - formalitás a hosszabbítás

Lewis Hamilton megerősítette, hogy főnöke nem véletlenül volt megviselt ma reggel Abu Dhabiban, az első közös sajtótájékoztatón. Tegnap buli volt, de a kétszeres bajnok visszafogta magát.

b) A tartós állapotot, folyamatos történést, cselekvést kifejező tárgyatlan igék

A tartós állapotot, folyamatos történést, cselekvést kifejező tárgyatlan igéket (pl. *alszik, ül, áll, pihen, gondolkodik, bánkódik*) **nem szoktuk** predikatív igeneves szerkezetekben használni, legalábbis ha ezeknek az igéknek eredeti, „szó szerinti”, szokásos jelentésére gondolunk. Azaz nem szoktunk ilyeneket mondani: **alva van, *ülve van, *állva van, *pihenve van, *gondolkodva van, *bánkódva van.*

Ha az ilyen igéket **igekötővel** látjuk el (pl. *elalszik, bealszik; leül, felül, beül; áll, feláll; pihen, lepihen; gondolkodik, elgondolkodik*), előfordulhat, hogy már inkább **állapotváltozást** jelölnek, s így már kivételesen predikatív igeneves szerkezetben is használhatók, általában **sajátos értelemben**. (Persze az igekötős formák már sok esetben más jelentésűek, s ez is indokolja a predikatív határozói igeneves szerkezetben való előfordulásukat.)

Nézzünk meg egy példát, az *alszik* ige igekötős változataira:

1. Érdekes módon az esti altatás az megy. Pantley nyomán próbáltam kitalálni, hogy lehetne az esti rituálét átültetni a nappaliba, de egyáltalán nem sikerül. Mondjuk nem is fürdethetem napjában négyszer a gyereket. De este mindig bealszik cicin, lerakom, és kész, el van aludva (hogy szépen mondjam).

2. Anya általában elalszik a TV előtt. Mamám ma így szólt: „Leteszi a valagát, a feje már be van aludva.”

3. A rádió alkatrészeit – száradás címszóval – a lakás különböző részeire pakoltam szét. A hálózati kábelt például az AEG 300-as kismagnóra lógattam fel. Andi meg erősen be van aludva a bal alsó sarokban.

Az 1. sz. idézetben „Alvás” nevű fórum hozzászólója a zárójeles megjegyzésével jelzi, hogy érzi: ez a szerkezet nem teljesen „kóser” ebben a jelentésben.

A 3. sz. idézetben lehetetlen volna a *bealudt* cselekvő igét használni. A szöveg ugyanis egy képleírás, az alábbi képnek a leírása: a bal alsó sarokban egy csukott szemű nőt látunk: órála sehogy se mondhatnánk, hogy *bealudt a sarokban* (mármint a kép sarkában). ☺

Még egy érdekes példa arra, hogy a metaforikus jelentés elfogadhatóvá tesz olyan szerkezetet, amely egyébként nem nagyon használatos.

A fenti fényképről ez a kritika íródott:

Nagyon érdekes az a fénytani helyzet, amit megfigyelt Tamás. Ez egy sötétedéshez közeli állapot, amikor elindulnak az utcai megvilágítások, és ezek adnak egy aranyló sárga fényt, miközben az ég kékjéből, a naplemente utáni állapotból adódóan ezek a nagyon kékes-lilás fények kezdenek bejönni, s ez a kettő együtt egy érdekes szinkontrasztú képet ad. Ezzel abszolút egyetértek, de azt nem teljesen értem, hogy mit keres itt ez az autó, vagy ő milyen szereplője ennek a mesének. Erre várnék még magyarázatot. Maga az, ami színben itt megtörténik, nagyon izgalmas, én valahogy próbálnám formailag is úgy összehozni, hogy érthetőbb legyen. Mert most nem tudom, hogy ez autóreklám akar lenni, vagy van valami különleges oka ennek a kocsinak, hogy ott van, de ő a főszereplő. Ha ő a főszereplő, akkor azt el tudnám képzelni, hogy a helyzetjelző be van kapcsolva, vagy az utastér-lámpa, hogy éljen ez az egész. Mert most ez az autó ott úgy el van aludva.

Az *el van aludva* kifejezés előtt használt *úgy* egy apró jelzésként is értelmezhető a szerző részéről, hogy tisztában van a kifejezés szokatlanságával, de ezt érzi itt a legtalálóbbnak. És igaza is van.

Az autó szerepéről folytatott vitában a fotós válaszára a kritikus így reagál:

Tamás, értem, hogy ott van, de a szerepe nem világos számomra, egy történet minden figurális kép, és a történet szereplője láthatóan egy autó, csak az nem világos, miért, mert nincs helyzetbe hozva. A fénytani játék érthető és szép is, ami egy eszköz a hangulat érzékeltetéséhez, de ha a főszereplő csak úgy van, akkor nem világos számomra, hogy mi a cél a fénytani helyzet mellett, miközben a fénytani helyzet nem lehet végcél abban az esetben, ha ilyen erős jelenléte van az autónak.

Ismét egy határozói igeneves szerkezetet használ a szerző, ezúttal tárgyias igéből képzett, mivel azonban a „helyzetbe hozás” dinamikus folyamat, lehetséges, hogy ezt is többen szokatlannak érzik. Ennek ellenére ez a szerkezet is megfelel még a nyelvújítók elvárásainak is, vagyis nemcsak **jelentéstanilag találó** és **stilisztikailag megfelelő**, s így **nyelvi helyénvalósági** szempontból **kifogástalan**, hanem **nyelvhelyességi** szempontból sem lehet benne találni kivétnevet.

Visszatérve az *elalszik* szóhoz: a teljesség kedvéért meg kell említeni – bár éppúgy nem tartozik ide, mint a *helyzetbe van hozva* –, hogy az *elalszik* rendszeresen használatos más jelentésben, tárgyas igeként:

16–25 éves lányok, nők zavar benneteket ha egy fiúnak kócos a haja, vagy <u>el van aludva</u> vagy tud tetszeni? (gyakorikerdesek.hu)
A hajam, mint egy szénaboglya, az arcom <u>el van aludva</u> ... Kitámolyogtam a fürdőbe és megmosakodtam.
Képzeljétek, csajok, a lombik óta folyamatosan <u>el van „aludva”</u> a nyakam és nagyon fáj, alig bírom mozgatni.
Ennek az embernek a lelkiismerete annyira <u>el van aludva</u> .

Szintén nem tartozik ide a *ki van aludva*, mert a *kialussza magát* tárgyas ige.

Még néhány hasonló internetes példa, más igékkel:

1. Pizsamába szaladok ki, és látom, két kölyök <u>fel van állva</u> a kerítésre, és játék kardokkal provokálják a kutyáim. Épp, hogy a szemüket nem szúrták ki.
2. Miért nem áll fel a kutyámnak a füle? (Yorkshire terrier). Bárhol meglátok az utcán egy yorkshire-t <u>mindegyiknek fel van állva</u> a füle...
3. Voltak esetek, amikor jó lett volna, ha lettek volna modernebb gyógyszerek is – saját lovam volt, amelyik egyszer olyan kólikás görcsöt kapott, hogy minden gyógyszert megpróbáltunk az akkori felszereltséggel, de nem tudtuk, hogy megmarad-e, de reggelre <u>fel volt állva</u> .
4. Akkor annyian voltunk a bálba, hogy nem fértünk, s akkor lökődés volt, az egyiket meglökték, hogy verekedtek, s akkor végigment az egészen. S elért hozzánk is, odafigyeltem, egyik <u>fel volt állva a padra</u> , s így folyt a vér a fejből, s R. megfogott egy üveget, s így az asztalhoz vágta, s az úgy eltört.
5. Sajnos nagyon <u>le van ülve</u> a fórum évek óta. / Javaslom, hogy nyugodtan tegyetek fel nem csak saját dogképeket is, olyat, amit találtatok a neten és tetszik. Lényeges persze, hogy a honlapcímet is másoljátok be illetve a kutyó nevét – így a tulajdonos sem sértődhet meg. :)
6. A magyar idegenforgalom teljesen <u>le van ülve</u> . Ahogyan a magyar miniszterelnök fogalmazott, a turizmusnak „kampó”. / Tele lesz vagy már van is az ország üres szállodákkal, hotelekkel...
7. A pacirafám egyik napról a másikra elhullajtotta a leveleit majd elszáradtak az ágai és most ráadásul még a szára is puha! Nem szeretném ha ki kellene dobnom! Ha valaki tud, akkor segítsen, légy szíves, mert nem tudom mit tegyek vele!!! Van még egy olyan szára, ami <u>el van száradva</u> és <u>le van konyulva</u> , de azon még van egy kis zöld levelecske! Ugye ezt még meg lehet menteni???
8. Sajnos az itthoni karácsonyfánk sokat veszített varázsából az elmúlt majd' két hétben. Ugyan a leveleit nem hullatta el, de sajnos nagyon <u>le van lohadva</u> ... Kissé kiszáradt szegényke. De persze Zoét ez abszolút nem zavarja, és minden nap szakít rá néhány percet, hogy megcsodálja.
9. Utólag visszanézve az eredeti képeket, nem tudom egyáltalán mi járhatott a fejünkben, amikor megvettük ezt földszinti, 34 nm-es, eléggé lepusztult állapotú lakást. / Ahogy Juju szokott fogalmazni: „éreztek a jó chi-t benne”... Én arra gyanakszom, hogy amiatt, hogy a gáz mellett a villany is <u>ki volt kapcsolva + tele volt halmozva</u> bútorokkal, így egyszerűen nem láttuk, hogy valójában mennyire <u>le van rohadva</u> .
10. Mire délután hazaértem, úgy <u>ki voltam nyiffanva</u> , hogy jobban se kell. Most pedig éppen a harmadik felhőszakadás és brutális zivatar vonul el a fejünk felett, előjele nem volt, csak úgy jött a semmiből.
11. Megijedni viszont akkor ijedtem csak meg, amikor odajöttek a kocsimhoz, és ez az arc

ököllel beleütött az ablakba mellettem. Valamiért nem tört be az üveg, de közben folyamatosan ment az ordibálás, hogy szálljak ki meg ilyenek. Jó pár év küzdősport után nagyjából az jött le nekem, hogy ezt a fickót mindjárt szétrobbantja az agresszió, tényleg rettenetesen komolyan be volt pöccenve.

12. Akitől kaptam a motor, annál volt egy FZR 1000-es Yamaha – szerelgetett motorokat –, és összetalálkoztunk. Áradozott, hogy 260-nal ment a motorral! Én meg be voltam ájulva, mi van!??? Te 260-nal mentél? Nekem ezt látni kell!

13. Imádom, mikor látom rajtad vezetés közben, hogy mennyire el vagy gondolkozva. Az autóban ülve kikapcsolsz, igaz? Hát... én tudok még egy dolgot, ami segítene kikapcsolni.

14. A mama annyira el van gondolkodva mostanában, hogy tegnap is úgy elsózta a krumpli-paprikást, hogy a Maci kutyánk se tudta megenni.

15. 25-én este érkeztem haza, nem lehet leírni azt az érzést, amikor megfogtam a kapu kilincsét. / Édesapám, nyugtassa az Isten, már le volt pihenve. Én ráborultam és percekig nem tudtunk egymáshoz szólni.

A 4. sz. példa **népnyelvi**. Némely nyelvjárásban az ilyen szerkezetek **jóval közkeletűbbek**, mint a köznyelvben. Az utolsó, 15. sz. példa szokatlanak tűnik, pedig a használat logikája kézenfekvő: az édesapa korábban pihent le, amikor a fia megérkezett, már le volt pihenve.

c) Mozgást, helyváltoztatást kifejező igékből képzett igenév

Vannak **olyan tárgyatlan igék**, melyek a nyelvújítók szerint **egyáltalán nem** szolgálhatnak határozói igenév + létige típusú szerkezet alapjául. Ilyenek véleményük szerint elsősorban a **mozgást, helyváltoztatást jelentő tárgyatlan igék**, például a következők:

megy, elmegy; fekszik, lefekszik; érkezik; megérkezik; utazik elutazik; lép, belép, kilép; ugrik, beugrik; esik, elesik, leesik; kirándul

Ezek határozói igeneves formájából – különösen **igekötő nélkül** – valószínűleg csakugyan (más jelentésű igékhez képest) **ritkábban** alkotunk predikatív szerkezetet, mint a más jelentéstani csoportokba tartozó igék határozói igenevéből, s esetleg olyanok is akadhatnak, melyek egyáltalán nem fordulnak elő ilyen szerkezetben. Épp ezért szokták kifigurázni ezt a szerkezetet *a macska fel van mászva a fára* mondvaszínált példával.

Ám ezeket az igéket **egyenként** kellene empirikusan megvizsgálni, mert valószínű, hogy igényként változik, mennyire gyakori a határozói igenevük predikatív szerkezetben.

Nézzünk meg néhány példát, melyekről nehéz tüzetesebb vizsgálat nélkül eldönteni, mennyire egyediek, ill. mennyire elterjedtek. Ezenkívül ugyanaz a szó is lehet ritka eredeti értelmében, és gyakoribb új konkrét vagy átvitt értelemben.

Be van lépve

1. Mondják, hogy <u>be van lépve</u> a budapesti nőszövetségbe is pártoló tagként. Lehet, ezért is esett rám a választása.
2. Ide kattintva ki is próbálhatja, ha épp <u>be van lépve</u> az oldalra.
3. Például egy süti tárolhatja egy online vásártér kosarának a tartalmát, vagy megerősítheti, hogy egy bizonyos weboldalon már <u>be van lépve</u> .
4. Ha <u>be van lépve</u> egy szobába, a következőket teheti meg: // Kattintson jobb gombbal egy becenévre a jobboldali listában, hogy / Információt tudjon meg a felhasználóról („who is”) / Felvegye a felhasználót a Partnerek közé / Privát beszélgetést indítson a felhasználóval / Levelet küldjön a felhasználónak, amennyiben ismeri az email címét / Egy fájlt küldjön a felhasználónak.
5. Van egy likebox az oldalamon, de csak akkor jelenik meg ha a látogató <u>be van jelentkezve</u> a facebookra. / Szeretnék a látogatónak alternatív tartalmat, akkor ha <u>nincs belépve</u> FB-re vagy nincs is FB fiókja.
6. Feltétel lehet a kupon beváltásánál az, hogy csak regisztrált vevő használhassa fel, aki <u>be van lépve</u> a fiókjába. Ha ezt állítjuk be, akkor kommunikáljuk az ügyfeleinknek, hogy a kupon érvényesítéséhez be kell lépniük a fiókjukba, vagy ha még nem regisztráltak, akkor regisztrálniuk kell.
7. Ha van már egy oldalad valahol, vagy szervered, akkor írd be az IP címét (ha nem tudod, kérdezd attól, aki szolgáltatja neked a tárhelyet/gépet). Egyszerűbb esetben nálunk rendelsz egy új tárhely csomagot, vagy virtuális gépet, ekkor válaszd ki, hogy melyiket kéred. / Ha már van nálunk csomagod, akkor meglévő tárhelyedre, vagy gépedre is tudod irányítani a domaint, akkor ez is megjelenik a listában (ha <u>be vagy lépve</u>).
8. Amióta beregisztráltam, folyamatosan <u>be vagyok lépve</u> , amint belépek az oldalra.

A nagyon felületes és gyors keresés során csak egyetlen példát találtunk a hagyományos jelentésre (l. az 1. sz. idézetet); a többiben új jelentésárnyalatban használatos a kifejezés, s azt az állapotot jelzi, amikor a felhasználó belépett valamilyen honlapra.

Az utolsó, 8. sz. mondatban vicces lenne a nyelvművelők tanácsát követve cselekvő igével helyettesíteni a szerkezetet: **Amióta beregisztráltam, folyamatosan belépek, amint belépek az oldalra.*

Le van feküdve

Olyan beteg dédi, hogy <u>le van feküdve</u> az ágyba s úgy iszik.
Arról volna szó hogy a bátyám kisfiának, aki most 5 éves nagyon merevek az izmai, szóval amikor <u>le van feküdve</u> akkor is olyan kemények az izmai mintha meg volna feszítve.
Na nálam úgy néz ki, hogy bekukkolt a Rózsika. Forró a bakhát, az itatással meg valószínűleg elkéstem. <u>Le van feküdve</u> a bakhátra a megfonnyadt szára.
A legmagasabb csúcs a Vela straza 338 m. A sziget nyugati oldala meredek és magas, mellette sok kis szigetekcskével. A többi part <u>le van feküdve</u> , sok szurdokkal, melyek közül kiemel-

kednek a homokos partok Soliscica, Pantera és Telascica.
MM-nek néz ki, de a tű nagyon <u>le van feküdv</u> e, szerintem nem jó. Valószínű egy másik pickupra lesz szükség és megnézni az ajánlott tűnyomást. / Az ékszermérleg ok, csak ilyenkor a tűvédőt az enyémre rá szoktam rakni, illetve nagyon vigyázni, ne mozduljon meg a művelet közben a kar.
Önindító. Ha <u>le van feküdv</u> e, vagy kefehibás – akkor új, tökre feltöltött aksival még produkál forgást – de már reál, napi töltöttséggel már csak nyüglődik.
Ha az aksid <u>le van feküdv</u> e, kizárt a bikázás. Nem fog sikerülni... Főleg egy ekkora „böszme” motornál...
Ilyenkor szoktam locsolni, mert reggel kevesebb a szúnyog. Ma nem locsolok. A pünkösdiróza-bokor <u>le van feküdv</u> e. Esett kis jég is tegnap, de csak a képeken látszik, szabad szemmel nem láttam. Viszont nagyon sötétek a képek, nem teszem fel. Szép napot mindenkinek!
A sziget nyugati oldala meredek és magas, mellette sok kis szigetcskével. A többi part <u>le van feküdv</u> e, sok szurdokkal, melyek közül kiemelkednek a homokos partok Soliscica, Pantera és Telascica. A délkeleti részén elvált öböl Telascica található, 10 km hosszú és magába foglal számos öblöt és szigetcskét. Telascica ma védett természeti park.

Látjuk, hogy a *le van feküdv*e **nemcsak emberre** vonatkozhat (sőt elképzelhető, hogy az a kevésbé jellemző), hanem **növényre, dologra**, továbbá vannak példáink **átvitt értelmű szlengnyelvi** használatára is.

Le van heveredve

Ezután vettünk valami harapnivalót és leheveredtünk a park zöld fűvén. Mikor először Bristolban láttam, hogy mindenki <u>le van heveredve</u> a parkba, annyira tetszett és olyan furcsa volt. Most már tudom, hogy itt mindenhol ez van. itt az emberek használják a parkokat, nem csak azért vannak, hogy legyenek és nem szabad fűre lépni:)) Merthogy nálunk otthon az nem nagyon ajánlott.
Mikor pedig megfordult Péter, felfigyel a gyakornokra, akit Jézus szeretett, miközben követi őt (aki is <u>le volt heveredve</u> a vacsoránál az ő kebelére és így szólt: „Uram, ki az, aki árulással átad téged?”). Őt meglátva Péter erélyesen mondja Jézusnak: „Uram, vele mi lesz?” Ezt mondja neki Jézus: „Ha azt akarom őfelőle, hogy megmaradjon, amíg eljövök, mit tartozik rád? Te kövess engem!” (Névtelen Biblia)

Meg van érkezve

1. Végre post tot discrimina rerum sikerült valami igazat kisütetniök: hogy Péchy Tamás Budapestre <u>érkezett</u> . A kormány megdöbbsent, s aznap minisztertanácsot tartott, de ezt a kérdést, úgy halljuk, nem is szellőztették, mert hiszen a megtörténtet nem lehet meg nem történtté tenni. Péchy Tamás csakugyan <u>meg van érkezve</u> és ott whistezik esténkint a szabadelvű körben. Az összes hírekből ez bizonyára a legigazabb. (Mikszáth Kálmán: Cikkek és karcolatok.)
2. Nem tudom miről beszélnek ezek, már hónapok óta <u>meg van érkezve</u> , vagyis <u>nem most érkezett meg</u> . Pörög is rendesen az sg fórumos topikja. Egyesek már a magyarítást csinálják.
3. Remélem, hogy Nekezd már tökre meg van gyógyulva, és Dióbél is <u>meg van érkezve</u> (!!!hahaha)
4. Egy 8 éves kazán meglyukadt és a szakemberek szerint már nem is érdemes megjavítani. <u>Meg van érkezve</u> az új kazán, hét végéig fel fogják szerelni. (egy székellyöldi helyitanács-ülés jegyzőkönyvéből)
5. A szereplők a földön fekszenek, ebből a képből indul az előadás. / Melynek elején Platonov már „ <u>meg van érkezve</u> ” Vojnyicevához, hangoskodik, játssza a társaság középpontját, mellette a felesége üldögél mereven, kontyot, virágos ruhácskát visel.

Vegyük észre, hogy majd mindegyik példánkban jelzi a szerző valamiképpen, hogy a *meg van érkezve* szerkezetet **nem** tekinti **szokványos** megoldásnak.

A szerzők két esetben is, az 1. és a 2. idézetben egyértelműen jelzik a **cselekvő** igével (*Budapestre érkezett; nem most érkezett meg*) való **szembenállást**, amely mintegy indokoltá teszi a nem mindennapi forma használatát. A 3. idézetben a zárójeles „!!!hahaha” teszi a szerző szemében elfogadhatóvá a szokatlannak érzett szerkezet használatát. Az 5. sz. idézetben az idézőjel utal arra, hogy a szerző úgy érzi, nem igazán megfelelő az általa használt szerkezet.

Csak a 4. sz. idézetben nem találunk semmilyen jelzést, aminek az lehet az oka, hogy a jegyzőkönyv egy székelyföldi faluban készült; azon a vidéken a *meg van érkezve* valószínűleg teljesen megfelel a helyi normának.

Ez a srác meg van érkezve

Komolyan vette az "átszakítja a célszalagot" kifejezést az alábbi buggy sc szervezők nem így gondolták.

Vezess · Horváth Zsolt · 2015.08.08. szombat 08:50

Hogy érthető legyen, miért nem szimplán „meg-érkezett” a srác, idézzük a történet leírását:

Van, ahol a bukócső a végső menedék az autósportban, de egyes szakágakban teljesen általános a borulás, amely nem is jelenti a verseny végét. Ennek a buggynak a vezetője sem esett kétségbe az első borulástól a Kentuckyban (USA) zajlott Sturgis Offroad Blowou versenyen, sőt utána olyannyira behúzott, hogy az 500 dolláros különdíjat is hazavitte, amiért a legnagyobb ugrással ért célba. Igaz, ezzel az ugrással a célt is lebontotta a múlt hét végén zajlott eseményen.

Ez a példa már a határozói igenév létigés szerkezetének egy következő használatát is szemlélteti: a *meg van érkezve* itt értékelő, elismerő jellegű. Ezzel alább, ennek a fejezetnek a 4. alfejezetében foglalkozunk.

El van utazva

Különösen **sokat vitatott** forma az *el van utazva*. A *Nyelvművelő kéziszótár* is **helyteleníti**, pontosabban **csak a besznyében** tartja elfogadhatónak ezt a szerkezetet, **bizalmas-pongyola stíluselemnek** minősítve. Az írott nyelvben más formák használatát javasolja.

<i>predikatív határozói igenévi szerkezet</i>	<i>egyéb megoldások</i>
A férjemmel nem tud beszélni, <u>el van utazva</u> .	A férjemmel nem tud beszélni, <u>elutazott</u> .
	A férjemmel nem tud beszélni, <u>nincs itthon</u> .
	A férjemmel nem tud beszélni, <u>távol van</u> .
	A férjemmel nem tud beszélni, <u>úton van</u> .

A megbélyegzés miatt valószínűleg valóban sokan nem tartják formális szövegbe illőnek az *el van utazva* kifejezést, pedig **a helyette ajánlott alternatívák közül egyik sem igazán megfelelő.**

A nyelvművelők pótmegoldásai közt **egyetlen sincs**, amelynek ne volna valamilyen **fogyatkozása**. Az *elutazott* mást mond: aki elutazott, az – szó szerint véve – már vissza is jöhetett, aki viszont el van utazva, az el van utazva, vagyis kizárt dolog, hogy otthon legyen. A *nincs itthon* kifejezésből nem derül ki, hogy el van utazva, pedig a látogató szempontjából nem mindegy, hogy az illető csak a sarki trafikba ugrott le újságot venni, vagy pedig elutazott egy távoli városba; ezenkívül persze a *nincs itthon* formát csak akkor lehet használni, ha az otthonában keresik az illetőt. A *távol van* használata a való életben nagyon furcsa volna, az számításba se jöhet. Az *úton van* kifejezést is más kontextusban szoktuk használni.

Érdeemes még idézni, mit írt ugyanerről a szerkezetről Lőrincze Lajos (1980: 134–135), aki a maga idejében a legelismertebb nyelvművelő volt:

Ha külföldi vendégem elhagyta az országot, visszament hazájába, akkor azt felelem az érdeklődőnek, hogy a vendég *elutazott*. Ha ellenben csak 1–2 napra távozott el, egy másik városba, de hamarosan visszajön, akkor jobb, ha azt felelem: *el van utazva*. Ami azt jelenti, hogy most nincs itthon, de még visszajön. Csak *el van utazva*. Nem tagadom, egy kis szorongással kelek ennek a kifejezésnek a védelmére, mint aki – biblikusan szólva – saját fejére gyújt eleven szentet. Az vigasztal, erősít, hogy nem vagyok egyedül ezzel a véleményemmel. A kiváló nyelvész és nyelvművelő Simonyi Zsigmond már a múlt század [Ll: 19. sz.] végén pártját fogta – mások ellenében. Hadd idézzem néhány sorát ennek a régi védő írásnak. Az egyik vitázónak az az érvelése, hogy: „A magyar ember *elutazott, távol van, úton van, útban van*, de semmi esetre *sincs elutazva*”. Simonyi azt mondja erre, hogy ugyanilyen okoskodással azt is mondhatnám: a magyar szabadság *elveszett, nincs meg, odavan*, de *nincs elveszve*; a magyar alma *leesett, lent van, a földön van*, de *nincs leesve*; a magyar ruha *elszakadt vagy rongyos*, de *nincs elszakadva*. Nyilvánvaló, hogy *le van esve* más, mint *leesett*... mert egyúttal azt is kifejezi, hogy még a földön van. Szintúgy *el van utazva* egyszerre fejezi ki ezt a két gondolatot: *elutazott* és még *oda van*.”

Szomorú, hogy a legműveltebb és legkiválóbb magyar nyelvművelő, Lőrincze Lajos **csak szorongva mert védelmére kelni** egy nyelvileg kifogástalan, milliók által használt szerkezetnek, amelynek ráadásul nincs is pontos szinonimája a magyar nyelvben.

Néhány internetes példa:

1. Az ilyen virággal nincs is semmi gondom, nem kell locsolni. Különben nővéremék el van-nak utazva, és engem kértek meg, hogy viseljek gondot a virágaikról. Sógorom különösen szereti őket. Természetesen elvállaltam – amúgy is itt laknak a szomszédságomban – és csinálom is hűségesen, a növények pedig szépen fejlődnek.
2. Kérdezték a kollégáim elutazunk-e valahova a nyáron nyaralni. Mondtam nekik, nem utazunk sehova, mert mi már el vagyunk utazva. Nekünk Észtország új, végre nyakunkba vehetjük az országot.
3. A nyár közepe felé megszerveztük a Kaszoja Fesztivált, amely a legnagyobb rendezvényünk. Ez nem sikerült olyan jól az előző évekhez képest, hiszen kénytelenek voltunk meg-

változtatni az időpontot, és egy olyan dátumra esett, amely sokaknak nem felelt meg. Sokan vizsgaidőszakban voltak, dolgoztak, <u>el voltak utazva</u> , sok esküvő is volt abban az időszakban Arad megyében, így az átlaghoz képest kevesen gyűltek össze.
4. Én is ezt csinálom... <u>Most épp el vagyok utazva családdal</u> , ez jó, szép hely, olyan semmi közepe állatok és nagy fű, tetszik. De ha hazamegyünk...
5. A szombat szülinapos volt nálunk is, kisfiam egy barátjának utószülinapját tartottuk, mivel a <u>szülinapkor pont el voltak utazva</u> . / A csokitorta, amit az anyuka sütött, egy álom volt :) szappanbuborékok, nagy viháncolás, nevetés mind-mind hozzátartozott a szombati boldogságomhoz, hazafele még egy fagyizó is útba esett, mellette az arab virágárusnál megakadt a szemem egy kis bokornyai margarétán s 10euróért meg is vettem! :)
6. <u>Múlt évben el voltunk utazva a fehér jácintok nyílása idején és a másik két virágfélést sem láttam tavaly</u> . Annyi ilyen kék pici virág van és olyan nagyon szépek. Még nem veteményezek, mert múlt évben túl hamar szórtam el a magokat és nem lett belőlük semmi.
7. <u>Két és fél hétre el leszek utazva</u> és csak 24-én jövök vissza. Hétköznapi szentmisék Szent Imrénénél 24-ig nem lesznek, a hétvégi szentmiséről pedig helyettes papok gondoskodnak. Szükség esetén (pl. az utolsó kenet kiszolgáltatására) kérem, hívják a közelükben lévő plébániát.
8. Remélem, a héten túlesek a szülésen, mert a dokim pénteken és szombaton <u>el lesz utazva más városba</u> , így más császározna meg helyette, azt pedig nem szeretném! Benne bírom, eddig neki fizettem, ezt az orvost pedig nem ismerem! Szerdán talán eldől, hogy csü-törtökön megmút-e vagy sem.
9. Él még ez a topik, vagy épp <u>el vagytok utazva</u> mondjuk <u>Nepálba</u> ? Igazándiból olyasvalakiket keresek, akik vagy nagyon tapasztalt túlélők, vagy tisztában vannak a nepáli viszonyokkal. A helyzet röviden annyi, hogy már egy ideje gondolkodom egy hosszabb nepáli kiruccanáson. (3 hónap, vagy akár több.) Indulás a tervezett tartózkodási idő függvénye, de mindenképp 2005.
10. Ma este meg úgyis elutazom. És ha elutazom, <u>el vagyok utazva</u> . És ha <u>el vagyok utazva</u> , akkor nem akarok gépet látni. Szóval vasárnap estig így marad.

A kifejezéshez gyakran járul bővítményként **időhatározó**, ahogy fentebb is látjuk a 4–7. idézetben (*most, szülinapkor; múlt évben; két és fél hétre*); a 4. idézetben az időhatározón kívül **társhatározót** is találunk (*családdal*). Vannak példák **helyhatározói** bővítményekre is, mint ezt a 8. és a 9. idézetben látjuk (*más városba, Nepálba*).

A 10. példa is szemlélteti azt az esetet is, amikor a határozói igeneves szerkezetnek **nyomatékosító** szerepe van (l. alább a 4. alfejezetet).

Arra, hogy a kifejezés a beszélők egy része számára **jelölt** (nem is annyira stilisztikailag, mint inkább nyelvileg, mivel nyelvileg tartják helytelennek), jól utal a következő példa, melynek szerzője egy ügynöki jelentést idéz. A jelentés végén található *el voltak utazva* kifejezés után a saját maga által beiktatott *sickel* hívja fel a figyelmet erre a szerkezetre:

A következő jelentés több hónap múlva, 1960. március 12-én keletkezett. Ebből kiderül, hogy „Aranyosi” március 2-án lépett be Magyarországra. A jelentés nagyobb része Ábrányi-ról szól, mindössze egy bekezdés erejéig számol be Kecskésiék lakásáról. „Kecskés lakás figyelésére sok időt fordítottam. Kb. 5 alkalommal megpróbáltam a gépkocsiját is követni, azonban minden esetben lemaradtam róla, amiben a bécsi zsúfolt gépkocsiforgalom akadályozott meg. Kecskések otthon tartózkodása kiszámíthatatlan. Több esetben előfordult, hogy egész napon át otthon tartózkodtak, lakásukat az esti órákban szokták néha elhagyni. Az elmúlt időben több napon keresztül azt tapasztaltam, hogy egyáltalán nincs mozgás a lakásban, feltevésem szerint több napig el voltak utazva [sic!].”

Ugyanakkor mások számára olyannyira természetes a használata, hogy még könyvcímbe is bekerült, és máshol is előfordul kiemelt helyzetben, címként:

Gazdija 7 hónapig el volt utazva- Figyeld a kutya reakcióját miután megtalálja a házban

Hirdetés

Ezzel a trükkel akkor is öntözhetjük növényeinket, amikor éppen el vagyunk utazva!

2015-09-18 Videók

d) Egyéb igék

Vannak más igék is, amelyek a nyelvművelő irodalomban úgy vannak említve, mint amelyek **nem szoktak predikatív igeneves szerkezet** alapjául szolgálni. Ilyen pl. az *énekel* és a *mutat*.

Énekelve van

Az *énekelve van* kifejezés nem olyan ritka, mint gondolnánk. Elég bátran használják a beszélők olyankor, amikor **magán az éneklésen van a hangsúly**, az éneklésről beszél a szerző, s lényegtelen az, hogy kinek a szájából hangzik el a dal.

Gyönyörű nóta ma már sírva hallgattam végig. Gyönyörűen van énekelve. [komment egy videóhoz]

Egyébként a Pókember dallamára van énekelve. [komment egy másik videóhoz]

Én szeretem ezt a dalt... Mert kellemes, mert fülbemászó és mert tisztán van énekelve. Ez amolyan ritkaság a magyar könnyűzenében.

Nincs meg a dalok jó hangneme, vagy ennyi ének dallam jött ki... Túl mélyen van énekelve és nincsenek megkapó refrén dallamok! Sajnos nem is szólt jól az egész, így a gitár jelenléte rejtve maradt a zenében...

Csendes éj van énekelve éppen átéléssel. [képaláírás a táblázat mellett található macskaképhez]

Szerintem a soundtoys echoboy-t próbáld ki, ha konkrét pluginek érdekelnek. Ja és az egész ének nagyon az arcodba van énekelve, szóval jó közelről told a mikrofonba a felvételt... szerintem ilyen hangzás könnyen el fogsz érni.

A dalban a „Ha már nem énekelek” refrén csak egyszer van énekelve a dal elején.

Ha latinul van énekelve, ez esetben kevesebb a szótag a kevesebb magánhangzó végett, e miatt több hajlítás esik és rögtön kiderül mennyire gregorián a dallam.

Az idézett mondatok nyelvileg kifogástalanok, igaz, inkább **bizalmasabb stílusú** szövegekben fordulnak elő, ami nyilván **a helytelenítés következménye**. Ennek ellenére **formálisabb és választékosabb stílusú szövegekben sem ajánljuk javítani**, kivéve, ha feltűnően kirínának belőlük.

Mutatva van:

Hát én bármennyire is próbálkoztam hasonló hibát produkálni nem jött össze. Mindössze arra jutottam hogy hogyha többször nyomod a gombot hogy mutassa egymás után akkor semmit nem mutat, de itt nem az volt a gond. Mondjuk az furcsa hogy a látható meccseknél a rangsorolt <u>van mutatva</u> miközben oda szűrőnek kéne írva lennie és a másik kettő meg rejtve van ami pedig csak akkor szokott néha előfordulni mikor töltődnek még az előzmények.
A küszöb értéke ξ -ben <u>van mutatva</u> , és ezáltal egyértelműen eldönthető hogy a két cella hasonló textúrákat tartalmaz-e.
A homlokrakodó csillapítás jelenlegi programozása az alábbiak szerint <u>van mutatva</u> : / LED egész idő alatt nem világít ==> Homlokrakodó csillapítás kikapcsolva / LED világít egész idő alatt ==> Homlokrakodó csillapítás bekapcsolva [használati útmutatóból]
Levél címe és a kérdések helyett a levélhez tartozó megjelölések vannak felsorolva (vagy a kiválasztott felhasználó megjelölése <u>van mutatva</u>) az alábbi adatokkal: / • fokozat ikonkája / • megjegyzés tárgya / • megjelölő neve (ha nincs felhasználó-szűrés) [egy másik használati útmutatóból]
Függőleges sebesség [Vertical speed]: A függőleges sebesség méter/szekundumban (m/s) <u>van mutatva</u> , és hasonló a kezelőfelületen találhatóhoz. [műszakiak szerkezet leírásából]
Próbáld megváltoztatni az életed, mint egy zsarnok, még mindig nem tudod az elsődleges elkötelezettségedet megvalósítani, hacsak nem az életed a helyes irány felé <u>van mutatva</u> és a neked szánt elkötelezettség természete egyértelműen felismerhető és elfogadott.
Van azonban sok olyan erénye az életkornak, amely elismerésre méltó. A tapasztalat például, és ebből adódóan a tanítás. Nem feltétlenül a formális tanításra gondolok, hanem inkább arra, hogy a példa <u>mutatva van</u> . Követhető vagy elvethető. Ebben az értelemben – gondolom én – a hála a tapasztalat elismerése.
Akkor másolják bizony, mert a jobb oldalnak a részletesebb fotóira a fenti bekeretezett kis számlapon szerintem ráfotósoppolják az 1/10 sec-ot, hogy ne rinyálhasson a vevő, hogy nem annyira azt kapja, ami <u>mutatva van</u> . Gondolom, ilyen szerkezet viszont nincsen, túl sok értelme ilyen skálázás mellett nem lenne a 1/10 számlapnak... A másolással együtt meg a zafírűveg és acéltok is elég megkérdőjelezhető, gondolom.

Látjuk, hogy a nyelvművelők által kifogásolt szerkezet itt is olyan mondatokban szerepel, amelyekben a hangsúly **nem a cselekvőn** van, hanem **magán a cselekvésen**; ez kellően indokolja a predikatív határozói igenevek használatát. A nyelvművelők ítéletét nem kell elfogadni, a szerkezetet ilyen típusú igékkal is **bátran használhatjuk a bizalmas** vagy akár a **kiegyenlített** stílusú szövegekben.

Ha a kifogásolt igékhez **igekötő járul**, a nyelvművelők is elismerik, hogy létrejöhetnek ilyen szerkezetek, pl. *el van énekelve, be van mutatva, le van esve*.

Ezzel természetesen egyetértünk. Ilyen nyelvi formák léteznek, széleskörűen használatosak, viszont további empirikus kutatások nélkül stílusértéküket nem ismerjük, ugyanis igényként változhat, mennyire használatosak formálisabb vagy választékosabb szövegekben.

Mivel ez esetben nem szükséges bizonygatni a szerkezet létét és helyénvalóságát, s mivel már fentebb is közöltünk számos hasonló példát, itt most már csak kevés idézetet mutatunk be:

Dórának mind a mentorok felől, mind a nézők oldaláról gyakran kell találkoznia azzal a kritikával, hogy manírosnak tartják az előadásait, ő azonban úgy érzi, ezen nem tud, és nem is akar változtatni. „Nem tudok mindenkinek megfelelni, ez is én vagyok. Egy dal szerintem akkor jó, ha nemcsak el van énekelve, hanem elő is van adva, kicsit el van játszva. Számomra ez így komplex” – vélekedik. (www.life.hu)

Valaki tud olyan oldalt ajánlani ahol le van írva vagy be van mutatva az Excelben hogy mivel/miket hogy kell kiszámolni? (www.gyakorikerdesek.hu)

Miért érzem gyakran azt, hogy étkezés után sokkal jobban le van esve a vércukrom, mint előtte? (www.gyakorikerdesek.hu)

Pipur lába szépen gyógyul, így most már nagy esély van rá, hogy megmarad. Jövő héten esik át egy újabb operáción, a combcsontfejezésen, amire a miatt van szükség, mert ki van ugorva a combcsont a helyéről. (Facebook)

A híd szemmel láthatóan – ahogy egy helybéli mondja – „ramaty” állapotban van, meg van billenve, mindkét oldalon tábla jelzi, hogy másfél tonnánál nehezebb járműnek tilos a ráhajtás, de ez még kiskocsival sem tűnik biztonságosnak. (<https://szekelyhon.ro>)

Annak, hogy az ilyen szerkezeteket a nyelvújítók maguk is eltérően ítélik meg, **empirikus** alapja is van. Az eddigi kutatások kimutatták, hogy **tárgyas igével** alkotott kifejezések elfogadása a laikusok körében **szélesebb körű**, mint a **tárgyatlan igével** alkotottaké.

Ezenkívül a tárgyatlan igéből képezett igenevek körén belül is **nagy különbségek** vannak az egyes igenevek elfogadásában. Gondoljunk az elrettentő példaként idézett *a macska fel van mászva a fára* szerkezetre; ez és ezekhez hasonlóak csakugyan nem vagy csak elvétve hangzanak el, írónak le a való életben.

Ugyanakkor az, hogy az ilyen szerkezetek tárgyatlan igével **kevésbé elfogadottak** (s ezzel összefüggően ritkábbak), még **nem ok arra, hogy a beszélőket eltántorítsuk** ezek használatától. Csak nyereség lenne „a nyelv” (azaz a beszélő) számára, ha ezek elterjednének.

A tárgyatlan igéből alakult határozói igeneves szerkezetektől való idegenkedés tehát nem indokolt. Bátran használhatjuk őket, amikor a nyelvérzékünk nem tiltakozik ellenük, vagyis főleg a **bizalmas** és **kiegyenlített** stílusú szövegekben, de ha nem érezzük zavarónak, **választékosabb** stílusú szövegben sem kell félnünk tőlük.

Ha bizonytalanok vagyunk, érdemes utánanézni az **interneten**, a kérdéses szerkezet mennyire gyakori, ill. milyen típusú szövegekben fordul elő. Nézzünk még meg bátorításul néhány internetes példát!

Sajnos ez nem jött össze az első alkalommal, mert éppen ekkor az óvoda 80%-a le volt betegedve és nem ajánlották, hogy oda vigyük Annát.

Úgy néztünk rá, mint aki meg van gyógyulva, úgy is kezeltük.

Én a múltkor Egerszalókról Debrecenig úgy jöttem haza hogy elől az a fekete műanyag a felétől <u>le volt hajolva</u> a földre... Pedig semmibe nem akadtam fel...
Én annyit láttam – ahogy fordultam el, pont arra néztem –, hogy szegény postás szedte már össze a dolgait lenről, a bicikli <u>le volt dőlve</u> , ő pedig pakolta vissza a leveleket. Gondoltam hogy szegény, biztosan elcsúszott a sárban – mesélte Szőke Emese.
A szárny felső része és az egyik faroktartó keményen <u>meg van vetemedve</u> .
Eleinte kissé furcsa hangokat adott ki, mintha <u>be lenne rozsdásodva</u> a torka, de most már összegörnyedve, fél kézzel a falnak támaszkodva hahotázott.
Elöl nagyon minimálisan, de azért látszódik, hogy nekem is <u>le van törve a fogam</u> .
Sanyika, te akkor csodálkozzá, amikor leszeditek a hengerfejet a sérthetetlen 25-ikről és <u>szanaszét lesz repedve</u> :)))
Le is fényképeztem, hogy mennyire <u>össze van töpörödve, gyűrődve</u> a matrac. Tessék csak megnézni! És persze mielőbb kicserélni!
Kár, hogy a réti csík hajsza hóján <u>ki van pusztulva</u> a Csíki-medencéből. Ennek az oka az ártér lecsapolása.
Egyik szeme le van takarva, a másikban pedig úgy <u>ki van tágulva</u> a pupilla, hogy csak egy vékony karika árulkodik róla, hogy egyébként kék.
Melegen öltöztünk, forralt bort és pogácsát tettünk a hátizsákba, és már induláskor tudtuk, hogy a kapu lakatja <u>be lesz fagyva</u> .
Mindazonáltal már <u>ki lesz tavaszodva</u> , / mire Olvasóm szeme e sorokra / téved, s én boldogan járom / a vidéket akár négy-kéz-lábon! (Tandori Dezső: Egy folyt+ versregény)
A P/N 2-163-660-38 számú jobb oldali tüzelőanyag elosztóból 7db fúvóka hiányzott és a 6 óra irányban lévő fúvóka is már <u>ki volt lazulva</u> .

Vegyük észre, hogy számos ige csak igekötővel használható ebben a szerkezetben, nincs tehát pl. **pusztulva van*, **gyógyulva van*, **fagyva van*, **tavaszodva van*.

Ennek az a tény az oka, amelyet már a fejezet elején említettünk, hogy ti. a predikatív határozói igenév egyik legfontosabb funkciója a cselekvés *eredményének*, az állapotban beállt *változásnak* a jelölése. A *pusztul*, *gyógyul*, *fagy*, *tavaszodik* inkább történés **folyamatosságát** (és ezzel fokozatosságát) fejez ki, míg az igekötős *elpusztul*, *meggyógyul*, *elfagy*, *kitavaszodik* ennek **végbemenetelét**, **lezárását**, ezáltal pedig a változás tényét hangsúlyozza – ezért alkalmasabb rá, hogy predikatív határozói szerkezetbe kerüljön.

3. A cselekvés, történés személytelen jelzése

Az eddig bemutatott esetekben a predikatív határozói igenév a cselekvés **eredményét**, ill. a cselekvés végbemenetele folytán létrejött **állapotot** fejezte ki. Most áttérünk azoknak az eseteknek a bemutatására, amikor a határozói igeneves szerkezet magát a **cselekvést** vagy a **történést** fejezi ki **személytelenül**. Tulajdonképpen témánk – a személytelenség kifejezése – szempontjából épp az e fejezetben tárgyalt eset az igazán releváns.

A nyelvművelők egy része azt is elfogadja, ha a predikatív határozói igenevek nem annyira a cselekvés eredményét jelzik, hanem inkább **magát a cselekvést**, olyankor, amikor a beszélő **nem kíván** utalni arra, hogy a cselekvést **ki végzi**, ill. **kivel esik meg** az igenévvel kifejezett történés.

A személytelenség indítékairól nagyon tanulságosan ír Szepesy Gyula (1972: 35–36), aki maga is nyelvűvelő volt, mivel azonban nyelvhelyességi ítéleteit a nyelvi valóságra építette, a *Nyelvűvelő kézikönyv*, a *Nyelvűvelő kézisótár* és más kiadványok nem használják fel kutatási eredményeit, és figyelmen kívül hagyják megalapozott értékítéleteit.

A beszélő igen sokszor meg tudná jelölni a *cselekvő személyt*, mégsem teszi, mert figyelmének központjában nem az áll, hanem a cselekvés, amely statikusan szemlélve jobban kidomborítható, mintha dinamikus vagy narratív közlésmódot alkalmaznánk. Ha a bíráló ezt írja egy tanulmányról: „Az egész anyag rendszertelenül *van összeválogatva*”, akkor nem a szerző a fontos számára, hanem a rendszertelenség tényének megállapítása. „Ez mind szerda óta *van tojva*”, bizonygatta a hétfégi piacon a falusi elárúsító asszony. Mondhatta volna így is: „Ezt mind szerda óta tojták a tyúkok.” Ő azonban nem azt akarta bizonygatni, hogy a *tyúkok tojták* a tojást, amire nem is lett volna szükség, hanem azt, hogy *frissek* a tojások.

Gyakran előfordul, hogy a cselekvést egyszerre többen is végezhetik, s ilyenkor különböző személyű alanyokat kellene egyetlen mondatban egyszerre használni. A személytelen igeneves szerkezettel jól meg lehet oldani ezt a problémát. Jó példa erre a sokat emlegetett, alaptalanul germanizmusnak bélyegzett, kárhóztatott kifejezés: *százszor meg lett mondva neki*. Az igazság ugyanis az, hogy ez a kifejezés semmilyen idegen nyelvből nem származtatható (németül többnyire így fejezik ki: „Man hat ihm tausendmal gesagt”), és teljesen beilleszkedik a magyar nyelv rendszerébe. Ezenkívül a *százszor meg lett mondva neki* a maga személytelenségével több személyre is utalhat: *én megmondtam, ő megmondta, mi megmondtuk, ők megmondták*. Nyelvi képtelenség volna ezt ragozott igével kifejezni, hiszen egyetlen mondatnak nem lehet négy alanya és négy állítmánya. Más példák az efféle mondat szerkesztésre: „Ezen nem lehet változtatni, véglegesen *el van határozva*”; „Annyit mondhatok csak, hogy *el lesz intézve*”; „Minden egy kártyára *van föltéve*”; „A kérdés *nincs megoldva*.”

BELFELD | JAVÍTÓNYELV | MAGYARNYELV | VERÉS

Mi lett neked mondva, buzi gyerek?

DSZ

Ajánlom 397

2017.01.13. 09:01

Kövess az Indexet Facebookon is!

Követem!

A **személytelenség** kifejezésére a **határozói igenév létigés** szerkezetével már fentebb is láttunk példákat, amikor megállapítottuk, hogy amikor a létige **jövő időben** van, **nem mindig lehet egymástól megkülönböztetni a jövőbeli cselekvést** az annak leendő **eredményétől**. Ebben a fejezetben kifejezetten azokra az esetekre összpontosítjuk a figyelmünket, amikor a határozói igenév, bármilyen idejű legyen is a vele szerkezetet alkotó létige, magát a **cselekvést** fejezi ki (személytelenül), nem annak eredményét.

A) Tárgyas igéből képzett igenév

Itt is, akárcsak az előző esetben, a cselekvés személytelen kifejezésére **javarészt tárgyas igékből** képzett igenevek használatosak. A tárgyatlan igékből képzett igenevek általában a

cselekvés eredményét jelölik, vagyis az előző csoportba tartoznak, az előző fejezetben foglalkoztunk velük.

A következő mondatokat némely nyelvművelő helyesnek tartja, mások nem.

1. Nem fogják ellopni a táskát, már <u>be lett hozva!</u>
2. <u>Meg lett mondva</u> nekik, hogy ez elfogadhatatlan.
3. Ha így folytatják, <u>ki lesznek zárva</u> a versenyből.
4. A dolog biztosan <u>el lesz intézve</u> .
5. <u>Meg leszel mondva</u> , ha nem hagyod abba!

Az ilyen mondatok elfogadáshoz hozzájárulhat, hogy a példákba „belemagyarázható”, hogy az igenév predikatív szerkezete a cselekvés **eredményére** utal, nem pusztán cselekvésre.

Az 1. sz. mondat esetében nem maga a cselekvés az érdekes, hanem az a tény, hogy a táska „behozottsága” (= a behozás eredménye) megakadályozza, hogy ellopják.

A 2. sz. mondatban sem magán a cselekvésen van a hangsúly, hanem azon, hogy a cselekvés következtében, annak eredményeképpen most már az illető tudja, hogy a szóban forgó dolog elfogadhatatlan.

A 3. sz. mondatban nem a kizárás aktusa az érdekes, hanem annak a következménye, hogy ti. az érintett személy már többet nem versenyezhet.

A 4. sz. mondat hasonló azokhoz, amelyeket főntebb hoztunk példaként, amikor a tárgyas igék határozói igeneves szerkezetét vizsgáltuk, jövő idejű létige mellett: itt is az „elintéztetés” a fontos az ügyfél számára, nem az intézkedés maga.

Az 5. sz. mondatban ugyancsak a cselekvés eredménye a fontos, az a tény, hogy azok, akiknek meg lesz mondva a szóban forgó személy, azontúl tudni fognak a velük közölt dologról.

1 Móz 2:17

Nézzük meg, hogy mitől lett elválasztva Ádám, hogyan hatott a halál rá és az egész emberiségre...

Mindezeket a mondatokat valóban **helyesnek** tarthatjuk, és **bátran használhatjuk**. Persze vannak köztük olyanok is, amelyek **informális** vagy **közömbös** stílusértékűek, ezért **nagyon formális** vagy **nagyon választékos** fogalmazásmódban nem mindegyik használatos, leginkább **bizalmas** és **kiegyenlített** stílusú szövegekben célszerű őket használni.

Például az *el lesz intézve* helyett nagyon formális helyzetben inkább azt mondják, hogy *elintéztést nyer*, ahelyett, hogy *meg lett mondva* szintén más megoldást választanak, pl. *megmondták*, *valaki megmondta* stb.

Nézzünk meg példát arra is, amikor a nyelvújító **elutasítja** a predikatív határozói igenevet, valószínűleg azért, mert a kifogásolt mondatban használt szerkezet inkább cselekvést fejez ki, mintsem annak eredményét. A *Hivatalos nyelvünk kézikönyvének* példáit mutatjuk be:

<i>predikatív határozói igenev</i>	<i>cselekvő ige</i>
A pénzbüntetés összege a szabálysértés súlyosságának arányában <u>lett megállapítva</u> .	A pénzbüntetés összegét a szabálysértés súlyosságának arányában <u>állapították meg</u> .

A pénzbüntetés összegének megállapítása egyértelműen cselekvés, nem tekinthetünk rá a cselekvés eredményeként, ezért az **alapszabály értelmében** ez a használat **helytelen**, s ilyen esetben a nyelvújítók egy része szerint cselekvő igét kell használni.

Természetesen mi azokkal értünk egyet, akik **helyesnek fogadják el** ezt a szerkezetet akkor is, ha a cselekvés személytelen kifejezésére szolgál.

Ezek után nézzük meg a *Nyelvújító kézikönyv* két példáját, melyekben a predikatív határozói igeneves formákat **helytelennek** nevezi, mert „sérthetik nyelvérzékünket”:

<i>predikatív határozói igenev</i>	<i>ige</i>
1. A kalap <u>föl lett téve</u> a fogasra.	A kalapot <u>föltették</u> a fogasra.
2. Legyen nyugodt, <u>be lesz mutatva</u> a miniszternek!	Legyen nyugodt, <u>bemutatják</u> a miniszternek!

Jelentésében a javasolt forma **nem egyenértékű** a kifogásolttal, mert azt sugallja, hogy az 1. sz. mondat esetében a beszélő nem vehet részt a cselekvésben, azaz ő nem tehette föl a kalapot a fogasra, ill. a 2. sz. mondat esetében semmiképpen sem ő fogja az illetőt bemutatni a miniszternek (pedig lehet, hogy épp azért kell személytelen fogalmazás, mert még nem tudni, ki mutatja be, lehet, hogy a beszélő, de lehet, hogy nem).

Mindenképpen helyesnek kell tartanunk a bal oldali oszlopokban használt formákat, azaz a predikatív határozói igeneves szerkezetet. A **nagyon formális** és **választékos** stílusú szövegekbe kevésbé illik, de egyébként széleskörűen használják valószínűleg az iskolázott beszélők is.

További példák az internetről:

1. Márpedig a gyűlölködővel nem kell vitázni, ahogyan egy fóbias, tehát beteg lelkű emberrel sem. Elég eltörölni. Ha valaki fölveti, hogy a progresszív bevándorlás-politika nem helyes, mert a kívánt munkaerőpiaci és demográfiai problémákat jól láthatóan nem oldja meg, az iszlamofób, azaz gyűlölködő, ergo fasiszta is, tehát vita helyett máris <u>ki lett rekesztve</u> az értelmes párbeszéből.
2. Tavaly amikor <u>fel lett téve</u> az autóra akkor mentem vele Monzában és semmi baja nem volt,pedig ott a célegyenes meg a többi egyenes végén kapott rendesen. Hungaroringen sem volt vele baj, az Euroringen van néha hogy elrontom emiatt a kanyart, de sztem ott nagyon későn kezdek fékezni és már nem tapad akkorát a gumi.
3. Nagyon nagy szükségem van segítő szándékú emberekre. Egy pár napja már <u>meg lett osztva</u> kérésem, de támadásokat kaptunk kisfiam nagyon sírt mert a képe is <u>föl lett téve</u> .
4. Végül megszületett a közös záróokmány. Olyan jogok is lefektetésre kerültek, amelyeket csak a népcsoport mint egész gyakorolhat (megjelennek a kollektív jogok). Az is <u>meg lett</u>

<p><u>állapítva</u>, hogy „a kisebbségek támogatása többé nem minősül az állam belügyeibe való beavatkozásnak”. Ezen kijelentés azonban azáltal <u>került szűkítésre</u>, hogy „nem minden etnikai, nemzeti nyelvi, kulturális vagy vallási különbség vezet kisebbségek létrejöttéhez”. Így az államok kezében maradt annak megválasztása, kiket ismer el kisebbségként, ezáltal a nem-elismertektől teljesen „jogszerűen” megvonva a védelmet.</p>
<p>5. A verseny egyéni. A példák megoldása közben bármilyen segédeszköz használható, de a megoldások „átmásolása”, továbbadása szigorúan tilos! Amennyiben ilyen kétely merül fel minden érintett fél megoldását semmisnek tekintjük. / A kijavított feladatok megtekintésére a verseny végén van lehetőség, esetleges reklamációkat csak ekkor fogadunk el! A konzultáció időpontja és helyszíne időben <u>ki lesz hirdetve</u>.</p>
<p>6. A meccsidőre szavazás zárva. Mindenki <u>meg lett kérve</u>, hogy szavazzon. Nemcsak az aki éppen bajnokságban vesz részt, hanem olyan is aki éppen pihenteti a játékot. Annak a véleménye is számít, aki éppen pihenteti a játékot, mert akármikor visszatérhet, és csak azért <u>nem lesz új szavazás kirakva</u>.</p>
<p>7. A lényeg kiemelése egyúttal azzal is jár, hogy ami viszont kevésbé lényeges, az <u>ki lesz hagyva</u>. Így aztán nem kell meglepődni, ha bizonyos területeket az olvasó jobban ismer, mint ahogyan itt szerepelnek, különösen, ha az a szakterülete. Ráadásul a döntés, hogy mi lényeges, és mi nem az, bizonyos mértékig szükségszerűen szubjektív, vagyis az egyik ember más tarthat fontosnak, mint a másik.</p>
<p>8. Tudom, hogy már több cég gyárt ilyen nadrágokat, de a Magyar Honvédség nem engedélyezi azok használatát. / Ezért írtam le ezt a megoldást! Senki nem vette észre, hogy az én nadrágom házilagosan „<u>fel lett tuningolva</u>”. Végül is, csak max 10 centire <u>fel lett bontva</u> a varrás és <u>be lett gyömöszölve</u> pár dolog. / Még nem volt olyan helyzet, hogy megbántam volna, hogy nem a térdvédőt használom.</p>
<p>9. És a szülő tudatossága már elkezdődhet ott, hogy az a csoki ne fogyjon el két perc alatt és a gyerek ne kapjon édességmérgezést a nap végére. Csoki <u>kibányászódott</u> a csizmából és <u>meg lett kóstolva</u>. Ezek után a konyhába került egy tálra, ahol még jó pár napig jelen lesz. (bouvet.cafeblog.hu)</p>
<p>10. Egyből rá fogsz jönni, csak végig kell nézni és hallgatni a jelenetsort, nyíltan <u>ki lesz mondva</u> minden. Tényleg abból fakadt, hogy nem néztem meg akkor tüzetesen a részt. / A kis Gael megformálója: Diego Velazquez egy cukipofa és vicces kölök, én nagyon szeretem a gyerekszínészek közül, és milyen szépen bánik a könnyekkel, de ezt már A végzet hatalmánál is tapasztaltam, és lendületes. Belőle még lesz valaki higgycétek el. :)</p>
<p>11. Berlinben úgy döntöttek, hogy egy új repülőteret építenek. A döntéshozatali folyamatban az egyik feltételként <u>ki lett kötve</u>, hogy a meglévő repülőtereket (Tempelhof és Tegel) be kell zárni. Furcsa módon Berlinben a bezárás korábban történt, mint a megnyitás: Tempelhof repülőteret leállították 2008. október 30-án, amikor a tervezett új Berlin-Brandenburg International repülőtér még nem nyílt meg (ez a repülőtér még ma sem üzemel).</p>
<p>12. Honda tali: én azt hallottam hogy <u>meg lettünk hívva</u>, aztán meg valakik <u>össze lettek veszve</u>, és aztán már <u>nem lettünk meghívva</u>. Azonban MadMag is mondta hogy mindenki mehet, és mivel a Hondákat is szeretem, én mennék. Pláne ha közületek is minél többen lesznek, neadjisten még a CaSa féle szörnyeteg és elkészül :D (fórum)</p>
<p>13. A „hackelés” részeként a kis kocsni még a Google helyi irodája körül is <u>meg lett sétáltatva</u>, viszont a keresőóriás egyelőre nem kommentálta a német művész akcióját, ami ügyesen rámutat arra, hogy egy kis leleménnyel és trükközéssel simán át lehet verni a rendszert, amit naponta milliók használnak arra, hogy a lehető leggyorsabban jussanak el a választott úticéljukig.</p>
<p>14. Ha Németországban <u>meg lett véve</u> az autóm (ismerős által) de nem az én nevemen lesz hanem Édesanyámén ha meghatalmazással kimegyek irathatom az ő nevére? (kérdés a gyakorikerdesek.hu oldalon)</p>
<p>15. Egyszerűen fogalmazva ez a hangfal olyan jó, amilyennek látszik. A két részből álló alko-</p>

tás felső része a magas és közepes frekvenciákért felel, de nem csak úgy egyszerűen, de nem ám, hanem az állítható magasságával pontosan pozicionálható a hangszórók iránya a hallgató felé. A színes láb részbe van beépítve a dupla 10 colos hangszórókat tartalmazó a baszszus rész. Az anyagválasztással és gondos felépítéssel minden zavaró dobozhatás ki lett küszöbölve, amik a hangminőségre károsan hatnak.

16. A támogatási összeg felhasználása során ügyelni kell, hogy mindig arról a folyószámláról történjen a felhasználás, amelyre a támogatás át lett utalva (kivéve, ha később történik a támogatási összeg átutalása a felhasználásnál).

17. Összességében minden olyan sor átvezetésre kerül, ahol a 14. oszlopban ez meg lett jelölve, kivéve azokat az intézkedéseket, amelyek létjogosultsága megszűnt.

18. Négy éve el lett adva egy hobbikert, amibe be volt kötve az áram. (gyakorikerdesek.hu)

19. Az egyetlen, ami nagyon bántotta, hogy rá lett fogva, hogy lop. Ő elhozta a bolti számláit, amit vásárol. A zöldséges nem ad, a húsos nem ad, de vannak itt, akik tudják bizonyítani, mert mások is ugyanúgy vásárolnak a HALKER-től, meg a többi szállítótól. Azt szerette volna bebizonyítani, hogy nem számolnak olyan rosszul, és nem adnak annyival többet, mint mások. (önkormányzati jegyzőkönyv)

20. A hat mozdonyt a StEG mozdonygyára építette. Az ÖNWB a kompaund mozdonyokat a XVIIb sorozatba osztotta. Az ikergépes változatot nem sikerült elkészíteni, így a XVIa sorozatszám nem lett felhasználva. A XVIIb sorozat gyorsabb volt, mint a többi StEG gyorsvonati mozdony, így az ÖNWB versenyezni tudott a konkurenciával.

A 9. sz. példában az állítmányi helyzetű határozói igenéven kívül (*meg lett kóstolva*) visszaható igét is találunk a személytelenség kifejezésére (*kibányászódott*). Ez utóbbi eszközről alább lesz szó.

A 16. és a 17. példa **hivatali nyelvi**, a 16. példa **vajdasági**, a 17. viszont **magyarországi**, ráadásul a pénzügyminisztériumból való. Ugyanabban a mondatban van egy funkcióigés szerkezet is, egyértelmű, hogy a mondat (és az egész szöveg) **formális, hivatali nyelvi** stílusú, s a *meg lett jelölve* nem okoz benne stílusterést.

A 18. példában csak az *el lett adva* fejez ki személytelenül **cselekvést**, a *be volt kötve* nem cselekvést fejez ki, hanem **cselekvés eredményét**: a házba egyszer bekötötték az áramot, és attól kezdve oda be volt kötve.

A 19. példa nemcsak azért érdekes, mert **önkormányzati jegyzőkönyvből** való, hanem azért is, mert itt **kézenfekvő kifejezésmód lett volna az általános alany**: „Az egyetlen, ami nagyon bántotta, hogy ráfogták, hogy lop.”

A 20. példa is **formális stílusú** – ez esetben szaknyelvi – szövegből, egy Wikipédia-szócikkből való.

A fentebbi példákból is látszik, hogy ez a szerkesztésmód **nagyon elterjedt**, de – nyilván a megbélyegzés hatására – a **formálisabb stílusú szövegekben ritkábban** használatos, mint a **bizalmas stílusúakban**.

Úgyszintén kevésbé jellemző lehet a **választékos** stílusú szövegekre. A kevésbé választékos ponyvaregényekből viszont sok példát lehetne rá idézni (lehet, hogy ezek jelentős része idegen nyelvű szövegből készült, kevésbé igényes fordítás).

Az ilyen használat kerülésének jogosságát tehát legfeljebb a **formálisabb**, ill. **választékosabb írott** és **beszélt nyelvre** nézve fogadhatjuk el, azt is csak azért, mert az esztelen nyelvművelői és iskolai helytelenítés miatt a formálisabb, ill. választékosabb nyelvből ezek a formák elég nagy mértékben **kiszorultak**.

A **bizalmasabb írott** és **beszélt nyelvben** nyugodtan használhatjuk a predikatív határozói igenévi szerkezetet akkor is, amikor nem állapotot, hanem **kifejezetten cselekvést** jelent, mivel a személytelenség kifejezésének ez a legkézenfekvőbb és széleskörűen alkalmazott módja.

Még a **kiegyenlített** stílusú szövegekben sem szükséges kerülni, ill. másoknál javítani ezt a szerkezetet, főleg ha nem gyakran fordul elő.

Amint erre már fentebb történt utalás (utalva volt ☺), a **mennyiség** is számít: szemben az indoeurópai nyelvekkel, melyekben az ilyen típusú személytelen fogalmazás megszokottabb, s több ilyen szerkezet is követheti egymást egy szövegben, gondozott választékos magyar nyelvű szövegben ezek **sorozatosa** előfordulása **nem volna stílusos**. (Erre a kérdésre még alább is kitérünk.)

Moralista alapú helytelenítés

Előfordul, hogy a szerkezetet épp azért helytelenítik, ami a lényege: kifogásolják, hogy **személytelen**, s egyben **nélkülözhetővé teszi a megszólítást**. Ilyen példákat találunk a helytelenítésre a *Nyelvművelő kéziszótárban* és a *Magyar nyelvhasználati szótárban*:

<i>predikatív határozói igenév</i>	<i>ige</i>
Itt <u>lesz elfogyasztva</u> a sütemény?	Itt <u>fogyasztja el</u> a süteményt? Itt <u>tetszik elfogyasztani</u> a süteményt?
<u>Rendezve van</u> a számla?	Ön <u>rendezte</u> a számlát? Önök <u>rendezték</u> a számlát?
Itt <u>lesz fogyasztva</u> ?	Itt <u>tetszik elfogyasztani</u> ? Itt <u>kívánja elfogyasztani</u> ?

Természetesen nyelviileg **egyáltalán nem kifogásolható** a predikatív határozói igenév, s az adott helyzetben is helyénvaló, megszokott. Amennyiben esetleg a beszélők egy része úgy érzi, hogy ez a forma nem elég udvarias, hogy barátságosabb volna a személyes forma, az már **nem nyelvi, hanem etikai kérdés**, s mint ilyen az **etikai helyénvalóság** kérdésköréhez tartozik.

Álljon itt egy szösszenet, melyből kiderül, hogy vannak emberek, akiknek jobban megfelel a személyesebb stílus:

A vállalati kommunikáció forradalma

2006. január 03. 10:05 Ninó Karotta

Az esti mozi után a félholt pláza McDonald's gyorséttermében vettünk egy McNuggets menüt. A pultos megmondta a végösszeget, átvette a pénzt, és ezt kérdezte:

– Itt fogjátok megenni?

Megtántorodtam. Sok századik alkalommal voltam már hasonló helyzetben, de soha, egyetlen egyszer sem tették még fel nekem ezt a kérdést így. Mindenre fel voltam készülve:

– Itt lesz elfogyasztva?

– Elvitelre, vagy itt lesz megéve?

Erre tessék, a Sátán és a Növényi és Állati Zsiradékok Istennőjének szerelemgyereke, a Ronda Bohóc egyik alkalmazottja értelmes és helyes magyarsággal, rendes, beszélt nyelven szólt hozzám, még hozzá egy olyan nyelvi szerkezetben, amely létezőként ismer el minket, akik aktívan fogyasztunk, emésztünk, ürítünk, szeretünk és szellentünk, szemben a szokásos személytelen szenvedő szerkezetekkel.

Kedves Sándor, köszönöm.

Egy további nyelv-művelő kiadvány a fentiek az **ellenkezőjét** állítja. Idézzük a *Magyar nyelv-helyességi lexikont*: „A határozói igenév létigés szerkezete ráadásul azért is hasznos, mert személytelensége miatt tapintatosabb, mint az igés forma” (MNyL 2001: 92).

A lexikon példái:

<i>predikatív határozói igenév</i>	<i>ige</i>
<u>Rendezve van a számla?</u>	<u>Rendezte a számláját?</u>
Itt <u>lesz fogyasztva?</u>	Itt <u>fogyasztják el?</u>

A részben ellentétes vélemények közül a *Magyar nyelv-helyességi lexikoné* áll összhangban a nyelvi tényekkel.

Ugyanakkor észre kell venni, hogy itt az „erőteljesebb” alak a második mondat esetében nem a tetszikelő *Itt tetszik elfogyasztani?*, hanem a magázó *Itt fogyasztják el?* A tetszikelő forma, ahogy főntebb jeleztük, éppenséggel udvarias, a magázó viszont nem az, így igaza van a *Magyar nyelv-helyességi lexikonnak*, hogy az *Itt lesz fogyasztva?* „tapintatosabb”.

Szintén **moralista** alapú a helytelenítése a gyakori **nevelői kérdésnek**:

<i>predikatív határozói igenév</i>	<i>ige</i>
<u>Meg vagyok értve?</u>	<u>Értitek?</u>
<u>Értve vagyok?</u>	<u>Értik?</u>
	<u>Megértették?</u>

Ezek a kérdések **ironikus, kihívó, fölényeskedő, „ellenséges”** mivoltuk miatt valóban **bántóak** lehetnek, ez azonban **nem nyelv-helyességi hiba**, hiszen ha a nevelő **készakarva** ironikus, kihívó, fölényeskedő, ellenséges, bántó, akkor a legjobb, ami tehet, hogy a határozói igenves szerkezetet használja.

Az, hogy ez a tette etikailag nem helyeselhető, nem nyelvhelyességi kérdés, csak a **nyelvi moralizmus** ideológiájának a hívei gondolják így.

B) Tárgyatlan igéből képzett igenév

Bár a tárgyatlan igéből képzett igenevekből alkotott predikatív szerkezetekben többnyire a (megváltozott) állapot jelzésén van a hangsúly, előfordul az is, hogy a **személytelenség dominál**. Erre jó példa a *gondoskodva van* kifejezés.

A *Nyelvművelő kéziszótár* nem ajánlja a *gondoskodva van* kifejezés használatát, helyette cselekvő ige használatát szorgalmazza:

<i>határozói igenév</i>	<i>ige</i>
A szállásról <u>gondoskodva van</u> .	<u>Gondoskodunk</u> a szállásról. <u>Gondoskodtunk</u> a szállásról.

A *gondoskodva van* kifejezés kiváltására ajánlott *gondoskodunk* vagy *gondoskodtunk* **egyáltalán nem felel meg, mivel nem személytelen**, s nyilvánvaló, hogy aki a *gondoskodva van* formát használja, **személytelenül szeretne fogalmazni**.

Már csak ezért is **tökéletesen helyénvalónak** tartjuk a *gondoskodva van* kifejezést mindazokban a helyzetekben, ahol azt használni szokás. Márpedig úgy néz ki, hogy ez a kifejezés éppenséggel nem a bizalmas, hanem inkább a **formális** stílusra jellemző.

A *gondoskodva van* szerkezetre az **interneten** is számos példát találunk.

E kastélyban gondoskodva volt a várurak egész biotikai metamorfózisáról. Míg fiatal, bonviván; ha megérett, államférfi; ha megvénült, pietista. Theudelinda grófnő azonban minden átjáratot befalaztatott, mely e harmadik lakosztályból a középosztályba vezet, s így onnan semmi közlekedés az ő folyosóival nem lehet. Kijárat csak az udvar felől van. (Jókai Mór: Fekete gyémántok)

Vronszkij az időnek ilyen pontos megszábasát hallván, mely azt bizonyította, hogy gondoskodva van róla, hogy senkivel se találkozzék, rápillantott Annára; de Anna úgy tett, mintha nem vette volna észre. (Tolsztoj: Anna Karenina magyar fordításából)

Kérdés és felelet úgy csapnak össze, mint a pillantások, amelyek egymást keresztezik. Az idegen igény komolyan vétele és a felelet ajándéka csak akkor tér rá a kölcsönös adás és vétel kényszerpályáira, ha arra, ami saját, és arra, ami idegen, egy harmadik nézőpontjából tekintünk. Ez összehasonlításokat tesz lehetővé, és konfliktus esetén gondoskodva van arról, hogy egyenlőség jöjjön létre.

Hogy együtt töltsünk 2-3 napot (vagy akár többet), megosszuk a csodákat, a csendet, a felismeréseket. Hogy elmondhasd, ami a szíved nyomja tán már régóta, és megpihenj a bizalomban, hogy gondoskodva van rólad.

Mindeközben Magyarországon is gondoskodva van minden nap valami történésről, mint a rómaiak idejében, cirkuszt a népnek, kenyeret pedig a teszkóból megveszik hozzá maguk. Ennek árnyékában szép csendesen folynak az árverezések és kilakoltatások, bár utóbbira nemigen van szükség, a legtöbb magyar elmenekül magától a lakásából.

Mikor adtunk utoljára hálát azért, hogy van tiszta ivóvizünk, van mit ennünk, van tető a fe-

jünk felett, nem bombák robbanására kell ébrednünk? / Mikor köszöntük meg azt, hogy van munkahelyünk, így megélhetésünkről gondoskodva van, hogy van erőnk, tehetségünk végezni mindennapi munkáinkat?

Nagyszüleink idejében a legszegényebb rétegeknél volt a legtöbb születés!!! És nem amiatt, mert nem tellett fogamzásgátlásra!!! Nem is azért, mert imádtak baszni!!! / Hanem, mert ők közösségekben éltek, ahol a közösségek vigyáztak mindenkire a bölcsőtől a sírig és az egyénnek is meg volt a generációs feladata! 10 – 20 év alatt született 8-10 gyerek a szegény rétegeknél. Gondoskodva volt a csecsemőről és aggról...

Csak tudnám, mire gondolt az árva lány, mitől volt olyan engedelmes. Végül is mondhatott volna nemet. Nem mondott. Segített lehordani a pincébe mindent. Teknő, liszt. Nem tudtam, mennyi liszt kell, levittük mind, ami volt a háznál. Semmiképpen sem akartam, hogy közben derüljön ki, hogy kevés. Megalvadt volna a fölösleges vér, amíg fölmegegyek pótlólagos lisztadagért. Megjegyzem, jócskán volt liszt a háznál. Ha valamiről, hát erről gondoskodva volt.

Most nagybátyám születésnapjával egybekötve Isten színe előtt is egybekötötték életüket. A falumbéli pár pedig megkért, hogy egy szívartát süssek, amire jelképként bilincs kerüljön, méghozzá ily módon, ahogy én ábrázoltam. Így akkor gondoskodva lesz a gyerekek tejmentes sütiijéről is. Ugyanis tejmentes gesztenyekrémet kértek tölteléknek.

A nagyszámú példa közt feltűnően sok a 19. századi és a határon túli, ami arra utal, hogy ez a forma **az esztelen üldözés miatt Magyarországon** sajnos **csakugyan** visszamaradt.

**Nagymagyar község Önkéntes Tűzoltó Testülete
szeretettel meghívja önöket a**

5. nagymagyari májfa állításra

**és az utána megrendezett utcabálra,
amely 2014. április 30-án 19:30-kor kezdődik
a nagymagyari kultúrház udvarában**

Program:
19:30-tól MINI TINI táncsoport, Henry Porter Band
nagymagyari tűzoltó fúvószenekar
21:00-tól májfa állítás a szertár melletti parkban
A frissítőről gondoskodva van

Mindenkit szeretettel vár az ÖTT vezetősége

A határon túli régiókban egyrészt **megőrzött régiség** lehet, másrészt az **államnyelvek hatása** is erősítheti. Látszik viszont az is, hogy a mai magyarországi szövegek – akárcsak a régiiek – **választékos** vagy **formális stílusúak is lehetnek**, mégsem rí ki belőlük a *gondoskodva van* kifejezés.

Hasonló példák, egy másik igével:

1. És itt voltak a családok: anyák, gyerekek, feleségek, dolguk semmi, de azt már az akkori szovjet vezetés is tudta, hogy ha a katona jól érzi magát, és törődve van vele, nyugton van, nem csinál butaságot, és hálás.

2. Amikor a munkavállalók érzik, hogy törődve van az egészségükkel és jóllétükkel akkor jelentősen növekedni fog a szervezettel szembeni elköteleződésük.

3. Egy védőcipő ugyanolyan lábbeli, mint a többi. Időről időre meg kell tisztítani, kezelni kell a felületét. Sajnos láttunk már olyan bakancsot, amit 2 cm vastag beton fedett és csodálko-

zott a tulajdonosa, hogy beszakadt a bőr. Ha egy cipővel törődve van, nagyságrendekkel ki lehet tolni az élettartamát.

4. Alapvetően a legtöbb autóra igaz az az arany szabály hogy ha rendesen karban van tartva és törődve van vele akkor nem lesz baja.

5. És ez a motor ezen a szinten igényli a törődést. Sajnos nem egy japán minőségi konstrukció. De, ha törődve van vele, csereperiódusok be vannak tartva és nincs állandóan tiltásig húzva, akkor azért az árért, amiért ilyeneket kapni lehet, nem rossz vétel.

6. Eddig sose volt vele ilyen baj. Nem változtattunk a szokásokon, ugyanúgy van vele törődve, ki van engedve, étrend se lett változtatva.

A 4–6. sz. példákban **csak a folytonos vonallal aláhúzott kifejezések példázzák** a tárgyalt jelenséget, a *karban van tartva*, *be vannak tartva*, *nincs (tiltásig) húzva*, *ki van engedve*, *lett változtatva* esetében tárgyas igékről van szó, vagyis ezek a főtebb tárgyalt a) pont alá tartoznak.

4. A cselekvés intenzitásának kifejezése

Van a predikatív határozói igenévi szerkezetnek egy sajátos funkciója: a cselekvés **intenzitásának** kifejezése, valamint **pozitív értékelése**. Az így alakult kifejezéseket a nyelv művelők egyértelműen **helyesnek** tartják:

Amit én megcsinálok, az meg van csinálva!

Amit mondtam, az meg van mondva.

Akit az ördög megver, az meg van verve.

Amit énekel, rendesen el van énekelve.

A tárgyas igéken kívül **tárgyatlan ige** ilyen használatára is van példánk:

Ha alszik, akkor az apjához (hozzám – hehehe) hasonlóan el van aludva, ami azt jelenti, hogy bármit lehet mellette csinálni.

Valami baj van az agyával, ha egyszer bealszik, akkor be van aludva – mondta Terka néni.

Ott van mondjuk a Continental GT Speed, ezt átkeresztelt Vitesse-re (ez ugyanaz franciául, mint a speed angolul), de ez a kisebb baj. Mert átfesti rózsaszínre is, innen a név másik tagja, a Rosé. Hát nem gyönyörű? Ha valahová ilyenekkel érkezik az ember, az kérem meg van érkeztve rendesen, biztos megáll az élet pár száz méteres körzetben.

Ha egy faja csávó megérkezik, akkor az meg van érkeztve.

Természetesen ez a használat tökéletesen **helyes** és **helyénvaló** minden olyan helyzetben, ahol használni szokták. Stílusértékét pontosan nem ismerjük, ám használatában nem szükséges korlátoznunk magunkat: valószínű, hogy mind a **bizalmas**, mind a **választékos** stílusban tökéletesen helyénvaló, a **formális** stílus viszont ezt a nyelvi eszközt valószínűleg **nem nagyon használja**.

Ha Halle Berry megérkezik az Instagramra, akkor ő meg van érkeztve: félmeztlenül

Reviczky Gábor: Piszok jól meg van csinálva
Werk-interjú a Liza, a rókatündér szereplőivel

5. Összefoglalás

1. Foglaljuk össze a legfontosabb tudnivalókat Lőrincze Lajos (1980) és Szepesy Gyula (1986) írásának részletei alapján! Lőrincze Lajos ezt írja (1980: 135–136):

Az eddig leírtakból – úgy gondolom – kiderült, hogy nagy általánosságban mikor használunk ilyen igeneves szerkezetet. Mindig helyes és szükséges akkor, amikor mást jelent, mást fejez ki, mint maga az igealak. Például nem a cselekvés a fontos, hanem az állapot megjelölése.

Ezzel kapcsolatban némi korrekcióra van szükség: természetesen akkor is helyes volna az igeneves szerkezet, ha netán **ugyanazt jelentené**, mint a cselekvő ige – de valószínűleg **soha nem jelenti teljesen ugyanazt**.

A másik kiegészítenivaló: **szerencsésebb** a cselekvés **eredményéről** beszélni, nem állapotról, mert „a cselekvés eredménye” tágabb fogalom, több esete beletartozik a határozói igeneves szerkezet használatának, többek között az állapot kifejezése is.

Mielőtt folytatnánk Lőrincze gondolatmenetét, idézzünk egy részletet Szepesy Gyula (1986: 42) munkájából, melyben konkrét példákat látunk arra, hogy a **határozói igeneves szerkezetnek** és a **cselekvő igével alkotott szerkezetnek** a **jelentése nem azonos**:

A nyelvszegényítő tanáccsal szemben a valóság az, hogy nem használhatunk a *-va*, *-ve* igeneves szerkezet helyett tetszés szerint ragozott igét. Néhány példa: „*Meg volt győződve*, hogy a gyerek tőle származik, pedig ha elárulnám neki, hogy...”; „*Meggyőződött* róla, hogy a gyerek tőle származik.” Az igeneves szerkezet itt *hiedelmet* fejez ki, a ragozott ige pedig *bizonyosságot*. „*Napjai meg vannak számlálva*.” Nem mondhatjuk, hogy *megszámolták* a napjait. „*Ne verjete*k itt sátrat, mert *ki leszte*k téve a szélnek.” Nem mondhatjuk, hogy *kitesz*nek titeket a szélnek. „*Ma egész nap be voltam fogva*.” Nem mondhatom, hogy ma egész nap *befog*tak. Hogy nem a mesterkéltséggel szabályozás, hanem az élő nyelvhasználat adhat útbaigazítást, mutatják a szinte jelentéktelen formai eltéréssel járó lényeges jelentésváltozások még magán az igeneves szerkezeten belül is. Például: „*Halálra voltak szánva*” és „*El voltak szánva a halálra*”. Mindenki érzi a különbséget.

Ez csak néhány példa: valójában bármelyik határozói igeneves szerkezettel alkotott példánkat lehetséges volna így elemezni, s megmutatni a kétfajta szerkesztésmód közötti értelmi különbséget.

Térjünk most vissza Lőrincze Lajos munkájához (1980: 136)!

Aztán: személytelen mondatszerkesztésre van szükségünk, mert vagy nem akarjuk, vagy nem tudjuk megmondani a cselekvő személyt. Ilyenkor is igen jó, alkalmas ez az igeneves szerkezet.

Amint láttuk, a személytelenség kifejezésére való használatát sok nyelvművelő a mai napig helyteleníti. **Lőrincze nagy tekintélye ellenére nem követik meglátásait**, talán azért, mert Lőrincze is elsősorban a nyelvi valóság alapján fogalmazta meg értékítéleteit, akárcsak Szepesy, szemben a mai nyelvművelők többségével, akik ideológiai jellegű megállapításokat tesznek, a nyelvi valóság esetleges figyelembevételével.

Lőrincze (1980: 136) így folytatja:

Ez a két legfontosabb funkciója a tárgyalt nyelvi jelenségnek, de – irodalmunk, népköltészetünk és az élő nyelv tanúsága szerint – több más finom lehetőség is rejlik benne.

Szepesy Gyula (1986: 42–43) arra is kitér, milyen **következményekkel** jár, ha cselekvőként fogalmazunk meg (vagy át) olyan mondatokat, amelyekben a hangsúly nem a cselekvésen van:

Az a törekvés, hogy mindenáron cselekvő személyeket keressünk olyan mondatokban is, ahol erre voltaképpen nincs szükség, terjengőssé teszi a mondat szerkesztést. Ugyanakkor bizonytalanná, hiszen a ragozott igealakok mindig határozott személyhez fűződnek, holott igen gyakran több különböző személy is végezheti egyidejűleg ugyanazt a cselekvést.

A ragozott ige erőltetett használata sokszor meghamisítja a mondanivaló lényegét, mert túlzott hangsúlyt ad a cselekvő személynek a cselekvés eredményével, a cselekvés tényével szemben. Olyan hangsúlyt, amely távol áll a közlő szándékától. Ez folyton-folyvást megmutatkozik, amikor valamilyen idegen nyelvű szöveget magyarra kell fordítani, mert az idegen nyelvű szövegek – angol, orosz, finn (!), német szövegek – gyakran tartalmaznak személytelen fogalmazást, s ezáltal szinte megoldhatatlan föladat elé állítják a fordítókat, mivel napjainkban a személytelen szerkesztésnek a „legális” lehetősége el van előlük zárva.

Lőrincze Lajosra visszatérve: Lőrincze (1980: 136) kitér azokra az esetekre is, amikor nem látja szükségesnek a predikatív határozói igenévi szerkezet használatát:

Nehezebb összefoglalni – de talán kevésbé is szükséges –, hogy mikor nem jó, mikor fölösleges ez az igeneves szerkezet. Az olyan igekötős igék például, amelyeknek alapigéje maga is állapotot jelöl, nem alkalmasak igeneves állítmányi szerkezet alkotására. Furcsa és szokatlan volna ezt mondani: *el van aludva*.

Amint fentebb láttuk, **szórványosan** még erre is akad **példa**. A „furcsaság”, „szokatlanság” nem érv: számos új nyelvi forma indul úgy, hogy szokatlan a beszélők egy része számára, s emiatt nemegyszer furcsának is érzik, még akkor is, ha „szabályosan” jött létre (külső hatás nélkül). Nyelvhelyességi szempontból tehát nem megfelelő érv a szokatlanság (**nyelvi uzualizmus**) és a furcsaság (**nyelvi naturizmus, nyelvi normalizmus**).

Ugyanakkor nyelvi helyénvalósági szempontból más a helyzet: az, hogy egy nyelvi forma a **befogadó számára szokatlan** vagy **furcsa**, valóban **érv lehet** bizonyos körülmények között arra, hogy az adott formát **ne használjuk**.

Általános „szabály”, amiből kiindulhatunk, hogy a bizalmas stílus kedveli a neologizmusokat és hapaxokat. Ezért ha bizalmas stílusú a diskurzus, különösen ha szóbeli, kár lenne szokatlansága miatt kerülni egy a szövegbe illő nyelvi formát. Ha választékos szöveget fogalmazunk, ott már óvatosabbnak kell lennünk, különösen, ha gondozott szöveget akarunk létrehozni: ha feltétlenül szokatlan formát kívánunk használni, célszerű lehet jelölni, hogy tisztában vagyunk szokatlanságával, pl. úgy, hogy idézőjelbe tesszük, kurziváljuk vagy metanyelvi megjegyzéssel látjuk el (pl. „hogyan egy szokatlan kifejezéssel éljek”, „hogyan úgy mondjam”). A formális stílusba viszont nem illenek a neologizmusok (kivéve, ha hivatali szaknyelvi kifejezésekről van szó, különösen ha ezek új fogalmat is jelölnek).

E kitérő után térjünk vissza Lőrincze (1980: 136) fejtegetéséhez!

A tudatos cselekvést, mozgást, helyváltoztatást jelentő tárgyatlan igékkel kapcsolatosan is fölösleges ez a szerkezet: *meg van érkezve a vendég, el van futva a tolvaj stb.*

Arra is láttunk példát, hogy a *meg van érkezve* nem mindig fölösleges. Lőrincze mentségére legyen mondva: az ő idejében még nem volt internet, ezért elvileg csak irreálisan nagy időráfordítással lehetett volna valamelyest utánanézni egy-egy kifejezés használatának.

Figyelemre méltó Lőrinczének ez az értelme is (1980: 136):

De a lényeg nem is az, hogy mikor *ne* használjuk, hanem az, hogy mikor élhetünk vele. S főként az, hogy vessünk véget az általános üldözésnek, higgyük el, hogy nagy íróink (akik bátran éltek vele) ugyancsak tudtak magyarul. S népünk milliói is éltek, élnek vele, sokkal gazdagabban és szabadabban, mint a köznyelv.

Valóban fontosabb annak tudatosítása, milyen esetben milyen **jelentésben** és **stílusértékben** szoktuk ezt a szerkezetet használni. Nagyon rokonszenves Lőrinczének az a megközelítése, hogy ne azokra az esetekre összpontosítsuk a figyelmünket, amikor a szóban forgó szerkezetet *nem* használjuk, hanem azokra, amikor élhetünk vele. Ilyen hozzáállással könnyen észrevesszük, hogy pl. a *meg van érkezve* kifejezésnek is van többletjelentése, így használatának még nyelvhelyességi szempontokat alkalmazva is lehet létjogosultsága.

Amint fentebb láttuk, még inkább indokolt lehet a szokatlan kifejezések használata nyelvi helyénvalósági szempontból, még abban a nagyon valószínűtlen esetben is, hogy nem jelentenek mást, mint a cselekvő igével alkotott formák.

2. Egy további helyénvalósági szempont a predikatív határozói igeneves szerkezetek **előfordulási gyakorisága** egy-egy rövidebb szövegben, ill. egy-egy hosszabb szöveg valamely részében. Az ugyanis, hogy hány ilyen szerkezet található **egymás közelében**, jelentősen befolyásolja elfogadhatóságukat, főleg a **gondozott formális** és **választékos** stílusú szövegekben, még akkor is, amikor a szerkezet amúgy az „alapjelentésében” van használva, tehát amikor a nyelvművelők is elfogadják, mivel a cselekvés eredményét jelöli.

Ez – amint erről nagyon tanulságosan ír Klaudy Kinga (2007: 46–47) fordításkutató – főleg a **fordításban** okoz gondot, mivel az ismert indoeurópai nyelvekben nincs ilyen probléma: ott

általában több ilyen szerkezet is használható egymás szomszédságában anélkül, hogy ezt a befogadók zavarónak éreznék (legalábbis a **formális** stílusban; a **választékos** stílusban e nyelvekben is kerülni szokták a passzív szerkezetek halmozását).

Kényelmes eszköz állna rendelkezésünkre, ha az orosz, angol, német szenvedő igei állítmányokat mindig fordíthatnánk létige + határozói igeneves szerkezettel (*a kíséreltek el vannak végezve, a következtetések le vannak vonva, a törvényszerűségek ki lettek mutatva* stb.), ekkor nem okozna többé gondot a magyar személytelen fogalmazásmód megteremtése. De képzeljünk csak el egy olyan magyar szöveget, ahol sorozatosan követik egymást ezek a létige + határozói igeneves szerkezetek! Hiszen már kettő-három is sok belőlük egymás után (pl. széles körben *el van terjedve* az a nézet, hogy a számítások pontatlanul *lettek elvégezve*, az eredmények pedig *meg vannak hamisítva*).

A fordítás során, de eredeti szöveg fogalmazásakor is érdemes tehát odafigyelni arra, hogy az **egyenként tökéletesen elfogadható** predikatív határozói igeneves szerkezetekből lehetőleg **ne legyen egymás közelében sok**. Azt, hogy mennyi a „sok”, empirikus kutatások híján nem tudjuk megmondani, legjobban, ha a nyelvérzékünkre támaszkodunk.

Végül álljon itt egy „költemény” a macskáról „Cica” címen. A versbe foglalt házi kedvenc föl van mászva, igaz, nem a fára, hanem a háztetőre. Szerzője egy karesz684 nevű személy, hozzászólásként írta Szepesy Gyulának a predikatív határozói igeneves szerkezetről írott tanulmányához:

Macska a háztetőn.
Vigyázat! Meg ne bukjunk.
Ezen a nyelvi átejtetőn.
„Föl van mászva”.
(Bennem az adrenalin)
Meg ne csússzon
A cica valamin.
Ám. S ez is lényeges
A kérdés így szól, hogy:
„vajon helyes?”
Szerintem

Nem azért helytelen.
Mert a macska, a vajon
Megcsúszhat hirtelen.
Fölmászott, hát, Ok.
Mi volt rá az ok?
Miért van a cica
oda fölmászva.
Ha a cserépre a vaj
Nincs felkanalászva.
Nem volna most.
E bajba kényszerülve

Üldözte volna
A tetőre fölrepült verebet?
Miért nem adtak neki
Tejet és vajat eleget.
Mi most e témán
fel vagyunk hevülve.
A macska
föl van mászva.
A veréb meg.
El van repülve.

& A FUNKCIÓIGÉS SZERKEZET

1. A funkcióigés szerkezetek mibenléte

Nyelvművelői megnevezésük „**terpeszkedő kifejezések**” vagy „**terjengős kifejezések**”, ezek azonban **erősen megbélyegzők**. Ezért mi is a leíró nyelvészeti munkákból vett „**funkcióigés szerkezetek**” műszót fogjuk használni.

A prototipikus **FUNKCIÓIGÉS SZERKEZETEK** olyan nyelvtani szerkezetek, amelyek egy igéből, ún. **funkcióigéből** és egy **határozóraggal** vagy **tárgyraggal** ellátott **deverbális névszóból** állnak.

<i>teljes értékű ige</i>	<i>belőle képzett főnév</i>	<i>a főnév „tartalmatlan” igével összekapcsolva</i>
átad	átadás	átadásra kerül
fejlődik	fejlődés	fejlődés mutatkozik

A **FUNKCIÓIGÉK** az alapjelentésükhöz viszonyítva kisebb-nagyobb mértékben deszemantizálódott igék, amelyek egy **határozós** vagy **tárgyragos névszóval** alkotnak szó-szerkezetet.

<i>leggyakoribb funkcióigék</i>	<i>további funkcióigék</i>
biztosít, csinál, eszközöl, foganatosít, folytat, gyakorol, jelent, képez, képvisel, kerül, nyer, sor kerül valamire, rendelkezik, részesít, részesül, tesz, történik, végez, végrehajt	ad, alkalmaz, áll, él, elér, ellát, hagy, helyez, hoz, intéz, jut, juttat, mutat, mutatkozik, ölt, örvend, számlál, szenved, szerepel, szolgál, talál, tanúsít, táplál, teljesít, vesz, vezet

A **funkcióigék** az **ige grammatikai funkcióját** hordozzák; emellett olykor **kezdést, befejezettséget** stb. is kifejeznek.

<i>funkcióigés szerkezet</i>	<i>teljes értékű ige</i>
a kérvény még nem <u>nyert elintézését</u>	még nem <u>intézték el</u> a kérvényt
nem <u>tűr késedelmet</u>	<u>nem késhet</u>
<u>ismeretséget köt</u> vkivel	<u>megismerkedik</u> vkivel
nagy <u>népszerűségnek örvend</u>	<u>nagyon népszerű</u>
<u>tanúként szerepel</u> vmilyen ügyben	<u>tanú</u> vmilyen ügyben <u>tanúskodik</u> vmilyen ügyben

A *Magyar nyelvhasználati szótár* azt állítja a funkcióigékről, hogy „jelentés nélkül, tartalmatlanul állnak” (MNYsZ 2007: 226).

Ez **nyelvészeti nonszensz**: természetesen minden szónak vagy más morfémának van jelentése, különben *per definitionem* nem lenne szó vagy más morféma. A deszemantizálódott igének is van jelentése, főleg az, hogy ‘ige’, és mivel igei mivoltánál képes az idő és a mód kifejezésére, ezek is természetesen hozzátartoznak a jelentéséhez.

Ezenkívül a funkcióige **az eredeti jelentéséből** is őríz valamit, hiszen **ha nem így volna, a funkcióigék felcserélhetőek lennének egymással**, de erről nincs szó (pl. *megoldást nyert* helyett nem mondhatjuk: **megoldást szenvedett* vagy **megoldásban részesült*). A funkcióige fő feladata, hogy **lehetővé tegye a szerkezetnek igeként való viselkedését**.

Azt az állítást, hogy a funkcióige „jelentés nélküli” vagy „tartalmatlan”, nyilván nem valamiféle, az érintett jelenségek tüzetes tanulmányozása nyomán kialakult szakmai meggyőződés motiválta, hanem a funkcióigés szerkezetek **lejárására** irányuló törekvés.

További példák a nyelvművelő irodalomból:

<i>funkcióigés szerkezet</i>	<i>teljes értékű ige</i>
ellenőrzést gyakorol	ellenőriz
intézkedést foganatosít	intézkedik
módosításokat eszközöl	módosít
szor került a díjak átadására	átadták a díjakat
változtatásokat hajt végre	megváltoztat vmit
megoldást nyer	megoldódik
vizsgálat tárgyává tesz	megvizsgál
nagy tudással rendelkezik	nagy tudású

OFFSET ÜGYLET

- A VISSZAVÁSÁRLÁS SAJÁTOS FORMÁJA
- AZ EXPORTŐR A VÉTELÉR BIZONYOS RÉSZBŐL AZ IMPORTŐR ORSZÁGBAN BEFEKTETÉSEKET ESZKÖZÖL
- AZ EXPORTŐR A SAJÁT PIACI SZERVEZETÉN KERESZTÜL ELŐSEGÍTI A TERMÉK EXPORTJÁT

Sajnos a nyelvművelő irodalomban gyakori, hogy nem kontextusban idézik a példákat. Ez jól mutatja, a nyelvművelők mennyire érzéketlenek a kontextus iránt. Számukra sokszor **nem az a fontos**, hogy az adott nyelvi forma **beilleszkedjen a szöveg stílusába**, hanem az, hogy **megfeleljen bizonyos nyelvi ideológiáknak**.

A példákat mindig kontextusban kellene idézni, mert így az olvasó nem szerez róla benyomást, hogy milyen stílusértékű környezetben helyénvaló, ill. nem helyénvaló a használatuk.

Sok esetben, ha eltekintünk a funkcióigés szerkezetek eltérő stílusértékétől, úgy tűnhet, hogy egyetlen igével helyettesíthetők. Épp ez az egyik oka a nyelvművelők általi megőrzésnek: ők ugyanis nem, ill. csak korlátozottan szeretik a nyelvi változatosságot (**nyelvi invariabilizmus**, **nyelvi homogenizmus**); a változatosságnak csak azt a formáját kedvelik, amikor az azonos jelentésű, ill. funkciójú elemek közül mindegyik hagyományosan része a magyar nyelvnek, nem újabb fejlemény (**nyelvi konzervativizmus**), és ha egyik sem formális stílusértékű (**nyelvi aformalizmus**).

Felettes, felügyeleti, törvényességi ellenőrzést gyakorló szervek

A közfeladatot ellátó szerv felettes, illetve felügyeleti szervének, hatósági döntéseinek tekintetében a fellebbezés elbírálására jogosult szervek, ennek hiányában a közfeladatot ellátó szerv felett törvényességi ellenőrzést vagy felügyeletet gyakorló szerv ügyfélszolgálatának vagy közönségkapcsolatának elérhetősége (telefonszám, telefaxszám, ügyfélfogadás helye, postacíme), ügyfélfogadásának rendje

A vasúti közlekedésről szóló 2005. évi CLXXXIII. törvény (a továbbiakban Vtv.) szerinti közlekedési hatóságra, mint a MÁV-START Zrt. felügyeleti szervére vonatkozó adatok:

2. A funkcióigés szerkezetek használata

A funkcióigés szerkezetek főként a **hivatali nyelvben** és más **szaknyelvekben** használatosak (ha nem is ugyanazok a típusaik).

Nézzünk most meg hiteles példákat a használatukra az MNSZ2 egyes alkorpuszaiból!

+ **Indítványt tesz**

Az első legyen egy alapvetően **hivatali** nyelvi kifejezés, az *indítványt (meg)tesz*. A *Hivatalos nyelvünk kézikönyve* szerint helyesebb az egyszerű köznyelvi *indítványoz*.

Meg kell jegyezni, hogy más funkcióigés szerkezeteknél gyakran előfordul, hogy a szaknyelvi használat ellen nem emelnek kifogást (nem kifogásolják a szaknyelvi használatot ☺). Ez azt jelenti, hogy itt úgy kell tekinteni, hogy a kifejezés mindenfajta szövegben helytelen, vagy legalábbis kevésbé helyes az egyszerű igénél.

1. Tegnap, a késő éjszakába nyúló ülésen csak néhány mondatot vetett oda a káptalanoknak: „Urak, a földesúri dézsma megszűnt. Természetes dolog, hogy a papi dézsmának is meg kell szűnnie. Szerezzék meg önök a magyar klérusnak azt a dicsőséget, hogy lemondanak róla. Ne várják, hogy én tegyem meg az indítványt...” – s egy szál faggyúgyertya pislákoló világánál pár perc múlva már írhatta is a jegyző a határozatot. (Fekete Sándor)

2. Ha-ha-ha. Szerbusz Edina, itt legjobb barátnőd, a „Maci” beszélek. – Tréfálkozott mosolyra fakasztva Edinát Maci. – Ha-ha. Szervusz Mercedes, már a neved-mondási tréfádról is tudhatnám, hogy csakis Te vagy! Be’ jó, hogy hívsz, ezer éve nem láttalak, illetve régen. Olyan, de olyan jó lenne találkozunk, ha időd engedi... – Maci lelkesen vágott szavába válaszával, de nem haragudott meg. – Bruhaha, bruhaha!!! Micsoda egybeesés, Edina hisz magam is ezt az indítványt akartam tenni, hogy nem-e tudnánk ma fél ötkor a Gerbaud teraszán találkozni... – Nahát, ez aztán frapáns egybeesése az életnek! – Majd így folytatta. – Épp ma reggel támadtak nosztalgikus gondolataim Vörösmarthy Gerbaud-ról, hol oly sokszor futottunk össze, mikor édesanyáink, kik régi ismerősök sőt barátnők minket fagyizni oda elvittek, sajnos édesapák nélkül, mi abban a „korban” nem volt ritka kiküldetésük miatt, melyen búslakodtunk a jó sütemények dacára. Enyimé most is Bonbayban van sajnos, míg haza nem jön. – Enyimé is. De te viszont ráérsz a mondottam időben? (Parti Nagy Lajos)

3. Mint elmondta, a rablóbanda többnyire ittas embereket támadott meg. A sértetteket megverték, megrugdosták, ruhájukat átkutatták és elvették az értékeiket. A gyöngyösi rendőrkapitányság csoportosan elkövetett rablás büntettének megalapozott gyanúja miatt indított eljárást az öt fiú ellen. A gyanúsítottakat őrizetbe vették, a rendőrség indítványt tett előzetes letartóztatásukra – mondta Soltész Bálint (sajtó)

4. A rendőrség azóta nem emberölés kísérlete, hanem emberölés gyanúja miatt folytat nyomozást. A hatóság korábban a kórházban őrizte a gyanúsítottat, és kezdeményezték az ügyészségen keresztül előzetes letartóztatását. A döntést a pécsi bíróságnak kellett volna meghozni, ám annak elnöke, Hajdú István azt mondta: erre az ügyészség nem tett indítványt. (sajtó)

5. Ion Iliescu elnök nemrégén hangzatos indítványt tett a román–magyar történelmi megbékélés tárgyában. Az előzmények nyomán és a jelenlegi helyzet ismeretében minden okunk megvolna arra, hogy ne vegyük komolyan kezdeményezését. Hat évvel ezelőtt megelőlege-

<p>zett bizalmunkat és olcsón szerzett hitelét azóta ugyanis jócskán eljátszotta. Mindazonáltal, a ceausizmus módszereivel mesterségesen felfokozott etnikum-közi feszültségek jelenlegi körülményei között és ezek veszélyességének tudatában igencsak fényűzés volna figyelmen kívül hagynunk az ország elnökének megbékélési felhívását. (tudományos)</p>
<p>6. Október 6-án Venezuelába, Caracasba érkeztek hajóval, ahol letelepedett és szorgalmas munkájával hozzájárult a venezuelai magyar közösség megalapításához. Venezuelában eleinte kereskedelmi vonalon, majd mint a venezuelai Közmunkaügyi Minisztérium műszaki tisztviselőjeként dolgozott. 1954-ben <u>számos indítványt tett</u>, és segített a venezuelai magyar „Mindszenty római katolikus egyházközösség” megalapításában, és hosszú éveken át tagja volt az egyházi tanácsnak. (tudományos)</p>
<p>7. Azonban mielőtt megadnám a szót az előterjesztőnek, egy <u>ügyrendi indítványt</u> szeretnék <u>tenni</u> a Fővárosi Közgyűlésnek. Egyrészt azt javasolom, hogy a Fővárosi Közgyűlés hallgassa meg külön-külön szavazás nélkül a kerületek polgármestereit és küldötteit, amennyiben indokolni kívánják a kerületek hozzánk beérkezett véleményezését. Minderre a képviselői vélemények elhangzása után kerüljön sor. (hivatalos)</p>
<p>8. Megkérdezem, hogy mindenki szavazott-e. Megállapítom, hogy igen. Szeretném jelezni, hogy az azonos tartalmú indítványokat nem fogom még egyszer szavaztatni, a későbbiekben csak jelzem, hogy ki tette az <u>indítványt</u>. A személyi kérdések után javasolja tárgyalni Székely Gábor képviselő úr a közművállalatok mérlegének elfogadásával kapcsolatos napirendet. (hivatalos)</p>
<p>9. Ahogy ön említette, 2002 decemberében két iszlám közösség, szervezet <u>tett feljelentést</u> a Magyar Demokratában megjelent cikk miatt az ön által említett személlyel szemben, és a rendőrség még akkor elrendelte a nyomozást. Ez év szeptemberében valójában a többszöri idézés ellenére először nem jelent meg, majd szeptember közepén megjelent egy idézésre, akkor gyanúsítottként kihallgatták; közösség elleni izgatás büntettének alapos gyanúja volt az eljárás alapja. Ezt követően <u>tett</u> a rendőrség <u>indítványt</u> – tehát a rendőrség <u>tette</u> az <u>indítványt</u> – nevezett személy elmeorvos szakértői vizsgálatára. Ezt azzal indokolták, hogy az újságokban kifejtett véleménye, illetve a hatóság előtt tanúsított magatartása ezt a vizsgálatot megalapozza. Az indítványnak, pontosabban az előterjesztésnek tett eleget a VI.-VII. kerületi ügyészség, amely kirendelte szeptember 29-én emlékezetem szerint az elmeorvos szakértőt, időközben azonban a rendőrség az egész ügynek az anyagát átküldte a kerületi ügyészségnek jogi állásfoglalás kialakítása végett. (hivatalos)</p>
<p>10. A kormányfő az állampolgároktól visszaérkezett 920.000 kérdőív alapján <u>tesz javaslatokat</u> a készülő alkotmány szövegéhez. A miniszterelnök várhatóan a ténylegesen életfogytig tartó szabadságvesztés kapcsán is <u>tesz indítványt</u>, de mint korábban említette, van egy-két olyan pont, amelyeket az állampolgárok tanácsára kivenni javasol a tervezett szövegből. (besznye)</p>
<p>11. Miután ez már nem fővárosi jogkör, Hagyó Miklós, MSZP-s főpolgármester-helyettes országgyűlési képviselőként <u>egyéni indítványt terjesztett be</u>. A politikus ugyanakkor azt is kezdeményezni fogja, hogy módosítsák a közlekedési törvényt annak érdekében, hogy a parkolásból származó bevételek nyolcvan százalékát a kerületeknek kötelező legyen befizetni egy úgynevezett parkolási keretbe. „Mivel a közlekedési törvényt fogjuk a következő hónapokban tárgyalni a parlamentben, ezért egyéni képviselőként <u>egy olyan indítványt fogok tenni</u> az országgyűlés felé, hogy törvényileg is biztosítsuk azt, hogy be kell, hogy fizessék ezt a többletet a kerületek.” (besznye)</p>
<p>12. A kisgazda frakcióban legfeljebb négyszemközt kommentálják Torgyán József elkötelezettségét a család és a rokonok iránt. A párt korábbi gyakorlata és alapszabálya szerint ugyanis a pártelnökkel szemben bizalmatlanságot kelteni, ellene <u>bizalmatlansági indítványt tenni</u> azonnali kizárással járó cselekedet. (fórum)</p>
<p>13. Nos, úgy érzem, itt az ideje, hogy rendbe szedjük sorainkat, és felszámoljuk a párt testén élősködő korrupt csinovnyikok által előállított hátrányos helyzetet... Ezennel felszólítom az</p>

előttem szólókat, hogy folyó hó 15-ig három példányban adják be költségelszámolásukat (mely tartalmazza a tenderajánlatok elbírálásánál felvett paraszolvencia buszjegyárral diszkontált jelenértékét) valamint, mindenki nyilatkozzon, hogy milyen módon kerülhetett gyorsított értékcsökkenési leírással a párt 4 hónapos átlagéletkorú gépkocsiparkjának nagy része jellem úr offshore kft-jének tulajdonába. Amennyiben ezen előírásnak nem tesznek eleget, úgy kénytelen leszek bizalmatlansági indítványt tenni a párt teljes tagsága ellen, és mindenki ki lesz rúgva! (fórum)

14. Ha a Demokratikus Koalíció ráébredne arra, hogy az igazán elvszerű magatartás az lenne, ha a Fidesz rendszerét törvénytelennek és illegitimnek nyilvánítaná, az Alkotmány által tiltott alkotmányos rend megdöntésének minősítené, és ennek alapján az általa kiírt választásokat is illegitimnek nevezné, majd a választások bojkottjára szólítana fel, és ezzel egy időben indítványt tenne az ügyészségen és a rendőrségen Orbán Viktor és bűntársai letartóztatására államellenes bűncselekmények elkövetése miatt, népszerűsége a csillagos égbe szökne, megszületne az Orbán-rendszer igazi ellenzéke, és létrejönne a forradalmi hangulat, amely Orbán ellenforradalmát elsöpörhetné. (közösségi)

15. H. Csongort a Szegedi Rendőrkapitányság súlyos testi sértés büntette kísérletével gyanúsította meg. A 24 éves fiatalember részletes, tényfeltáró, beismerő vallomást tett. A nyomozók kihallgatását követően őrizetbe vették. A rendőrség kezdeményezi az ügyészségnél, hogy tegyenek indítványt a bíróságon a gyanúsított előzetes letartóztatására. Az esti órákban a nyomozók elfogták és előállították H. Csongor társát, Gy. Lászlót. Ellene szabadlábon hagyása mellett garázdaság vétségének megalapozott gyanúja miatt indult büntetőeljárás. (közösségi)

Amint a példák is mutatják, az *indítványt tesz* **szaknyelvi** kifejezés, melynek használata első sorban a **formális** stílusú szövegekre jellemző.

Mivel az *indítvány tesz* a jogi és az államigazgatási nyelvben terminus, érthető, hogy a nem „hivatalos” stílusrétegekből is jobbra olyan szövegeket tudunk idézni, melyek **szaknyelvi** jellegűek (a „személyes” alkorpuszok esetén ezek szó szerinti vagy tartalmi idézetek lehetnek).

Nevezetes kivétel a Parti Nagy Lajos „habszódiájából” való 2. sz. idézet, amely egy hatalmas **stílusjáték**. A szerző eltérő stílusértékű, egymással amúgy „köszönőviszonyban sem lévő” dialektális, kronolektális és szociolektális státusú nyelvi formák keverésével kelt sajátos hangulatot. A felhasznált nyelvi eszközök egyike az *indítvány tesz* kifejezés (melyet melleleg egy teljesen eltérő státusú elem, a kevésbé iskolázott beszélők nyelvhasználatára jellemző, az értelmiségiek által – legalábbis Magyarországon – megbélyegzett *nem-e tudánk* követ).

Egy másik kivétel is van az idézett anyagban: a 13. sz. példa, melynek szerzője a hivatali nyelvi kifejezéseket ugyancsak stíluselemként, **humoros hatás** keltése céljából alkalmazza, s ebbe a **karikírozott hivatalosságba** belevegyíti a **bizalmas** stílusértékű *ki lesz rúgva* kifejezést.

Tekintsünk el e két szövegtől, ahol az *indítványt tesz* nyilvánvalóan nem cserélhető másra, hiszen **stíluseszköz**. Ami a többi idézetet illeti, az alábbiakban megpróbálunk a nyelv művelők kedvében járni, és az *indítványt tesz* funkciógés szerkezetet az *indítványoz* igével helyettesíteni.

A következő az eredmény:

1. A legtöbb esetben **bizonytalanná** válik, hogy **hivatalos eljárásra**, az illetékes hatósághoz **hivatalosan benyújtott** indítványra kell-e gondolni, mivel az *indítványoz* egyszerűen valaminek a kezdeményezését, javaslatát is jelentheti (pl. „Peti indítványozta, hogy menjünk hógolyózni”).

Ez azt jelenti, hogy az átalakítás által a szöveg **veszít pontosságából**, vagy legalábbis **implicité** válik a funkcióigés szerkezetben explicit módon kifejeződő jelentésmozzanat, az ti., hogy az *indítványt tesz* esetében hivatalos aktusról van szó. Pedig a „pontosság” és az „egyértelműség” más esetekben oly nagy erény a nyelvőrök szemében!

	<i>Eredeti mondat leegyszerűsített változata</i>	<i>Átalakított mondat</i>
1.	Ne várják, hogy én <u>tegyem meg az indítványt</u> .	Ne várják, hogy én <u>indítványozzam</u> .
9.	Ezt követően <u>tett a rendőrség indítványt</u> – tehát a rendőrség <u>tette az indítványt</u> – nevezett személy elmeorvos szakértői vizsgálatára.	Ezt követően a rendőrség <u>indítványozta</u> – tehát a rendőrség <u>indítványozta</u> – nevezett személy elmeorvos szakértői vizsgálatát.
14.	Ezzel egy időben <u>indítványt tenne az ügyészségen és a rendőrségen O. V. és bűntársai letartóztatására államellenes bűncselekmények elkövetése miatt</u> .	Ezzel egy időben <u>indítványozná az ügyészségen és a rendőrségen O. V. és bűntársai letartóztatását államellenes bűncselekmények elkövetése miatt</u> .

Nemcsak ez, hanem az összes többi pont alatt olvasható idézetek is példázzák ugyanezt: az ige használata funkcióigés szerkezet helyett a **szaknyelvi szöveg szabatoságának rovására** megy.

2. A szócserevel **stílustörés nem következik be**, mivel az *indítványoz* is (enyhén) formális stílusértékű (az értelmező kéziszótárban szaknyelvi jelentésében „hivatalos”, köznyelvi jelentésében „választékos” stílusminősítésű), viszont a szöveg **kevésbé érződik szaknyelvinek**, sőt ennek folyományaként **kevésbé kelti szakszerűség, hozzáértés** benyomását. (L. az összes idézett példát.)

Hasonló példák: a *vád alá helyez* és *házasságot köt* formális stílusú, szaknyelvi, a *megvádol* és *feleségül vesz/hozzámegy* közömbös stílusértékű, köznyelvi.

3. Amikor az *indítványt* jelző előzi meg, szaknyelvi szókapcsolatot alkotva, az igésítés „felrobbantja” a terminust:

	<i>Eredeti mondat leegyszerűsített változata</i>	<i>Átalakított mondat</i>
7.	Egy <u>ügyrendi indítványt szeretnék tenni</u> a Fővárosi Közgyűlésnek.	Szeretnék hivatalosan <u>ügyrendváltoztatást indítványozni</u> a Fővárosi Közgyűlésnél.
12.	A pártelnök ellen <u>bizalmatlansági indítványt tenni</u> azonnali kizárással járó cselekedet.	A pártelnök ellen hivatalosan <u>bizalmatlanságot indítványozni</u> azonnali kizárással járó cselekedet.

4. Amikor az *indítvány* az előtte álló jelzővel **köznyelvi szókapcsolatot** alkot, az igésítés olykor többé-kevésbé kielégítő eredménnyel jár (a), máskor viszont egy főnév beiktatását kényszeríti ki (b). Egyik esetben sem lesz viszont az új változat minőségi szempontból jobb, inkább rosszabb:

(a)

	<i>Eredeti mondat leegyszerűsített változata</i>	<i>Átalakított mondat</i>
5.	Ion Iliescu elnök nemrégén <u>hangzatos indítványt tett</u> a román–magyar történelmi megbékélés tárgyában.	Ion Iliescu elnök nemrégén <u>hangzatosan indítványozta</u> a román–magyar történelmi megbékélést.
11.	Egyéni képviselőként egy <u>olyan indítványt fogok tenni</u> az országgyűlés felé, hogy törvényileg is biztosítsuk azt, hogy be kell, hogy fizessék ezt a többletet a kerületek.	Egyéni képviselőként egy <u>olyat fogok indítványozni</u> az országgyűlés felé, hogy... törvényileg is biztosítsuk azt, hogy be kell, hogy fizessék ezt a többletet a kerületek.

(b)

	<i>Eredeti mondat leegyszerűsített változata</i>	<i>Átalakított mondat</i>
6.	1954-ben <u>számos indítványt tett</u> .	1954-ben <u>számos dolgot indítványozott</u> ...

5. Némely esetben a jelzőtlen *indítvány* igésítése **sutává** teszi a megfogalmazást főnév beiktatása nélkül:

	<i>Eredeti mondat leegyszerűsített változata</i>	<i>Átalakított mondat</i>
8.	Az azonos tartalmú indítványokat nem fogom még egyszer szavaztatni, a későbbiekben csak jelzem, hogy ki tette az <u>indítványt</u> .	Az azonos tartalmú indítványokat nem fogom még egyszer szavaztatni, a későbbiekben csak jelzem, hogy ki <u>indítványozott</u> [valamit].
10.	A miniszterelnök várhatóan a ténylegesen életfogytig tartó szabadságvesztés kapcsán is <u>tesz indítványt</u> .	A miniszterelnök várhatóan a ténylegesen életfogytig tartó szabadságvesztés kapcsán is <u>indítványoz</u> [valamit].

Vizsgálódásunk fő tanulsága, hogy a nyelvőrök által javasolt átalakítás **egyetlen esetben sem eredményez jobb minőségű mondatot**, legalábbis az idézett példák esetében.

Létezhetnek olyan esetek, amikor igen, bizonyára az MNSZ2 között is lehetne ilyeneket találni, de honnan tudja a helyesen fogalmazni akaró laikus ember, hogy mely esetekben volna mégis értelme a nyelvőrök által javasolt szócsereinek?

Mivel az *indítványt tesz* kifejezés használata nem okoz semmiféle problémát, a nyelvőrök tanácsát bátran elvethetjük, s választhatunk az *indítványt tesz* és az *indítványoz* közt a szöveg jellege, ill. sokszor tetszésünk szerint.

Az eljárás gyorsítására tett indítványt a Fővárosi Főügyészség

Quaestor-ügy

BÜNYÜG-BALESET LETARTÓZTATÁS KÉSELÉS ÚJBUDA KÖZPONTI NYOMOZÓ FŐÜGYÉSZSÉG
RENDŐRGYLKOSSÁG INDÍTVÁNY

Az ügyészség a bíróságon indítványozta az újbudai rendőrgyilkos letartóztatását

A nyomozó hatóság szerint a gyanúsított férfinál a szökés, elrejtőzés és a bűnismétlés veszélye is fennáll.

+ **Elfogadásra kerül**

Második példaként nézzünk meg egy olyan funkciógés szerkezetet, amely lehetővé teszi a **személytelen** fogalmazást: az *elfogadásra kerül* szókapcsolatot, melyet a *Hivatalos nyelvünk kézikönyve* helytelenít.

Egy interjúban maga mondja, hogy az Elégia, a Capriccio nem valószínű, hogy elkészülhetett volna a filmgyárban is. „Nehéz lett volna a forgatókönyvet elfogadtatni, mert nem rokonítható az általában <u>elfogadásra kerülő</u> könyvekkel. A gyári munkamódszerek is nehezítették volna az Elégia létrejöttét, kis stábbal, elég hosszú ideig készült. Mindazt, ami a témával kapcsolatban összegyűlt bennünk, igyekeztünk elég pontosan megkeresni, és amennyire tudtuk, művészileg kifejezni. A gyári átfutási lehetőségek ezt a munkamódszert nem tudták volna lehetővé tenni.” (Somlyó György)
Az ellenzék jelenleg sakkban tartja a kormánykoalíciót, bár matt ebből nem lesz. Az ellenzék legalább arról dönt, hogy mikor <u>kerül</u> a szerződés <u>elfogadásra</u> . Mindezt úgy is fel lehet fogni mint egyfajta zsarolást, bár igazság szerint mindenki, aki valamilyen javaslattal áll elő, igyekeznie kell azt elfogadtatnia. (sajtó)
A Híd szeptemberben tartja majd az alakuló közgyűlését, ahol <u>elfogadásra kerülne</u> a párt alapszabálya és programja. A pártnak inkább hátrányára, mint előnyére szolgál az, hogy számos, évtizedek óta politizáló személyt vonultat fel, a párt így már megalakulásakor sem tud a választók felé olyan dinamizmust sugallni, mintha soraiban sok új, a politikai harcokban még nem „elhasználódott” arccal jelenne meg. (sajtó)
A halálbüntetés első jelentős magyarországi kritikusa Szemere Bertalan, aki 1841-es Akadémiai-díjas pályamunkájában anakronizmusnak nevezte és helyette „az örökfogságot” javasolta. Az 1843-as büntetőtörvénykönyv-javaslat mellőzte a halálbüntetést mint büntetési nemet, de a főrendiház konzervatív tagjai miatt nem <u>került elfogadásra</u> . (tudományos)
A szabványosítás 1996. novemberben indult meg a Netscape kezdeményezésére, és az első változatát 1997-ben fogadta el az ECMA. A szabvány tervezete az ISO/IEC nemzetközi szabványhivatalához került, és azt 1998 áprilisában elfogadták, ISO/IEC 16262 szabványjelzéssel. Röviddel ezután megjelent a második ECMA szabványkiadás, ami szinkronba hozta a két szabványleírást. A nyelv jelenlegi változata az ötödik kiadás, mely 2009 decemberében <u>került elfogadásra</u> , egy évtizeddel a korszakot meghatározó 3-as verzió után (a 4-es verzió sohasem készült végül el). (tudományos)
A benyújtott módosító indítványok döntő többségét támogatni tudtuk. Ahol nem, ott a szakmai vita kompromisszumos megoldásokat értelt ki. Megköszönve a bizottságok és a képviselők munkáját, kérem, hogy a támogatható módosító indítványokkal <u>kerüljön elfogadásra</u> a törvényjavaslat. Köszönöm megtisztelő figyelmüket. (hivatalos)
A gyerekek sorsa bizonytalan, ahogyan bizonytalan a pedagógusok sorsa is. Azt javasoljuk, hogy fontolja meg a Fővárosi Önkormányzat, hogy ebben a formában elfogadja-e a jelen előterjesztést, és javasoljuk, hogy a MIÉP indítványa <u>kerüljön elfogadásra</u> . (hivatalos)
Ma 1650 ízületi beteg kapja Magyarországon a biológiai terápiát, tehát tulajdonképpen ezzel nem állunk rosszul. Amiket a Bálint főorvos úr elmondott, az sajnos nem egyformán van szabályozva, tehát egyedi méltányosság, a szak, tehát a centrum orvosa írhatja, illetve még mondjuk a gyomor-bélrendszeri betegségeknel van, hogy csak fekvőbetegként lehet, ennek az egységesítése folyamatban van, csak nem <u>került még elfogadásra</u> . (besznye)
Szili Katalinnak is az a véleménye, hogy a következő évben vagy években az ellenzéknek arra kell törekednie, hogy a következő választásokra alternatívát nyújtson a Fidesz helyett. Szili Katalin: – Kétharmados támogatottsággal sokkal nagyvonalúbban, elegánsabban lehetne a kormányzást és ezen belül is a társadalmi párbeszédet folytatni, ugyanakkor nyilvánvaló, az ellenzéknek is az a feladat, hogy egy merőben szakmapolitikai alapon és tényleg az ország

érdekét tekintő olyan alternatívát kínáljon, amely a társadalom részéről egy következő választáson támogatásra és elfogadásra kerül. (besznye)

Ne gondold, már azt, hogy van olyan kormány ma a földön aki képes volna az ablakon irtózatot mennyiségű pénzeket kiszórni, néhány süket gimista fogva tartására. Szerintem mielőtt a szédületes felvilágosultságodról ismételt tanúbizonyságot tennél, gondolkodj el azon is amit a tv-ben az általad kevésbé felvilágosultnak ítélték mondanak. Nem arról van, szó ugyanis, hogy valaki a gyerekeket börtönbe akarja juttatni. Mellesleg nekem is nagy csalódás lenne, ha ez a törvény így kerülne elfogadásra, mert szerintem is gátolja a megelőzést és ez rossz. Azt viszont tényleg támogatni lehet, hogy a kábítószer árusokat minden eszközzel üldözzék. (fórum)

Nincs még egy olyan szabad vallás és felekezet, mint pl. a katolikus, ahol ennyire szabadon lehetne kritikát megfogalmazni és vitatkozni. Persze a dolog nem úgy működik (ahogy sokan szeretnék), hogy valaki kitalál valamit, amit akkor jónak és igaznak gondol, odamegy egy paphoz, elmondja és másnapról kezdve már az egész egyházban azt hirdetik. Nagyon hosszú idő, amíg az új gondolatok, sok-sok fórumon és elmén átszűrve, megérlelődnek, és esetleg, ha tényleg igaznak és helyesnek bizonyultak, akkor hivatalosan is elfogadásra kerülnek. (fórum)

A Bilderberg számára pedig „semmibe nem kerül” ez a projekt, hiszen a pénzt amelyet előállít a Világbank (FED–IMF), fedezet nélkül gyártják le! Ez annyit jelent, hogy ez a folyamat addig tud működni, amíg a világvállalatok, gyárosok, iparmágnások között és a világbank között a fedezet nélküli pénz mint fizetőeszköz elfogadásra kerül... Mindaddig, amíg a gyárosok, iparmágnások, iparbárok el tudják költeni, fel tudják használni azt a pénzt, amelyet fedezet nélkül legyártott a Világbank, a rendszer működik! De abban a pillanatban, amikor a világbank által a „levegőből nyomtatott” legyártott valuta összeomlik, a rendszer körfolyamata megtörik, a rendszer megbukik. (közösségi)

Most a választások előtt alig fél évvel (és egyébként sem), nem azt kellene nézni, hogy mi az ami szét választ bennünket (az MSZP és a DK esetében), hanem ami összeköt. Ez pedig a 2014-es választások győzelmi esélyének a növelése. Az összes többi mellékes! Ezt tessék figyelembe venni, és tenni érte! Mert igaz ugyan, hogy elfogadásra került az MSZP országos listája, de azt sokkal könnyebb lehet újra megnyitni az erők összpontosítása miatt, mint a jelentősen csökkenő esélyek nyomasztó terhe mellett, felrázni és lelkesíteni önmagunkat és a támogatókat. (közösségi)

Forró Krisztián: „Nagyon örülünk, hogy ez a törvény elfogadásra került.”

A Szövetség elnökét a családsegítő törvényszomagról kérdeztük.

✦ **Stílus Szabócs** 2022. 07. 8. | 19:23

👤 **Forró Krisztián**

Dolgoznak a honatyák, ezeket a javaslatokat és törvényjavaslatokat fogadták el ma a parlamentben

A parlament mai ülésén több fontos törvényjavaslatot is elfogadtak a képviselők.

Elfogadták a jövő évi költségvetést - meglepően nagy többséggel

Eredetileg 11 órakor szavaztak volna a jövő évi büdzséről.

A foglalási kérelmem elfogadásra került

Az autós elfogadta a foglalási kérelmedet? Gratulálunk, nemsokára útnak indulhattok!

A képek az *elfogadásra kerül* és az *elfogadják*, vagyis a funkcióigés szerkezet és az általános alanyú egyszerű ige **váltakozását** illusztrálják. A jobb felső képen látható címben általános alanyt találunk („ezeket a javaslatokat és törvényjavaslatokat fogadták el ma a parlamentben”), ugyanakkor a leadben a cselekvőt is megnevező cselekvő igeiként jelenik meg az *elfogad*:

A parlament mai ülésén több fontos törvényjavaslatot is elfogadtak a képviselők.

A cikk első, majd pedig a negyedik mondatában – harmadik szinonimaként – megjelenik a **funcióigés szerkezet**.

Elfogadásra került például az a törvényjavaslat is, amely szerint ha az aktuális ombudsman-nak lejár a mandátuma, akkor addig töltheti be a funkcióját, ameddig új jelöltet nem találnak a helyére. [...]
Elfogadásra került az a törvényjavaslat is, amelyben egyértelműen definiálták a romaellenes rasszizmus fogalmát.

Amint ez a példa is mutatja, nem kellene egymás ellen kijátszani a különböző, részben szinonim kifejezési módokat, mindegyik jó szolgálatot tesz. A publicisztikai stílusba a formális *elfogadásra kerül* éppúgy beleillik, mint a legtöbb publicisztikai műfajban „barátságosabb” általános alany vagy a cselekvőt is megnevező kifejezés.

Ami az *elfogadásra kerül* funkcióigés szerkezetet illeti, ez szabatos, a személytelen fogalmazásra jól használható kifejezés, semmi probléma nincs vele, bátran élhetünk vele a **formális** stílusú szövegekben, s akár a **kiegyenlített** stílusú szövegek bizonyos típusaiban is.

Ha azonban fogalmazásunkban közérthetőségre törekszünk, megfontolhatjuk, hogy **jelzői szerepben** nem célravezetőbb-e egyszerűbben fogalmazni. Például a *tavaly elfogadásra került törvény* helyett egyszerűbb, könnyebben érthető a *tavaly elfogadott törvény*, miközben tökéletesen beleillik a formális stílusú szövegbe (igaz, a szöveg formalitásához nem járul hozzá).

A **választékos** szövegbe **nem illik bele**, nem véletlen, hogy a „szépirodalmi” korpuszból csak egyetlen találat volt, de az is idézetnek tűnik, nem a szerző szóhasználatának.

Ugyancsak **idegen** az *elfogadásra kerül* a **bizalmas** stílustól. Amint láthatjuk, a „személyes” alkorpuszokból vett példák nem bizalmas, hanem leginkább **kiegyenlített** stílusúak.

3. A funkcióigés szerkezetek helytelenítése: tévhitek és valóság

A nyelvművelők véleménye szerint a funkcióigés szerkezet többnyire **helytelen**, mert „**ugyanazt jelenti**”, mint a **rövidebb forma**.

Ebben a vélekedésben a **nyelvi necesszizmus** nyilvánul meg; a funkcióigés szerkezetekről beszélve a nyelvművelők hirtelen elfelejtik, hogy a **szinonímiát amúgy kedvező jelenségnek**, a nyelvi gazdagság megnyilvánulásának tartják.

Ám nemcsak az a probléma ezzel a vélekedéssel, hogy ideológiai alapú, és nem veszi figyelembe, hogy minden nyelvnek szüksége van szinonimákra, hanem az is, **ahogyan a „jelentés azonosságát” a nyelvművelők kezelik.**

A) Az „ugyanazt jelenti” nyelvművelői tévHITE

Csak akkor mondhatjuk, hogy a funkcióigés szerkezet és a teljes értékű ige „azonos jelentésű”, ha jelentésen denotatív jelentést értünk, ugyanis **stílusértékük és konnotatív jelentésük jelentősen eltér a rövidebb formákétól.** A funkcióigés szerkezet **formális** stílusú szövegekbe illik, a teljes értékű ige pedig **bármilyen stílusértékű** lehet; a funkcióigés szerkezet a hivatalosság és tárgyilagosság képzetét kelti, a teljes értékű ige önmagában rendszerint nem.

Ugyanakkor számtalan esetben a két formának a **denotatív jelentése** is csak „nagyjából” **egyforma.**

<i>funkcióigés szerkezet</i>	<i>teljes értékű ige</i>
1. Átadásra került az új bevásárlóközpont.	Átadták az új bevásárlóközpontot.
2. Bizonyára értesült már arról, hogy a villamos energia ára a jogszabályi előírásoknak megfelelően megemelésre került.	Bizonyára értesült már arról, hogy a villamos energia árát a jogszabályi előírásoknak megfelelően megemelték.

Mindkét példában látjuk, hogy a funkcióigés szerkezetek **formális stílusértékűek**, így nagyban hozzájárulnak ahhoz, hogy az érintett mondatok is **formális** stílusúak legyenek. Ezzel szemben a teljes értékű igék **közömbös stílusértékűek**, ezért az első mondat nem is formális stílusértékű; a második többé-kevésbé az, mivel **más formális stílusértékű** elemeket is tartalmaz (*bizonyára, jogszabályi előírások, megfelelően*).

Ami a mondatok **denotatív jelentését** illeti, ezekben csakugyan **nagyjából egyenértékű** a funkcióigés szerkezetet és a teljes értékű igét tartalmazó mondat: mivel a teljes értékű igét tartalmazó mondatokban **általános alany** van, **azok is eléggé személytelen fogalmazásúak.** Ilyen szempontból tehát nincs különbség, ám van más szempontból.

Egyik javasolt példában sem pontos megfelelője a javasolt mondat a hibáztatottnak. Az 1. sz. példában azért nem, mert az *átadták a bevásárlóközpontot* azt sugallja, hogy ‘nem mi adtuk át, hanem valaki más’. Az *átadásra került az új bevásárlóközpont* fogalmazás viszont azt az értelmezést is megengedi, hogy mi voltunk az átadók, és azt is, hogy nem mi adtuk át.

Ám a 2. sz. példában sem beszélhetünk a jelentés teljes azonosságáról. Feltételezhetjük, hogy az küldi az értesítést, aki az árat megemelte, ezért furcsa a 3. személyű fogalmazás: azt sugallja, hogy a cégnek, amely a levelet küldte, nincs köze az emeléshez, ami nem igaz.

Éppen ezért ilyen esetben két jó megoldás van. Az egyik: személyessé tenni a mondatot többes szám 1. személyű ige használatával, a másik pedig a funkcióigés szerkezet használata:

<i>teljes értékű ige</i>	<i>funkcióigés szerkezet</i>
Bizonyára értesült már arról, hogy a villamos	Bizonyára értesült már arról, hogy a villamos

energia árát a jogszabályi előírásoknak megfelelően megemeltük.

energia ára a jogszabályi előírásoknak megfelelően megemelésre került.

Mivel azonban senki sem szívesen vállalja nyíltan, hogy a címzettet hátrányos érintő dolgot tett, érthető, hogy az ilyen leveleket **inkább személytelenül** szokták megfogalmazni. Világos tehát, hogy a nyelvművelők által javasolt forma, a teljes értékű ige használata **rossz megoldás**, s nem igaz az, hogy a két változat „ugyanazt jelenti”.

Hasonló a probléma a következő, a nyelvművelők által javasolt változtatással is:

funkcióigés szerkezet

Szerencsére a demonstratív öngyilkosságok többsége felismerésre kerül.

teljes értékű ige

Szerencsére a demonstratív öngyilkosságok többségét felismerik.

A két mondat közt a különbség az, hogy első nem zárja ki azt, hogy olyan személy mondja a mondatot, aki **maga is részt vesz a demonstratív öngyilkosságok felismerésében**. A második megfogalmazás ezt **kizárja**, vagy legalábbis **valószínűtlenné teszi**. Ezért a két mondat nem cserélhető fel egymással.

A következő példával is hasonló a gond, mint az előzőekkel:

funkcióigés szerkezet

A modern művészeti kiállítás hamarosan megrendezésre kerül.

teljes értékű ige

A modern művészeti kiállítást hamarosan megrendezik.

A nyelvművelő a következő kommentárt fűzi a példájához: „Bizony ez a mondat ugyanolyan személytelen, általános: hiszen nem tudjuk, hogy valójában kik is rendezik meg a kiállítást. Tehát a személytelenséget védő érv nem helyes!”

Valójában nem a személytelenséget védő érv nem helyes, hanem a nyelvművelő fejtegetése. Igaz ugyan, hogy az ajánlott mondatból, melyben teljes értékű ige van (*megrendezik*), nem tudjuk, hogy ki rendezi a kiállítást, de valószínű, hogy **a beszélő nem tartozik a rendezők közé**. Ha viszont **a beszélő is a kiállítást megrendezők közt van**, csak ezt nem akarja elmondani vagy hangsúlyozni, akkor **az ajánlott formát nem használhatja**; ez esetben igenis a funkcióigés szerkezet (*megrendezésre kerül*) használata a megfelelőbb.

A következő példával több baj is van:

funkcióigés szerkezet

Kovács néni vonatkozásában intézkedés történt a szükséglakás folyamatba tétele tárgyában.

teljes értékű ige

Kovács néni szükséglakásának megteremtésére intézkedtek.

A helytelenként feltüntetett mondatot valószínűleg a könyv szerzője, Balázs Géza alkotta; ha mégsem, akkor egy, a hivatali szaknyelvet nem igazán szakszerűen használó hivatalnoktól származik. Ez a mondat inkább **paródiája a hivatali nyelvnek**. A *néni* például sehogyan sem illik bele a szövegbe, egy valódi hivatali nyelvi szövegben a hivatalos névforma szerepelne (pl. *özvegy Kovács Jánosné*).

Ami a javasolt mondatot illeti, a *szükséglakás megteremtése szokatlan kollokáció*, az *intézkedik vmire* vonzat helyett pedig – ha már közérthetőségről beszélünk – jobb lett volna a gyakoribb, s a nem szakember számára természetesebb *intézkedik vmiről* vonzat használatát javasolni.

És persze itt is fennáll az a probléma, amire már az előző példákban is rámutattunk: az *intézkedtek* azt sugallja, hogy a **szerző** (által képviselt hivatal) **nincs az intézkedők közt**, holott ilyeneket épp az illetékesek szoktak mondani.

Végül az utolsó példa az „ugyanazt jelenti” nyelvművelői tévhitére:

<i>funkcióigés szerkezet</i>	<i>teljes értékű ige</i>
Az illeték összege a mezőgazdasági és élelmezésügyi <u>miniszter útján kerül megállapításra.</u>	Az illeték összegét a mezőgazdasági és élelmezésügyi <u>miniszter állapítja meg.</u> Az illetéket a mezőgazdasági és élelmezésügyi <u>miniszter állapítja meg.</u>

A két, ill. három változat közt itt **semmilyen tartalmi különbség nincs**, mivel a cselekvő a funkcióigét tartalmazó mondatban is meg van nevezve, csak éppen nem alannyal van kifejezve. Mégsem lehet eleve helytelennek vagy kevésbé helyesnek tekinteni a formális stílusértékű mondatot és helyesnek vagy helyesebbnek a közömbös stílusértékűt, ahogy a nyelvművelők teszik, hiszen önmagában véve mind a kettő **egyformán helyes**. Azt csak a közlés körülményei, a szerző habitusa, ízlése dönti el, hogy az adott helyen **melyik a helyénvalóbb**.

Ennek ellenére annyi útmutatást megfogalmazhatunk, hogy ha **nincs különleges okunk arra, hogy formálisak legyünk**, akkor érdemes a **nyelvművelők által javasolt formát választani**, mivel azt a kevésbé iskolázott beszélők valószínűleg valamivel **könnyebben megértik**.

B) A terjengősség vádja

A funkcióigés szerkezetek elleni legfőbb vád az, amely már a nyelvművelők által használt nevükbe – *terjengős szerkezetek, terpeszkedő kifejezések* – is bele van kódolva, az ún. **terjengősség**. A nyelvművelők úgy gondolják, helytelen, ha valamit, ami egy szóval is elmondható, két szóval mondunk el.

Grétsy László (1964: 101) szerint „amit egy szóval is megmondhatunk, arra két szót szálni **hiba**, sőt a szaknyelvekben még ennél is több: **bűn**”.

Ez egyáltalán nem igaz: a szaknyelvek legfelső rétege, a maga formalitásánál fogva **igenis tartalmaz redundáns elemeket**, amelyek **szerves részei a formális fogalmazásmódnak**.

Redundancián itt a kiküszöbölhető redundanciát értjük, azokat az eseteket, amikor ugyanaz a tartalom redundancia nélkül vagy kevésbé redundánsan is kifejezhető. A redundancia számos esetben be van építve a nyelvtani rendszerbe, s nem iktatható ki a közlésből, legyen az bármilyen stílusú. Például *A házak szépek* mondatban a második többesjel redundáns, mégsem hagyható ki a szerkezetből: a magyarban helytelen **A házak szép* mondat. Azt, hogy a második többesjel „fölösleges”, jól mutatja a mondat angol vagy német megfelelője (ang. *The houses are nice*; ném. *Die Häuser sind schön*), melyekben a melléknév nem tartalmaz többesjelet; angolul és németül épp a redundáns forma volna helytelen (ang. **The houses are nices*; ném. **Die Häuser sind schöne*).

Bűnről beszélni nyelvi formák helytelenítésének indokaképpen pedig **nyelvi moralizmus**; ezzel alább foglalkozunk.

A *Hivatalos nyelvünk kézikönyve* a funkciógés szerkezeteket „nehézkés körülírásoknak” látja, melyek a szerzők véleménye szerint bátran helyettesíthetők egyszerű igealakokkal, a mondat értelmének legkisebb sérülése, változása nélkül.

Amint fentebb láttuk, előfordul, hogy egyszavas kifejezéssel is megoldható a személytelen fogalmazás, ám azt is láttuk, hogy a két fogalmazásmód közt még ilyenkor is nemegyszer **jelentésbeli különbség** van, amely a beszélő számára fontos lehet.

Ezenkívül számos esetben **nincs is lehetőség arra**, hogy egyetlen szóval oldjuk meg a személytelen fogalmazást. A szaknyelvekben bevett funkciógés szerkezetek egy része például **nem helyettesíthető egyszerű igével**, mert megszűnne szaknyelvi jellegük, az esetek egy részében pedig még a mondat jelentése is megváltozna. Például *panaszt tett* helyett nem mondhatjuk, hogy *panaszkodott* vagy *panaszolt valamit*.

<i>funkciógés szerkezet</i>	<i>egyszerű ige</i>
A gyanúsított <u>panaszt tett</u> .	A gyanúsított <u>panaszkodott</u> .
A gyanúsított <u>panaszt tett</u> a fogva tartás körülményei miatt.	A gyanúsított <u>panaszkodott</u> a fogva tartás körülményeire. A gyanúsított <u>elpanaszolta</u> , hogy rosszak a fogva tartás körülményei.

A szokásos értelmezés szerint első esetben a gyanúsított, hivatalosan, írásban nyújtott be panaszt, vagyis egy jogi aktust hajtott végre, míg a második esetben valószínűleg csak szóban panaszkodott, aminek nincs jogi relevanciája.

A *feljelentést tett* helyett elvileg mondhatjuk ugyan, hogy *feljelentett*, mert a feljelentés mindenképpen hivatalosan, írásban történik, de az igenek kötelező bővítménye a tárgy, tehát kénytelenek vagyunk megnevezni, ki lett följelentve, holott ezt lehet, hogy nem állt szándékunkban közölni.

<i>funkcióigés szerkezet</i>	<i>egyszerű íge</i>
A sértett <u>feljelentést tett</u> .	A sértett <u>feljelentette az elkövetőt</u> .

Amint látjuk, a nyelvőrök tanácsát követve nemcsak hogy olyat is el kellett mondanunk, ami **nem állt szándékunkban** (utalni kényszerültünk az elkövetőre), hanem a mondatunk nem-hogy nem lett tömörebb, hanem egyenesen **terjengősebb lett** a kifogásoltnál: egy olyan elemet is tartalmaz, az *elkövetőt* szóalakot, amely nem hordoz releváns információt, hiszen a feljelentés mindig valós vagy vélt elkövető ellen történik.

Érdeemes még megjegyezni, hogy a jogi szaknyelv még explicit tárgy esetén is ragaszkodik ehhez a szókapcsolathoz, pl. *Feljelentést tett a házastársa ellen*, soha nem **Feljelentette a házastársát*.

C) Moralista vádak

A *Nyelvművelő kéziszótár* (NymKsz.² 2005: 555) ilyen állítást fogalmaz meg a funkcióigés szerkezetekről:

A terjengős kifejezések többnyire szükségtelenül hivataloskodnak; a tudományos és szakmai zsargon eszközeiként pedig köntörfalaznak, fontoskodnak; gyakori használatuk gondolati önállótlanagra, sablonosságra, olykor a személyes felelősségvállalás kerülésére vall. A terjengős kifejezések, mivel általában pontatlanok, őszintétlenek, rombolják a bizalmat a nyelvi érintkezésben is.

Az ilyen **durva megbélyegzést** határozottan **el kell utasítani**; ezekben erősen megnyilvánul a **nyelvi lingvicizmus**, valamint az ezt támogató legdurvább ideológiák, a **nyelvi moralizmus** („köntörfalazás”, „fontoskodás”, „személyes felelősségvállalás kerülése”, „őszintétlenség”, „bizalomrombolás”) és a **nyelvi mentalizmus** („gondolati önállótlanág, sablonosság”). Szintén jelen van a **nyelvi egzaktizmus** („pontatlanok”) és a **nyelvi purizmus** („idegenszerűek”).

Eleve megbélyegző a *hivataloskodó* szó használata a **formális stílus** megnevezésére, ami **nyelvi aformalizmusra** vall.

A **közlés körülményeinek** ismerete nélkül nem tudhatjuk, hogy – úgymond – **szükségtelen-e** a **formális** stílus használata (a „hivataloskodás”). Nemegyszer valóban szükségtelen, ám ebből nem lehet általános „szabályt” kreálni.

Természetesen a személytelen fogalmazás olykor valóban lehet a „köntörfalazásnak”, a felelősség elhárításának az eszköze, de ezt minden funkcióigés szerkezetre nézve állítani megdöbbenítő **szakmai hiba**. Már csak azért is, mert a funkcióigés szerkezeteknek csak egy része használatos személytelen fogalmazásra: számtalan példát idézhetnénk arra, hogy a funkcióigés szerkezetet tartalmazó mondat alánya a cselekvő. Ilyenek voltak a fönti, a *panaszt tesz* és a *feljelentést tesz* szerkezeteket tartalmazó példák.

A „gondolati önállótlanág” és a „sablonosság” tulajdonképpen a **hivatali nyelv jellegzeteségei**, de ezekkel **semmi probléma nincs**; a hivatali nyelvi szövegek **sematikus szövegek**, melyektől **nem várunk egyedi, magvas gondolatokat**. Valószínűleg maguk a nyelvőrök sem örülnének, ha az ügyüket intéző hivatalnok arra fecsérelné az idejét, hogy egyedi fogalmazású leveleket és egyéb hivatalos iratokat alkosson, ahelyett, hogy a megszokott nyelvi panelek, sőt iratminták segítségével jóval rövidebb idő alatt „összehozza” a szükséges írásos anyagokat.

Természetesen a személytelenség kifejezésére alkalmas funkcióigés szerkezetek **nem pontatlanok, hanem – személytelenek**; az az állítás, hogy a funkcióigés szerkezetek (kontextus nélkül) pontatlanok, ugyanolyan nevetséges és szakmai dilettantizmusra valló, mint az az állítás lenne, hogy a *valaki elintézte* vagy az *elintézték* pontatlan.

Igaz tehát az, hogy a funkcióigés szerkezetekkel **vissza lehet élni** (mint annyi más nyelvi eszközzel), ám a nyelv művelők úgy fogalmazzak, **mintha mindezek a „gonoszágok” inherens módon hozzátartoznának „a” funkcióigés szerkezetekhez** (tehát vélhetően mindegyikhez vagy nagy részükhöz), ami természetesen **nem igaz**.

Egy agyoncsépelet, de szemléletes analógiával élve: ugyanolyan ez, mint ha valaki negatív leírást adna „a késről” csak azért, mert emberek megsebesítésére vagy megölésére is használható.

Egy másik példa a személytelenség **moralista** bírálatára, a *Nyelvművelő kéziszótárból* (NymKsz.² 2005: 512):

A túlzott személytelenség megnyilvánulása az is, ha valamely cselekvést nem konkrét alannal és cselekvő igealakokkal fejeznek ki, hanem ún. terjengős kifejezéssel. Tehát pl. ehelyett: *az ügyet nem intéztük el* (sőt: *intéztem*) *el*, ezt mondják vagy írják: *az ügy nem került elintézésre*. Ez sem jobb: *a terv végleges formát ölt*. Talán önmagától? Mindkét esetben emberek cselekednek (vagy nem cselekednek), nem pedig az ügyek vagy a tervek.

A szemléletesség és áttekinthetőség kedvéért helyezzük táblázatba a *Nyelvművelő kéziszótár* példáit!

<i>személytelen fogalmazás</i>	<i>személyes fogalmazás</i>
Az ügy nem <u>került elintézésre</u> .	Az ügyet nem <u>intéztük el</u> . Az ügyet nem <u>intéztem el</u> .
A terv végleges <u>formát ölt</u> .	A tervet végleges <u>formába öntjük</u> .

Teljességgel **tudománytalan** az az állítás, hogy a cselekvő forma jobb volna a szenvedőnél. Ha a középpontban az ügy vagy a terv áll, természetes, hogy azt, vagyis az *ügyet*, a *tervet* tesszük meg alanná, akkor is, ha nem az ügy, a terv a cselekvő. Ha *A terv végleges formát ölt* a szerzők által említett okokból helytelen, akkor az *Ez a ház a 19. században épült* mondat sem kevésbé helytelen, hiszen a ház se önmagától épült, így ez a fogalmazás is éppúgy „pontatlan”, mint azok, amiket a nyelvőrök kifogásolnak. Pedig nincs az a nyelv művelő, aki az *Ez a ház a 19. században épült* mondatot személytelensége miatt kifogásolná.

Az előzőhöz kapcsolódóan álljon itt még egy idézet! Ennek szerzője, Grétsy László, fölteszi azt a kérdést, hogy „miért tenyésznek a szaknyelvekben oly buján ezek a *befolyásolást végez* (ilyen is van!), *segítségnyújtást gyakorol*-féle, szószátyár szerkezetek” (1964: 101).

Már a **kérdésfeltevés is megbélyegző, lingvicista**, hiszen a gyom szokott buján tenyészni, vagyis a haszontalan vagy káros, mert más növényeket elnyomó növény, ami azt sugallja, hogy a funkciógés szerkezetek is haszontalanok, sőt káros nyelvi formák, melyek elnyomnak más, hasznos nyelvi kifejezőeszközöket. Nézzük most Grétsynek a saját kérdésére adott választ (1964: 101–102):

A válasz nem nehéz. Az oka: a „hivatalos” hangra és stílusra való törekvés. Sokan azt hiszik, hogy az általuk megszövegezendő cikk, jelentés, jegyzőkönyv, gyártmányleírás vagy bármilyen más írásmű csak akkor lesz eléggé hivatalos jellegű, ha minél körmonfontabban, minél körülményesebben fejezik ki magukat, lehetőleg úgy, hogy a normális mindennapi nyelv fordulataiból semmi se maradjon meg irományukban.

Az teljesen igaz, hogy sok ember valóban úgy vélekedik, hogy a hivatalosság szükségszerűen együtt jár a bonyolultsággal és nehéz érthetőséggel; ebben persze nagyot tévednek. Ám a **konkrét kontextustól elvonatkoztatva mégsem mondhatunk ítéletet a szerkezetek fölött**, ráadásul egyéni megfogalmazás, habitus és ízlés kérdése is, hogy az ember mennyi formalitást tart helyénvalónak egy-egy konkrét helyzetben, s ebben lehetnek egyéni és csoportkülönbségek is.

Válaszának további részében Grétsy (1964: 102) is **moralista** szempontokat említ:

Van azonban még egy másik oka is annak, hogy ez a „hivatalos” stílus oly közkedvelt, oly népszerű. Ez az imént tárgyalt szerkesztésmód kitűnően alkalmas arra, hogy segítségével a fogalmazó csökkentse mondatainak súlyát, elkenje mondanivalója lényegét, magyarul: hogy kisebbitse saját felelősségét.

Végül is a szerző beismeri, hogy ezek a szerkezetek valamire „kitűnően alkalmasak”, vagyis **hasznos funkciójuk** van!!! Az más kérdés, hogy ez nem jó nekünk, ügyfeleknek, akik bonyolult fogalmazású, nehezen érthető leveleket kapunk kézhez, ami így nem felel meg az **etikai helyénvalóság** követelményének. Azt, hogy ezt a szerző nem veszi észre, nyilván azért van, mert hisz a **nyelvi moralizmus** ideológiájában.

Utána Grétsy egy saját maga által alkotott, de nagyon ötletes, szemléletes példát hoz arra, **hogyan lehet nyelvi eszközökkel kibújni a felelősség alól**.

Persze mi tudjuk, hogy erről nem a nyelv „tehet”, de ha mindezt nem nyelvi eszközök bírálataként fogjuk fel, hanem annak bemutatásaként, hogyan lehet a hivatali nyelv eszközeit az ügyfél kárára használni, a példa nagyon tanulságos (Grétsy 1964: 102–103):

Támogatjuk az alapszervezeteket. Ez rövid, de rövidsége ellenére igen tartalmas, sokat ígérő mondat.
Megszervezzük az alapszervezetek támogatását. Ez már egy fokkal terjedősebb, s érdekes kontraszt!, egy fokkal kevesebbet mond a számunkra. Ha valaki közvetlen

támogatást ígér nekünk, biztosan számítunk rá. De ha azt ígéri, hogy *megszervezi a támogatásunkat*, jogosan nyugtalankodunk, mert hátha elkésik a szervezés, hátha nem jár eredménnyel stb. Az az egy szó többlet már jókora adag felelősséget levett a támogatást ígérőnek a válláról.

Siettetjük az alapszervezetek támogatásának megszervezését. Egyre több szó, egyre kisebb felelősség. A *megszervezzük az alapszervezetek támogatását* mondat fogalmazója még ígért olyasmit, amit számon lehet kérni tőle, de mit kérjünk számon attól, aki azt ígérte – s azt is többes számban, szinte személytelenül –, hogy *sietteti az alapszervezetek támogatásának a megszervezését?* Hisz sértődötten azt vágná vissza: „Siettettük is, kérem! Kétszer is rátelefonáltunk az illetékesekre, de úgy látszik, objektív nehézségek jelentkeztek.

Grétsy példája remekül szemlélteti, hogy a funkcióigés szerkezetekkel **etikai szempontból kifogásolható** módon is lehet élni.

Az **etikai helyénvalóság** mibenlétéről a jegyzetsorozatnak egy másik kötetében van szó, a *Váltakozások a magyar nyelvben nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági szempontból* címűben.

Ebben az „alattomoság” (bár nyilván nem szándékos) a szerző részéről az, hogy azt a benyomást kelti, mintha a visszaélés lehetősége indoka volna a funkcióigés szerkezetek elutasításának. Holott bármilyen nyelvi eszköz használható etikai szempontból kifogásolható módon, például a címzett félrevezetésére.

Grétsy példája is jól szemlélteti az ilyen etikailag kifogásolható visszaélést, mivel rossz fényt vet egy teljesen kifogástalan nyelvi eszközre.

D) Az idegenszerűség vádja

A funkcióigés szerkezetek egy részét a nyelvművelők a **németből**, olykor a **latinból** való **tükkörfordításnak** tartják, s emiatt **helytelenítik**.

Valószínű, hogy a funkcióigés szerkezetek egy része valóban **német**, más része **latin** mintára jött létre. Az is lehet, hogy magát a szerkesztésmódot ezek a más nyelvekből lefordított szerkezetek ihlették, s aztán ezek analógiájára jöttek létre kifejezések ezrei, amelyek már nem vezethetők vissza más nyelvű mintára.

A funkcióigés szerkezetek kifogásolása azon az alapon, hogy egy részük esetleg idegen mintára jött létre, nem más, mint vaskos **nyelvi purizmus**. Ennek az ideológiának köztudomásúan nincs tudományos alapja.

4. A funkcióigés szerkezetek nyelvművelői elfogadásának esetei

Ha a funkcióigés szerkezet és a teljes értékű ige közt **nem csupán formalitásbeli különbség** van, hanem **más tekintetben is** különbözik a két forma stílusa, előfordul, hogy a nyelvművelők a funkcióigés szerkezetet is **helyesnek** fogadják el.

Ilyen eset az, amikor a funkcióigés szerkezet nem annyira vagy nemcsak **formálisabb**, hanem inkább **választékosabb, ünnepélyesebb** a teljes értékű igenél:

<i>funkcióigés szerkezet</i>	<i>teljes értékű ige</i>
nagy népszerűségnek örvend	nagyon népszerű
beszédet mond	beszél
köszönetet mond	megköszön
dicséretben részesít	megdicsér
tanúként szerepel	tanúskodik
győzelmet arat	győz
utazást tesz	utazik

Az ilyeneknek a nyelvművelők általi elfogadását elősegíti, hogy **nem kifejezetten hivatali nyelvek**, s nemcsak formális, hanem választékos stílusú szövegekbe is beleillenek. Ezenkívül legalábbis egy részük **régebbi** is lehet, mint a funkcióigés szerkezetek többsége.

Az egyes kiadványok közt azonban vannak e tekintetben különbségek. Például a *Nyelvművelő kézikönyvtár* a *nagy népszerűségnek örvend* és a *tanúként szerepel* kifejezést **kárhóztatja**, a *Magyar nyelvhasználati szótár* viszont **elfogadja** őket, sőt **választékosnak** tartja. Természetesen ez utóbbival értünk egyet.

Jellemző és nagyon szomorú, hogy a szerzők még ilyenkor is **kontextus nélkül idézik példáiukat**, amikor pedig **kifejezetten stílusbeli különbségek vannak az egyes változatok közt!!!**

Terry Black is tanúként szerepel a Zalatnay-perben

A 150 milliós csalással vádolt Zalatnay Sarolta és társai ügyében a Fővárosi Bíróságon folyó büntetőperben a szerdai tárgyaláson három sértettet hallgattak meg tanúként, akik több millió forintot, illetve budapesti ingatlant ajánlottak fel az énekesnő kölcsönügyleteihez. Zalatnay Sarolta az eljárás során túlnyomórészt tagadta a terhére rótt bűncselekményeket.

Putyin váratlan utazást tett – Ezt jelentette be személyesen

2017. dec 11. 11:34 | Utolsó frissítés: 2017. dec 11. 11:40

Blikk Blikk-információ

Megosztás Küldés Messengeren Küldés e-mailben

Hatalmas népszerűségnek örvend Vácán a Memento mori – A váci legenda (videó)

2023.11.29.

Teljesít

Kiliti Tamás Szeredában is győzelmet aratott

Tíz amatőr és öt profi bokszmérkőzést rendeztek a hétfőn a Hópárdacról, a tíz éve elhunyt hegymászóról, Erőss Zsoltról elnevezett sportcsarnokban. Két fehérvári lépett kötelek közé, a 60 kg-os Kiliti Tamás pontozással nyert, Péntek Martin pontozással veszített.

Dicséretben részesítették az Újpesten megkéselt rendőrt és járőrtársát

Megosztás itt:

2021. február 03., szerda 13:43 | MTI

Újpest dicséret rendőrök

Dicséretben és jutalomban részesítette Terdik Tamás, Budapest rendőrfőkapitánya az Újpesten megkéselt rendőrt és járőrtársát.

Köszönetet mondtak a megyei ápolóknak

2023. február 24.

A Szabolcs Szatmár Bereg Megyei Kórházak és Egyetemi Oktatókórház csütörtöki rendezvényén mondtak köszönetet az ápolóknak az elhivatott munkáért, az esemény végén pedig elismerésben részesítették közülük a legjobbak legjobbjait. Dr. Szűcs Attila, a megyei kórházak főigazgatója elmondta, a szakma súlyát jelzi az a tény, hogy 2014-ben a parlament határozatban nyilvánította február 19-ét az ápolók napjává. - Ez nem csupán egy szakma, maga a tudás kevés: szükség van empátiára, kitartásra, néha egy k

5. Egyes funkciógék

A funkciógés szerkezetek használatának egyik legfontosabb színtere a **hivatali nyelv**; elsősorban arra érvényes, hogy használatuk sok esetben **nélkülözhetetlen**, mert a személytelen fogalmazásnak a mai magyar nyelvben meglévő eszközei közül ennek van leginkább **formális** stílusértéke.

A funkciógés szerkezetek sok esetben **más szaknyelvekben** is előfordulnak; a hivatali nyelvhez hasonlóan sokszor nélkülözhetetlenek a **jogi szaknyelvben** is. Amint említettük, csak egy részük használatos személytelen fogalmazásra: számtalan példát idézhetnénk az egyéb használatra is, de ezt most nem tesszük meg, mivel a témánk a személytelen fogalmazás.

Sokkal kevésbé látszik nélkülözhetetlennek a funkciógés szerkezetek használata az **egyéb szaknyelvekben** és főként a **sajtónyelvben**, bár természetesen az egyes konkrét szerkezetek nagymértékben különbözhetnek abban, mennyire felelnek meg az egyes sajtónyelvi műfajok stíluskövetelményeinek.

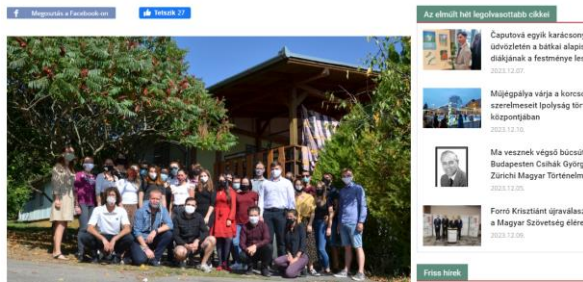
Nézzük meg a következő nyelvművelői példákat, melyek valószínűleg tényleges szövegekből valók!

+ **Kerül**

<i>funkciógés szerkezet</i>	<i>teljes értékű ige</i>
A vásáron <u>került</u> első ízben <u>bemutatásra</u> a „Tavas” nevű tv-készülék is.	A vásáron <u>mutatták be</u> első ízben „Tavas” nevű készüléküket is.
Ez a verseny a magyar bajnokság második futamaként <u>került megrendezésre</u> .	Ezt a versenyt a magyar bajnokság második futamaként <u>rendezték meg</u> .
Érdeemesek arra, hogy nálunk is <u>kipróbálásra kerüljenek</u> .	Érdeemesek arra, hogy mi is <u>kipróbáljuk</u> őket.
Természetesen a <u>nedvesítésre kerülő</u> anyag már a receptúra szerinti mennyiségnek megfelelően <u>kimérésre kerül</u> .	A <u>megnedvesített</u> anyagot természetesen már a receptúra szerinti mennyiségnek megfelelően <u>kimérik</u> . A <u>megnedvesítendő</u> anyagot természetesen már a receptúra szerinti mennyiségnek megfelelően <u>kimérik</u> .

Megrendezésre került a XXXIV. Hallgatói Parlament

For: Csatóváry Szabolcs - 2023.09.21.

Bevezetésre került a járulékfizetési alsó határ 2020.07.01-től!

Szijjártó Péter: Aláírásra került a paksi bővítés kivitelezési szerződésének módosítása

MTI / 2023.08.10. 14:44

EZ A CIKK 15 NAPRA FISSZULT UTÓLÁRA, A BÉNE SZEREPLŐ INFORMÁCIÓI A MEGJELÉNEÉS ELŐEN FONTOSAN VOLTAK, DE MÁRA ELAVULTAK LEHETNEK.

+ Nyer

<i>funkcióigés szerkezet</i>	<i>teljes értékű ige</i>
A ragasztás folyamata <u>befejezést nyert</u> .	A ragasztás folyamata <u>befejeződik</u> .
Fentebb már <u>említést nyert</u> , hogy...	Fentebb már <u>említettük</u> , hogy...
Érdekes <u>bepillantást nyerni</u> az olajkutatás időszerű kérdéseibe.	Érdekes (ez az ide való szó) <u>bepillantani</u> az olajkutatás időszerű kérdéseibe.
A nézőtér <u>áthidalása</u> keretszerkezetekkel <u>nyert megoldást</u> .	A nézőteret keretszerkezetekkel <u>hidalgják át</u> .
Ezzel szemben <u>bizonyítást nyert</u> az, hogy...	Ezzel szemben <u>bebizonyosodott</u> , hogy...
<u>Megállapítást nyert</u> , hogy...	<u>Kiderült</u> , hogy... <u>Megállapították</u> , hogy...

Igazolást nyert a szitagliptin biztonságossága

CIMCSEM

Kempler Péter professzor a TECOS Kardiovaszkuláris Biztonságossági Vizsgálat közzétett eredményeiről.

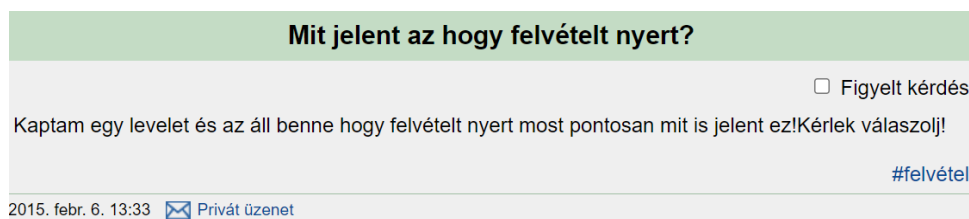

Nemzetisport.hu | 2011.10.17 16:41 | Frissítve: 2012.04.20 02:41

KTE: „A nyilatkozatok alapján megállapítást nyert, megbeszélte akcióról volt szó, nem hasmenésről!”

Lehet, hogy az iskolázott beszélők nincsenek is tudatában annak, milyen **megértési nehézségeket** okozhat egy-egy funkcióigés szerkezet. A bal alsó képen található címet egy iskolázott beszélő aligha érzi nehezen érthetőnek, mégis található a gyakorikerdesek.hu oldalon egy ilyen kérdés:

Tanulságosak a válaszok is:

1. Simán annyit jelent, hogy felvettek valahová.
2. Most ezt nem kérdezed komolyan – Neked kéne tudnod, hova jelentkezted!
3. Ez most kamu, ugye?
4. Nyertél, és a nyereményadó kifizetése után átveheted a nyereményedet, egy régi Michael Jackson-felvétel ritkaságot.
5. Felvettek valahova, ahova jelentkezted :D

Az öt válaszból csak kettő, az 1. és az 5. számú **semleges**, és valós választ ad a kérdésre, de ezek közül is az egyik mosolyikonnal van ellátva, amely szintén utalhat a válaszoló meglepődésére a kérdés láttán, de esetleg kifejezheti pusztán a szolidaritást is: a válaszoló együtt örül a kérdezővel, hogy azt valahova felvették.

Amint látjuk, mind a ketten **általános alanyt** használva fogalmazták át a kérdező által nem értett mondatot, ami a **kiegyenlített, bizalmas** és választékos stílusban – ebben az esetben – a **legkézenfekvőbb** megoldás.

Még a besznyében sem szoktuk ilyen esetben azt mondani: „fel lettél véve valahova”, ill. „fel lettél véve, ahova jelentkezted”, bár sem nyelvtani, sem jelentéstani akadály nem volna annak, hogy így fejezzük ki magunkat. Valószínűleg azért, mert ez a megoldás bonyolultabb, de ennek fejében semmit sem „hoz a konyhára”.

A másik három válaszoló **megütközését** fejezi ki a kérdés láttán: a 2. számú ezt **explicit** módon fogalmazza meg, s utal arra: a kérdezőnek magából a helyzetből rá kellett volna jönnie, mit jelent a levél szóban forgó kitétele. Ha jelentkezünk valahova, akkor kétféle választ kaphatunk: vagy felvettek, vagy nem. Ha valaki nem is értené a funkciógés szerkezetet jól, valószínűségi alapon is rájöhetne, hogy a „felvételt nyert” nem azt jelenti, hogy nem vették fel.

Könnyen lehet egyébként, hogy a kérdező le is vonta ezt a következtetést, csak mégis meg akart bizonyosodni arról, hogy a levelet helyesen értelmezte, ezért írt a gyakorikerdesek.hu oldalra.

A 3. sz. kérdező a kérdést annyira abszurdnak találta, hogy egyfajta trollkodásra kezdett el gyanakodni.

A 4. sz. kérdező a gúnyolódást választotta annak kifejezésére, mennyire megütközött a kérdésen. Az is tanulságos, hogy ezt a *felvételt nyer* funkciógés szerkezet **szó szerinti jelentésével** játszva tette meg. Bár a funkciógés szerkezetekben egy bizonyos mértékig a funkciógés deszemantizálódik azokhoz az esetekhez képest, amikor teljes értékű igeként szerepel, az eredeti jelentés ott van a háttérben, és ilyen helyzetekben előhívható.

+ Történik

<i>funkcióigés szerkezet</i>	<i>teljes értékű ige</i>
A gazdasági ismeretek tanítása a Szovjetunióba <u>történt</u> tanulmányutak tapasztalatainak felhasználásával indult meg.	A gazdasági ismeretek tanítása a szovjetunió <i>beli</i> tanulmányutak tapasztalatainak felhasználásával indult meg.
A gépnek a kívánt teljesítményre <u>történő beállítása</u> nyomógombbal, elektromos úton <u>történhet</u> .	A gép nyomógombbal, elektromos úton állítható <u>be</u> a kívánt teljesítményre.
A gyógyszerek <u>elhelyezése</u> nagyobb területen <u>történhet</u> .	A gyógyszerek nagyobb területen <u>helyezhetőek el</u> .
A részecskék <u>ütközése</u> véges időtartam alatt <u>történik</u> .	A részecskék véges időtartam alatt <u>ütköznek</u> .
Az összesítés kézi erővel <u>történő elvégzése</u> csupán az érdemi értékelő munka rovására <u>történhet meg</u> .	Az összesítés kézi erővel csupán az érdemi értékelő munka rovására <u>végezhető el</u> .
Az egyzetűjű ikrek <u>keletkezése</u> más módon <u>történik</u> .	Az egyzetűjű ikrek más módon <u>keletkeznek</u> .
Ha a dolgozók <u>étkezése</u> a telepen <u>történik</u> , az étel felmelegítésére teakonyha létesítendő.	Ha a dolgozók a telepen <u>étkeznek</u> , az étel felmelegítésére teakonyha létesítendő.

Frontális ütközés történt a Balatonnál

Három autó ütközött össze, kettő frontálisan a 71-es főúton, a volt balatonfüredi hajógyár, illetve a TLC Kft. előtt szombaton – erősítette meg értesülésünket Máté Alexandra megyei rendőrségi szóvivő.

Vác Online

2021. augusztus 16. · 🌐

SZERENCSES BORULÁS TÖRTÉNT
CSELŐTEPUSZTÁN

A két idézett cím stilisztikailag a legadekvátabb megoldásnak tűnik. A funkcióigés szerkezet felszámolása, az *ütközik*, ill. *(fel)borul* ige használata ugyanis alany beiktatása nélkül kevésbé megfelelő megoldást eredményezett volna, különösen a jobb oldali cím esetében:

<i>eredeti fogalmazás</i>	<i>átfogalmazás</i>
Frontális ütközés történt a Balatonnál	Frontálisan ütköztek a Balatonnál
Szerencsés borulás történt Cselőtepusztán	Szerencsésen borultak (fel) Cselőtepusztán

Érdeemes ilyen szemmel megnézni a következő két címet is:

Bűncselekmények

2022.08.31 12:00

Fosztogatnak Felnémeten, több betöréses lopás történt pár hét alatt

A lopások miatt a körzet önkormányzati képviselője, Bódi Zsolt óvatosságra kérte a Felnémeten élőket. A rendőrség nyomoz és a lakók is szerveződnek.

Bűnügy

Dráma a karácsonyi vásáron: brutális értékű lopás történt

CÍMKÉK **FRISS** **VÁSÁR** **KARÁCSONY** **NÉMETORSZÁG** **LOPÁS**

2022. december 17. szombat 13:14

MEGOSZTÁS

Több ezer euró értékben loptak szarvasgombát egy németországi karácsonyi vásárról.

A bal oldali képen a személytelen fogalmazás két alternatív módját találjuk: a szerző először **határozatlan alanyt** használ (*fosztogatnak*), aztán **funkcióigés szerkezetet** (*több betöréses lopás történt*).

Nem nehéz kitalálni, hogy a szerző miért folyamodott az újságcímben ilyen megoldáshoz. A *betöréses lopás* nyilván **szaknyelvi terminus** így, ebben a formában, ez eredményezi a **legszabatosabb** megfogalmazást.

Tudjuk viszont, hogy a címeknél nem feltétlenül a pontos információközlés a legfontosabb cél, ennél talán még fontosabb is a **figyelemfelkeltés**. Minél tömörebb egy cím, annál nagyobb a valószínűsége, hogy az olvasó elolvassa. S ha a cikk elolvasása mellett dönt, abból majd megtudja a részleteket.

Ez lehet az oka, hogy az **újságcímekre** egyébként **nem jellemző a funkcióigés szerkezetek** használata.

Ilyen megfontolások alapján dönthetett volna az újságíró egy **kevésbé egyértelmű**, de valamivel **tömörebb**, s ezzel együtt némileg **figyelemfelkeltőbb** megoldás mellett, a következő két lehetőség valamelyikét választva:

<i>eredeti fogalmazás</i>	<i>átfogalmazás</i>
több betöréses lopás történt pár hét alatt	több betörés történt pár hét alatt több helyre betörtek pár hét alatt

Mindkét esetben implicitté vált volna, hogy a betörés célja lopás, rablás volt, ami nem probléma, hiszen a betörésnek csak ritkán van más oka, mint a lopás. A lopással, rablással együtt járó betörés a jelöletlen eset, az olvasó, ha nincs specifikálva a betörés célja, valószínűleg automatikusan erre gondol (s a cikkből majd meg is bizonyosodik róla, hogy helyes volt az értelmezése).

Az első esetben (*több betörés történt*) a szerző **nem szabadult volna meg a funkcióigés szerkezettől**, hiszen a *betörés történt* is az. Ez persze csak akkor probléma, ha a szerző hisz a nyelv művelőknek, mert amúgy a kifejezés **tömör** is, **könnyen érthető** is, semmi baj nincs vele.

Ha a második megoldást választja (*több helyre betörtek*), vagyis **igésíti** a kifejezést, határozatlan alanyt használva, elnyeri ugyan a nyelvőrök tetszését, viszont **ki kell tennie** a *betörtek* ige **határozói bővítményét** (*több helyre*), mert enélkül a cím suta (*többször betörtek pár hét alatt*).

A jobb oldali kép esetében egyértelműen a címben használt funkcióigés szerkezet a legjobb megoldás: az igés változat **után** hangzana, hiába lenne rövidebb a szerző által használt változatnál:

<i>eredeti fogalmazás</i>	<i>átfogalmazás</i>
brutális értékű lopás történt	brutális értékben loptak

+ Elér

<i>funkcióigés szerkezet</i>	<i>teljes értékű ige</i>
Az üveg olvasztási sebességének <u>növelését</u> kívánjuk elsősorban <u>elérni</u> .	Az üveg olvasztási sebességét kívánjuk elsősorban <u>növelni</u> .
Az öntési munkáknál évenként 60 millió rubel <u> megtakarítást érnek el</u> .	Az öntési munkáknál évente 60 millió rubelt <u>takarítanak meg</u> .
A bútortipar területén alkalmazhatjuk a faforgácslapokat, és eredményes <u>felhasználást érhetünk el</u> .	A bútortiparban eredményesen <u>felhasználhatjuk</u> a faforgácslapokat.

LED-es közvilágítással jelentős megtakarítást lehet elérni

2012. június 26., kedd, 14:49

Címkék: LED LightSaver Philips Rio+20 The Climate Group

A LED-es közvilágítás alkalmazásával a jelenleg világitásra felhasznált energia 85 százalékát lehetne megtakarítani a LightSaver elnevezésű, a fenntartható fejlődésről szóló tanulmány szerint, amelyet a Rio+20 tanácskozáson is ismertettek.

KSH: ISMÉT KÉTSZÁMJEGYŰ NÖVEKEDÉST ÉRTEK EL A KERESETEK

MUNKAJOG 2021-06-30

Forrás: MTI

Mind a két képen jelző előzi meg a funkcióigés szerkezet főnévi tagját (*jelentős megtakarítást; kétszámjegyű növekedést*), ami nélkülözhetetlenné teszi a szerkezet használatát. A bal oldali cikk leadjében viszont már a *megtakarít* igenek szerepel a főnévi igenévi formája (*lehetne megtakarítani*), mivel ott az illik a mondatba.

+ Megvalósít

<i>funkcióigés szerkezet</i>	<i>teljes értékű ige</i>
Így még ha volna is előregyártott lágyékunk, akkor sem tudnók <u>megvalósítani</u> a fentebb említett kétrészes talpbélés <u>előállítását</u> .	Így még ha volna is előregyártott lágyékunk, akkor sem tudnók a fentebb említett kétrészes talpbélést. <u>előállítani</u> .
A bíróságok határozzák meg, hogy az 1959-ben főlegben tároló marhabőr <u>feldolgozása</u> milyen gyártmányösszetételben <u>valósítható meg</u> .	A bíróságok határozzák meg, hogy az 1959-ben főlegben tároló marhabőr milyen gyártmányösszetételben <u>dolgozható fel</u> .

A kert öntözése sokféleképpen megvalósítható

Nyílt levél a „Kezdjük el megvalósítani a magyar nyelv hivatalossá tételét!” kezdeményezés kapcsán

Marosvásárhely, 2010. március 15.

Az elmúlt napok média-történései, a különböző médiumok tájékoztatásának mikéjntje, valamint a közelmúlt kétnyelvűséggel kapcsolatos eseményei arra készítették szervezetünket, a Civil Elkötelezettség Mozgalmat (CEMO), hogy két nyílt levelet fogalmazzunk meg.

A *kert sokféleképpen öntözhető* mondat látszólag ugyanazt jelenti, mint a bal oldali képen látható címben szereplő *A kert öntözése sokféleképpen megvalósítható*, ám ez utóbbi azt sugallja, hogy itt különböző technikai megoldásokról van szó, míg az előző nem.

A jobb oldalon olvasható „*Kezdjük el megvalósítani a magyar nyelv hivatalossá tételét*” egy erdélyi magyar kezdeményezés megnevezése, így csak szó szerint volt idézhető az újságcikk címében, ám magának a kezdeményezésnek a megnevezése talán „*Kezdjük el hivatalossá tenni a magyar nyelvet*” is lehetett volna, bár ez utóbbi megoldás direktbbnek érződik, s talán nagyobb riadalmat keltett volna a román hatóságok körében, mint a kevésbé direkt megfogalmazás, a „hivatalossá tétel megvalósítása”.

+ Elvégez, végez

<i>funkcióigés szerkezet</i>	<i>teljes értékű ige</i>
Ebben az esetben a gépek teljes <u>tisztítását</u> elegendő havonta két alkalommal <u>elvégezni</u> .	Ebben az esetben a gépeket elegendő havonta két alkalommal <u>kitisztítani</u> .
A szárnyashús (csirke, pulyka) <u>kicsontozását</u> géppel <u>végzik</u> .	A szárnyashúst (csirke, pulyka) <u>géppel csontozzák ki</u> .
A körfűrész <u>kiszolgálását</u> 2 fő <u>végzi</u> .	A körfűrész két fő <u>szolgálja ki</u> .

A piac igényei szerint végzik a korszerűsítést

A Saubermacher Slovenija és a Nafta Strojna iz IČN - Industrijska čistilna naprava d.o.o. alapítója. Az elsődleges feladat a Mura folyóig vezető csatorna megépítése.

A magyar robotsebészek már százával végzik a műtéteket

A robotsebészeti műtétek esetén a betegeknél felére csökkent a kórházban töltött idő, és az operáció utáni felépülési időszak is rövidebb lett.

2023.01.23 | Szerző: VG/MTI

Tetszik: 3 Megosztás

Gratulálunk!

Három sikeres újraélesztést végeztek a debreceni mentősök 24 óra alatt

HAONHU

Karbantartást végeztek a víztározóban Győrújbarát és Ménfőcsanak határában

Időszakos karbantartási munkákat végeztek a Győrújbarát és Győr-Ménfőcsanak határában elhelyezkedő tízezer köbméteres víztározóban a Pannon-Víz Zrt. szakemberei - közölte a szolgáltató.

Az egyszerűsítés a négy cím közül csak a bal felsőben végezhető el problémamentesen: A *piac igényei szerint korszerűsítene*k. A *korszerűsít* ugyan tárgyas ige, ám tárgy nélküli használata ilyen kontextusban megszokott.

A jobb felső képen látható felirat nem egyszerűsíthető, mivel a *végzik* ige *százával* határozói bővítménye nem kapcsolható a *műt* igehez: A *magyar robotsebészek százával műtenek* azt jelentené, hogy sok száz robot végzi a műtéteket, holott a cím azt jelenti, hogy az (ismeretlen számú) robot végez sok száz műtétet.

A bal alsó cím az *ember* szó közbeiktatásával „egyszerűsíthető”: *Három embert élesztettek újra sikeresen a debreceni mentősök 24 óra alatt*”. A cím nem lett rövidebb, csak kevésbé formális, kevésbé szaknyelvi jellegű.

A jobb alsó cím egy informális stílusú cikkben talán egyszerűsíthető volna a *Karbantartottak a víztározóban...* formára, ám ebbe a cikkbe a *karbantart* ige nem illene tárgy nélkül. A *Kar-*

bantartották a víztározót pedig nem egy egyszeri, rövid lejáratú munkálatra utalna (helyes volna pl. ilyen kontextusban: *mindig is ez a cég tartotta karban a víztározót*).

Figyeljük meg, hogy a leadben egy még terjedősebb formát használ a szerző: *Időszakos karbantartási munkákat végeztek...* Ennek a megoldásnak az *időszakos* jelző beiktatása az egyik lehetséges oka: az *időszakos* jelző előhívhatta a szokásos *időszakos munka* kollokációt, amely gyakoribb az *időszakos karbantartás* kollokációnál. (Az MNSZ2 32 releváns találatot adott az *időszakos munka* szókapcsolatra és 18 releváns találatot az *időszakos karbantartás* kollokációra.) Ezenkívül a változatosság követelménye is arra indíthatta a szerzőt, hogy ne ismétlje meg szóról szóra a címben használt szókapcsolatot.

Mindegyik idézett funkciógével kapcsolatosan elmondható, hogy ott, ahol annak nincsenek nyelvtani, ill. jelentéstani akadályai, **érdemes egyszerűsíteni**, amennyiben fontos szempont számunkra a közérthetőség: a nyelvvelők által szorgalmazott egyszerűsítő megoldás valószínűleg valamivel könnyebben, gyorsabban megérthető. Az **egyszerűbb** forma is **elegendő mértékben formális** vagy **közömbös** stílusértékű ahhoz, hogy megfeleljen még a szaknyelvi írástermékekkel szemben támasztott stiláris követelményeknek is.

Persze ha a fogalmazó **szándékosan** akar **bonyolult** lenni, vagy **szándékosan** akarja **megnehezíteni** az olvasó dolgát, akkor a **funkciógés szerkezeteket** célszerű használnia. Az ilyen magatartás ugyan etikailag kifogásolható, de a nyelvhelyességhez semmi köze.

Az a nyelvi ideológia, a **nyelvi moralizmus**, amely a nyelvet és az etikus magatartást összekapcsolja, több kárt okoz, mint hasznot.

6. Nyelvhasználati tanácsok

Összefoglalóan a funkciógés szerkezetek használatára nézve a következő tanácsot adhatjuk.

A funkciógés szerkezetek jelentős része kifejezetten **formális stílusú**, mindenekelőtt a **hivatali** nyelv jellegzetes stílus eszköze. Vannak továbbá a funkciógés szerkezetek közt olyanok is, amelyek **más szaknyelvekben** használatosak. Nemcsak az olyan, a hivatalira hasonlító szaknyelvi regiszterekre kell gondolni, mint pl. az **államigazgatási** vagy a **jogi** szaknyelv, hanem a **természettudományok** szaknyelvére is.

Mindezek a funkciógés szerkezetek teljesen **helyénvalók** azokban a regiszterekben, amelyekben széleskörűen használatosak, legyen az akár a **hivatali** nyelv, akár **más szaknyelvek**.

Az ilyen funkciógés szerkezeteknek sokszor **nincsenek teljesen azonos denotatív jelentésű megfelelői**. A nyelvvelők által javasolt formák **nem mindig azonos jelentésűek** még akkor sem, ha szintén személytelenek, mert sok esetben kizárják azt, hogy a beszélő magát is beszámítsa (az amúgy meg nem nevezett) cselekvők közé.

Ebből következően az esetek egy részében a funkciógés szerkezetek **nem helyettesíthetők** másféle szerkezettel.

Amikor **nincs denotatív jelentésbeli különbség** a funkcióigés szerkezetek és más szinonim szerkezetek közt, érdemes lehet megfogadni a nyelvújítók tanácsát, és a pusztán igei **szinonimát választani**, mindenekelőtt olyankor, ha a **szinonima egyszerűbb, könnyebben érthető** az iskolázatlan beszélők számára is (a nagyközönségnek szóló hivatali nyelvi szövegek esetében).

A szinonim szerkezetek általában **kevésbé formálisak** vagy kifejezetten **közömbös** stílusértékűek, tehát használatukkal **a szöveg egésze kevésbé lesz formális stílusú**. Ez azonban valószínűleg ritkán jelenti azt, hogy a szöveg nem volna megfelelő.

A fentiekén kívül – akár csak a predikatív határozói igeneves szerkezeteknél – itt is érdemes figyelembe venni a **gyakoriság** szempontját is: nem mindegy, hogy egy szövegben hány olyan funkcióigés szerkezet található, amely a kevésbé iskolázott befogadó számára esetleg megnehezíti a megértést.

& A BEFEJEZETT MELLÉKNÉVI IGENÉV ÁLLÍTMÁNYI HELYZETBEN

1. Általános kérdések

A szenvedő igeragozás, majd a **predikatív határozói igeneves szerkezetek**, végül a **funkció-igés szerkezetek** nyelvújítók általi **üldözése** oda vezetett, hogy a beszélők ezek helyett egyre sűrűbben kezdték el használni a befejezett melléknévi igenevet állítmányi szerepben.

A befejezett melléknévi igenév állítmányként való használatát „**tötönyelvnek**” vagy „**tötözésnek**” nevezik; mindkét megnevezés **megbélyegző**, de tömörsége miatt – főleg ha idézőjelbe is tesszük – **megbélyegzési szándék nélkül is használható**.

Amint a megbélyegző megnevezésből is kikövetkeztethető, a nyelvújítók ezt a nyelvi eszközt is **helytelennek** tekintik.

<i>predikatív befejezett melléknévi igenév</i>	<i>predikatív határozói igenév</i>
A feladat <u>megoldott</u> .	A feladat <u>meg van oldva</u> .
A kérdés <u>eldöntött</u> .	A kérdés <u>el van döntve</u> .
A terület <u>bekerített</u> .	A terület <u>be van kerítve</u> .
A másik kérdés még <u>nem tisztázott</u> .	A másik kérdés még <u>nincs tisztázva</u> . A másik kérdés még <u>nem tisztázódott</u> . A másik kérdést még <u>nem tisztáztuk</u> . A másik kérdést még <u>nem tisztázták</u> .

A táblázatban idézett mondatok megtévesztőek; **szövegkörnyezet nélkül** ugyanis **nem lehet megítélni** ezek helyénvalóságát.

Az idézett mondatok hétköznapi élethelyzetekben **nem volnának helyénvalóak**, s a **választékos** stílusba sem igen illenek (bár ezt a feltételezést empirikus adatokkal kellene igazolni vagy cáfolni), viszont formális stílusú szövegekben **nem emelhetünk ellenük kifogást** (nem kifogásolhatjuk őket 😊).

Semmiképpen sem fogadható el tehát az a vélemény, hogy a predikatív befejezett melléknévi igenév **mindenestül helytelen volna**. Ha egyszer **elterjedt**, és **formális** helyzetben **sokan használják**, **ott el kell fogadni helyesnek**. A részleteket alább fogjuk megnézni.

NAGYVILÁG

Nem megoldott a szélerőművek hulladékának az elhelyezése - megdőbentő képek kerültek nyilvánosságra

2018.05.22 / 2018.05.22

Csallóköz településeinek harmadában nem megoldott a szennyvízelvezetés

22.05.2018

Buda egészségügyi ellátása nem megoldott

LAPSZEMLE FORRÁS: KLUBRÁDIO

A Szent Margit Kórházat, Dél-Budán pedig a Szent Imre Kórházat kellene fejleszteni.

2. A szerkezet nyelvművelői helytelenítése

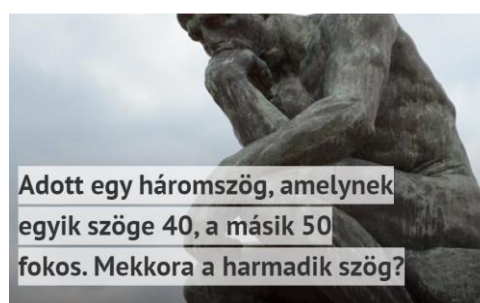
A) A helytelenítés általános kérdései

A **leggyakrabban** állítmányi szerepben használt, helytelennek minősített befejezett melléknévi **igenevek** közé a nyelvművelő irodalom szerint a következők tartoznak:

bizonyított, biztosított, eldöntött, ellátott, érintett, megengedett, megoldott, tisztázott

Nyelvművelői példák mondatokban:

<i>predikatív befejezett melléknévi igenév</i>	<i>predikatív határozói igenév</i>
1. Teljes pompájában <u>berendezett</u> a francia szalon.	Teljes pompájában <u>van berendezve</u> a francia szalon.
2. Ezzel kapcsolatban <u>lezárt-e</u> a kutatás?	Ezzel kapcsolatban <u>le van-e zárva</u> a kutatás?
3. Itt minden <u>biztosított</u> , ami csak az üdüléshez kell.	Itt minden <u>biztosítva van</u> , ami csak az üdüléshez kell.
4. Az első szélvédő a biztosító által <u>megjelőlt</u> .	Az első szélvédő a biztosító által <u>van megjelölve</u> .
5. <u>Kizárt</u> , hogy megtegye.	<u>Ki van zárva</u> , hogy megtegye.
6. <u>Adott</u> egy egyenes.	<u>Adva van</u> egy egyenes.
7. Az üzlet riasztóval <u>ellátott</u> .	Az üzlet riasztóval <u>van ellátva</u> .
8. A tétel ezáltal <u>bizonyított</u> .	A tétel <u>bizonyítva van</u> . A tétel ezáltal <u>be van bizonyítva</u> .
9. A levél géppel <u>írt</u> .	A levél géppel <u>van írva</u> .
10. Ehhez minden feltétel <u>adott</u> .	Ehhez minden feltétel <u>adva van</u> .
11. A küldemény nekünk <u>címzett</u> .	A küldemény nekünk <u>van címezve</u> .
12. A vasútállomás kamerákkal <u>megfigyelt</u> .	A vasútállomást kamerákkal <u>figyelik</u> .

Korábban valóban **szokatlan, mesterkéltné, zavaró** lehetett a befejezett melléknévi igenév állítmányi helyzetben, de már bizonyos **szövegtípusokban** (főleg a **hivatali** nyelvben és bizonyos **szaknyelvekben**) úgy **elterjedt**, hogy **nem tekinthető** sem **fogalmazási botlásnak**, sem valamiféle „hibának”.

A nyelvújítók által javasolt formák a **bizalmas** és a **választékos** stílusú szövegekben mindenképpen **természetesebbek**, s mivel **közömbös stílusértékűek**, mindenfajta stílusváltásban előfordulhatnak, így a formálisban is. Ugyanakkor némely **szaknyelvben** már meghonosodott a befejezett melléknévi igeneves kifejezőmód, ezért a **„hibás, kerülendő” címkével semmiképpen sem érthetünk egyet**.

A befejezett melléknévi igeneves formák nemegyszer még mindig **mesterkéltné**nek tűnnek, de nem tudjuk, hogy azokban a regiszterekben, ahol használják őket, mennyire elterjedtek, és milyen a stílusértékük, így aztán helyénvalóságukat sem tudjuk megítélni. Empirikusan kellene őket vizsgálni.

Amint látjuk a fenti táblázatban, a nyelvőrök általában **predikatív határozói igeneves szerkezettel** ajánlják helyettesíteni a predikatív befejezett melléknévi igenévi szerkezetet. Kivétel az utolsó, 12. sz. példa, melyben a nyelvújítók nem predikatív határozói igeneves szerkezetet javasolnak a befejezett melléknévi igenév kiváltására, hanem **többes szám 3. személyű cselekvő igét**. Ezzel rejtve jelzik azt, hogy *A vasútállomás kamerákkal van figyelve (vagy megfigyelve)* mondatot nem tartják helyesnek, azonban ez a vélemény nem megalapozott, számtalan példát lehet a *van megfigyelve* formára találni az interneten.

További probléma, hogy a két mondat nem jelenti ugyanazt. A nyelvújítók által javasolt megoldás (*kamerákkal figyelik*) nem használható a vasútállomás épületén feliratként, ill. **csak akkor, ha a MÁV-nak nincs köze a kamerákhoz**. Ezzel szemben az eredeti mondat (*kamerákkal megfigyelt*) **attól függetlenül használható, hogy a kamerákkal az utasokat a MÁV figyeli-e meg, vagy valaki más**.

Fogyasztása önmagában nem ajánlott!
Nem gyógyászati felhasználásra!
Gyermekek kezébe nem kerülhet!

Csecsemőknek tehenéjeteit adni az első évben nem ajánlott.
A tehenéj nem tartalmaz megfelelő mennyiségű E-vitamint, cinket, vasat, más fontos vitaminokat és nyomelemeket.

A *Magyar nyelvhasználati szótár* megközelítése árnyaltabb: a **hivatali nyelvi szövegekben elfogadja, természetesnek** mondja az állítmányi szerepű befejezett melléknévi igenevet, viszont azt a tanácsot adja, hogy a **„választékos nyelvhasználatban”** inkább válasszunk **más nyelvi formákat**.

<i>predikatív befejezett melléknévi igenév</i>	<i>más megoldás</i>
<u>Bizonyított</u> az, hogy...	<u>Bebizonyosodott</u> az, hogy... <u>Bebizonyították</u> azt, hogy...
Az anyagellátás <u>biztosított</u> .	Az anyagellátást <u>biztosítják</u> . Az anyagellátást <u>biztosítjuk</u> .

Két cég érintett az ügyben.

Két cég van érintve az ügyben.
Két céget érint az ügy.

Egyetérthetünk azzal, hogy a hivatali nyelvben a befejezett melléknévi igenévi formák állítmány szerepben **megszokottak**, de hasonló lehet a helyzet **más szaknyelvekkel** is. Ugyanakkor más szövegtípusokban, például **esszéekben**, a **sajtónyelvben**, a **mindennapi nyelvben** más megoldásokat szoktunk alkalmazni.

Itt is fennáll az a probléma, hogy a javasolt formáknak **más a jelentése**, mivel vagy azt sugallják, hogy **a beszélőre az állítás nem vonatkozik**, vagy pedig **nem személytelenek**.

A **nem hivatali nyelvi használatban** a *Magyar nyelvhasználati szótár* **nem fogadja el** a befejezett melléknévi igenevet állítmányi helyzetben. Például az alábbi három mondatot „egyértelműen hibásnak” tartja:

<i>predikatív befejezett melléknévi igenév</i>	<i>más megoldás</i>
1. Az egész terület <u>bekerített</u> .	Az egész terület <u>be van kerítve</u> .
2. A drogfogyasztás büntetőjogilag <u>szankcionált</u> .	A drogfogyasztást a büntetőjog <u>szankcionálja</u> .
3. A filmben andalító muzikával <u>aláfestett</u> minden jelenet.	A filmben muzika <u>fest alá</u> minden jelenetet. A filmben muzikával <u>van aláfestve</u> minden jelenet.

Nem tudjuk megítélni ennek a megállapításnak a helytállóságát, mert nem tudjuk, hogy a példákat milyen szövegekből vették, és hogy az adott szövegekben ezek alkalmiak-e vagy rendszeresen használatosak. A 2. sz. példa egészen elfogadhatónak tűnik.

Írott példák az internetről:

1. A jelenlegi gyakorlat szerint 10 perc várakozás után másnak lehet kiadni a pályát és a foglalt tartozik megfizetni a díjat. Az egy nappal előbbi lemondás tehát **nem szankcionált**.
2. A járadék megállapításának feltételeit törvény (1991. évi IV. tv.) tartalmazza, és nem az ügyintézők gyakorlata alakítja ki. Ennek megfelelően a közös megegyezéses munkaviszony-megszüntetés **nem szankcionált**, csak a munkáltató rendkívüli, illetve a munkavállalói rendes felmondása.
3. Ha az építmény fennmaradási engedélyezésére az építmény befejezése (rendeltetésszerű és biztonságos használatra való alkalmas állapotának elérése) előtt kerül sor, a továbbépítésre is engedélyt kell kérni, a) amennyiben a fennmaradó munkálatok elvégzése **építési**

<p><u>engedélyezéshez kötött</u>, b) az Étv. 33/A. § (1) bekezdése szerint egyszerű bejelentéssel megkezdett építési tevékenység esetén, ha az elkészült építmény hasznos alapterülete meghaladta a 300 négyzetméter összes hasznos alapterületet, kivéve mégis, ha így az építőipari kivitelezési tevékenység az Étv. 33/A. § (2) vagy (3) bekezdése alá esik, vagy c) az Étv. 33/A. § (2) vagy (3) bekezdése szerint egyszerű bejelentéssel megkezdett építési tevékenység esetén, ha azt nem természetes személy építtető vagy nem saját lakhatásának biztosítása céljából végzi.</p>
<p>4. Az elfogadóhely létrehozása <u>jóváhagyáshoz kötött</u>, az alább felsorolt feltételeket szükséges teljesítened. Ezek az elvárások a vásárlók tájékoztatása és a kártyatársasági előírások miatt szükségesek, amelyek megléte mindenképpen szükséges. Kérjük, hogy csak abban az esetben küldd jóváhagyásra a jelentkezésedet, amennyiben a kockázatos és tiltott tevékenységek közé nem sorolható a szolgáltatás vagy termék, amit értékesítesz a weboldalon</p>
<p>5. Az országos felmérés keretében március 2. és május 6. között 10 ezer felnőttet az otthonában keresnek fel, 12 ezer diák pedig az iskolában töltheti ki a kérdőívet. A felmérés önkéntes és név nélkül történik, a gyermekek esetében előzetes <u>szülői beleegyezéshez kötött</u> – tudatták közleményben.</p>
<p>6. Bizonyára nem kerülte el a figyelmét a kedves olvasónak, hogy a társas vállalkozó meghatározásánál – első sorban a személyes közreműködésnél-, kiemeli a jogszabály, hogy akkor lesz <u>biztosított</u> a társas vállalkozó, ha a társaság tevékenységében ténylegesen és személyesen közreműködik és ezt nem munkaviszonyban, vagy megbízási jogviszonyban teszi.</p>
<p>7. A KROLIK 120 rágcsálókretrec tengerimalacok és nyuszik tartására egyaránt alkalmas, amely teljesen <u>felszerelt</u>. A tágas ketrec elegendő helyet biztosít több kedvencének is. A legújabb fejlesztéseket, legötletesebb apróságokat vették figyelembe a Ferplast szakértői. Nyúl és tengerimalac tartók részére lett a termék kifejlesztve, de hamar a görény, sün tartóknak is a kedvence lett.</p>
<p>8. A Bécs és Pozsony között naponta háromszor utasokat szállító Twin City Liner járt tegnap Győrben, a Mosoni-Duna torkolati műtárgyon keresztül zsilipelt be. Információink szerint felmérték, hogy be tudnak-e jönni, s alkalmas-e a folyó arra, hogy időnként programokat szervezzenek ide turistáknak. Ezek rendben vannak, még a kikötési lehetőség <u>nem megoldott</u>.</p>
<p>9. Fiamat a járásbíróság két évi szabadságvesztésre ítélte súlyos testi sértés büntette miatt, pedig a gyerek ártatlan, ezért a fellebbezésében azt is javasolta, hogy használjanak esetében hazugságvizsgálót, hogy végre kiderüljön az igazság. Első ügyvédünk nem volt hajlandó ezt a javaslatot beleírni a fellebbezésbe, mert állítólag nálunk a hazugságvizsgáló eszköz használata <u>nem megengedett</u>.</p>
<p>10. Meghívó Könyvbemutatóra // Most már <u>engedélyezettek</u> a rendezvények, de szájmazskot azért hozzatok. (FB)</p>
<p>11. Háziiállatok <u>engedélyezettek</u> a szálláson. Elszállásolásuk extra költséggel járhat.</p>
<p>12. A Chris Christensen Ice Slip Pin Brush bármilyen szőrszerkezet esetében könnyedén siklik át a szőrköntösön. A minimális volumenvesztést tovább javítja a Chris Christensen's Ice on Ice spray csomómentesítő egyidejű használata valamennyi kezdődő nemezesedés vagy szőrcsomó szőrvettség nélküli kibontásában. <u>Javasolt</u> mindennapos használatra megelőzőként. 20 mm hosszú, vastag rozsdamentes acélszálai lekerekített kidolgozásúak a bőr és szőrzet kímélése érdekében. A szálak <u>rugalmas alapba ágyazottak</u>, és a kefe bükkfa váza illetve nyele tetszetős kivitelű, könnyű, finom kidolgozottsága miatt kellemes tapintású.</p>
<p>13. A vándorló állatok hatalmas, több tízezer állatot számláló csapatokba is tömörülhetnek, hogy aztán sok száz, esetenként több ezer kilométer megtétele után friss, tápanyagban gazdag növényekhez és vízhez jussanak. Az afrikai Serengeti-Mara ökoszisztéma gnúi és a hozzájuk csatlakozó antilopok és zebrák akár 1,5-2 millió egyedet számláló csordát is alkothatnak, vándorlásuk rendkívül látványos jelensége már számtalan természetfilmet ihletett meg. Bizonyos állatfajok migrációs (vándorlási) szokásai <u>jól tanulmányozottak</u>, ám sok olyan faj van,</p>

- amiről nagyon keveset tudunk, s ez jelentősen megnehezíti a fajok védelmét.
- 14.** Az elmúlt évek orvosi szakirodalma igazolja a gluténérzékenység létét, azonban még nem felderített, mi okozza pontosan. Így a gluténérzékenység igazolására gyakran a kizárásos diéta nyújt lehetőséget.
- 15.** Előljáróban már eleve arra hívjuk fel a figyelmet, hogy bár az ilyen építményt közismer-ten üvegháznak nevezzük, falainak borításához az átlátszó műanyag lemezek alkalmasabbak a törékeny üvegnél. Sőt egyes esetekben még a vastag mezőgazdasági fólia is elégséges. Ha az építmény faváza szilárdan összeépített, a fóliát később igényesebb és esztétikusabb mű-anyagra cserélhetjük.
- 16.** Kaplonyi György elmondta, hogy sok olyan szolgáltatás drágul, amely a közös költség részét képezi. Egyrészt megnöttek az energiaárak, és azok a házak, ahol lift van, ott az üze-meltetéshez nagyon kevés a 144 kilowattórás kedvezményes tarifa, efelett pedig az áramdíj már a duplájára növekedett. Ezenkívül komoly növekedés lesz még a házközponti fűtéses épületeknél: a legdurvább emelés ott várható, ahol rossz, régi az épület, vagy nem hőszige-telt a kazánház vagy régiek a kazánok.
- 17.** A kullancs elleni védőoltás beadatása mindenképpen ajánlott, ha gyakran járunk természetközeli helyeken (tipikusan szabadterei sportok és hobbik, pl. horgászat, vadászat, gombászás, túrázás stb.), ugyanis a globális felmelegedés következményében évről évre gyakoribbak a kullancs általi megbetegedések.
- 18.** Pályázatot benyújtani a mobilitás tervezett kezdő dátuma előtt 3 hónappal javasolt. 2021/2022. tanévi kiutazások esetén a pályázati felület elérhető 2022. július 31-ig, vagy a keretösszeg kimerüléséig – ez utóbbi esetben a pályázati felület lezárásra kerül. A pályázati felhívás itt tölthető le.
- 19.** Az OGYÉI elsősorban azon mellékhatások bejelentését kéri, melyek nem vártak, nem ismertek, azaz nem szerepelnek a gyógyszer alkalmazási előírásában és betegtájékoztatójában, tehát új információval szolgálnak az adott gyógyszer lehetséges kockázataira vonatkozóan.
- 20.** Zománcozott téasztűrő. / Bádogból készült gyári termék. Nyeles téasztűrő, a szűrő-rész félgömb formájú, tizenegyszer kör alakban kilyuggatott. A nyéllal ellentétes peremén kis kampó van a beakasztáshoz. Nyele hosszú, végén lyuk van a felakasztáshoz. Fehérre zo-máncozott, a szűrő pereme zöld. Kopott, besárgult.

Miért nem javasolt a folttisztítást házilag végezni?

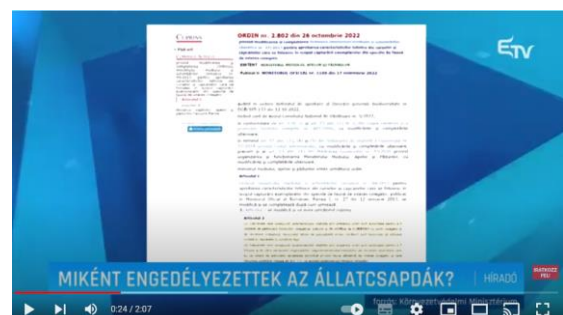
SZERZŐ: MAI OTTHON • SZEPTEMBER 23, 2022

TÁMOGATOTT TARTALOM

Milyen esetekben javasolt a nagy intenzitású lézerterápia?

© október 18, 2022

Kiknek javasolt a korona felhelyezése fogra?

A korszerű fogászat ma már minden korábbinál színvonalasabb alapanyagokkal és megoldásokkal áll rendelkezésre. A saját fogak színével, formájával való elégedetlenség esetében éppen úgy megtalálhatóak az ideális beavatkozások, mint akkor, ha például a szuvasodást szeretnénk a leginkább esztétikusan orvosolni.

A példákból látható, hogy az állítmányi helyzetű befejezett melléknévi igenév többnyire valóban **helyettesíthető** volna állítmányi helyzetű, **létigét is tartalmazó határozói igenévvél**. A kérdés csak az, hogy nyernénk-e ezzel valamit, jobb volna-e a fogalmazásunk, pontosabban: milyen esetekben nyernénk vele, s milyen esetekben nem. A most következő táblázat a fenti példákat tartalmazza – számozásukat is megtartva – leegyszerűsített formában.

	<i>Eredeti mondat (egyszerűsített változata)</i>	<i>Átalakított mondat</i>
2.	A közös megegyezéssel munkaviszony-megszüntetés <u>nem szankcionált</u> .	A közös megegyezéssel munkaviszony-megszüntetés <u>nincs szankcionálva</u> .
3.	A fennmaradó munkálatok elvégzése <u>építési engedélyezéshez kötött</u> .	A fennmaradó munkálatok elvégzése <u>építési engedélyezéshez van kötve</u> .
7.	A rágcsálóketrec tengerimalacok és nyuszik tartására egyaránt alkalmas, amely <u>teljesen felszerelt</u> .	A rágcsálóketrec tengerimalacok és nyuszik tartására egyaránt alkalmas, amely <u>teljesen fel van szerelve</u> .
8.	A kikötési lehetőség <u>nem megoldott</u> .	A kikötési lehetőség <u>nincs megoldva</u> .
9.	Nálunk a hazugságvizsgáló eszköz használata <u>nem megengedett</u> .	Nálunk a hazugságvizsgáló eszköz használata <u>nincs megengedve</u> .
10.	Most már <u>engedélyezettek</u> a rendezvények, de szájmascot azért hozzatok.	Most már <u>engedélyezve vannak</u> a rendezvények, de szájmascot azért hozzatok.
12.	A szálak <u>rugalmas alapba ágyazottak</u> , és a kefe bükkfa váza illetve nyele tetszetős kivitelű.	A szálak <u>rugalmas alapba vannak ágyazva</u> , és a kefe bükkfa váza illetve nyele tetszetős kivitelű.
14.	Az elmúlt évek orvosi szakirodalmi igazolja a gluténérzékenység létét, azonban még <u>nem felderített</u> , mi okozza pontosan.	Az elmúlt évek orvosi szakirodalmi igazolja a gluténérzékenység létét, azonban még <u>nincs felderítve</u> , mi okozza pontosan.
15.	Ha az építmény faváza <u>szilárdan összeépített</u> , a fóliát műanyagra cserélhetjük.	Ha az építmény faváza <u>szilárdan össze van építve</u> , a fóliát műanyagra cserélhetjük.
16.	A legdurvább emelés ott várható, ahol nem <u>hőszigetelt</u> a kazánház.	A legdurvább emelés ott várható, ahol <u>nincs hőszigetelve</u> a kazánház.
20.	A szűrőrész félgömb formájú, tizennégy-szer kör alakban <u>kilyuggatott</u> .	A szűrőrész félgömb formájú, tizennégy-szer kör alakban <u>ki van lyuggatva</u> .

Amint látjuk, a határozói igenév létigés szerkezetét tartalmazó mondatok is **kifogástalanok**, legfeljebb a **nagyon feszes szaknyelvi szövegekben** volna ajánlható inkább a befejezett melléknévi igenév választása, bár a mai nyelvművelés hivatalos álláspontja szerint ott is inkább határozói igenevet kellene használni.

B) A befejezett melléknévi igenév használatát elősegítő tényezők

Érdeemes elgondolkozni a kérdésem, hogy vajon miért döntöttek a szerzők a befejezett melléknévi igenév mellett, ha egyszer a legtöbb esetben megfelelő megoldás volna a határozói igenév létigés szerkezetének a használata. Nézzük meg pontokba szedve a lehetséges indokokat!

1. Egyik fontos oka valóban az lehet, hogy sok beszélő **helytelennek tartja** a határozói igenév létigés szerkezetét, ahogy azt maguk a nyelvújítók is elismerik.

A *Hivatalos nyelvünk kézikönyve* (HivKk. 1978: 44) erről így ír:

A befejezett melléknévi igenév újabban egyre sűrűbben feltűnik állítmányi szerepben is. Ez nem kis részben a határozói igenévből és létigéből álló szerkezetek túlzott kerülésével magyarázható.

Hasonlóan vélekednek a *Nyelvművelő kézikönyvtár* (NymKsz.² 2005: 65) szerzői is:

Újabban rendkívül gyakori – és még egyre terjed – a befejezett melléknévi igenévnek állítmányként való használata, az ún. tötozés. Igen sokan az idegenszerűnek vélt *-va*, *-ve* képzős határozói igenév + létige szerkezetet próbálják vele elkerülni. Valójában azonban nem a határozói igeneves szerkezet, hanem éppen a helyette alkalmazott befejezett melléknévi igenévi állítmány tükröz idegen hatást. Pl. ez a mondat: *az ellátás biztosított*, pontos szerkezeti megfelelője ennek: *die Versorgung ist gesichert*. Hasonlóképpen hibásak, kerülendők az effélék: *a tétel ezáltal bizonyított; a levél géppel írt; a küldemény nekünk címzett; az üzlet riasztóval ellátott*. Helyesen: *be van bizonyítva, géppel van írva, nekünk van címezve, riasztóval van ellátva*.

Feltűnő – bár nem meglepő –, hogy mindkét kézikönyv a beszélőre hárítja a felelősséget, szemérmesen **elhallgatva**, hogy korábban maguk a **nyelvújítók** terjesztették el azt a **babonát**, hogy a határozói igenév létigés szerkezete **idegenszerű**, s ezért kerülendő.

Ám a beszélőket a vélt idegenszerűség elkerülésének szándéka mellett **más** is motiválhatja, különösen ma, amikor a szerkezet már kellően be van ágyazódva a nyelv rendszerébe (kellően beágyazott a nyelv rendszerébe ☺).

2. Ha összehasonlítjuk a fentebbi eredeti, ill. átalakított mondatokat, azt látjuk, hogy a befejezett melléknévi igenév **statikusabban**, egyértelműen **tulajdonságként** fejezi ki az adott tartalmat; ezzel szemben a határozói igenév létigés szerkezete inkább egyfajta **állapotra** utal.

Emiatt aztán egy olyan szaknyelvi közleménybe, amely tárgyilagosan leírja valaminek a tulajdonságait, elképzelhető, hogy **jelentéstani** okokból bizonyos esetekben **jobban illik** a befejezett melléknévi igenév.

3. Arra is van példa, hogy a befejezett melléknévi igeneves szerkezet **nem is alakítható át** határozói igenevessé. Ebből következik, hogy ha el szeretné valaki kerülni a befejezett melléknévi igeneves szerkezetet, kénytelen **más megoldáshoz** folyamodni. Ismét kapcsolódunk az előző fejezetben idézett példákhoz, azok számozását követve:

	<i>Eredeti mondat (egyszerűsített változata)</i>	<i>Átalakított mondat</i>
13.	Bizonyos állatfajok migrációs (vándorlási) szokásai <u>jól tanulmányozottak</u> .	Bizonyos állatfajok migrációs (vándorlási) szokásai <u>jól át vannak tanulmányozva</u> .
17.	A kullancs elleni védőoltás beadatása mindenképpen <u>ajánlott</u> , ha gyakran járunk természetközeli helyeken.	A kullancs elleni védőoltás beadatása mindenképpen <u>ajánlatos</u> , ha gyakran járunk természetközeli helyeken.
18.	Pályázatot benyújtani a mobilitás tervezett kezdő dátuma előtt 3 hónappal <u>javasolt</u> .	Pályázatot benyújtani a mobilitás tervezett kezdő dátuma előtt 3 hónappal <u>javasolható</u> . Pályázatot benyújtani a mobilitás tervezett kezdő dátuma előtt 3 hónappal <u>javasolunk</u> .
19.	Az OGYÉI elsősorban azon mellékhatások bejelentését kéri, melyek <u>nem vártak, nem ismertek</u> .	Az OGYÉI elsősorban azon mellékhatások bejelentését kéri, melyekre <u>nem lehetett számítani, melyek nem ismeretesek</u> . Az OGYÉI elsősorban azon mellékhatások bejelentését kéri, melyek <u>nem várt, nem ismert mellékhatások</u> .

A 13. példában az igenevet **igekötővel** kellett ellátni ahhoz, hogy a mondat elfogadható legyen létigés határozói igeneves formában.

A 14. példában egy **másik szót**, egy azonos tőből képzett **melléknevet** kellett választanunk.

A 18. példában nem találtunk azonos jelentésű megoldást: ha személytelenül akarunk fogalmazni, akkor kevésbé határozottan kell megfogalmaznunk a javaslatunkat (a *javasolt* erősebb, mint a *javasolható*). Ha nem kívánunk kevésbé határozottan fogalmazni, akkor **cselekvővé** alakíthatjuk a mondatot, amennyiben nem zavar minket, hogy **a javaslattevő ez esetben explicit módon kerül megfogalmazásra** (fogalmazódik meg, lesz megfogalmazva ☺).

A 19. sz. példában az első befejezett melléknévi igenév **nem alakítható át**, a *váratlan* mászt jelentene, ezért csak **körülírással** őrizhető meg ez a jelentésmozzanat. A második igenév – a 17. példához hasonlóan – azonos tőből képzett **melléknévvvel** helyettesíthető. Alternatív megoldásként jelzővé alakíthatjuk át a két névszói állítmányt, ez esetben azonban nem tudjuk elkerülni a szóismétlést.

4. Egy következő ok az lehet, hogy a melléknévi igenevek olykor **főnevesülnek**; ilyenkor a névszói állítmány már **nemcsak befejezett melléknévi igenévként**, hanem **főnévként** is elemezhető. A főnévi állítmány pedig nem vet fel semmilyen problémát.

Ez a helyzet föntebb a következő példában:

	<i>Eredeti mondat (egyszerűsített változata)</i>	<i>Átalakított mondat</i>
6.	Akkor lesz <u>biztosított</u> a társas vállalkozó, ha a társaság tevékenységében ténylegesen és személyesen közreműködik.	Akkor lesz <u>biztosítva</u> a társas vállalkozó, ha a társaság tevékenységében ténylegesen és személyesen közreműködik.

A példában a *biztosított* **nemcsak befejezett melléknévi igenévként** tekinthető, hanem **főnévként** is, vö. „Akkor lesz ügyfél a társas vállalkozó, ha...”, vö. még szl. „vtedy sa stane poistencom” vs. „vtedy bude poistený” – mind a kettő ugyanolyan pontos megfelelője az eredeti magyar mondatnak (viszont az átfogalmazottnak csak a 2. szlovák változat felel meg).

Hasonló a helyzet az alábbi képen látható *veszélyeztetettek* szóval, amely **ugyancsak használatos főnévként** is, ami nyilván **elősegíti** az **igenévként** való használat elfogadását is.

Csak a több partnerrel kapcsolatot tartó nők veszélyeztetettek a HPV fertőzés szempontjából?

A HPV-vel való fertőződés kockázata már a legelső szexuális aktusnál is fennáll és végigkíséri a nő életét. Az aktív szexuális életet élő nők 80%-a élete során valamikor megfertőződik a HPV-vel.

Így rögtön veszélyeztetett leszek?

Figyelt kérdés

Volt egy terhességmegszakításom a 20.héten rendellenesség miatt még 5 hónapja. Ha esetleg ismét sikerül a terhesség, emiatt lehetek rögtön veszélyeztetett? Nem szeretnék dolgozni ahogy kiderül a terhesség, mivel még a múltkorinál is jobban szeretnék magunkra vigyázni, de ahhoz h ilyen korán táppénzre mehessek veszélyeztetett terhesség kell ha jól tudom. És valahol olvastam, hogy egy ilyen után a következő terhességnél automatikusan veszélyeztetett lesz az illető. Ez igaz?

5. Az említetteken kívül a befejezett melléknévi igenév állítmányként való használatában feltételezhetjük a **melléknevek kettős viselkedésének** analógiás hatását is. Mivel a melléknevek jelzőként és névszói állítmányként egyaránt széleskörűen használatosak, érthető, hogy a befejezett melléknévi igenevek is könnyen felvesznek hasonló viselkedést.

Ezt szemléltetendő visszautalhatunk a 3. pont alatt említett *ajánlott* vs. *ajánlatos*, ill. a 19. pont alatt szereplő *ismert* vs. *ismeretes* példákra.

Ugyancsak tanulságos a 20. példa, melyben a *kilyuggatott* és talán a *besárgult* is igenévként tekinthető, a *zománcozott* és a *kopott* viszont már sokkal inkább melléknévként. Áramvonala-

sabb a szöveg, ha a három azonos módon van kezelve (azonos módon kezelt ☺), annál is inkább, mert a termékleírásban több állítmányi helyzetű „igazi” melléknév is van.

Ezenkívül a befejezett melléknévi igenév állítmányi használata irányába hatnak a **-ható/-hető képzős melléknévi igenevek**, ill. **melléknevek**, amelyek ugyancsak széleskörűen használhatók személytelen fogalmazásra, amint azt a következő fejezetben látni fogjuk. Itt visszautalhatunk a 18. példára, amelyben a *javasolt* melléknévi igenév kiváltásának egyik módjaként a *javasolható* formával foglalkoztunk.

6. Az említetteken kívül a **hátravetett jelző** analógiája is hatást gyakorolhat a befejezett melléknévi igenevekre. Ha például megnézzük az alábbi, baloldalt látható képet, látjuk, hogy a szövegben – nyilván a jobb, gyorsabb érthetőség kedvéért – csak a *textil* anyagnév szerepel szokványos minőségjelzői pozícióban, vagyis a jelzett szó előtt, a további tulajdonságokra utaló *mosható/fertőtleníthető*, *fehér* és *oronyereg fém klipsszel ellátott* hátravetett jelzői helyzetbe van süllyesztve.

Ez így célszerű, hiszen az olvasó így a **leglényegesebb** információt, azt, hogy textilből készült szájmazkról van szó, mindjárt az **első sorban**, vagyis **kiemelt helyen** megkapja, a részletek utána következnek.

**Textil szájmazk,
mosható/fertőtleníthető,
fehér, oronyereg fém
klipsszel ellátott. (1.090
Ft / db)**

Textil szájmazk, mosható, újra felhasználható, fertőtleníthető, Magyar gyártmány, kiváló minőségű egészségügyi textilből, több rétegű, oronyereg fém klipsszel ellátott. 1 csomag 5 db szájmazkot tartalmaz. Az...

**Mosható/fertőtleníthető,
fehér, oronyereg fém
klipsszel ellátott textil
szájmazk (1.090 Ft / db)**

Textil szájmazk, mosható, újra felhasználható, fertőtleníthető, Magyar gyártmány, kiváló minőségű egészségügyi textilből, több rétegű, oronyereg fém klipsszel ellátott. 1 csomag 5 db szájmazkot tartalmaz.

Amint a föntebb jobboldalt olvasható, átírt szöveg mutatja, a **lényegi információ megtalálását nehezíti**, ha mind a négy tulajdonságra utaló szó a jelzett szó előtt áll.

Az eredeti képen látható szórendi megoldás már **közel áll a névszói állítmányhoz**, hiszen mondatba ágyazva így festene:

Ez a textil szájmazk mosható/fertőtleníthető, fehér, oronyereg fém klipsszel ellátott.

A szokásos jelzői használat tehát előkészíti a beszélők tudatát a hátravetett jelzői használat elfogadásához, a hátravetett jelzői használat pedig utat tör az állítmányi használat elfogadása számára.

C) Az idegenszerűség vádja

A nyelvújítók felhívják a figyelmet arra a paradoxonra, hogy a **predikatív határozói igeneves szerkezetet** sokan azért kerülik, mert **idegen eredetűnek** tartják, s használnak **helyette predikatív befejezett melléknévi igenevet**. Pedig épp a **predikatív határozói igeneves szerkezetnek nincs mása a németben**, ellenben a **predikatív befejezett melléknévi igenévnek van**. Vö. pl.:

<i>magyar</i>	<i>német</i>
az ellátás <u>biztosított</u>	die Versorgung <u>ist gesichert</u>

Ezzel kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy azért, mert a predikatív befejezett melléknévi igenévnek pontos szerkezeti megfelelője van a németben, még **nem biztos, hogy német hatásra keletkezett**, de ha így lenne is, ennek még a nyelvújítás hivatalos álláspontja szerint sincs köze a nyelvhelyességhez. Vagyis ez a szemlélet a **nyelvi purizmus** megnyilvánulása.

Mindegy, hogy idegen hatásra jött-e létre vagy sem, s lassan már az is, hogy volt-e rá szükség, mert most már sok esetben **normatív**.

Operatív törzs: Engedélyezettek a ballagások és osztálykirándulások, védettségi igazolványhoz kötik az orvosi ellátásokat

2021-05-07 Nagy László

Alvásmegvonás, agresszív módszerek engedélyezettek

Infostart

2006. október 18. 15:34

Ajánlom 0

Még mindig nem kizárt a Híd 2023 és a Demokrati együttműködése, de Sólymos szerint Hegeréknek nincs reális elképzelésük

2023. MÁJUS 28. | 13:58 | BELFÖLD

Megosztás: 14

Sólymos László, az újjáalakult Híd 2023 elnöke a TA3 vasárnapi vitaműsorában elmondta, még nem teljesen kizárt, hogy sikerül megegyezniük a Demokrattal.

A színvonalas neurológiai ellátás biztosított Szentesen is

2022. 12. 20. 8:36

Szlovák busz is érintett egy csehországi tömegbalesetben

KIN kötött a szülőket is osztályozó Erzsébet-táboros kérdőív kitöltése

Magyar Hang | 2020. július 08., 08:23 | Belföld

2013. szeptember 15., 09:17 | hírek.sk

Pázmány Péter: a szétszórtság nem megengedett

DUNASZERDAHELY. A Magyar Közösség Pártja dunaszerdahelyi ünnepi kongresszusán Bauer Edit és Mészáros Alajos európai parlamenti képviselők adták át a Helytállásért-Pro Probitate díjat.

Egy magyar férfi is érintett abban az ügyben, ahol zsályának álcázva próbáltak kicsempészni nagy mennyiségű drogot

2022. JANUÁR 12. | 11:06 | KÖLPOLO

Magaslat 2

MAGYARORSZÁG - Több mint 6000 kilogramm kábítószer szállítását szervezte meg Tanzániából Magyarországon keresztül az Egyesült Királyságba egy magyar férfi segítségével egy ir állampolgár, a Fővárosi Főügyészség vádat emelt ellene.

Gazdaság

A hazai ellátás biztosított, jut a magyar dinnyéből exportra is

A technológiai fejlődés és az öntözés miatt a hozam stabilizálódott

múlt-kor
TÖRTÉNELMI MAGAZIN

Múlt-kor bolt: Itt vásárolhatsz termékeinkből >

Valóban, az ezekből az évekből származó templomok, amelyek megőrződtek a városban, mozaikkal gazdagon díszítettek, ami megmutatja a város jelentőségét a Bizánci Birodalom korában. 630-ban a terület iszlám fennhatóság alá került, habár erről az időszakról alig maradtak adatok.

3. A szerkezet nyelvújítói elfogadása

A *Nyelvművelő kézikönyvtár* csak akkor fogadja el a befejezett melléknévi igenév állítmányi használatát, „ha igei jellege már annyira **elhomályosult**, hogy tulajdonságot, állapotot kifejező melléknévnek tekinthető” (NymKsz.² 2005: 65).

Nagyon <u>fáradt</u> vagyok.
Légy <u>nyugodt</u> !
Legyen <u>áldott</u> az Úr neve!
A festés <u>kopott</u> .
A táj <u>elvadult</u> .
A vécé <u>foglalt</u> .
Ez az ember <u>művelt</u> .
Ez az ember sokra <u>hivatott</u> .
Az új munkatársunk <u>gyakorlott</u> .
Az alkalmazottak mind jól <u>képzettek</u> .
A kórházak a járvány miatt <u>telítettek</u> .
<u>Elégedett</u> vagyok a helyzetemmel.
Körülményei <u>rendezettek</u> .

További **melléknevesült igenevek**, melyek használatát a nyelvújítók nem helytelenítik:

bágyadt, sápadt, ingerült, rekedt, gyűrött, romlott

Annak, hogy egy igenév már **melléknevesült**, az az egyik bizonyítéka, hogy általában **fokozható**:

<i>melléknevesült</i>	<i>nem melléknevesült</i>
fáradtabb, nyugodtabb, áldottabb, kopottabb	*foglaltabb, *biztosítottabb

Annak azonban, hogy nincs **foglaltabb* vagy **biztosítottabb* alak, inkább jelentéstani okai vannak (valami vagy foglalt, vagy sem, s hasonlóképpen vagy biztosított, vagy sem).

M. P. haiku

köztudott hogy nem
feltétlenül "köztudott"
mit a köz tudott

2021. augusztus 13.

Mennyire telítettek az európai gáztárolók?

RESEARCH BLOG Pletzer Tamás EMEA Olaj-, és Gázipar Elemző | 2022. július 21. 18:08

**Még messze nem
telítettek a kórházak,
ezért nem kell iskolákat
bezárni**

Kétségtelen, hogy a melléknevesült formák a legelfogadottabbak, de ez inkább csak a köznyelvi használatra nézve ad eligazítást. A szaknyelvekben **elfogadottak** lehetnek (el lehetnek

fogadva ☺) olyan befejezett melléknévi igeneves formák is, amelyeket a köznyelvi beszélők mesterkéltnek, szokatlanak vagy félreérthetőnek éreznek.

Ebből következően amikor egy konkrét predikatív befejezett melléknévi igenévi forma helyénvalóságát akarjuk megítélni, **nem támaszkodhatunk saját (köznyelvi) nyelvérzékünkre**, hanem az adott szaknyelvet ismerő és használó **szakemberek megítélését** kell mérvadónak tekintenünk.

Ezért a predikatív befejezett melléknévi igenévi formáknak mások kéziratában való javítását **nem ajánljuk** az adott szakterület szakemberével való **konzultálás nélkül**.

Amennyiben az érintett forma már **melléknév**, nem is beszélhetünk már „tötönyelvről”, tehát az ilyen esetek nem befolyásolják a „tötönyelvi” formák helyességét vagy helytelenségét.

szeptember 9, 2022 • Uncategorized

A Fradi sokra hivatott

2022. június 21., 20:16 ma7 | TASR

Ön elégedett a buszközlekedéssel? Közvélemény-kutatást végez az Arriva Nyitra megyében

Közvélemény-kutatást indított az Arriva Nitra és az Arriva Nové Zámky társaság a Nyitra megyei lakosok körében.

TÁRSADALMI VÉLEMÉNYEK AZ OROSZ-UKRÁN HÁBORÚRÓL

A Political Capital kutatása

3 Mennyire tájékozottak a magyarok a szankciókkal kapcsolatban?

Hogyan legyünk rendezettek az új évben is?

Róka Fanni / Komment

Az új év elején egy kicsit érdemes megállni és lelassulni egy pillanatra. Fontos összegeznünk azokat a dolgokat, amiket a magunk mögött hagyott év adott számunkra. A visszatérés után azonban nincs más hátra, mint előre, hiszen mindannyian tudjuk, hogy egy – egy új év mennyi élményt és meglepetést tartogathat számunkra.

A gépjárművezetők magas fokon képzettek

GKI | 18 JÚN, 2015 | NINCS HOZZÁSZÓLÁS | TRANSPORT STUDIUM

MIÉRT VAGYOK MINDIG FÁRADT?

EGYÉB | ÉLETMÓD | HATVANI HÍREK | KÖZÉLET

KIEGYENSÚLYOZOTT A TŰZIFAELLÁTÁS A TÉRSÉGBEN

BIZTOSÍTOTT A TŰZIFAELLÁTÁS A TÉLI IDŐSZAKBAN, HATVANBAN ÉS A KÖRNYEZŐ TELEPÜLÉSEKEN. AMIKOR AZ IDŐJÁRÁS ENGEDI A KITERMELÉS FOLYAMATOS, AZONBAN A TŰZELŐ IRÁNTI KERESLET VISSZACSKENT AZ UTÓBBI HÓNAPOKBAN.

2023. NOV. 07

Megosztás: f t y

& A -HATÓ/-HETŐ KÉPZŐS IGENEVÉK ÁLLÍTMÁNYI HELYZETBEN

1. Általános kérdések

A személytelen fogalmazásnak egy további eszköze a *-ható/-hető* képzős igenév állítmányi szerepben, amely többnyire tárgyias igékhez járul.

Sajnos a nyelvművelés erős **nyelvi perszonalizmusa** miatt **ez a nyelvi eszköz sem örvend általános elfogadásnak** (nincs általánosan elfogadva ☺).

A *Nyelvművelő kézikönyvtár* (NymKsz.² 2005: 227) szerint a tárgyias igéből képzett *-ható/-hető* képzős igenevek állítmányként „akkor kifogástalanok, ha a kijelentés általános érvényű, személytelen jellegű”:

1. A javítás <u>megvárható</u> .
2. Az összeg június 1-jétől <u>vehető fel</u> .
3. Ez a folt, sajnos, nem <u>vehető ki</u> .
4. A csillag szabad szemmel is <u>látható</u> .
5. A kiutalt összeg <u>fölvehető</u> a pénztárban.

Ha azonban a mondatban „valóságos, néven nevezhető cselekvő” van, a kézikönyv az ajánlja: ne fogalmazzunk személytelenül, hanem használjunk ragozott igét.

Ez a szabály egyrészt értelmetlen (hiszen személytelen fogalmazásra szükség van), másrészt követhetetlen. Például a fentebbi 1. sz. és 2. sz. mondatban is valóságos, a beszédhelyzet ismeretében néven nevezhető cselekvők várják meg a javítást, ill. veszik fel az összeget.

Valójában nem erről van szó, hanem arról, hogy **a beszélő mit tart fontosnak, mit akar hangsúlyozni**. Ha **általánosító** módon akar fogalmazni, ha a konkrét személyek nem érdekesek, mert a közlés úgyis mindenkire vonatkozik, akkor igenis **helyénvaló** az igeneves forma.

<i>-ható/-hető képzős igenév</i>	<i>cselekvő ige</i>
Kívánsága nem <u>teljesíthető</u> .	Kívánságát nem <u>tudom teljesíteni</u> . Kívánságát nem <u>tudjuk teljesíteni</u> .
Kérelme a titkárságon <u>benyújtható</u> .	Kérelmét a titkárságon <u>nyújthatja be</u> . Kérelmét a titkárságon <u>nyújtsa be</u> .

A tanácsi lakás bérlőjéül csak állampolgár jelölhető ki, a lakosságügyi hatóság által.

A tanácsi lakás bérlőjéül a lakásügyi hatóság csak állampolgárt jelölhet ki.

A nyelvújítók által javasolt forma **barátságosabb, emberibb**, mivel kevésbé formális vagy egyenesen közömbös stílusértékű. Ám ha a hivatalnok (sajnos) nem barátságos akar lenni, hanem hivatalos, kimért, akkor meg épp a **kárhoztatott forma a megfelelőbb**, azzal együtt is, hogy **etikai szempontból nem helyénvaló**.

Mindenesetre a **hivatali** nyelvben **nem szokás teljesen személyesen fogalmazni írásban**, ezért a javasolt formák eléggé szokatlanok (persze ha ezek célzott nyelvalkítási intézkedések folytán elterjednének, természetessé válhatnak).

A *Nyelvújító kézikönyv* három lehetséges nyelvi formát hasonlít össze egymással:

-ható/-hető képzős igenév	ragozott ige	lehet + főnévi igenév
Nehezen <u>volt megfigyelhető</u> .	Nehezen <u>figyelhettük meg</u> .	Nehezen <u>lehetett megfigyelni</u> .

A *Nyelvújító kézikönyv* szerint az első oszlopban található szerkezet **általánosabb** jelentésű, mint a másodikban található. **Természetesebb**, de **kissé nehezkesebb** a harmadik oszlopban látható forma.

Az igaz, hogy az első oszlopban lévő forma általánosabb jelentésű, de az nem, hogy a harmadik általában véve természetesebb volna nála. Csak a **hétköznapi, informális** nyelvben természetesebb a *lehetett megfigyelni*, a **formális** nyelvben éppenséggel a *volt megfigyelhető* természetesebb.

2. A -ható/-hető képzős igenevek és melléknevek használata

Nézzünk meg a -ható/-hető képzős igenév használatára példákat az MNSZ2-ből alkorpuszonkénti bontásban!

„Szépirodalmi” alkorpusz

<p>1. Ha nem is szólt róluk, nem tudta elnézni, szeretni valóvá puhítani a gyengéimet, hogy nem voltam olyan „igazi” férfi, amilyenek a Démusz-clan vérbe írt törvényei szerint egy férfinak lenni kell – jó fellépésű, elegáns, bátor, kicsit szélhámos is –, de ezt titkolta, s épp ezért mélyebbre evődő bosszúság, úgy érzem, nála sem tudta szétmarni (kacagi, világ, ha áltatom magam) a gyerekkorunkban ránk csomózódott kötelékeket; <u>elképzehető</u>-e különben, hogy annyi küzdelem, elidegenedés után egyszerre csak a szerelem korlátlan lehetőségeiről kezd beszélni. (Németh László)</p>
<p>2. A Magyar jellemről szóló tanulmányában azt írja Babits, hogy magyar tragikus hősök bűne legtöbbször nem valamilyen félresiklott cselekedet, hanem mulasztás. Az, amit nem tettek meg. Egy korszak lezárásakor és egy lehetséges új korszak kialakulása előtt nekünk vajon nem azt kellene-e legelőször tisztáznunk, mi az, amit az elmúlt évtizedekben elmulasztottunk? Bevallhatjuk: a leltár elszomorító tétetekkel kezdődik. Írók voltunk, a szellem emberei, s bár jól tudtuk, hogy az írás szabadságától elválaszthatatlan az állampolgári szabadság, mégis úgy viselkedtünk, mintha <u>elválasztható volna</u>. Hosszú időn át nem az olvasóinknak s nem a lelkiismeretünknek írtunk, hanem a cenzorainknak. (Csoóri Sándor)</p>
<p>3. És hol az igazság? Minden út addig <u>járható</u>, amíg meg nem állapítjuk róla, hogy járhatatlan, és ehhez végig kell járnunk. Amelyik útról kiderül, hogy nincs vége, az <u>járható</u>. El kell indulnom, és most vissza kell ténnem. Rajtam kívül álló erők döntenek. (Spiró György)</p>
<p>4. Csak mellékesen említve, hogy nálam mind a görög filológiában, mind a filozófiatörténetben sokkal hozzáértőbbek számára érdekes feladat lenne kikutatni, milyen filológiai és/vagy ideológiatörténeti okok, esetleg milyen köztes előzmények eredményezhették azt a csupán árnyalatnyi, mégis fontos eltérést a platóni és az epiktétoszi változat között. Számomra mindenesetre az epiktétoszi marad az „igazi” szókratészi változat (bár <u>feltehető</u>, hogy az eltérés éppen a kettejük közti gondolkodásmód lényeges különbségének következménye). (Somlyó György)</p>
<p>5. Igazában Abram különös lénye az, ami veszélyt jelent; s ráadásul, ez a veszély nem is egyértelmű. Csupán <u>éreződik</u> rajta a másság; <u>fel lehet tenni</u> róla, hogy más értékrendhez vonzódik, mint ami kötelező. Ugyanakkor szelíd, hallgatólag – sőt: mosolyognivalóan tétova és figyelmes, kerül minden vitát, gúnyolódást. Egyszerűen képtelen bántást bántással viszonzni. Mintha hiányozna belőle az erőszaknak az a mértéke, ami egy zárt közösségen belül még egymással szemben is <u>megengedhető</u> – mint szükséges tréningje annak a másoknak, ami adott esetben a közösséget védeni <u>hivatott</u>. (Mészöly Miklós)</p>
<p>6. Én személy szerint neki köszönhetem, hogy az általános után gimnáziumba mentem. 1957 szeptemberének első hete volt, és a szüleim még mindig nem tudták, mi legyen velem. Megjelent nálunk 4-én vagy 5-én, bevitt busszal Egerbe (kivételesen nem késte le), és beíratott a Gárdonyiba, ahol – valahogy kiszimatolta –, még volt felvétel. Bár az én továbbtanulásom sem <u>tekinthető</u> egyértelműen pozitív fejleménynek, hiszen az is válságtünet volt. (Oravecz Imre)</p>
<p>7. Kiderül róluk, hogy csak káprázatok, de közben elpusztítottuk – mert elhanyagoltuk –, ami a mienk volt valóban. „Semmik vagyunk s minden leszünk” – énekli a tömegesített, elbódított tudatlanság; az igazság pedig az, hogy „minden vagyunk és semmik leszünk „, ha beugrunk a csábításnak, vagy ha a téveszmékbe fokozatosan belelovaljuk magunkat. Nem vélet-</p>

len, ahol élünk, amiben élünk, s az sem esetleges, amit életünkkel ki kell fejeznünk. Az életfeladat bővíthető, javítható, de nem cserélhető. Aki a saját életfeladatát cserbenhagyja, sohasem kapja meg az áhítottat. Lépése az úrbe viszi, nem pedig a létra következő fokára. (Jókai Anna)

8. A regényben hitbizonyítási szokásokban, az ősi tradíciók továbbélésében és az elvont gondolkodásban is fellelhető az ősvallás elemeit is beolvasztó katolicizmus. Állandó szófordulat az Istenre és Máriára való hivatkozás, az árvákat nem hagyó, a bűnökét megbocsátó Jézusra és a könyörgőket meghallgató Máriára való utalás. Csorja Boldizsár és valamikori szerzetes-tanára, Fazakas Ádám számára magától értetődő, hogy Máriára emelik poharukat. Ebben a profán szakralitásban ott van az „Istenben gyökeredző egyén [...] önnön belső transzcendens megtapasztalásának evidenciájá”-val, s ott vannak a kollektív tudattartalmak, ősképek, őszimbólumok és a kereszténység közös tudatalattijának elemei is. (Sipos Lajos)

Bár a *-ható/-hető* képzős nyelvi formák összességükben rendkívül gyakoriak, a „szépirodalmi” alkorpuszban a többi alkorpuszsal összehasonlítva **kevesebb** példa van rájuk, s ezek nem csekély hányada nem is prototipikus szépirodalmi alkotásokból való, hanem inkább esszéből vagy egyenesen tanulmányokból, amelyek csak azért kerültek be a „szépirodalmi” alkorpuszba, mert szerzőjük író, vagy esetleg azért, mert irodalomtudományi kérdéseket tárgyalnak (vagyis valójában nem is ebben az alkorpuszban volna helyük, hanem inkább a „tudományosban”).

Ez a tény is arra utal, hogy a *-ható/-hető* képzős igenevek legjellemzőbb stílusértéke a **formális**, bár – amint az alábbi példából is látni fogjuk – rendkívüli gyakoriságuk folytán alkalmilag megjelenhetnek bármilyen stílusú szövegben, legfeljebb stilisztikailag kicsit jelöltek lesznek (pl. az erősebben bizalmas stílusú szövegekben), ám stílustörést nem (feltétlenül) okoznak. Különösen azok illenek bele szinte bármilyen stílusú szövegbe, amelyek **melléknevesültek**.

Az idézett szövegrészeket közt kettő olyan van, amely nem formális, hanem egyértelműen **választékos** stílusú: az 1. és a 7. sz. részlet.

Az 1. sz. példában található *elképzelhető* ma már melléknév, és alapvetően közömbös stílusértékű, így aztán beleillik a választékos szövegbe is. A 7. sz. idézetben található *bővíthető*, *javítható*, *cserélhető* gyakori formák, ennél fogva ugyancsak nem mondhatók kifejezetten formális stílusúnak, **választékos** szövegekbe is beleillenek, sőt valószínűleg **enyhén bizalmas** szövegekben sem okoznának stílustörést.

Az 5. sz. példa érdekessége, hogy **többféle személytelen szerkezet** jelenik meg benne: **mediális ige** (*éreződik*), **lehet + személyragtalan főnévi igenév** (*fel lehet tenni*), **befejezett melléknévi igenév állítmányi helyzetben** (*hivatott*), és a vizsgálatunk tárgyát képező *-ható/-hető* **képzős igenév** (*megengedhető*). A felsoroltak közül egyiknek sem szükségszerű a használata, mindegyiknek volna semmivel sem nehezebb alternatívája:

<i>az eredeti szövegben szereplő formák</i>	<i>lehetséges szinonimák</i>	
	<i>személytelen állítmány</i>	<i>általános alany</i>
<i>éreződik</i>	érezni érezni lehet (érezhetni)	érezzük
<i>fel lehet tenni</i>	feltehető	feltehetjük

hivatott	van hivatva	
megengedhető	meg lehet engedni (megengedhetni)	

Mivel tehát a szerzőnek legalább két lehetőség állt rendelkezésére (nem számítva a körülírásokat), feltehető (feltehetjük ☺), hogy – tudatosan vagy ösztönösen – **nyelvi változatosságra** törekedett (a választékos szövegek többnyire gondozottak, s ezek szerzői rendszerint fontosnak tartják a változatosságot).

A találati szavak közül az *elképzehetőt*, a *járható*t és a *feltehető*t az értelmező kéziszótár is tartalmazza, s melléknévként minősíti. Az *elképzehető*nek és a *járható*nak az antonimája is benne van címszóként a szótárban: az *elképzehetetlen* és a *járáhatatlan*. Az *elválasztható*, a *megengedhető* és a *javítható* nem címszó, viszont az ellentéte, az *elválaszthatatlan*, a *megengedhetetlen* és a *javíthatatlan* igen. A *tekinthető*, *bővíthető*, *cserélhető* és a *fellelhető* nem szerepel címszóként a szótárban (s ellentétük sem). A példák tehát a melléknevesülés különböző fokozatait képviselik.

Nyilvánvaló, hogy minél inkább melléknévként viselkedik egy *-ható/-hető* képzős szó, annál nagyobb a valószínűsége, hogy csak **enyhén formális** vagy **közömbös** stílusértékű. **Közömbös** stílusértékűként pedig tökéletesen beleillik a **választékos** stílusú szövegekbe is.

A *-ható/-hető* képzős szó stílusértékét befolyásolhatja az **alapszó stílusértéke** is. Például a *fellelhető* nyilvánvalóan azért formálisabb és választékosabb a *megtalálható*nál, mert maga a *fellel* alapszó jóval formálisabb és választékosabb, mint a *megtalál* (ez utóbbi közömbös stílusértékű).

Szavazzon! Megengedhető, hogy egy edző csúnyán beszéljen tinédzser játékosaival?

2022. okt 10. 14:01

Megosztás

Blikk Blikk-információ

Január 8-án tekinthető meg a párkányi hídor performance-a

Január 8-án kerül sor Maria Chiara Calvani párkányi hídor performance eseményére Párkányban, a Barta Gyula Galériában 16 órától.

Sajtó és Tájékoztatás

Az Európai Unió Bírósága
89/22. sz. SAJTÓKÖZLEMÉNY
Luxembourg, 2022. május 19.

A C-569/20. sz. ügyben hozott ítélet
Spetsializirana prokuratura (Szökésben lévő vádlottal szembeni eljárás)

Amennyiben a vádlott nem fellelhető, távollétében is megtartható a tárgyalás vagy hozható büntetőítélet, ezt követően azonban joga van az ügy érdemi részére vonatkozó tárgyalás újbóli megnyitását kérni

Mindazonáltal a jog megtagadható, ha szándékosan kivonta magát az igazságszolgáltatás alól annak megakadályozásával, hogy a hatóságok tájékoztassák őt a tárgyalásról

Már járható az Albár melletti út, vizsgálja a rendőrség a baleset körülményeit

Már járható az út Albárnál a Dunaszerdahelyi járásban, ahol csütörtökön többen megsérültek egy buszbalesetben – tájékoztatt a rendőrség a közösségi hálón.

Az elmélet és a gyakorlat nem elválasztható

Badacsony Linda, 2006. november 21. kedd, 23:59
Fotó: Napi.hu

Ezért nem cserélhető önmagában a törött előlap egy Huawei okostelefonon, ha a kijelző még ép

 május 14. 2021

„Sajtónyelvi” alkorpusz

1. A kormányzati csomag alapján a 6 millió forint alatti árbevételű mikroállalkozások tételes adózást választhatnak: főállású kisadózó esetében havi 50 ezer forintot, mellékállásban 25 ezer forintot kell fizetniük, s más terhet (kivéve iparüzési adó és áfa) nem kell teljesíteniük. Ezzel kapcsolatban a GKI elemzése úgy fogalmaz, hogy elvben igen nagy hatás várható a kisadózók tételes adójától. A beépített korlátozások (például, hogy számláik nem írhatók le költségként, 6 millió forint árbevételig alkalmazható) erősen szűkítik az érdekeltek lehetséges körét. 2009-es adatok szerint az egyéni vállalkozók száma 266 ezer fő volt, az átlagos árbevétel már 3 évvel ezelőtt is meghaladta a 7 millió forintot.
2. A havazást, majd az esőt egy Magyarországról délnyugatra örvénylő ciklon eredményezte, amelynek a melegfrontja nedves és enyhébb levegőt szállít az ország fölé. Részletes csapadéktérképünket itt nézheti meg, a hőmérsékleti előrejelzéseket mutató térkép itt található.
3. Ha gazdagodik, erősödik a párt, gazdagodik a pártpolitikus is. Politikai befolyásra tesz szert, ami gazdasági előnnyé alakítható, és megint csak előlről... Míg e szisztéma fordítva is ugyanezen logika szerint működik. Ha párt pénzeket csorgatnak magángazdaságomba, akkor az a pénz a pártom számára megfelelő pillanatban visszaszivárogtatható a politikába, és megint előlről... S hogy ez nem egészen törvényes dolog? Persze hogy nem, ám ott a mindent föloldó ideológusi, politikusi „de”. Ha tehát puha (módosító szócskával fölpuhított, sőt már-már kissé mocsatos) erkölcsi, gazdasági és jogi korlátokat állítunk az üzleti és politikai mozzanatok cirkulációja köré, akkor tulajdonképpen mindegy is, hogy az ominózus körforgás mely pontról indul ki eredetileg. És ezt értette meg a fideszes karrieristák többsége, ezért járultak hozzá az Orbán-család „feltőkésítéséhez”.
4. A Borsod megyei SZDSZ-alapszervezet négy tagját gyanúsítja magánokirat-hamisítással a rendőrség – erősítette meg a Magyar Nemzet Online információját az MTI-nek a BRFK kommunikációs osztályának szóvivője szerdán. Tafferner Éva elmondta, hogy a párt tavaly tavaszi tisztújító közgyűlése kapcsán magánokirat-hamisítással gyanúsítják őket. A vétség egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető. A gyanúsítottak szabadlábban védekezhetnek, az ügyben további gyanúsítások várhatóak.
5. A krumpli piszkos, és nem is jó. Ha beülünk egy olyan étterembe, vendéglőbe, amely nem a szigorúan vett fine dining kategóriába tartozik, szinte garantálható, hogy az étel mellé köretként kapott sült krumpli mirelitből készül. Ezt sokan az éttermek igénytelenségével és a mirelit jobb árával magyarázzák, pedig ez – még ha sok esetben igaz is – csak az érme egyik oldala.
6. Az AF spotmérés így egészen különleges helyzetekre ad optimális megoldást. A fókuszbeállítás egyébiránt többféle lehet. Ilyen például a folyamatos AF-beállítás, valamint az egyképes AF-rendszer. Emellett manuális élességállításra is van lehetőség. Ez azonban nem fokozatmentes, hanem 49 lépésben módosítható. A gép közelpontja széleslátószögű tartományban 30 cm, míg telebeállítást használva 60 cm távolságban van. A gép azonban makro üzemmóddal rendelkezik, mely lehetővé teszi, hogy mindössze 4 cm távolságból készítsünk felvételeket. Érzékenysége több fokozatban változtatható. Egyrészt megadható neki az automata érzékenységválasztás, másrészt manuálisan is kiválaszthatók az ISO 100, 200 és a 400 értékek! A megvilágítás-korrektúra +/- 2 fényérték között történhet manuálisan, és mindezt 1/3-os lépésekben tehetjük meg.

7. Az Egy mozdulat című energiatakarékosági program keretében elindul a zöldtárca és az ELMŰ közös kibocsátás-csökkentési akciója: kísérleti jelleggel 40 ezer darab csúcsmínőségű, 6 éves élettartamú égőt kapnak a Közép-Magyarországi Régió egyes településeinek rászoruló nyugdíjasai. Az izzócserével éves szinten háztartásonként akár 15 ezer forint megtakarítás is elérhető. Ezzel évente egy háztartásból körülbelül 200 kilóval kevesebb szén-dioxid kerül a légkörbe.

8. Orbán Viktor miniszterelnöknek sem árulta el a kanadai kormány, hogy mennyit fizettek Giorgio Vasari A kánai menyegző című festményéért, amelyet tegnap a kormányfő vezetett küldöttség hozott haza Magyarországra. A Ferihegyi repülőtér kormányvárójában a miniszterelnök, Hámori József kultuszminiszter és Mojzer Miklós, a Szépművészeti Múzeum főigazgatója aláírta azt a dokumentumot, amelynek értelmében a festmény a múzeum birtokába került. A kép mától karácsonyig ingyen megtekinthető a múzeum előcsarnokában.

Látjuk, hogy a „sajtónyelvi” alkorpusz példái javarészt egyértelműen **formális** stílusú szövegekből valók, egy részük kifejezetten **szaknyelvi**. A *-ható/-hető* képzős igenév a **szaknyelvek** jellegzetes **kifejezőeszköze**, épp **személytelen**, ill. ebből fakadóan **általánosító jellege** miatt.

A 3. sz. példa **formális–választékos** stílusú, érzelmi töltése, ill. az ehhez illő kifejezési eszközök választása miatt (amint tudjuk, a formális stílusú szövegektől idegen az érzelmi telítettség, a választékosaktól azonban nem).

Az 5. sz. példa **kiegyenlített** stílusú, így érthető, hogy a benne található találati szó, a *garantálható* **nem okoz stílustörést**.

A 6. sz. idézetben több *-ható/-hető* képzős szót is találunk, ami **szaknyelvi** jellegéből fakadóan teljesen természetes. Ugyanakkor itt is találkozunk **alternatív** kifejezési eszközökkel, ami kétségtelenül hozzájárul ahhoz, hogy az igenevek, ill. igenévi eredetű melléknevek **nem terhelik túl a szöveget**. Az alábbi táblázatban olvasható kifejezéseket *-ható/-hető* képzős szóval is meg lehetett volna fogalmazni (megfogalmazhatók lettek volna 😊):

<i>Eredeti (leegyszerűsített mondat)</i>	<i>Átfogalmazás</i>
1. Emellett manuális élességállításra is <u>van lehetőség</u> .	Emellett az élesség manuálisan is <u>beállítható</u> .
2. A <u>megvilágítás-korrektció</u> +/- 2 fényérték között <u>történhet</u> manuálisan.	A <u>megvilágítás</u> +/- 2 fényérték között <u>korrigálható</u> manuálisan.
3. Mindezt 1/3-os lépésekben <u>tehetjük meg</u> .	Mindez 1/3-os lépésekben <u>tehető meg</u> .

Az átalakított mondatok **igenevei tökéletesen kifejezik azt a tartalmat**, amit az eredeti szövegek hordoznak, mégsem biztos, hogy véletlenül nem alkalmazta őket a szerző. Nagyon sok nyelvi formára jellemző, hogy **önmagában kifogástalan**, de ha túl sok van belőle egymás közelében, **túlterheli a szöveget**.

Nyelvi formánként változik, mi számít „túl soknak”: a *-ható/-hető* képzős szóból több is elviselhető egymás közelében, de azért nem akármennyi.

A táblázat 2. mondata, amely a „sajtónyelvi korpusz” 6. példájához kapcsolódik, **az átalakítás után valószínűleg könnyebben érthető**, mivel kiküszöbölődik benne a *korrektio történik* személytelen funkciógés szerkezet, miközben a mondat – hála a *-ható/-hető* képzős igenévnek – **megőrzi személytelenségét**.

A 3. mondatban az egyes szám 1. személyű általános alany, amelyet a szerző használt (*tehetjük meg*), kissé **személyesebb, barátságosabb**, mint az átalakított változat (*tehető meg*), de **jelentésváltozás nem történt**, mivel mindkettő a meg nem nevezett cselekvőknek ugyanarra a körére vonatkozik, s ez a kontextusból egyértelmű.

A „sajtónyelvi” alkorpusz példáit tartalmazó fentebbi táblázat 7. sz. példájában is találunk funkciógés szerkezetet. Ezt **nem magyarázhatjuk értelmi indítékokkal**, mivel a személytelen megfogalmazásra más mód is lett volna:

<i>Eredeti (leegyszerűsített mondat)</i>	<i>Átfogalmazás</i>
Az izzócserével akár 15 ezer forint megtakarítás is <u>elérhető</u> .	Az izzócserével akár 15 ezer forint is <u>megtakarítható</u> . Az izzócserével akár 15 ezer forintot is <u>meg lehet takarítani</u> .

Nem feltétlenül szorul magyarázatra, miért választotta a szerző itt a funkciógés szerkezetet, lehet, hogy egyszerűen az alternatív kifejezési eszközök közül ez jutott először eszébe. Az is lehet, hogy a „megtakarítás” fogalma állt gondolkodásának középpontjában, és úgy fogalmazta meg a mondatot, hogy a „megtakarítás” mint fogalom főnévi formában jelenjen meg. S persze azt sem lehet kizárni, hogy adott pillanatban egy **formálisabb** kifejezőeszközt érzett megfelelőnek:

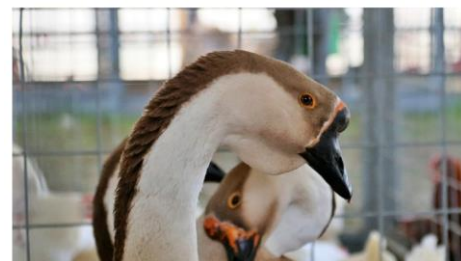
<i>nyelvi forma</i>	<i>stílusértéke</i>
megtakarítás is elérhető	erősen formális
megtakarítható	közepesen formális
meg lehet takarítani	közömbös

Illegális tevékenység, bírsággal büntethető

Írta: Barna Ferenc - 2022 december 19.

Senki ne vásároljon élő baromfit a korlátozott területekről! - figyelmeztet a Nébih, ugyanis ez illegális tevékenységnek számít és bírsággal sújtható, de járványügyi kockázattal is jár.

„Tudományos” alkorpusz

1. Többféle felhasználása is ismert, hiszen gyógyászati és étkezési célra is hasznosítható, de hatóanyagai helytelen alkalmazása esetén mérgezést is okozhat. A növény minden része, különösen magjai és a lepárlásukkal nyert illóolaj féregűző szert, aszkaridolt tartalmaz, melyet az állatgyógyászatban hasznosítanak. Fűszeres illatú leveleivel Mexikóban levest, kását és fekete babból, kagylóból készült ételeket ízesítenek. A leveléből készül a mexikói, un. jezsuita tea, amely étvágyjavító, vizelethajtó hatása mellett féregűzésre orsógiliszta, horog- és galandféreg ellen egyaránt hatékony. A levelek hurut és asztma gyógyítására is alkalmaz-

hatók, és egyes amazóniai népek tejszaporítónak használják. Teája intenzív, és kellő körültekintéssel alkalmazandó, mert koncentráltan az erős drogok közé tartozik.

2. Körben angyalok röpködnek, messzebbre a nép is látható. A fontosabb freskók tematikája: Madonna a nobadiai herceggel, Szent Péter megáldja Petrosz püspököt, Marianosz püspök arcképe, számos Madonna a Gyermekkel, Madonna megáldja II. Georgiosz királyt, szentek (például Szent Onufrisz), királyok. Onufrisz megjelenése érdekesség, hiszen ennek a szentnek tisztelete ezen a vidéken egyenes folytatása az óegyiptomi Ozirisz kultuszának, ahogyan Mária is azonosítható Izisszel, a Gyermek pedig Hórral (Hórnak külön neve a „Gyermek Hór”, azaz Hórpehered, és ábrázolásai nagyon hasonlítanak a gyermekét tartó Madonna képekhez). Pakhórasz püspökeinek listája a főhajóban, az oltár melletti falon volt olvasható.

3. A gyümölcsöt konzerv, illetve nyers formában lehet megvásárolni. Legtöbbször gyümölcسالátába keverve fogyasztják, de kiválóan illik rák- és halételekhez, valamint lekvár és aszalt gyümölcs is készül belőle. Virága sűrű, édes mézet ad, amely önmagában is fogyasztható. A fa világosbarna törzsét bútorkészítéshez használják fel.

4. Magyarországon is egyre népszerűbbek az amerikai, francia és német családok körében méltán kedvelt muffinok. Ezek a formában kisült apró sütemények rendkívül egyszerűen és gyorsan elkészíthetők: a hozzávalókat néhány mozdulattal elkeverjük, a kapott masszát zsiradékkal kikent vagy papírformával kibélelt muffin sütő tepsibe kanalazzuk, majd 15-20 perc alatt készre sütjük. Az elkészítési módból következően rendkívül könnyedén és sokféleképpen variálható. Az egyszerű fűszerek mellett a nyers tészta gazdagítható például aszalt gyümölcsökkel, olajos magvakkal, gabonapelyhékkel és csokoládéval, illetve sós változat esetén sajttal, sonkával és zöldségekkel. Készre sütve lekvárral vagy különféle krémekkel tölthető, és cukormázzal vagy tejszínhabbal díszített változata is ismert.

5. Váza alapján feltételezhető, hogy képes kötődni az adrenalin-, a noradrenalin- és a dopaminreceptorokhoz is. Dopaminerg hatását már sikerült kimutatni, ezért az ergotalkaloidok egy része (bromokriptin) használható agyi vérkeringési problémák, a Parkinson-kór és a meddőség egyes formái ellen. Az ergotszármazékokban megtalálható indoliletíl-amin egység a szerotoninnal mutat hasonlóságot. Ez okozza az ergotalkaloidok érzéketítő hatását, de összefügghet a szkizofrénia tünetek jelentkezésével is. Kísérletek rámutattak, hogy az LSD hallucinogén volta éppen a vegyületnek az agyi szerotonin háztartásba való beavatkozásával magyarázható.

6. Újabb fejlesztésű kártya, melyet a Siemens/Sandisk 2004-ben jelentett be a hagyományos méretű MMC kártyák leváltására. A kártya 13 érintkezővel rendelkezik, és ugyancsak soros buszon keresztül kommunikál a külvilággal, valamint vezérlő elektronika a kártyába van építve. A megnövelt érintkezőszám miatt az azt kihasználó készülékekben elméletileg az 52 MB/s-os sebesség is elérhető. Ha viszont olyan készülékben használjuk, ami nem támogatja a 13 érintkezőt, akkor úgy használhatjuk, mint egy alap MMC kártyát, azaz a sebességek is visszaesnek az alap MMC kártya sebességére.

7. Az egymással állítólag szöges ellentétben álló pártok között is létrejöhet nemzeti elven alapuló együttműködés, amelynek egyetlen közös nevezője a magyarellenesség. Például a baloldal és a kereszténydemokraták közötti esetenkénti egyetértés is részben ezzel magyarázható.

A „tudományos” alkorpusz találati is **legalább enyhén formálisak**, legkevésbé a 3. és a 4. sz. idézet, ami témájukból adódóan érthető. Ugyanazt mondhatjuk el (ugyanaz mondható el 😊) itt is, mint a „sajtónyelvi” alkorpuszból származó példák kapcsán, mivel amazok is **szaknyelvi** jellegűek: a *-ható/-hető* képzős nyelvi formák kiválóan alkalmasak a **személytelen, általánosító** fogalmazásra.

Az idézetek találati szavainak egy része nagyon sok szaknyelvnek jellegzetes kifejezőeszköze, pl. a *látható, olvasható, azonosítható, magyarázható, elérhető, feltételezhető, alkalmazható*,

hasznosítható. Ezek ugyan formális stílusértékűek, de gyakori és rutinszerű használatuk miatt inkább enyhén formálisnak mondhatók. Ilyenek a választékos stílusú szövegekbe is tökéletesen beleillenek.

A 3. sz. példában a személytelen fogalmazásnak ismét csak **többféle formáját** látjuk (*lehet* + személyrag nélküli főnévi igenév, általános alany, mediális ige és *-ható/-hető* képzős igenév), ami **stilisztikai szempontból előnyös**. Ez azért is jó megoldás, mert az MNSZ2 vonatkozó részlete a Wikipédia „mangó” szócikéből való, vagyis nem a szakembereknek, hanem a nagyközönségnek szól.

Hasonlítsuk össze a találati szövegrészletet annak „gleichschaltolt”, csupa *-ható/-hető* igeneves, átalakított változatával:

<i>MNSZ2 és Wikipédia</i>	<i>átalakított változat</i>
A gyümölcsöt konzerv, illetve nyers formában <u>lehet megvásárolni</u> . Legtöbbször gyümölcssalátába keverve <u>fogyasztják</u> , de kiválóan <u>illik</u> rák- és halételekhez, valamint lekvár és aszalt gyümölcs is <u>készül</u> belőle. Virága sűrű, édes mézet ad, amely önmagában is <u>fogyasztható</u> . A fa világosbarna törzsét <u>bútorkészítéshez használják fel</u> .	A gyümölcs konzerv, illetve nyers formában <u>vásárolható meg</u> . Legtöbbször gyümölcssalátába keverve <u>fogyasztják</u> , de kiválóan <u>illik</u> rák- és halételekhez, valamint lekvár és aszalt gyümölcs is <u>készíthető</u> belőle. Virága sűrű, édes mézet ad, amely önmagában is <u>fogyasztható</u> . A fa világosbarna törzsét <u>bútorkészítéshez használható fel</u> .

A szigorúan szaknyelvi szövegekben, melyeket szakemberek írnak szakembereknek, célszerű lehet ugyanannak a szerkezetnek a sokszori ismétlése, megkönnyítheti a megértést, áramvonalasabbá teheti a szöveget.

Ám az olyan **ismeretterjesztő** jellegű szövegekben, mint amilyen a Wikipédia-idézet is, melyeket szakemberek a laikus nagyközönségnek írnak, **előnyösebb** a kifejezőeszközök **változatosabb** használata, elsősorban **stilisztikai** okokból, mivel az ilyen szövegek rendszerint **formális–választékos, választékos–bizalmas** vagy **kiegyenlített** stílusúak, ezek a stílusok pedig kedvelik a változatosságot.

Fotó, amiből vászonkép készíthető – ezek az alapvető elvárások

EGYHÁZ

Feltételezhető, hogy iszlamisták raboltak el egy német misszionáriust Maliban

Most megtudod, fogyasztható-e még a már lejárt élelmiszer!

„Hivatalos” alkorpusz

- 1. Zöldfelület:** a szabályozási tervlapon feltüntetett helyeken, magántulajdonú telkeken, melyen a kiskerti művelés fenntartható, de építményre építési engedély nem adható ki. A területbe eső meglévő zártkerti építményre fennmaradási engedély kiadható. Távlati célként közpark megvalósításra kijelölt terület.
- 2.** Az önkormányzatok – tapasztalataink szerint – maradéktalanul eleget tettek rendeletalkotási kötelezettségüknek, de hiába határozták meg a támogatások formáit és gyakoriságát, valamint a jogosultak körét, ha pénzügyi lehetőségeik alatta maradnak az igényeknek. Az országgyűlési biztos az önkormányzatok anyagi forrásait és azok felhasználását nem vizsgálhatja, ezért az elégtelen szociális támogatottságot sérelmező beadványok esetében az alkotmányos visszasság nem állapítható meg.
- 3.** 112. § (1) A szabadalmi bejelentésben csak egy állatfajtára igényelhető szabadalom. (2) A Magyar Szabadalmi Hivatal a bejelentés érdemi vizsgálatát abból a szempontból végzi, hogy az állatfajta a) kielégíti-e a 110. § (1) – (5) bekezdéseiben meghatározott követelményeket és a 6. § (2) bekezdése szerint nincs-e kizárva a szabadalmi oltalomból, b) bejelentése megfelel-e az e törvényben megszabott feltételeknek.
- 4.** A hatóanyagok egyéb forrásainál is, melyeknél a dosszié nem volt teljesnek tekinthető, megemlítik, hogy levonható-e az a következtetés, hogy az ilyen hatóanyagok az irányelv 13. cikkének (5) bekezdése értelmében összehasonlíthatóak. / (2) Az irányelv 7. cikkének sérelme nélkül, új vizsgálatok benyújtása nem fogadható el, kivéve a 6. cikk (2) bekezdése c) pontjának harmadik franciabekezdésében említett vizsgálatokat. A referens tagállam kérheti a bejelentőtől olyan további adatok benyújtását, amelyek a dosszié tisztázásához szükségesek.
- 5.** A törvényjavaslat szerint a leendő törvény szeptember 1-jén lépne hatályba, de ténylegesen csak szeptember végétől alkalmazható. Semmilyen indoka nem volt annak, hogy a munkáltatókat érintő jogszabályt és hatályt ne terjesszék ki a jövő év elejétől kezdődően, azon túlmenően, hogy akkor a jelenleginél sokkal alaposabban meg lehetett volna vizsgálni a feketegazdaság egyes területeit. A másik tényező, amire hivatkoznak, hogy a vállalkozások számviteli, adózási szabályozásai nem hangolhatók össze a jelenlegi elképzeléssel. Ez nem egészen érthető, hiszen a közteherjegy, illetve a hozzá tartozó bér egyszerűen elszámolható költségként, akár elkülönítve az egyéb munkaköltségektől.
- 6.** Ez az összeg azonban nem külön feladatként, külön pénzként jelentkezett a tárcánál, hanem a honvédelmi költségekből kellett kigazdálkodni, ellentétben a többi tárcával, és többek között ennek tudható be, hogy bizonyos fejlesztési feladatok elmaradtak, hiszen év közben át kellett rendezni a költségvetés felhasználását.
- 7.** A II. melléklet lábjegyzete meghatározza, hogy amennyiben nem áll rendelkezésre reprezentatív CIF-importár kiszámításához használható árfolyam, akkor az Amerikai Egyesült Államokban nyilvánosan hozzáférhető FOB-árfolyam használható. E rendelkezés azonban nehezen alkalmazható, mivel az Amerikai Egyesült Államokban a belső szállítási költségek nem vehetőek figyelembe. A lábjegyzetet ezért módosítani kell, hogy figyelembe vegye ezeket a szállítási költségeket.
- 8.** Képviselő úr hozzászólása ellenére úgy gondoljuk, hogy azért részben az olcsóbb autópálya-használat révén is segíthető ez a kérdés, és ennek kormányzati előkészítése jelenleg is folyamatban van. Valóban, az autópálya olcsóbbá tételével lényegesen többen fogják válasz-

tani az M1-es autópályát, mert elkerüli a várost. A belvárosban jelentkező zsúfoltság és a környezeti problémák megoldása érdekében az önkormányzat az elmúlt évben elkészítette a város belső tehermentesítő útjának terveit. Ennek megépítésével a városközpontban és a 10. számú főút mellett élők környezeti terhelése lényegesen mérsékelhető.

A **hivatali nyelvre** – mint más **szaknyelvekre** is – jellemző a *-ható/-hető* képzős igenevek használata. Bár a „hivatalos” alkorpusz többnyire **parlamenti beszédek**et tartalmaz, melyek **szóban** hangzottak el (jóllehet legtöbbször nyilván írott szöveg alapján), ez a kifejezési eszköz mégis **nagyon sűrűn** előfordul bennük, amint a **formális** stílus más jegyei is.

Kivételt képez a 3. és a 4. sz. idézet. A 3. számú egy **magyar törvényből**, a 4. számú pedig egy **uniós rendeletből** való (ez utóbbi nyilván fordítás, bár elvileg minden EU-s nyelven megjelenő szöveg eredetinek számít).

Dr. Hevesi Krisztina:
hogyan tartható fenn
tartósan a
szenvedély?

2013. október 4., 09:08 hírek.sk

Koleszterincsökkentőkkel mérsékelhető a demencia kockázata

2018. május 26., 06:50 Nagy Miskó Ildikó

Összehangolható-e a gyermeknevelés a vállalkozással?

„Beszélt nyelvi” alkorpusz

1. Az M1-es autópályán Herceghalomnál a 22-es és 25-ös, valamint Óbaroknál a 42-48-as kilométer között felújítják a burkolatot, mindkét terelésben irányonként két sávot biztosítanak az autósoknak, úgy, hogy az egyik irányba a két belső, a másikba pedig a külső és a leállósáv autózható legfeljebb nyolcvannal. Fontos, hogy az áttereléseknél a teherautók nem mehetnek át a szembejövők belső sávjára. A 32-es főúton Jásztelek és Alattán között a 39-es kilométer közelében ma javítják az útburkolatot, 8-15 óra között a fél útpályát lezárják.
2. Folytatjuk a 180 perces, mégpedig a Napközben műsorát ajánljuk a figyelmükbe, 9 órától kezdődik, és lesz hallható a műsor, a szerkesztő Kránicz Balázs.
3. De hát van itt egy sokkal fontosabb kérdés. Hogy lehet az, hogy Budapesten bekövetkezhet egy ilyen állapot. Hát ugye a szmog az nem úgy önmagától jön, hanem attól jön, hogy a közlekedés, a közösségi közlekedés és az egyéni közlekedés együtt túl sok káros anyagot bocsát ki. Most miért is bocsát ki ennyit? Azért, mert tömeges torlódások vannak hosszú órákon keresztül a városban. Ennek nem kéne lennie, átgondoltabb, közúthálózat és tömegközlekedés fejlesztéssel, átgondoltabb útfelújításokkal és hálózatfejlesztésekkel ennek a szmognak a legnagyobb része elkerülhető lenne.
4. Hát a legutolsó felmérés az 2004-2005-ben készült, amikor is azt hozták ki, hogy az aktuális problémák például a nem megfelelő változatosság, kevés tej és tejtermék szerepel az étrendben, kevés zöldséget, gyümölcsöt tartalmaznak ezek az étrendek. Ritkán szerepel teljes kiőrlésű gabonakészítmény, halételek nagyon keveset szerepelnek. Viszont ami jellemző, a magyar lakosságra is, több az ajánlottnál a hús és húskészítmény. És amiből ténylegesen probléma származik, természetesen a túlzott húskészítményekből is, de a túlzott zsiradék, só és cukor felhasználásból is eredeztethetők az egészségügyi problémák.
5. A gondolat gyönyörű, bennünket is sokszor ez éltet, hogy a történelem mint érték közösség felmutatható, felfedezhető, talán tanítható is. Csakhogy ennek az érték közösségnek van

<p>egy nagyon erős olyan olvasata is, ahol a nemzet önértékké válik. A modern 20. századi nacionalizmusok, a saját nemzetállam megteremtésével ezt a közös értéktudatot szétszedték és nagyon nehezen <u>illeszthető egybe</u>. Illetve csak úgy <u>illeszthető egybe</u>, hogyha ezeknek a nemzeteknek a teljes egyenjogúságán nyugszik.</p>
<p>6. Ezek szerint az év első két hónapjában 7 ezernél kevesebb cég alakult, míg tavaly ugyanabban az időszakban több mint 8 ezer új céget jelentettek be. A lap azt írja, ez annak is <u>köszönhető</u>, hogy megszűnt a gyorsított eljárás a cégbíróságokon. A nemzeti adó- és vámhivatal szigorúbban ellenőrízni az adatokat az adószám kiadása előtt, valamint nehezíti az alapítást a bejegyzési illetékek jelentős emelése is.</p>
<p>7. Automata biciklikölcsönzők nyílnak Budapesten, elsőként a VII. kerületben. A rendszer tavaly óta működik Párizsban, ahol a húszezer kölcsönözhető bicikli szerves része lett a párizsi közlekedésnek. Az egész rendszer teljesen automata, mágneskártyával működik. Hétszáz kerékpárlerakatot hoztak létre, ezek bármelyikébe <u>visszavihető</u> a kikölcsönzött bicikli. Ehhez két-három utcasarkon meg kellett szüntetni négy-öt parkolóhelyet, így nem <u>vehető el</u> a bicikli.</p>
<p>8. Természetesen, egyébként ezek az árufeltöltők nem egyéni vállalkozók, hanem egy kölcsönző cég alkalmazottai és az küldi őket ki, vagy például nem látjuk, hogy van-e, milyen szerződés van a kölcsönző cég és a munkaadó között. Van-e felmondásra végkielégítés, írásbeli szerződése, azért bármilyen nagycég, egy nagy áruházlánc, elképzelhetetlen, hogy a dolgozót úgy veszik fel, hogy nincsen munkaszerződése, tehát sokkal védettebb, egy ilyen kölcsönző esetében sokkal kiszolgáltatottabb, mennyi ideig van munkában, azért sokkal jobban <u>tervezhető</u> egy hagyományos munkaviszony.</p>
<p>9. Tájékozódunk, hogy hol, milyen minőségű és milyen árú készítményeket lehet kapni. Gyártás alatt és törzskönyvezési eljárás alatt álló készítmények, amik egyébként a legutolsó információk szerint nagy valószínűséggel február környékén lesznek <u>elérhető</u>k, tehát azok két oltást igényelnek, szemben a magyar termék egy darab oltásával. Végül, de nem utolsósorban nagyjából negyedáron sikerül beszerezni ebben a konstrukcióban a termékeket. Mert bár még nincs termék a piacon, de ismert számomra az egyéb országok által előrendeléssel lekötött mennyiségeknek a száma és ezeknek az ára, ezek 16-18 euró/oltás áron kerülnek forgalomba.</p>

Mivel a „beszéltnyelvi” alkorpusz rádiós műsorokat – ezen belül sok interjút – tartalmaz, érthető, hogy az interjúalanyok **formális** stílusban próbálnak nyilatkozni, s így a *-ható/-hető* képzős igenevek is megjelennek, akkor is, ha a mondat – beszélnyelvi jellegéből fakadóan – rendezetlen, ill. nem is feltétlenül (erősen) formális stílusúra sikeredik.

Ilyen **lazább, kevésbé feszes, kevésbé formális, kiegyenlített** stílusú a 3., a 4. és a 8. sz. idézet, de **kiegyenlített** stílusú az **írott nyelvek** tűnő 6. sz. példa is.

Nagyon tanulságos a 9. sz. példa. Ez ugyan **formális** stílusú, de látszik rajta, hogy szóban hangzott el. Ezt elárulja az *amik* vonatkozó névmási forma (a formális stílusú szövegekbe inkább az *amelyek* illene), továbbá a *-nak/-nek* rag kitétele birtokos jelzőben (*mennyiségeknek a száma, ezeknek az ára*), a mondatépítés rendezetlensége (l. az idézet 2. mondatát) végül pedig a beszélnyelvi eredetre utalnak több helyen az írott nyelvitől eltérő szórendi megoldások is (l. főleg az idézet 3. mondatát).

Az 1. sz. példának az az érdekessége, hogy a benne található igenév **tárgyatlan igéből** van képezve, az *autózik* igéből. A tárgyatlan igéből képzett igenevek használatát **a nyelvművelők nem támogatják**, de ezt **nem szükséges figyelembe venni**, különösen ha elterjedt kifejezési formáról van szó.

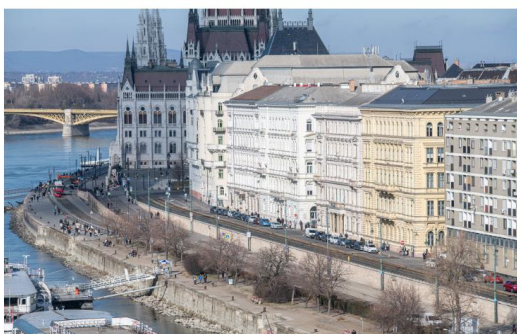
Rend a fejben: türelemmel a balesetek nagy része elkerülhető volna

Visszavihető a patikákba a hibás vérnyomáscsökkentő

ORIGO / 2018.07.31. 11:08

ÚJRA AUTÓZHATÓ A PESTI ALSÓ RAKPART!

ihó/közút - 2022.04.11. 09:00

Elvehető lett a nyugdíj!

A megszerzett szociális jog nem csorbítható, viszont az Alkotmánybíróság korábbi határozata szerint alkotmánymódosítás nem lehet alkotmányellenes! Ezzel az ellentmondással szembesülhetünk tegnap este óta, ugyanis az Országgyűlés úgy döntött, hogy gyakorlatilag bárkitől elvehető a nyugdíja.

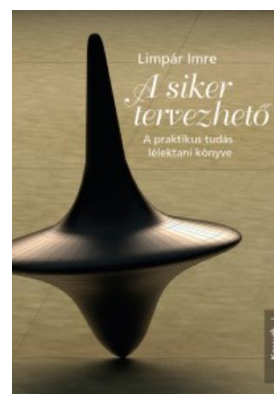
Az első két év a koraszülöttekért - jelenleg nem elérhető

Jelenleg nem kapható

Ingyenes házhozszállítás 15 000 Ft felett

Mennyiség

1

A saját hang nem hallható a fejhallgatóban

A probléma megoldásához próbálkozzon a következővel:

Ha a számítógépes asztali vezérlőhöz csatlakozik, a mikrofon monitorozásának beállításához használja a vezérlő oldalán található gombot.

„Fórum” alkorpusz

1. Divatba jött, az biztos. Ez szerintem azt is jelenti, hogy a magát feng-shui szakértőnek mondó emberek 99%-a sarlatán. A megjelent könyveket jómagam majd mindet elolvastam, figyelemre méltó, hogy néhány alaptételen és sikertörténeten kívül semmiféle használható dolgot nem írnak le. Pont annyi hiányzik belőlük, amivel már felhasználhatóak lennének, ja és mindegyik majdnem ugyanazt írja, csak a sikertörténetek mások. – Az viszont érdekes, hogy a szocialista építészet emeletes remekműveiben mindig a karrier területére teszik a végcét...

2. Bár inkább sci-fi rajongó volnék, de ez a Hobb mester engem is lenyűgözött: Van aki ismeri a 4. részt? Kapható (legalább) angolul? Biztos, hogy csak egy rész van hátra?

3. Olyan érzés volt eljönni 11-kor, mint amikor félbe kell hagyni az érettségi bankettet. Vagy rosszabb. Szóval legközelebb vagy teljes őrlésű Tali, vagy semmi! Igazán az ismeretlen nick-ek miatt néztem be, aztán „sajna” leragadtam a jól bevált orcáknál. Vajh megbocsátható? Remélem, az elsőbálozók sem jöttek el élménytelen! Legalább láthatták, hogy nem hara-

<p>punk! Sőt! Az sem <u>elhanyagolható</u>, hogy rengeteg topikötlettel gazdagodott az emberfia, ami a későbbi Talikra is kihathat éppen. -) Remélem meséltek az éjszaka folyamánról, amikből sikerült kivonnom magam! A viszony látásra!</p>
<p>4. Az évezred égése... Nem rossz. Bár, azt hiszem, kicsit elvetetted a sulykot. SzVSz a posztkommunisták hatalomba emelése demokratikus úton (1994) inkább <u>lenne</u> az évszázad égésének <u>nevezhető</u> – de hát ez már az ízlések és pofonok kategóriája.</p>
<p>5. Faithful! Kérvén kérünk, linkelj be egy fájlt, amelynek neve faithful.jpg, és amely a te arc képedet tartalmazná. De vigyázz, hogy ne más, hanem a te vonásaid <u>legyenek láthatóak</u> amaz fotón. És neve legyen faithful.jpg. Se nem gif, se nem bmp, hanem jpg. Ámde tif avagy jpeg se legyen az, hanem legyen annak kiterjesztése jpg. És a fájl a te ábrázolatod mutatandó lészen. (fórum)</p>
<p>6. Hát nemtom, de számomra elég <u>érthető volt</u>, mikor olvastam őket (sajnos csak kücsönbe voltak). És bár néha volt egy-egy érthetetlen, homályos rész, de az később értelmet nyert, vagy éppen csak vissza kellett olvasni hozzá az előző kötetek egyikéhez. Ha valaki a fő vonalat megfogja, akkor végig <u>érthető</u>, és a későbbi részek is tökéletesen illeszkednek az elképzelt világba. Az mindenesetre biztos, hogy egy olyan könyv, amit nem szabad egyszer olvasni.</p>
<p>7. Te nem vagy új filyú itten, ez már a hozzászólásalyid számából is láccik. Éppen ezért meglep, hogy egy ilyen vitában, mint ez, azzal kell foglalkozni, hogy ki mit mondott, és miért mondta... Oké, hogy miért, az tán nem mindig 1értelmű, de amit, az – könyörgöm – <u>visszakereshető</u>. Ne kelljen most elmagyaráznom, hogy ezt a topikot én nyitottam, feltettem két kérdést, aztán jött a Trebi, válaszolt, Te aszontad, hogy sületlenség, én megkérdeztem, hogy mé? De ha óhajtod, parancsolj velem.</p>
<p>8. Más: itt mindenki virtuális, még ZÖPÖ is, bárhogya aláírja a nevét – egészen addig, amíg nem találkozol vele IRL. Az meg, hogy kin mi <u>kérhető számon</u>... viccesen naiv vagy. Még a legjobb barátodon sem biztos, hogy minden <u>számonkérhető</u>. Ha te úgy hiszed, hogy azok, akik ide írogatnak, <u>számonkérhetőek</u> 90%-ban, akkor el kell keserítselek, vagy fel kell homályosítsalak. Ha csak a sulinet inváziót veszed, az egy olyan csapás volt az asztalra, ami éppen hogy <u>nem számonkérhető</u> sihederek tombizása volt – és sajna nem 10%-ban. El is ment innen sok mindenki ettől. Még egy elgondolkodtató adalék: Káder Monikka <u>ismerhető, megkereshető</u> lény/lány. Mégis – tényleg úgy gondolod, hogy <u>számonkérhető</u>, nyílt kártyákkal <u>játszó</u>? NEM! Megvonja a vállát, mélyebbre tolja a dekoltázsát, vesz egy új lakkot és lakkozgatja a körmeit. Vagyis palira vesz.</p>

Amint látjuk, a „fórum” alkorpusz találatai radikálisan eltérnek a többitől, mivel többnyire **bizalmas** stílusúak, az 1. sz. kivételével, amely **kiegyenlített** stílusú.

Aligha merő véletlen, hogy az e szövegekben előforduló *-ható/-hető* képzős szavak többségét az értelmező kéziszótár **melléknévként** tartalmazza (*felhasználható, kapható, megbocsátható, elhanyagolható, látható, érthető*).

S valószínűleg az sem a véletlen játéka, hogy azok *-ható/-hető* képzős formák, amelyek nem címszavak a kéziszótárban (*nevezhető, visszakereshető, számonkérhető, ismerhető, megkereshető*), egy kivételével ugyanabból a szövegből valók, a 8. számúból, ebben pedig a *-ható/-hető* képzős alakulatok nyilvánvalóan **stílusesszközök**.

Erre utal, hogy a *-ható/-hető* képzős igenevek sorozata után még egy *-ó/-ő* képzős igenevet is találunk (*nyílt kártyákkal játszó*), ami **még sokkal jelöltebb** eszköz a bizalmas stílusban, mint a *-ható/-hető* képzős igenév; e szövegbe azonban tökéletesen beleillik, mert a szöveg lényegi

jegye, hogy **tulajdonságokat** fogalmaz meg (nem pedig cselekvéseket), s a *nyílt kártyákkal játszó* inkább fejez ki tulajdonságot, mint a *nyílt kártyákkal játszik*.

Meg kell azonban jegyezni, hogy a „fórum” alkorpuszból nagyon sok **formális** stílusú szöveget is lehetett volna idézni, de a **bizalmas** stílusúak **tanulságosabbnak** látszanak.

NHP: Mire nem használható fel?

Az Növekedési Hítelprogram szakértői elemzése és bemutatása I.

SIKÓ BEÁTA
tartalomfejlesztési referens

Hogyan kérhető számon a tananyag MOOC kurzus esetén?

CooSpace

Kahoot

Redmenta

kb. 20 perc

MIRE NEM HASZNÁLHATÓ FEL AZ NHP?

Egy magán pszichiáter diagnózisa visszakereshető valahol?

Figyelt kérdés

Saját felelősségre megszakítottam egy kezelést, azóta többször, több helyen is letagadtam, hogy lenne bármilyen jellegű betegségem. Nem vagyok közveszél

2016. dec. 15. 10:10 [✉ Privát üzenet](#)

„Közösségi” alkorpusz

1. Ez utóbbi szempontra a törvényességen túl is szükség van, mivel több éven keresztül csak külső segítséggel volt biztosítható a város működése. A pénteki közgyűlés gyorsított eljárással hozott döntést egy 150 millió forintos közbeszerzés kapcsán. Az üggyel kapcsolatos előterjesztést azonban csak a döntés napjának reggelén kapták meg az illetékes bizottságok illetve a Közgyűlés is.

2. Tehát a rák, az infarktus, a Lyme, Parkinson, Alzheimer, Sclerosis Multiplex, Creutzfeld-Jakob-szindróma, az ér- és idegrendszeri, az anyagcsere, az allergiák, a kövérés, soványság, őszülés, kopaszodás, és más súlyos vagy még nem annyira súlyos betegségek már hosszú-hosszú ideje kivétel nélkül tökéletesen, teljesen gyógyíthatók. A kialakulásuk már a kezdeteknél befolyásolható és megelőzhető. Mindez kizárólag csak akkor lehetséges és akkor valósítható meg, amikor az orvostudomány és a hozzá tartozó tudományágak szakemberei a csúcstechnika minden eszközének alkalmazásával, bevetésével az ember és egyes állatfaj optimális mikrobiológiai egyensúlyának megváltozásáért, az első felelős kórokozót, kórokozókat és a többiek sorrendjét pontosan, hibátlanul, bizonyítottan felismeri.

3. Fogalmam sincs, mitől válik a Tamsin varázslattá, mert ráadásul még lassú is, dadogó is, kiszámítható is: tényleg fogalmam sincs, miért, de az az érzésem, hogy én meg könyvből és könyvről ennyit nem tanultam. És ehhez nem kellett más tennem, csak boldogan belemerülni, nyakig, fülig, fülcimpáig, fejem búbjáig, erősen kapaszkodni a szavakba és a vadállatok elemi ösztönösségével nyelni, falni, harapni, lélegezni, magamévá tenni a szöveget. Azóta többször is meg kellett vennem és továbbajándékoznom, valahogy képtelen vagyok csak úgy birtokolni és nem megosztani másokkal. Hát ez az én legutóbbi 10/10-esem. Alig várom a következőt.

4. Kedves József! Információink alapján jelenleg hálózati probléma tapasztalható ezen a területen. A javításon dolgoznak illetékes kollégáink. Annak megtörténteig türelmed és megértésed kérjük!

5. Ott kezdődött, hogy a Kelenföld-Tárnok vasútvonal átépítése kapcsán bekövetkezett az ilyenkor amúgy is gyakori kábelvágások egyike, emiatt Kelenföld és Háros állomások között a biztosítóberendezés meghibásodott. Mivel az áramellátásában nem keletkezett kár, a jelzők mutattak jelzéseképeket, viszont ezek közül azok, amelyek a sérült kábelrészről kapnak információt, automatikusan vörös jelzést vettek fel. A vörös térközjelzők a magyar vasúti szabályok miatt 15 km/h-val meghaladhatók, tehát ettől a forgalomnak nem kell leállnia. Van viszont egy másik probléma is: a biztosítóberendezések a forgalom menetirányát is meghatározzák az adott vágányon (ebben az irányban lehetnek vöröstől eltérő jelzéseképek, azaz erre tudnak haladni a vonatok). Amennyiben a szakaszon a rendszer megsérül, a menetirány megfordítására a kábelezés helyreállításáig nincs lehetőség.

6. Az állatorvos percek alatt odaért, megvizsgálta Brúnót, és megkérdezte a kozmetikust, miért nem szólt előbb, mert lett volna még esély megmenteni a kutyát. A doktor már sajnos nem tudott mit tenni, beadott egy injekciót, de hiába. És a végkifejlet? A rendkívül állatszerető „szakember” nem vállalt felelősséget semmiért egyszerűen közölte: Ő nem tiltotta meg, hogy a kutyánkkal maradjunk, nem tehet róla, hogy a kutya rosszul lett. A kedves úriember persze már másnap ügyvédet is hívott, aki tájékoztatta arról, hogy felelősségre nem vonható, mivel a nyírás ideje alatt nem tartózkodtunk Brúnóval. A napokban kiderült, hogy az állatvédők felé az említett kozmetikus ellen többször is érkezett már bejelentés kutyabántalmazás gyanúja miatt. Sajnos Brúnót már nem hozhatjuk vissza, azt azonban kötelességünknek érezzük, hogy legalább a többi kutyát és gazdát megkíméljem ettől a megrázkódtatástól.

7. Ha neveled is az asztalról lopó kutyát, akkor az nem lop, ha ott vagy a közelbe, de ha úgy érzi, te elég messze vagy, csak megpróbálja! Ugyanis a tanulmány szerint ez a lopás vagy agresszió olyan adrenalint szabadít fel a szervezetében, amitől jól érzi magát, és ettől függővé válik! Nos, lehet csökkenteni, vagy kordában tartani ideig óráig lehet, de végleg megszüntetni nem! A tanulmány azzal záródik, hogy apró gyerekként lehet olyan nevelési módokat találni, amivel jelentősen csökkenthető, de végleges megoldás, csak a génebésszel lehet elérni! Egy szóban is száz a vége, igenis bennünk vannak negatív géntorzulások és így vannak a cigányokban is, de megfelelő környezettel és neveléssel kordában tartható, ha nem is szüntethető meg!

8. Társaságunk szolgáltatói tevékenységével nem egyeztethető össze ez a viselkedés. A blogbejegyzésben leírt eset főszereplője, az idős bácsi sajnos eddig nem jelentkezett Ügyfélszolgálatunknál, hivatalos megkeresés nem érkezett. Amennyiben a kivizsgálást követően fény derül arra, hogy a történet valós, abban az esetben a munkáltató megteszi a szükséges intézkedéseket és elnézést kérünk a járművezető udvariatlan viselkedéséért.

A „közösségi” alkorpusz javarészt **vendégszövegeket** tartalmaz, vagyis olyan szövegeket, amelyeket nem a Facebook-fiók tulajdonosa fogalmazott, hanem csupán megosztott. Így aztán a szövegek a **legkülönbözőbb stílusrétegekből** valók: a *-ható/-hető* képzős szavakat tartalmazók jelentős része **formális** vagy **kiegénylített** stílusú.

Kivételt képez az **erős érzelmi töltésű** 3. sz. szövegrészlet, amely alapvetően **választékos** stílusú, viszont az ebben található *kiszámítható* szót az értelmező kéziszótár **melléknévként** tartja számon, így aztán nem csoda, hogy tökéletesen beleillik egy választékos szövegbe is.

Még nincs, de már gyógyítható?

Komplikált a kapcsolatod? Akkor te nagyon befolyásolható vagy

András Bence
2018. június 19. 16:39

Mennyi idő alatt csökkenthető a magas vérnyomás?

3 perc olvasás • 2021. szeptember 28.
hipertónia # vérnyomáscsökkentés # vérnyomásmérés # magas vérnyomás

Hogyan valósítható meg higiénikus, komfortos és energiahatékony ivóvízhálózat lakóépületeinkben?

Archív hír Az itt szereplő cikk tartalma már lehet, hogy nem aktuális.

REHAU Akadémia, Tervezői előadás

REHAU AKADÉMIA
Hogyan valósítható meg higiénikus, komfortos és energiahatékony ivóvízhálózat lakóépületeinkben?

Meghaladható-e a trianoni megosztottság?

A magyar Országgyűlés 2010-ben a trianoni békediktátum ratifikálásának évfordulóját, június 4-ét, a nemzeti összetartozás napjává nyilvánította. Adódik a kérdés, meghaladható-e a trianoni megosztottság, miközben a következmények máig meghatározzák a külhoni magyarok mindennapjait.

Szülő- és gyereknevelés >

Hogyan vonható be a gyerek a házimunkába?

Érdemes a gyerekeket már kicsi koruktól fogva bevonni a házimunkába, hiszen ekkor még kifejezetten lelkesek. A siker érdekében figyelembe kell venni a korosztályt és az érdeklődési kört.

[Álláskeresési tanácsok](#) > [Munkajog](#) > [Hogyan szüntethető meg a munk...](#)

Hogyan szüntethető meg a munkaviszony az új Mt. alapján?

Készítette: [Profession.hu - dr. Hargittay Szabolcs](#) • 2012. március 28.

Piacfelügyeleti törvénymódosítás: a logisztikai szolgáltató is felelősségre vonható

Ha az értékesítési lánc más szereplőit nem érik el, a logisztikai szolgáltatóval szemben is eljárhatnak veszélyes termék árusítása esetén a piacfelügyeleti hatóságok. A július közepétől hatályos szabálmódosítás megálljt parancsol az ellenőrzési rendszert megkerülőöknök. A nem biztonságos termékeket terítő, jellemzően külföldi webáruházak a továbbiakban nem játszhatják ki a hatóságokat egy közvetítő beiktatásával.

Teljes értékesítési lánc – beleértve a logisztikai szolgáltatót is – felel a termékbiztonságért

Az MNSZ2-ből vett adatok vizsgálata alapján is megállapíthatjuk: a *-ható/-hető* képzős szavakat nyugodtan használhatjuk **nyelvérzékünk** szerint. A már inkább **melléknévnek** tekinthetőek alapvetően **közömbös** stílusértékűek (bár a szótó stílusértéke ezt módosíthatja), így **bármilyen szövegben** használhatóak. Azok, amelyek **inkább igenevek** még, leginkább a **formális** stílusú szövegekbe illenek, különösen akkor, ha **bővítmény** is kapcsolódik hozzájuk.

& A JEGYZETBEN EMLÍTETT NYELVI IDEOLÓGIÁK

Nyelvi aformalizmus. *Makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a nyelv formális változatainak használata eredendően negatív jelenség. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a formális, de nem választékos stílusértékű („hivatalos ízű”) nyelvi formák eredendően rosszabbak, mint választékos, közömbös vagy más stílusértékű megfelelőik.

Nyelvi egzaktizmus. *Makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a tartalmilag pontos, félreérthetetlen közlés abszolút érték. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a denotáció szempontjából pontosabb, egyértelműbb, félreérthetetlen nyelvi forma eredendően helyesebb, mint az, amely kevésbé pontosan, elnagyoltan, homályosan, félreérthetően utal a denotátumra.

Nyelvi homogenizmus. Általánosabb nyelvi ideológiaként megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a nyelvi és nyelvváltozati sokféleség, valamint a nyelvi változatosság negatív jelenség. Hívei ezért a nyelvi egységet, ill. egységes nyelvet szorgalmazzák a nyelvi és nyelvváltozati sokféleség, valamint a nyelvi változatosság rovására. Nyelvhelyességi ideológiaként *makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a nyelvileg homogén nyelvhasználat eredendően helyesebb a különféle nyelvek vagy nyelvváltozatok formáit vegyítő közveleges, ill. kódváltásos nyelvhasználatnál, hasonlóképpen a nyelvileg egységesebb nyelvváltozatok eredendően értékesebbek a valamilyen szempontból kevert nyelvváltozatoknál. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a homogén nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint a kevert, hibrid (pl. két vagy több különböző nyelvből, nyelvváltozathoz tartozó vagy akár azonnyelvi formákból szóvegyüléssel keletkezett) nyelvi formák.

Nyelvi invariabilizmus. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy az alakváltozattal vagy szinonim változattal nem rendelkező nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint a két vagy több alakváltozatban élő, „ingadozó” nyelvi formák. Ez az ideológia megnyilvánulhat magának a lexémának az elutasításában (ha létezik hagyományos szinonimája), vagy pedig az egyik változat kiemelésében, helyesnek nyilvánításában.

Nyelvi izomorfizmus. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy az egyetlen funkcióval, ill. jelentéssel rendelkező nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint azok, amelyeknek több funkciójuk, ill. jelentésük van.

Nyelvi konzervativizmus. Általánosabb nyelvi ideológiaként megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a nyelv hagyományos formái különleges értéket képviselnek, megőrzésük társadalmi, sőt kulturális és nemzeti érdek. Hívei nem riadnak vissza az olyan nyelvalkító tevékenységtől sem, melynek célja a nyelvi változások fékezése vagy akár visszafordítása. Nyelvhelyességi ideológiaként *makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy az archaikusabb, több régies formát tartalmazó nyelvek vagy nyelvváltozatok (pl. nyelv-szigetek, nyelvjárás-szigetek, nyelvcsaládok peremhelyzetű nyelvei, peremnyelvjárások) eredendően értékesebbek a nagyobb változáson átment nyelveknél, nyelvváltozatoknál. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a hagyományos, a nyelvben régebb óta meglévő nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint az újabban létrejöttek vagy bekerültek.

Nyelvi lingvicizmus. Az a meggyőződés, hogy a nyelvi különbségek az embereket, embercsoportokat feljogosítják arra, hogy a bizonyos nyelvhasználati jegyekkel rendelkező beszélőket, ill. beszélői csoportokat vagy bizonyos nyelvek beszélőit elutasítsák, ill. hátrányosan megkülönböztessék.

Nyelvi logicizmus. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a gondolkodás törvényeinek megfelelő, „logikus” nyelvi forma eredendően helyesebb annál a nyelvi formánál, amely kevésbé van összhangban a gondolkodás törvényeivel.

Nyelvi mentalizmus. Az a meggyőződés, hogy közvetlen kapcsolat van a helytelennek bélyegzett nyelvi formák használata és a beszélők értelmi képessége között, azaz a helytelennek tartott nyelvi formák használata alacsonyabb intelligenciára vall.

Nyelvi moralizmus. Általánosabb nyelvi ideológiaként megfogalmazva az a meggyőződés, hogy kapcsolat van a helytelennek bélyegzett nyelvi formák használata és a beszélők erkölcsisége közt, azaz a helytelennek tartott formák használata etikailag is kifogásolható cselekedet, s akik rendszeresen élnek ilyen eszközökkel, erkölcsi deficitről tesznek tanúbizonyságot. Nyelvhelyességi ideológiaként *makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy az erkölcsi szempontból negatívan értékelt egyénekre, társadalmi rétegekre jellemző nyelvhasználat, ill. a sajátosan rájuk jellemző nyelvváltozatok (pl. az ún. tolvajnyelv, a szleng) eredendően rosszabbak, mint az erkölcsi szempontból pozitívan értékelt egyének, társadalmi rétegek által használt nyelvváltozatok. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a pozitív morális értékkel bírónak láttatott nyelvi forma eredendően helyesebb, mint a negatív morális értékkel bírónak láttatott nyelvi forma.

Nyelvi naturizmus. *Makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a közlés természetessége abszolút érték, a természetesebbnek tartott nyelvhasználat, ill. nyelvváltozatok eredendően értékesebbek, mint a kevésbé természetesnek talált nyelvhasználat, ill. nyelvváltozatok. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a beszélők által (informális vagy választékos stílusú diskurzusokban) természetesebbnek érzett nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint azok, amelyeket a beszélők (informális vagy választékos stílusú diskurzusokban) nem éreznek annyira természetesnek.

Nyelvi necesszizmus. Nyelvhelyességi ideológiaként *makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy két vagy több szinonim nyelvi forma közül az egyik – a hagyományos, kodifikált, standard – forma szükséges és helyes, a később kialakult egy vagy több forma viszont fölösleges, és így kevésbé helyes vagy helytelen.

Nyelvi normalizmus. *Makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a (köznyelvben) természetes, megszokott, elterjedt, és ilyen értelemben szabályszerű, vagyis „normális” nyelvi formákat tartalmazó közlések eredendően helyesek. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a (köznyelvben) természetes, megszokott, elterjedt, és ilyen értelemben szabályszerű, vagyis „normális” nyelvi formák eredendően helyesek.

Nyelvi perszonalizmus. *Makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy úgy kell fogalmazni, hogy a cselekvő személye nyilvánvaló legyen: a személytelen fogalmazás eredendően negatív jelenség. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a személytelen fogalmazást lehetővé tevő, a cselekvő személyére explicit módon nem utaló nyelvi formák eredendően rosszabbak, mint a cselekvő személyére egyértelműen utaló nyelvi formák.

Nyelvi platonizmus. Az a meggyőződés, hogy a nyelvnek van egy ideális formája, amely mindegy független a tényleges közlésekben található nyelvi alakulatoktól. Egy-egy nyelvi forma helyessége tehát nem függ attól, mennyire elterjedt, és kik használják.

Nyelvi purizmus. *Makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a hagyományos, nem idegen eredetű nyelvi formákat előnyben részesítő beszéd mód eredendően értékesebb, mint az, amely nagyobb számban tartalmaz idegen eredetű nyelvi formákat.

Mikroszinten megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a hagyományos, nem idegen eredetű nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint az idegen eredetű nyelvi formák. Hasonlókép-

pen az idegen minta nélküli, belső keletkezésű nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint azok, melyeket idegen mintára alkottak.

Nyelvi racionalizmus. Az a meggyőződés, hogy a nyelvi szerkezeteket az emberi elmében található kognitív szerkezetek határozzák meg, azaz a szavak és a nyelvtani formák azért jönnek létre, hogy (eredendően meglévő) gondolatainkat ki tudjuk fejezni. Ebből következik, hogy a szavak (jelentések) és a nyelvtani formák levezethetők az elme működéséből. Ebből a meggyőződésből ered az az elvárás, hogy a nyelvi rendszer legyen összhangban az emberi gondolkodás törvényszerűségeivel, azaz legyen „logikus”.

Nyelvi uzualizmus. *Makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy az elterjedtebb nyelvek, nyelvváltozatok nyelvileg eredendően értékesebbek a kevésbé elterjedteknél.

Mikroszinten megfogalmazva az a meggyőződés, hogy az elterjedtebb (azaz nagyobb földrajzi területen, több társadalmi rétegben, több beszédhelyzetben, többfajta nyelvi kontextusban stb. használt), ill. a nyelvhasználatban gyakrabban előforduló nyelvi forma eredendően helyesebb a kevésbé elterjedtnél, ill. ritkábban előfordulónál.

& NYELVMŰVELŐ IRODALOM ÉS SZAKIRODALOM

Általános és vegyes kérdések

- Grétsy László szerk. 1976. A mondat fő részeivel kapcsolatos nyelvhelyességi problémák. *Mai magyar nyelvünk*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 48–49.
- HivKk. 1978. személytelenség. Grétsy László szerk., *Hivatalos nyelvünk kézikönyve*. Budapest: Pénzügyminisztérium, Államigazgatási Szervezési Intézet. 272–273.
- Laczkó Krisztina 2006. Az igei inflexiós toldalékok. Az újmagyar és az újabb magyar kor. Kiefer Ferenc szerk., *Magyar nyelv*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 419–420.
- NyKk. II. 1985. személytelen megszólításformák. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv II*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 789–791.
- NymKsz.² 2005. személytelenség. Grétsy László–Kemény Gábor szerk., *Nyelvművelő kéziszótár*. Budapest: Tinta Kiadó. 512.

Szenvedő ige és származékai

A szenvedő ige általános kérdései

- Bencédy József 1968. Az igefajokkal kapcsolatos nyelvhelyességi tudnivalók. *Nyelvművelő tanácsok*. Budapest: Tankönyvkiadó. 61.
- Benyhe János 2005. Kimondatott az ítélet. *Dohogó. Nyelv-őr-járat*. Budapest: Kortárs Kiadó. 246–248.
- Horváth Péter Iván 2015. Most már tényleg „nem használtatik”. *(Ny)elvi kérdések. 100 könyved ismeretterjesztő cikk*. Budapest: Inter KHT–Tinta Könyvkiadó. 134–135.
- Kardos Orsolya–Szabó Zsuzsanna 2009. Az európai uniós szövegekben előforduló szerkezetek fordításáról. *Fordítástudomány* 11/2, 56–69.
- Kovalovszky Miklós 1953. Nyelvünk újabb belső fejleményeinek nyelvhelyességi kérdései. II. (szenvedő igék) Lőrincze Lajos szerk., *Nyelvművelésünk főbb kérdései*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 150.
- Kovalovszky Miklós 1977. Szenvedő igék. *Nyelvfejlődés, nyelvhelyesség*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 90–92.
- MGr. 2000. Az igenemek. Keszler Borbála szerk., *Magyar grammatika*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó. 83–88.
- Nagy J. Béla 1953. Nyelvhelyességi babonák. Lőrincze Lajos szerk., *Nyelvművelésünk főbb kérdései*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 254–255.
- NyKk. II. 1985. szenvedő ige | szenvedő igéből képzett névszók. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv II*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 794–796. 796–797.
- NymKsz.² 2005. nyelvhelyességi babonák | -tatik, -tetik; -atik, -etik képzős igealakok. Grétsy László–Kemény Gábor szerk., *Nyelvművelő kéziszótár*. Budapest: Tinta Kiadó. 410. 545–546.

Sebestyén Árpád 1994. „Ez íge hallatik...” *Értsünk Szót! Útvesztők és útjelzők mindennapi nyelvhasználatunkban*. Debrecen: KLTE Magyar Nyelvtudományi Tanszéke. 147–148.

A szenvedő ige névszói származékai

- Kovalovszky Miklós 1953. Nyelvünk újabb belső fejleményeinek nyelvhelyességi kérdései. II. (szenvedő igék) Lőrincze Lajos szerk., *Nyelvművelésünk főbb kérdései*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 151.
- Kovalovszky Miklós 1977. A szenvedő ige névszói származékai. *Nyelvfejlődés, nyelvhelyesség*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 92–93.
- NyKk. II. 1985. szenvedő ige | szenvedő igéből képzett névszók. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv II*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 794–796. 796–797.

A predikatív határozói igeneves szerkezet

- Bencédy József 1968. Az igefajokkal kapcsolatos nyelvhelyességi tudnivalók. *Nyelvművelő tanácsok*. Budapest: Tankönyvkiadó. 62.
- Bíró Ágnes 1992. A *-va, -ve* is ki van tiltva? Kemény Gábor–Szántó Jenő szerk., *Mondd és írd!* Budapest: Auktor Kiadó. 290–291.
- Grétsy László 1964. Az öntecs, amely „kokillába lett gyártva”. *Szaknyelvi kalauz*. Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. 152–156.
- Grétsy László szerk. 1976. A mondat fő részeivel kapcsolatos nyelvhelyességi problémák. (a befejezett melléknévi igenév állítmányi alkalmazása) *Mai magyar nyelvünk*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 50.
- Hegedűs Rita 2004. A határozói igenév. Magyar nyelvtan. Formák, funkciók, összefüggések. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 66–67.
- HivKk. 1978. határozói igenevek. Grétsy László szerk., *Hivatalos nyelvünk kézikönyve*. Budapest: Pénzügyminisztérium, Államigazgatási Szervezési Intézet. 106–107.
- Horváth László 1992. A határozói igenevek mondatbeli szerepeiről. B) „Állapotjelző”. Keszler Borbála szerk., *Újabb fejezetek a magyar leíró nyelvtan köréből*. Budapest: Tankönyvkiadó. 65–67.
- É. Kiss Katalin 2004. Az állítmányi szerepű határozói igenév használata. *Anyanyelvünk állapota*. Budapest: Osiris Kiadó. 35–37.
- Klaudy Kinga 2007. Fordítás és nyelvi norma. *Nyelv és fordítás. Válogatott fordítástudományi tanulmányok*. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 44–48.
- Kovalovszky Miklós 1953. Nyelvünk újabb belső fejleményeinek nyelvhelyességi kérdései. II. Lőrincze Lajos szerk., *Nyelvművelésünk főbb kérdései*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 151–155.
- Kovalovszky Miklós 1977. Állapothatározó igeszerkezet (*-va/-ve* + létige). *Nyelvfejlődés, nyelvhelyesség*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 93–101.

- Lanstyák István–Szabó Mihály Gizella 1997. A határozói igenév és a létige kapcsolatát érintő típusváltozók. *Magyar nyelvhasználat – iskola – kétnyelvűség*. Pozsony: Kalligram. 54–59.
- Lengyel Klára 1992. A határozói igenévi állítmány. Keszler Borbála szerk., *Újabb fejezetek a magyar leíró nyelvtan köréből*. Budapest: Tankönyvkiadó. 127–169.
- Lengyel Klára 1993/1999. Legyen szabályozva? Fábrián Pál–Tátrai Szilárd szerk., *Nyelvművelés*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó. 227–234.
- Lőrincze Lajos 1980. Meg vagyok én áldva! *Emberközpontú nyelvművelés*. Budapest: Magvető Kiadó. 126–137.
- Ludányi Zsófia 2019. A létige + határozói igenév szerkezet és a nyelvi norma. *Szabályok, normák, nyelvszokás. Tanulmányok a köznyelvi és szaknyelvi helyesírás és nyelvalakítás köréből*. Eger: Líceum Kiadó. 160–163.
- MGr. 2000. A meg van írva szerkezet elemzésének kérdése. Keszler Borbála szerk., *Magyar grammatika*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó. 240–241.
- MNyL. 2001. határozói igenév létige szerkezete. Balázs Géza, *Magyar nyelvhelyességi lexikon*. Budapest: Corvina. 91–92.
- MNySz. 2007. határozói igenév létigés szerkezete. Balázs Géza–Zimányi Árpád szerk., *Magyar nyelvhasználati szótár*. Celldömölk: Pauz-Westermann. 91–92.
- Nádasdy Ádám 2008. Meg lesz mondva a tuti. *Prédikál és szónokol. Újabb írások, beszélgetések a nyelvről 2003–2007*. Budapest: Magvető. 235–238.
- Nagy J. Béla 1953. Nyelvhelyességi babonák. Lőrincze Lajos szerk., *Nyelvművelésünk főbb kérdései*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 254–255. 258.
- NyKk. I. 1983. határozói igenév / C állítmányi használata. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv I*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 819–826.
- NymKsz.² 2005. határozói igenév és létige szerkezete. Grétsy László–Kemény Gábor szerk., *Nyelvművelő kézis�ótár*, 224–225. Budapest: Tinta Kiadó.
- Pásztor Emil 2003. Négy nyelvhelyességi babona ellenpéldái Arany Toldijában. *Magyar Nyelv* 99/3, 345–347.
- Sebestyén Árpád 1994. Adtál, uram, esőt, nincs köszönet benne! *Értsünk Szót! Útvesztők és útjelzők mindennapi nyelvhasználatunkban*. Debrecen: KLTE Magyar Nyelvtudományi Tanszéke. 151–153.
- Szepes Gyula 1972. A lenni + -va, -ve igeneves szerkezet funkciói. *Magyar Nyelvőr* 96/4, 404–414.
- Szepes Gyula 1986. „Ne légyen egy nap, egy perc elveszítve”. *Nyelvi babonák*. Budapest: Gondolat Kiadó. 20–57.
- Tótfalusi István [1999]. Germanizmus ellen a „germanizmus” ellen. *Kis magyar nyelvklinika*. Budapest: Anno Kiadó. 188–191.
- Tóth Katalin 2014. Az igekötő + segédige + határozói igenév szerkezet szemantikai vizsgálata a nyitragerecséri nyelvjárásban. Fanni–Haindrich Helga Anna–Horváth Krisztina szerk., *Doktoranduszok a nyelvtudomány útjain*. (Félúton 9.) Budapest: ELTE BTK, Nyelvtudományi Doktori Iskola. 139–153.

A funkcióigés szerkezet

- Balázs Géza 2002. Szigorúan nem ellenőrzött vonatok. *Nyelvünkben a világ*. Budapest: Ister Szolgáltató, Kereskedelmi és Kiadó Kft. 216–217.
- Bencédy József 1968. Az igefajokkal kapcsolatos nyelvhelyességi tudnivalók. | Az állítmány. *Nyelvművelő tanácsok*. Budapest: Tankönyvkiadó. 62. 85.
- Csorba Gábor 2010. Funkcióigés szerkezetek fordítása a szemantikai prozódia tükrében. Váradi Tamás szerk., IV. *Alkalmazott Nyelvészeti Doktorandusz Konferencia*. Budapest: MTA Nyelvtudományi Intézet. 15–30.
- Csorba Gábor 2010. Terpeszkedő kifejezések, nyelvhelyesség, fordítás. *Filológia.hu* 1/2, 132–139. <http://www.filologia.hu/kisebb-kozlemenyek/terpeszkedo-kifejezesek-nyelvhelyesség-forditas/minden-oldal.html>
- Dobos Csilla 2001. *A funkcióigés szerkezetek vizsgálata (különös tekintettel az orosz jogi szaknyelvre)*. Debrecen: Debreceni Egyetem. <https://dea.lib.unideb.hu/dea/bitstream/handle/2437/78064/disszertacio.pdf?sequence=3&isAllowed=y>
- Dobos Csilla 2007. A funkcióigés szerkezetek mint komplex régensek. Zimányi Árpád szerk., *Tanulmányok a magyar nyelvről*. Eger: EKF Líceum Kiadó. 21–34.
- Dobos Csilla 2007. A vonzatstruktúra szerepe a funkcióigés szerkezetek jelentés-összevonással történő fordításában. *Alkalmazott Nyelvészeti Közlemények, Miskolc*, II/1, 135–146.
- Grétsy László 1964. „Hivatalos” szószátyárkodás. *Szaknyelvi kalauz*. Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. 98–103.
- Grétsy László 1964. A kerül és társai. *Szaknyelvi kalauz*. Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. 104–109.
- Grétsy László szerk. 1976. A helyes és szép stílus ellen elkövetett hibák. *Mai magyar nyelvünk*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 79–80.
- Heltai Pál–Gósy Mária 2005. A terpeszkedő szerkezetek hatása a feldolgozásra. *Magyar Nyelvőr*, 129/ 4, 473–487.
- HivKk. 1978. névszók túl gyakori használata | terjengős kifejezések. Grétsy László szerk., *Hivatalos nyelvünk kézikönyve*. Budapest: Pénzügyminisztérium, Államigazgatási Szervezési Intézet. 240–241. 299–300.
- Kálmán László 2012. Csak semmi személytelenség, magyarok vagyunk! *Nyelv és Tudomány*. <http://www.nyest.hu/hirek/csak-semmi-szemelytelenseg-magyarok-vagyunk>
- Katona Edit 2001. Funkcióige: terjengősség vagy szemantikai-szintaktikai szükségszerűség? Papp György szerk., 11. *Élőnyelvi Konferencia*. Újvidék: Újvidéki Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Tanszéke. 155–162.
- Kemény Gábor 2009. Az analitikus kifejezésmód érvényesülése újabb nyelvhasználatunkban. *Magyar Nyelvőr* 133/ 3, 263–274.
- B. Kovács Mária 1999. A funkcióigés szerkezetek a jogi szaknyelvben. *Magyar Nyelvőr* 123/4, 388–394.
- B. Kovács Mária 2000. A funkcióigék kérdéséhez. *Magyar Nyelvőr* 124/3, 370–373.
- Kovalovszky Miklós 1953. Nyelvünk újabb belső fejleményeinek nyelvhelyességi kérdései. III. Lőrincze Lajos szerk., *Nyelvművelésünk főbb kérdései*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 177–180.

- Kovalovszky Miklós 1977. A hivatalos nyelv és a személytelenség; terpeszkedő kifejezések. | Terpeszkedő kifejezések, frázisok. *Nyelvfejlődés, nyelvhelyesség*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 103–104. 185–187.
- Lanstyák István 2019. Nyelvhelyesség és nyelvi helyénvalóság a funkciógés szerkezetek használatának megítélésében. Misad Katalin szerk., *Nyelv, identitás, oktatás*. Pozsony: Szenczi Molnár Albert Egyesület. 103–116.
- Lanstyák István 2019. A funkciógés szerkezetek néhány általános kérdéséről. *Fórum Társadalomtudományi Szemle* 21/4, 61–91.
- Lanstyák István 2020. A funkciógés szerkezetek megítélése a nyelvhelyesség és a nyelvi helyénvalóság szempontjából. *Fórum Társadalomtudományi Szemle* 22/1, 53–78.
- Lanstyák István 2022. Funkciógés szerkezet és nyelvi ideológia (A nyelvi aformalizmus és más nyelvi ideológiák szerepe a funkciógés szerkezetek helyességének és helyénvalóságának megítélésében). Misad Katalin–Csehy Zoltán szerk., *Nova Posoniensia* XII. Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. 7–36.
- Lengyel Klára 1999. A segédigék kérdéséhez. Válasz Uzonyi Kiss Judit és Tuba Márta cikkére. *Magyar Nyelvőr* 123/1, 116–128.
- MGr. 2000. Segédigeszerű szavak a magyarban. Keszler Borbála szerk., *Magyar grammatika*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó. 256–257.
- MNyL. 2001. terjengős kifejezések. Balázs Géza, *Magyar nyelvhelyességi lexikon*. Budapest: Corvina. 205.
- MNySz. 2007. terjengős kifejezések. Balázs Géza–Zimányi Árpád szerk., *Magyar nyelvhasználati szótár*. Celldömölk: Pauz-Westermann. 226–227.
- Molnár Zoltán Miklós 1987. Terpeszkedő kifejezések. Bachát László szerk., *Szépen magyarul – szépen emberül*. Budapest: Hazafias Népfront Országos Tanácsa–Kossuth Könyvkiadó. 54–55.
- NyKk. II. 1985. terpeszkedő kifejezések | *történik* terpeszkedő kifejezésekben Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv* II. Budapest: Akadémiai Kiadó. 1007–1015. 1092–1093.
- NymKsz.² 2005. terjengős kifejezések. Grétsy László–Kemény Gábor szerk., *Nyelvművelő kéziszótár*. Budapest: Tinta Kiadó. 555.
- Tótfalusi István é. n. [1999]. Élősködő igék. *Kis magyar nyelvklinika*. Budapest: Anno Kiadó. 60–69.
- Zeman László 1988. Jegyzet a szaknyelvi nominalizáltságról. Kiss Jenő–Szűts László szerk., *A magyar nyelv rétegződése*. Budapest, Akadémiai Kiadó. 1040–1053.
- Zimányi Árpád 2006. Analitikus szerkezetek – funkciógés formák. *Szaknyelv és szakfordítás*. Gödöllő: Szent István Egyetem. 40–47.

A befejezett melléknévi igenév állítmányi helyzetben

- Balogh Judit 1992. A megértés *nem biztosított*. Kemény Gábor–Szántó Jenő szerk., *Mondd és írd!*. Budapest: Auktor Kiadó. 291–292.
- Bencédy József 1968. Az igenevek helyes használata. *Nyelvművelő tanácsok*. Budapest: Tankönyvkiadó. 73–74.
- Benyhe János 2005. Nincs megoldva. *Dohogó. Nyelv-őr-járat*. Budapest: Kortárs Kiadó. 35–36.

- I. Gallasy Magdolna 1981. „Közismert”-e? *Magyar Nyelvőr* 105/1, 29–37.
- Grétsy László 1964. Ez a kérdés már „megoldott”. *Szaknyelvi kalauz*. Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. 157–161.
- Grétsy László szerk. 1976. A mondat fő részeivel kapcsolatos nyelvhelyességi problémák. *Mai magyar nyelvünk*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 50.
- HivKk. 1978. befejezett melléknévi igenév. Grétsy László szerk., *Hivatalos nyelvünk kézikönyve*. Budapest: Pénzügyminisztérium, Államigazgatási Szervezési Intézet. 42–44.
- Kálmán Endre 1981. Egy magyartalanság ellen – de hogyan? *Magyar Nyelvőr* 105/1, 37–39.
- Kálmán László 2007. Simonyi a nyelvművelésről. Kálmán László–Nádasdy Ádám, *Hajnali hárompercesek a nyelvről*. Internet. 111–112.
- Kovalovszky Miklós 1953. Nyelvünk újabb belső fejleményeinek nyelvhelyességi kérdései. II. Lőrincze Lajos szerk., *Nyelvművelésünk főbb kérdései*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 156.
- Kovalovszky Miklós 1977. A befejezett melléknévi igenév állítmányi használata. *Nyelvfejlődés, nyelvhelyesség*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 101–102.
- MGr. 2000. A melléknévi igenév mondatbeli szerepe. Keszler Borbála szerk., *Magyar grammatika*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó. 232–233.
- MNyL. 2001. töötözés. Balázs Géza, *Magyar nyelvhelyességi lexikon*. Budapest: Corvina. 207–208.
- MNySz. 2007. befejezett melléknévi igenév állítmányi használata | határozói igenév létigés szerkezete. Balázs Géza–Zimányi Árpád szerk., *Magyar nyelvhasználati szótár*. Celldömölk: Pauz-Westermann. 27–28. 92.
- Molnár Zoltán Miklós 1981. Adalékok a „tötö” megítéléséhez. *Magyar Nyelvőr* 105/2, 180–184.
- Nádasdy Ádám 1999. Felállványozott. Kálmán László–Nádasdy Ádám, *Hárompercesek a nyelvről*. Budapest: Osiris Kiadó. 222–223.
- Nagy J. Béla 1953. Nyelvhelyességi babonák. Lőrincze Lajos szerk., *Nyelvművelésünk főbb kérdései*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 257–258.
- NyKk. I. 1980. befejezett melléknévi igenév. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv I*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 289–292.
- NymKsz.² 2005. befejezett melléknévi igenév használata. Grétsy László–Kemény Gábor szerk., *Nyelvművelő kézisótár*. Budapest: Tinta Kiadó. 64–65.
- Sebestyén Árpád 1994. Atdál, uram, esőt, nincs köszönet benne! *Értsünk Szót! Útvesztők és útjelzők mindennapi nyelvhasználatunkban*. Debrecen: KLTE Magyar Nyelvtudományi Tanszéke. 151–153.
- Szepes Gyula 1980. A „tötö” nyelv járványa. *Magyar Nyelvőr* 104/1, 16–28.
- Tompa József 1981. Anyanyelvünk védelmében. *Magyar Nyelvőr* 105/2, 165–180.
- Zimányi Árpád 2006. A befejezett melléknévi igenév állítmányi szerepének szemantikája és pragmatikája. *Magyar Nyelvőr* 130/2, 176–186.

A -ható/-hető képzős igenevek állítmányi helyzetben

- Bencédy József 1968. Az igefajokkal kapcsolatos nyelvhelyességi tudnivalók. *Nyelvművelő tanácsok*. Budapest: Tankönyvkiadó. 63–64.

- HivKk. 1978. *-ható, -hető* képzős igenév. Grétsy László szerk., *Hivatalos nyelvünk kézikönyve*. Budapest: Pénzügyminisztérium, Államigazgatási Szervezési Intézet. 120–122.
- Kiefer Ferenc 1998. Alaktan. 3.2. A képzőkkel kapcsolatos néhány probléma. 3.2.1. A *-hAtÓ* és a *hAtAt/An* elemek státusa. É. Kiss Katalin–Kiefer Ferenc–Siptár Péter, *Új magyar nyelvtan*. Budapest: Osiris Kiadó. 225–226.
- Nádasdy Ádám 2008. A *-hat* alkot és gyarapít. *Prédikál és szónokol. Újabb írások, beszélgetések a nyelvről 2003–2007*. Budapest: Magvető. 201–203.
- NyKk. I. 1983. *ható* ige. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv I*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 841–843.
- NyKk. I. 1983. *-ható, -hető* képzős igenév. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv I*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 840–841.
- NymKsz.² 2005. *ható* ige. Grétsy László–Kemény Gábor szerk., *Nyelvművelő kéziszótár*. Budapest: Tinta Kiadó. 227–228.
- NymKsz.² 2005. *-ható, -hető* képzős igenevek. Grétsy László–Kemény Gábor szerk., *Nyelvművelő kéziszótár*. Budapest: Tinta Kiadó. 227.

& VIZSGATÉTELEK

Jelmagyarázat

÷ gyakorlati kérdés (a megszerzett ismereteket mondatokba foglalt konkrét nyelvi formák nyelvi helyénvalósági megítélésében kell alkalmazni; nem szükséges elméletileg ismerni az érintett nyelvi formák nyelvhelyességi és a nyelvi helyénvalósági megítélését)

A SZEMÉLYTELENSÉG KIFEJEZÉSE

1. A személytelenség kifejezése – általános áttekintés. *

AZ ALANY SZEMÉLYTELEN KIFEJEZÉSE

1. Az alany személytelen kifejezése – általános áttekintés. *
2. A határozatlan és az általános alany használata. *
3. Gyűjtőnév és elvont főnév használata általános alanyként. ÷

AZ ÁLLÍTMÁNY SZEMÉLYTELEN KIFEJEZÉSE

A szenvedő ige és származékai

1. A szenvedő ige mibenléte, használata – általános áttekintés. *
2. **A szenvedő igealakok mai használatának színterei, nyelvhelyességi és helyénvalósági kérdései. Példák.**

A predikatív határozói igeneves szerkezet

1. A predikatív határozói igeneves szerkezet – általános áttekintés. *
2. A predikatív határozó igeneves szerkezet mibenléte, főbb jegyei. *
3. **A cselekvés vagy történés eredményének jelzése tárgyias igéből alakult predikatív határozói igeneves szerkezettel. Példák.**
4. **A cselekvés vagy történés eredményének jelzése tárgyatlan igéből alakult predikatív határozói igeneves szerkezettel. Példák.**
5. **Az *el van utazva* megítélése, használata. Példák.**
6. **A cselekvés vagy történés személytelen kifejezése tárgyias igéből alakult predikatív határozói igeneves szerkezettel. Példák.**

7. **A cselekvés vagy történés személytelen kifejezése tárgyatlan igéből alakult predikatív határozói igeneves szerkezettel. Példák.**
8. **Az előfordulási gyakoriság mint helyénvalósági szempont.**

A funkcióigés szerkezetek

1. Funkcióigés szerkezetek – általános áttekintés. *
2. **A funkcióigés szerkezet és a funkcióige fogalma, példákkal.**
3. **A funkcióigés szerkezetek helytelenítésének indokai és ezek cáfolata.**
4. **Az „ugyanazt jelenti” nyelvművelői tévhite és cáfolata a funkcióigés szerkezetek példáján.**
5. **A funkcióigés szerkezetek terjengősségének vádja és annak cáfolata.**
6. **A funkcióigés szerkezetek a moralista nyelvi ideológia fényében.**
7. **A funkcióigés szerkezetek a purista nyelvi ideológia fényében.**
8. **A funkcióigés szerkezetek nyelvművelői elfogadásának esetei. Példák.**
9. **A funkcióigés szerkezetek használata, a szerkezetek és az egyszerű igék váltakozása – általános helyénvalósági tanács. Példák.**

A befejezett melléknévi igenév állítmányi használata

1. A befejezett melléknévi igenév állítmányi használata – általános áttekintés. *
2. **A predikatív befejezett melléknévi igenév nyelvhelyességi és helyénvalósági megítélése. A predikatív befejezett melléknévi igenév és a predikatív határozói igenév váltakozása, az egyes változatok stílusértéke. Példák.**

A *-ható/-hető* képzős igenevek állítmányi használata

1. A ható igékből képzett folyamatos melléknévi igenevek állítmányi használata – általános áttekintés. *
2. A ható igékből képzett folyamatos melléknévi igenevek nyelvhelyességi és helyénvalósági megítélése. ÷

NYELVI IDEOLÓGIÁK

1. **A nyelvi aformalizmus mibenléte.**
2. **A nyelvi egzaktizmus mibenléte.**
3. **A nyelvi homogenizmus mibenléte.**
4. **A nyelvi invariabilizmus mibenléte.**
5. **A nyelvi izomorfizmus mibenléte.**

6. **A nyelvi konzervativizmus mibenléte.**
7. **A nyelvi lingvicizmus mibenléte.**
8. **A nyelvi lingvizmus mibenléte.**
9. **A nyelvi logicizmus mibenléte.**
10. **A nyelvi mentalizmus mibenléte.**
11. **A nyelvi moralizmus mibenléte.**
12. **A nyelvi naturizmus mibenléte.**
13. **A nyelvi necesszizmus mibenléte.**
14. **A nyelvi normalizmus mibenléte.**
15. **A nyelvi perszonalizmus mibenléte.**
16. **A nyelvi platonizmus mibenléte.**
17. **A nyelvi purizmus mibenléte.**

& JELMAGYARÁZAT

nyelvhelyességi ítélet, szabály, kívánalom

helyénvalósági ítélet, nyelvhasználati tanács

a helyénvalóság megállapításához empirikus kutatásra van szükség

cáfolat, részleges vagy teljes ellenvélemény, korrekció, kiegészítés

stílusérték, használati érték

nyelvi ideológiák, más magyarázat

ellentét; fontos!

nyelvjárási, népnyelvi, népi használat

tudománytalan, elfogadhatatlan megállapítás, rossz példa vagy rossz eljárás, gyakorlat

sokkolóan tudománytalan, elfogadhatatlan megállapítás, rossz példa vagy rossz eljárás, gyakorlat

örvendetesen helyálló megállapítás

humor

& A SZERZŐSÉG KÖTETEI

2022

- Nyelvi váltakozások az igék körében. Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-974359-0-5. 208 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/2023_LI_01_Igek_v3.pdf
- Nyelvi váltakozások az igenevek körében. Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-974359-1-2. 97 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/2023_LI_02_Igenevek_v03.pdf
- Nyelvi váltakozások az igekötős igék körében. Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-974359-2-9. 180 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/2022_LI_03_Igekotos_igek_v5.pdf
- Nyelvi váltakozások a névszók körében. Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-974359-3-6. 252 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/2023_LI_04_Nevszok_v02.pdf
- Nyelvi váltakozások a névutók körében. Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-974359-4-3. 246 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/2023_LI_05_Nevutok_v02.pdf

2023

- Váltakozások a magyar nyelvben nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági szempontból.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-974359-9-8. 94 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/2023_LI_Valtozasok_a_magyar_nyelvben_nyelvhelyessegi_es_nyelvi.pdf
- A magyar nyelvi váltakozások dialektális háttere.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-69002-05-0. 88 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Nyeal_Dialvalt_1.pdf
- A magyar nyelvi váltakozások kronolektális háttere.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-69002-06-7. 86 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Nyeal_Kronvalt.pdf
- A magyar nyelvi váltakozások stílusbeli háttere.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-69002-08-1. 122 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Nyeal_Stilvalt.pdf
- A magyar nyelvi váltakozások érzelmi háttere.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-69002-07-4. 115 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Nyeal_Expvalt.pdf

Magyar nyelvi váltakozások vizsgálata a Magyar nemzeti szövegtár segítségével. Pozsony:
Szenci Molnár Albert Egyesület. 978-80-69002-09-8. 125 p.

https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Korpvalt.pdf

A személytelenség kifejezésének eszközei. Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések.
Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-69002-00-5. 149 p.

ISBN 978-80-69002-00-5